

ISSN 1810-729X

1-2

REVISTĂ  
DE CRIMINOLOGIE,  
DREPT PENAL ȘI CRIMINALISTICĂ

2004

## **IMPLICAȚIILE MEDIULUI FAMILIAL CU POTENȚIAL SOCiomoral și EDUCATIV DIMINUAT ASUPRA VIITOAREI CONDUITE INFRACTIONALE**

*POP Octavian*

### **RÉSUMÉ**

*Dans son article "Les implications de l'ambiance familiale à potentiel socio-moral et éducatif diminué", O. Pop donne brièvement les résultats obtenus suite à une étude effectuée en Roumanie sur un échantillon de 128 mineurs. On a constaté que 93 mineurs (73%) proviennent des familles à un potentiel socio-éducatif diminué. L'auteur présente une caractéristique générale de l'ambiance familiale socio-morale et souligne les diminutions les plus fréquentes: alcoolisme, criminalité et violence. L'auteur tire la conclusion que les enfants privés de l'éducation et de la surveillance des parents arrivent, le plus souvent, à commettre des actions antisociales.*

Climatul educațional familial este o formațiune psihosocială complexă, cuprindând un ansamblu de stări psihice, moduri de relaționare interpersonale, atitudini ce caracterizează grupul familial o perioadă mai mare de timp.

Acest climat care poate fi pozitiv (bun) sau negativ (rău) se interpune ca un filtru între influențele educaționale exercitate de părinți și achizițiile comportamentale realizate la nivelul personalității copiilor și adolescenților. Drumul de la influența educațională la achiziția comportamentală nu este un drum direct, nemijlocit, ci unul care parcurge „meandrele” climatului educațional familial. O aceeași influență educativă exercitată într-un climat bun va avea cu totul alte efecte (evidenț positive) decât atunci cînd ea este exercitată într-un climat educațional rău, bazat, de pildă, pe relații conflictuale și pe ignorarea totală a particularităților psihoidividuale ale copiilor.

Climatul educațional familial poate influența considerabil comportamentul copiilor-elevi și randamentul școlar. Atât climat poate fi analizat după mai mulți indicatori, cei mai importanți fiind următorii:

- modul de raportare interpersonală a părinților (nivelul de apropiere și înțelegere, acordul sau dezacordul în legătură cu diferite probleme etc.);

- sistemul de atitudini parentale față de diferite probleme;
- modul de manifestare a atitudinilor părintești (unitar sau diferențiat);
- gradul de acceptare a unor comportamente variate ale copiilor;
- dinamica apariției unor stări tensionale și conflictuale;
- modul de aplicare a recompenselor și sancțiunilor;
- gradul de deschidere și sinceritate al copilului în raport cu părinții.

Drept urmare a numeroase studii, s-a constatat că familiile caracterizate printr-un potențial conflictogen puternic, carentate din punct de vedere psihoaffectiv și psihomoral, afectează în cea mai mare măsură procesul de maturizare psihologică și psihosocială a personalității copiilor, datorită, mai ales, dezechilibrelor și dezarmoniilor resimțite în cadrul unor subcomponente ale personalității, și anume:

- atitudinal-relațională;
- motivational-afectivă.

Efectul principal al relațiilor interpersonale conflictuale din cadrul familiei prin pierderea personalității copiilor îl constituie **devalorizarea modelului parental** ce oferă **posibilități de identificare** cu acest model. Mai mult, modelul parental în asemenea situații poate fi respins activ de către copii, devenind „model negativ” care, treptat, poate conduce la stimularea și dezvoltarea agresivității și a comportamentului antisocial.

**Mediul familial cu potențial socioeducațional diminuat.** Familia, după cum bine știm, realizează un grup socioafectiv cu structuri specifice și, deci, cu funcții de modelare caracteristice. Familia reprezintă cea mai puternică matrice de organizare a personalității. Totalitatea manifestărilor comportamentale ale minorului depinde, în cea mai mare măsură, de integritatea funcționalității familiei. Absența realizării funcțiilor principale ale familiei (subzistență, afecțiune, educație, protecție, socializare) determină apariția unor tendințe neconforme cu normele de conduită valorizate pozitiv de către societate.

Așa cum realitatea crudă o demonstrează, există un procent considerabil de minori care provin din familiile cu un potențial socioeducațional diminuat.

Concret, un număr de 93 de minori, reprezentând 73 % dintr-un eșantion de 128 existent la momentul efectuării studiului, provin din familiile cu potențial socioeducațional diminuat.

**Potențial sociomoral și educativ diminuat:**

1. Alcoolism – 39,78% (37 de minori)

M + T – 6,45%

M – 9,68%

T – 30,11%

2. Infracționalitate – 49,46% (46 de minori)

M + T – 15,05%

M – 19,35%

T – 30,11%

3. Violență (verbală și fizică) – 36,56% (34 de minori)

M + T – 7,53%

M – 8,60%

T – 27,96%

4. Indiferență – 60,22% (56 de minori)

M + T – 21,51%

M – 27,96%

T – 32,26%

**Indiferența familiei.** Ne referim la indiferența afectivă, atunci cînd minorul este frustrat de afecțiune maternală, paternală sau din partea ambilor părinți. Aflîndu-se într-o asemenea situație, minorul caută suplinirea suportului moral în cadrul unor grupuri de prieteni, de regulă, prieteni cu un comportament deviant și/sau delincvent.

De asemenea, ne referim la indiferența părinților (cu un nivel intel-lectual redus și o situație materială precară) față de procesul de educație școlară și socială a minorului, indiferență manifestată prin lipsa de supraveghere și autoritate, îndeosebi paternală, prin neacordarea aportului material necesar susținerii unei astfel de educații.

Ca factori determinanți ai indiferenței, subliniem:

- capacitate intelectuală redusă (părinții însăși fiind lipsiți de educație școlară și socială);
- stare precară a sănătății fizice și mentale (cazuri izolate);
- situația materială precară a familiei (părinții fiind preoccupați, „disperați” de asigurarea traiului de zi cu zi), manifestă un dezinteres total față de educație, de supraveghere și de exercitare a autorității parentale, atât de mult necesară.

**Implicații majore ale mediului familial cu potențial educativ diminuat. Apartenența la „subcultura delincventă”.** Subculturile delincvente oferă minorului (tînărului) atât un sentiment de solidaritate cu cei defavorizați ca și el, cît și o identitate în numele căreia își poate procura o serie de satisfacții hedoniste imediate și se poate revolta contra sistemului social inechitabil. Așadar, subculturile

delincvențe s-au născut ca o reacție de protest față de normele și valorile societății și din dorința anihilării frustrărilor derivate din statusul marginal și anxietatea indivizilor aparținând acestor subculturi. Subcultura grupului influențează apariția unor procese de educație și adaptare (integrare socială negativă) contrare celor promovate de societatea umană.

Un număr de 78 de minori, reprezentînd 83,87% din eșantionul de 93 de minori, simtînd puternic influențele climatului conflictual (reflectat în frecvențele certuri, neînțelegeri, agresivități verbale și/sau fizice), frustrați de afecțiune „suport material, lipsiți de supraveghere și autoritate, fug de acasă ocazional sau în repetate rînduri, căutînd în cadrul unor grupuri de stradă suplinirea suportului moral și material și, nu în ultimul rînd, satisfacerea dorinței de distracție”.

**Abandonul școlar.** Menționăm că un număr de 56 de minori, reprezentînd 71,79% din eșantionul de 78 de minori care au aderat la grupul stradal marginal, după frecvențele absențe de la cursurile școlare, au ajuns în cele din urmă să abandoneze școala.

Astfel, minorii lipsiți de educație școlară și socială, de supraveghere și autoritate parentală, socializați negativ în cadrul grupurilor stradale ajung ca, în viitorul apropiat, să comită acte și fapte antisociale.



Cotidian • comod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU

Luni, 12 ianuarie 2004 • Nr. 2378 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## PROFETUL MIHEIA

### CONSIGLIERE SPIRITUALĂ

Miheia este al șaselea profet mic. Numele său înseamnă „Cine este ca Dumnezeu”. El era din Moreșet și de aceea mai era numit și Moraștul. Se deosebește de un alt profet cu același nume, fiul lui Imla. A profetit în Ierusalim în timpul domniilor regilor Iotam, Ahaz și Iezechia, din Iuda, arătând ce se va întâmpla cu Samaria și Ierusalim și a fost contemporan cu Isaia, profetind în același timp și în același loc cu el. Așa se explică asemănarea dintre cele două perioade. Cartea profetului are 7 capítole, cuprinde profetii de amenințare și de mângâiere și se împarte în 3 părți. Partea întâi descrie venirea Domnului ca judecător, apoi se anunță Samariei

și Iudeii pedeapsa cea mare ce va fi ca o calamitate și va cuprinde toate cetățile. După aceea se arată cauza pedepsei meritate – idolatria și fărădelegea poporului – și imediat se adaugă făgăduința măntuirii mesianice. Partea a doua expune venirea pedepselor grele și restaurarea mesianică. Profetul anunță că mai-mării poporului și profetii falși vor fi pedepsiți pentru fărădelegile lor. Ierusalimul și templul vor fi dărămate, iar în timpul mesianic, Sionul se va umple de mărire, iar poporul se va bucura de pace. Poporul va fi dus în robie și, de acolo, Domnul îl va mărtui și răscumpără din mâna vrășmașilor lui. Prezice nașterea lui Mesia în Betleemul Iudeii și timpurile ce vor urma după aceea. Partea a treia conține un dialog între Dumnezeu și poporul pe care-l judecă pentru păcate și nerecunoștință. Dumnezeu reamintește poporului binefacerile sale de când l-a scos din Egipt și-i pune în față necredința și nerecunoștința. Poporul se întreabă cu ce să

se înfățișeze înaintea Domnului pentru a-i câștiga bunăvoieță. I se răspunde ce voiește Domnul: să fie drept, să iubească milostivirea și cu smerenie să umble înaintea Domnului Dumnezeu. Apoi se descrie starea morală a poporului, se înșiră diferite fărădelegi ale poporului: idolatria, înșelăciunea, miinciuna, apăsarea celor săraci. Pentru aceste fărădelegi ajunse la culme, întreg poporul va fi lovit de pedepse grele, dar Domnul să se milostivă și-l va curăță. Limba în care este compusă cartea se distinge prin sublimitatea gândirii și frumusețea expresiilor. Ceea ce caracterizează stilul profetului Miheia este bogăția lui de imagini și comparații pitorești. El vorbește ca un om din popor, se arată plăcut tăraniilor, care sunt în suferință și se ocupă mai mult de ideile religioase și morale. Autenticitatea profetiei lui Miheia nu a fost niciodată contestată.

Conf. univ. dr. Octavian POP

Cotidian ..comod și independent • L'ier în mass-media județului



# Cotidian de Județul Mureș

Director: TEODOR VASILIU • Joi, 15 ianuarie 2004 • Nr. 2381 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## CONSIGLIERE SPIRITUALĂ

# CREDINȚA NĂSCUTĂ DIN LUMINĂ

Credința, care se naște dintr-o lumină de sus, este perfect ratională. Credinciosul își dă adeziunea, fiindcă vede că trebuie crezut. El nu ar crede dacă nu ar vedea că trebuie crezut. În gândirea Bisericii, credința nu este nicidcum o reacție oarbă a

na deplină a vizionii beatifice. Această vădere nu vă fi posibilă decât în ziua cea mare. Credința se desfășoară în umbră. Ca și lumânarea în noaptea de Paști, ca și steaua magilor, credința este o lumină în noapte, iar talhile pe care Dumnezeu le-a descoperit depășesc inteligența noastră creată, încât rămân acoperite de un vâl cât timp suntem încă departe de Dumnezeu datorită acestei vieți pământești. Dumnezeu a vrut să se facă cunoscut și să se apropie de noi, învăluindu-se de mister și de o anumită penumbra, pentru a lăsa oamenilor libertatea de a-L accepta sau de a-L refuza. Dumnezeu a venit. El s-a apropiat de noi, fără să se arate în general celor care nu îl căută, nu îl doresc, nu îl studiază și nu-L iubesc. „În mijlocul vostru se află acela pe care voi nu-l cunoașteți” (Ioan I, 26).

Arătarea lui Hristos nu a fost nici ambiguă, nici secretă, clară și voalată, în același timp. Suficient de clară ca să fie înțeleasă și suficient de voalată pentru ca această credință să-și păstreze totă valoarea sa, dovedită prin semne de tot felul, dar în același timp, lăsând omului libertatea de a o primi sau de a o refuza.

Preot conf.univ.dr.  
Octavian POP



**Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului**

**Jud**  
**de Dâmbrovăția**

**100%  
LOCAL**

Director: TEODOR VASILIU • Luni, 19 ianuarie 2004 • Nr. 2384 • SERIE NOUĂ - ANUL IV (X) • 16 pagini - 5000 lei

## **Consiliere spirituală**

# **BUCURIA CREDINȚEI**

Credința este așa de plăcută lui Dumnezeu, încât chiar și în harurile sale cele mai elevate, El lasă întotdeauna ceva ca să se exercite această credință. Cu atât mai prețioasă este credința cu cât darul pe care îl face Dumnezeu este completat de propriul nostru merit. „Pentru că ai văzut, ai crezut”, iată darul lui Dumnezeu. „Fericiti, cei care vor crede fără să fi văzut!”, iată meritul nostru. Dumnezeu a voit ca adeziunea noastră să fie mereu un act liber, un act meritos, o alegere prin care omul participă, într-o anumită măsură, la opera mântuirii sale. Dacă credința este un dar al lui Dumnezeu, este în același timp și un răspuns al omului. Credința este un răspuns liber al omului față de cuvântul lui Dumnezeu. La acțiunea lui Dumnezeu omul trebuie să contribuie cu colaborarea sa, cu bunele dispoziții recente, ca să se nască și să crească în el credința. E necesar ca omul să se îndrepte spre adevărata lumină venită în lume ca să

lumineze pe orice om (Ioan I, 9). Credința este virtutea prin care omul îi spune lui Dumnezeu: „Da”. Mintea omului trebuie să se încline sub autoritatea lui Dumnezeu care vorbește și fiindcă pe deasupra, această revelație este încredințată Bisericii, credinciosul trebuie să fie fidel și Bisericii. Credința, care este o iluminare a mintii, este și o inspirație de iubire, o solicitare a voinei. Dumnezeu respectă libertatea omului. Dacă voina omului se închide, cum va putea oare lumina să-i pătrundă inteligența? Omul poate să refuze a crede, pentru că credința este exigență. Cine acceptă adevărul trebuie să siubească binele. Ca să ajungă la lumina credinței, omul trebuie să fie sincer, gata să se angajeze, dispus să-și schimbe viața, deși îl costă, dornic de a face binele. Cel care înfăptuiește adevărul, spune Sf. Ioan, vine la lumină.

Conf.univ.dr.  
Octavian POP

**6**

**Învățământ - Cultură - Culte**

100%  
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU

Vineri, 23 ianuarie 2004 • Nr. 2388 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## NEASCULTAREA DE DUMNEZEU

### GONSLIERE SPIRITUALĂ

Adam și Eva au abuzat de libertatea lor, ridicându-se împotriva lui Dumnezeu, dorind să-și aștepte sfârșitul în afara Lui. Au păcatuit grav, neascultând de Dumnezeu, iar rădăcina neascultării este orgoliul și idolatria de sine însuși. A păcatui înseamnă a-L părăsi pe Dumnezeu și a avea înima îndepărtată de El; înseamnă a dispune de sine, fără a mai ține seama de Dumnezeu, de voința Sa, Sfântă și de legea Sa de iubire. A păcatui înseamnă a refuza dependența ca fiu și a invoca autonomia proprie; înseamnă a lua locul Creatorului, constituindu-fe pe tine centrul a tot ceea ce este creat; stăpân propriu, arbitrul moralității, hotărând cu de la sine putere asupra binelui și răului. Proorocul Isaia zice: „Vai de cei ce zic răului bine și binelui rău; care numesc lumina întuneric și întunericul lumină; care socotesc amarul dulce și dulcele amar” (Isaia V, 20). Săvârșind păcatul,

primii noștri părinți au pierdut dreptul la fericierea desăvârșită. Au pierdut harul, această participare la viața dumnezeiască și toate privilegiile acordate de Dumnezeu. De acum înainte va trebui să se necăjească, să sufere și să moară. Dumnezeu a spus omului: „Ești pământ și în pământ te vei întoarce” (Facerea III, 19). Suferința se va face simțită ca o pedeapsă a păcatului. Munca, ce până acum era usoară și placută, va avea un aspect obositor. Mai trebuie să pomenim și despre dezechilibrul resimțit în natura umană de către primii noștri părinți. Nesupunerea sufletului lor față de Dumnezeu a adus după sine nesupunere trupului față de suflet. (Facerea III, 7). Din dezordinea spiritului vin dezordinea trupului. De acum înainte, oamenii trebuie să angajeze o luptă ca să stăpânească apucăturile naturii, animalele și instinctele. Si permanent va trebui să angajeze o luptă cu un dușman redutabil, care este diavolul.

Conf.univ.dr. Octavian Pop



Cultură - Culte

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

100%  
LOCAL

Jud

d ed dâmnovație

Director: TEODOR VASILIU

Miercuri, 28 ianuarie 2004 • Nr. 2392 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

Consiliere spirituală

# PROBA ASCULTĂRII

Dintotdeauna, prietenia cu Dumnezeu și toate privilegiile ce decurg din ea au fost supuse unei probe de ascultare. Primii noștri părinți trebuia să păstreze legea dulce și înțeleaptă a Creatorului lor. Dumnezeu este iubire și vrea să fie iubit. Dar iubirea nu se impune fiilor cu forță. E necesar ca, prin încercări, omul să dea dovadă că îl iubește pe Dumnezeu. Dumnezeu a vrut fericirea omului, dar nu împotriva voinei sale. Dumnezeu este Creatorul libertăților și educatorul conștiințelor. În fața libertăților create, Dumnezeu nu a vrut să se impună, ci să propună. Într-adevăr, oamenii nu sunt mașini sau roboți ce trebuie câștigați și cuceriti prin forță. Pentru că Dumnezeu l-a creat mari, El dorește ca dependența lor filială să fie nobilă. Inimile oamenilor sunt făcute pentru a iubi și a se dăruia lui Dumnezeu, spre cea mai mare fericire a lor. Dar ei pot să de bine să-l refuze pe Dumnezeu și să se despartă de El, spre nefericirea lor cea mai mare. În secvența ce se derulează în jurul pomului cunoașterii binelui și răului, este evocat și descris întregul mare joc al libertății umane. Domnul l-a dat omului această poruncă: „Poți să mânânci din toți pomi grădinii, dar din pomul cunoașterii binelui și răului nu vei mâncă, căci în ziua când vei mâncă, vei mori cu siguranță” (Facerea II, 17). Diavolul, luând chipul unui șarpe, a ispitit-o pe Eva să mânânce din rodul oprit, zicându-i: „În ziua când vei mâncă din el, vi se vor deschide ochii și vei fi dumnezei, cunoscând binele și răul” (Facerea III, 1-5). Femeia a luat și a mâncat, dându-i și soțului ei să mânânce. Atractia fructului, pofta după plăcerea sensibilă l-a zdruințat pe primii noștri părinți și duhul lor a fost întunecat în aşa măsură încât au acordat crezare proastei și hrîncinoasei propunerii a diavolului. Dar după ce au păcatuit, neghioabia unei astfel de egalități cu Dumnezeu a pierdut de îndată orice valoare în ochii primilor noștri părinți. S-au ascuns, tremurând și căutând să se dezvinovătească.

Conf.univ.dr. Octavian POP





Publicație  
periodică științifico-practică

# LEGAȚIA și MATA

ianuarie  
2004

ISSN 1810-309X

# ASPECTE DIN GÎNDIREA CRIMINOLOGICĂ ROMÂNEASCĂ

**Octavian POP, doctor în drept, conferențiar universitar**

• **IOAN TANOVICEANU (1858-1917)**, a fost jurist, penalist de mare prestigiu, magistrat și apoi cercetător științific și cadru didactic la universitățile din Iași și București.

A scris un mare număr de lucrări de drept penal sau de procedură penală, în cadrul cărora s-a preocupat și de probleme de criminologie.

La baza concepției criminologice a lui Tanoviceanu a stat determinismul mecanicist, fiind puternic influențat de tezele școlii pozitiviste italiene.

Dintre tezele sale privind criminalitatea, cele mai importante sunt:

a. Susținerea ideii că faptele omului sunt supuse unor legi nefiind nicidcum arbitrar precum și a ideii rolului lor în explicarea comportamentului;

b. Formularea unor rezerve cu privire la tezele lombrosiene ale existenței unui „tip criminal” și ale „naturii atavice” a comportamentului criminal;

c. Criticarea concepției școlii clasice a dreptului penal privitoare la fundamentalul dreptului de a pedepsi, arătând că acesta nu constă „într-o răsplătită pentru răul comis”, ci în dreptul societății de a se apăra.

d. Sublinierea ideii utilizării pedepsiei doar ca mijloc de combatere a criminalității, a necesității utilizării în primul rând a mijloacelor de prevenire;

c. Evidențierea pe bază de date statistice a creșterii criminalității în România, cu referire specială la anii 1860-1909, creștere pe care

a apreciat-o ca pe un „pericol național”.

f. Înțelegerea cauzelor reale, adânci, de ordin economic și social al criminalității, înțelegere care rezultă din precizarea că „trebuie să fie ceva putred într-o țară în care criminalitatea crește cu așa mare repeziciune”.

• **RAICU IONESCU RION (1872-1895)**, deși era de formăție critic literar și publicist, s-a remarcat în scurta sa viață și prin înțelegerea corectă, științifică a cauzelor criminalității.

A subliniat cauzele de natură socială ale criminalității, criticând cu vehemență tezele promovate de Cesare Lombroso, arătând că infracțiunile nu-și au cauzele în fâlcii, în ochii mici, în nasul turtit, etc., ci în discrepanțele de averi dintre bogăți și săraci. În concepția lui Raicu Ionescu Rion, cel sărac nu ar avea altă posibilitate pentru a ieși din sărăcie decât să comită infracțiuni.

• **MINA MINOVICI (1858-1933)** a fost medic legist, profesor universitar de medicină legală, de mare reputație, precum și autor a numeroaselor lucrări științifice, fiind preocupat și de cauzele și remediiile fenomenu lui criminal. Cea mai importantă lucrare este „Tratatul complet de medicină legală”, apărut în două volume în anii 1928-1931.

Ei a demonstrat cu date statistice că nu există oameni născuți hoți sau criminali și că aceștia devin rău-făcători datorită mediului, adică miseriei sociale, beției, prostituției, etc.

Sub influența lombrosianismului și a altor concepții neștiințifice, Mina Minovici a menționat că este mai scăzută criminalitatea în rîndul femeilor decât în rîndul bărbaților, datorită religiozității mai accentuate la partea femeină, și că este mai crescută criminalitatea la femeile din mediul urban decât la cele din mediul rural, datorită influenței negative a civilizației. După opinia lui Mina Minovici, cauzele criminalității trebuie căutate în mediul social.

În concepția lui Mina Minovici, atât în cazul femeii cât și în cel al bărbatului, crima este un fenomen social, factorii fizici nefiind suficienți pentru a o explica. „Fără cauze sociale, în România, criminalitatea și prostituția, care nu este decât un derivat al acesteia, nu ar mai exista”.

• **C. I. PARHON (1874-1969)** era medic endocrinolog, neurolog și psihiatru, precum și om politic progresist. A fost profesor la universitățile din Iași și București, cercetător științific și savant de renume, remarcându-se îndeosebi prin studiile sale în domeniul endocrinologiei.

În lucrările sale „Constituția somato-psihică și raporturile ei cu criminologia”, „Raporturile dintre psihatrie, ședința dreptului și criminologie”, „Relațiunile crimelor și delictelor cu etica socială”, „Biologie-sociologie-criminologie”, C. I. Parhon a formulat o serie de idei de valoare privind explicarea fenomenului criminal. A relevat că relația ce există între construcția somato-psihică a individului și faptele sale antisociale, ar constitui o reacție la influențele mediului social și fizic.

C. I. Parhon a relevat strânsa legătură dintre psihatrie, știința dreptului și criminologie. În opinia sa, cri-

minologia nu se ocupă cu identificarea criminalului, ci cu studiul condițiilor de producere a crimelor și delictelor.

A evidențiat rolul glandelor endocrine în determinarea constituției individului și în formarea personalității acestuia.

• **TRAIAN POP**, născut în anul 1885, a fost profesor la Facultatea de Drept din Cluj și s-a preocupat în special de dreptul penal, dreptul procesual penal și de criminologie.

În domeniul criminologiei, Traian Pop a scris lucrarea „Curs de criminologie”, apărută la Cluj în anul 1928, care este cea mai amplă lucrare de criminologie din perioada interbelică.

Ideile sale cele mai importante sunt:

a. Critica unora din explicațiile vădit neștiințifice dată fenomenului criminal, cum sănătatea numita lege a continuității crimei din regnul vegetal și regnul animal, teza atavismului criminal și teza sigmatelor formulate de Cesare Lombroso și de adeptii acestuia.

b. Recunoașterea preponderenței activității preventive, în special a celei desfășurate prin măsuri de ordin social, economic și educațional împotriva criminalității.

c. Crítica adusă de Traian Pop tezelor criminologiei socialist-marxiste deoarece, în opinia lui Traian Pop „a încerca să suprime criminalitatea contra averii prin suprimarea dreptului la proprietate este un procedeu la fel cu acela cînd medicul, ca să suprime boala omoară pe bolnav sau cînd morarul, în scopul de a scăpa de şobolan dă foc morii”.

Traian Pop a acceptat însă ideea care a constituit teza fundamentală a antropologiei criminale și anu-

me aceea privitoare la acesta zisul caracter natural și veșnic al criminalității, precum și faptul că aceasta constituie o particularitate a ființei umane.

În acest fel, ierarhizând faptul criminalității, Traian Pop susține că „întîi va fi ereditatea, apoi educația și după aceea condițiile economice”.

• **PETRE PANDREA (1904-1968)** a fost avocat, literat și publicist. Este autorul unei lucrări de proporții intitulată „Criminologia dialectică”, apărută la București în anul 1945.

Ideile criminologice cele mai importante ale lui Petre Pandrea sunt următoarele:

a. Relevarea caracterului social al criminalității;

b. Sesizarea corelației dintre criminalitate și celelalte fenomene sociale;

c. Teza caracterului istoric al criminalității;

d. Legăturile criminologiei cu alte științe: cu filozofia, sociologia și biologia și rolul acestora în explicarea fenomenului criminal.

În plus, Petre Pandrea a susținut că „prima rădăcină a criminalității” s-ar afla în patologie și că există o crimă patologică și una sociologică.

Ei a acceptat însă și ideile și explicațiile neștiințifice din „psihologia abisală” a filozofului german Nietzsche, anume cele cu privire la criminalitate ca element component al „esenței vieții”.

• **MIHAEL KERNBACH** a fost medic legist și criminalist. A scris numeroase lucrări de medicină legală precum și lucrări de criminologie cum sănătatea și criminalitatea”, „Constituția și personalitatea delincventului în lumina noilor



cercetări", „Responsabilitatea penală și tendințele medico-legale actuale", „Contribuționi la cunoașterea personalității criminale" și „Crima – fenomen biologic universal și permanent".

Teza sa fundamentală în criminologie a fost aceea conform căreia infracționalitatea este un fenomen natural, universal și veșnic. Pentru a demonstra teza caracterului veșnic al criminalității, Mihail Kernbach a afirmat că aceasta a apărut odată cu viața și că nu poate fi înlăturată.

După părerea lui, criminologia nu poate duce la eradicarea fenomenei criminale, având doar un rol profilactic limitat, întrucât potențialul criminogen nativ al omului este neschimbător, el variază numai prin formele concrete prin care se exteriorizează.

După opinia sa, bazele „noii criminologii” trebuie să se întemeieze pe studiul aprofundat al elementelor care constituie esența umană: ereditatea, sistemul psihono-neuro-endocrin și mediul social, afirmind în prealabil că fenomenul infracțional se dezvoltă în societate fără nici un fel de diferențiere nu numai sub aspect etnic și geografic, dar și social.

#### BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. Valerian Cioclei, Manual de criminologie, Editura Ali Beck, București, 1998.
2. Gheorghe Mistorcanu, Costică Păun, Criminologie, Editura Europa-Mova, București, 1996.
3. Prof. Univ. Dr. Ion Gheorghiu Brădeț, Criminologia generală românească, Editura Tipocart Brașovia SA, Brașov, 1993.

100%  
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU

Miercuri, 4 februarie 2004 • Nr. 2398 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei



## ÎNCREDEREA ÎN MAICA DOMNULUI

În marea sa bunătate, Domnul ne-a dat o maică minunată, ca să ne conducă pe drumul spre cer. Să recurgem deci cu încredere la ajutorul Maicii Domnului, pentru că ea este Maica noastră. Dacă furtuna îspitelor de dezlănțuire, dacă ne vom izbi de stâncile ascuțite ale încercărilor, să privim la steaua mării, invocând-o pe Fecioara Maria. Dacă vom fi legănați de valurile măndriei, ale ambiiiei, ale răutății și ale invidiei, să privim iar la steaua mării, invocând-o pe Maica Domnului. Dacă mânia, zgârcenia și necurăția vor lovi în barca fragilă a sufletului nostru, să privim cu încredere steaua, chemând-o pe Născătoarea de Dumnezeu. Dacă vom fi copleșiți de numărul mare al greșelilor noastre, rușinați de mărșăvile constiinței noastre și ne vom îngrozi de

judecata lui Dumnezeu, începând a ne scufunda în abisul tristeții și al disperării, să ne gândim iarăși la Maica vieții noastre. În primejdii, în îndoielii și în angoase să ne gândim la Fecioara Maria, chemând-o în ajutor. Numele ei să nu fie niciodată departe de buzele noastre, nici de inimă și pentru a fi ascultați să nu uităm a urma exemplul vieții ei. Urmând-o pe Maica Domnului, nu vom rătăci drumul, rugând-o, nu vom deznădăjdui și consultând-o, nu vom greși. Fiind sprijiniți de ea, nu vom cădea, sub ocrotirea ei nu ne va fi teamă, conduși fiind de ea nu vom obosi, iar cu ajutorul ei vom ajunge la mântuire. Maica Domnului ne va ajuta să ne punem toată nădejdea noastră în Domnul și în puterea Lui.

Conf.univ.dr. Octavian POP



Cultură - Culte

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnalul de Dâmbovița

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Luni, 9 februarie 2004 • Nr. 2402 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (X) • 16 pagini - 5000 lei

Consiliere  
Spirituală

## CURĂȚENIE TRUPEASCĂ ȘI SUFLETEASCĂ

Ceea ce contează mai întâi de toate în pocăință este convertirea inimii. Ea comportă o dublă mișcare, adică detașarea de rău și atașament față de Dumnezeu. În primul rând este nevoie de pocăința sufletului, adică de detestarea greșelilor săvârșite și ispășirea lor, lucruri realizate mai ales de acei care își curăță sufletul într-o bună și pioasă mărturisire cu participarea acestora la jertfa euharistică și la împărtășanie. Ca să ne ajute să reparăm greșelile spuse la mărturisire, preotul duhovnic ne dă un canon de pocăință. În afară de acest canon, Biserica ne mai cere să îndeplinim și alte fapte care ne

dau satisfacție, și anume: rugăciunea, postul și facerea de bine. Ca acte externe de pocăință trebuie să stim a oferi lui Dumnezeu îndurarea cu răbdare și încredere a nenumăratelor dureri și suferințe ce ne asaltează în această viață, obstacole și neplăceri ce se ivesc, fie în îndeplinirea conștiințioasă a datorilor noastre, fie în munca zilnică, fie în practicarea virtuților creștinești. Fiecare trebuie să-și impună jertfele necesare pentru a duce o viață dreaptă, în conformitate cu Legea Domnului și pentru a îndeplini bine obligațiile zilnice.

Conf. univ. dr. Octavian Pop



Cultură - Culte

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

Judecătători  
de  
Dâmbovița

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU

Miercuri, 11 februarie 2004 • Nr. 2404 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

# PURTĂTORII DE CUVÂNT

## CONSILIERE SPIRITUALĂ

Venirea lui Hristos și a Împăratiei Sale a fost anunțată de Dumnezeu și de oamenii pe care El i-a ales (proorocii). „Pentru întărirea siguranței noastre, spune Sf. Ap. Petru, avem cuvântul proorocilor, care este tăria însăși, la care bine faceti că luati aminte ca la o făclie ce strălucește în loc întunecos, până când se va lumina de ziuă și luceafărul va răsări în inimile voastre... Căci doar nu prin voință omenească a fost făcută vreodată proorocia, ci oamenii cei sfinți, trimiși de Dumnezeu, au vorbit, însuflați fiind de Duhul Sfânt” (II Petru I, 19-21). Proorocii sunt purtătorii de cuvânt ai lui Dumnezeu. Ei sunt oameni luminați de lumina profetică, ce văd și

spun ceea ce alcătuiesc drama lungii istorii, ce îl leagă pe Israel de originile sale; alegerea dumnezeiască; alianța și legea și dîncolo de Moise și patriarhi, până la originile lumii. Lumina profetică lumenază prezentul. Proorocii înțeleg evenimentele zilei și se străduiesc să le aducă la cunoștința poporului. Cât despre viitor, nici nu scapă privirii profetice, deși uneori este întrevăzut în mod cam obscur. Prezicerile au în vedere viitorul imediat, iar odată împlinite sunt semne ale viitorului îndepărtat, singurul decisiv. Acest viitor îndepărtat, acest sfârșit al istoriei constituie obiectul esențial vizat de prooroci.

Conf. univ. dr.  
Octavian Pop

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jud de Dâmbovița

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Vineri, 13 februarie 2004 • Nr. 2406 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

Cultură - Culte

6

## VOINȚA UMANĂ A LUI IISUS

### CONSIGLIERE SPIRITUALĂ

Iisus are o voință umană, distinctă de voința Sa dumnezeiască. Voința Sa omenească este totdeauna în acord cu cea dumnezeiască, în unitatea persoanei Sala. De aceea Iisus declară: „Eu am venit din cer nu ca să fac voia Mea, ci voia acelui care M-a trimis” (Ioan VI, 38). În Grădina Ghetsimani, El spune: „Părinte, dacă este cu putință, îndepărtează de la mine paharul acesta, nu după voia mea, ci după voia Ta să fie” (Luca XXII, 42). Sensibilitatea lui Iisus vibrează la toate sentimentele umane. El este plin de admirare în fața credinței altora, cuprins de milă în fața nenorocirii mulțimilor. Înima Sa este plină până la refuz de bunătate, de iubire și de milostivire pentru oamenii pe care dorește să-i măntuiască. Iisus Hristos a devenit cu adevărat unul dintre noi, în toate asemenea nouă, afară de păcat. El este omul perfect; modelul ideal pe care toți au datoria să-l imite. Deseori, în Evanghelie, Iisus se numește pe sine prin această expresie: „Fiul omului” (Luca IX, 22 și 58, Matei XXV, 31). Prin denumirea aceasta, El își aplică proorocia lui Daniel, care a văzut pe norii cerului pe cineva venind și căruia i-a fost încredințată domnia, cinstea și împărăția, iar că toate popoarele, națiunile și limbile îi slujeau. În această expresie de „Fiul omului”, Sfintii Părinti ai Bisericii au văzut o insistență a lui Iisus asupra umilinței condiției sale de om. Mântuitorul lumii apare deci în sărăcie, în umilință, lipsit de strălucire și de măreție. El vrea să-și înceapă viața pământească în secret și timp de mai mulți ani trăiește ca un muncitor sărac. Nu s-ar putea imagina o umilință mai adâncă. Iisus nu vrea să se descopere ca Fiul unic al lui Dumnezeu decât într-un mod gradat.

Conf.univ.dr. Octavian POP



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Luni, 16 februarie 2004 • Nr. 2408 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

Consiliere spirituală

## IISUS HRISTOS CA OM ADEVĂRAT

Iisus a intrat în omenire printr-o adevărată naștere. Fără îndoială, nașterea Sa a fost miraculoasă. El s-a născut dintr-o Fecioară, lăând cu adevărat un trup ca al nostru. După cum spune Sf. Ap. Pavel: „El este început bine în omenire. Iisus este din specia noastră, din neamul nostru. El este fratele nostru”. Iisus a avut un trup ca și al nostru, care a cunoscut foamea, setea, oboseala, somnul și suferința. Gesturile mâinilor sale sunt descrise cu precizie: Ele binecuvântează copiii, ating bolnavii pentru a-i vindeca și spală picioarele apostolilor. Pe evangheliști i-a frapat impresia feței sale. El privește cu dragoste la Tânărul bogat pe care îl cheamă să-l urmeze. Se uită cu indignare la vânzătorii din templu, cu admirație la pomana văduvei sărace

și cu milă la apostolul care l-a trădat. Trupul lui Iisus este animat de un suflet spiritual creat direct de Dumnezeu ca și sufletul nostru, sufletul lui Iisus este înzestrat cu inteligență, voință și sensibilitate. Iisus a avut o inteligență umană, deosebită de inteligența sa dumnezească. Inteligența sa omenească are o triplă stîntă, ce îi vine dintr-un întreit izvor. Iisus cunoaște trecutul, prezentul, viitorul, precum și cele mai ascunse gânduri ale oamenilor. Știe evenimentele ce se petrec în depărtare. El vestește apostolilor moartea Sa, insistând chiar asupra detaliilor; Învierea Sa din morți, dărâmarea Ierusalimului, încercările Bisericii Sale și stabilitatea ei de neclintit până la sfârșitul lumii.

Conf.univ.dr. Octavian POP



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU

Vineri, 20 februarie 2004 • Nr. 2412 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## TRECUTUL SI PREZENTUL

### Consiliere spirituală

Planul de mântuire a lui Dumnezeu înglobează toată istoria, iar privirea proorocului este după chipul privirii lui Dumnezeu. După cum spune Sf. Ap. Petru: „O zi la Domnul este ca o mie de ani, iar o mie de ani ca o zi”. (II Petru III,8). Astfel, în viziunile profetice, se întâmplă ca intervalele ce separă evenimentele să se estompeze. Ceea ce nu este decât viitor, apare ca prezent și este atât de sigur că se va înfăptui la timpul său. Ceea ce este foarte îndepărtat, e anunțat ca iminent. Proorocii, după chipul lui Dumnezeu, îmbrățișează dintr-o singură și aceeași privire trecutul, prezentul și viitorul, obținând din toate acestea o înțelegere pe care au misiunea să o comunice în numele lui Dumnezeu. Proorocii sunt ambasadorii lui Dumnezeu pe lângă oameni, pentru a le comunica voința dumnezeiască. Ei au un rol de a predica și de a prezice. De-a lungul paginilor întregului Vechi

Testament există numeroase proorocii. Însă aceste proorocii nu puteau să-i permită unui evreu evlavios, care nu-l întâlnise pe Iisus, să traseze portretul său. Într-adevăr, proorociile vor să anunțe mai multe personaje diferite: Fiul lui David, proorocul, slujitorul lui Dumnezeu, Fiul Omului etc. Abia atunci când Iisus a venit a fost posibil să se înțeleagă că toate aceste proorocii se refereau la El. Revelația s-a făcut într-un mod progresiv. Dumnezeu a pregătit lent ceea ce vroia să facă. El a orientat spiritele și inimile spre revenirea lui Hristos. El l-a anunțat, deși nu l-a descris în toate detaliile. Era datoria Evangheliei să ni-l arate pe Iisus. Vechiul Testament avea numai misiunea să pregătească Evanghelia, aşa cum mugurii primăvara vestesc și pregătesc florile și fructele verii. Ca să înțelegem bine pe proorocii Vechiului Testament, trebuie să ne instalăm în vîrful Revelației și să considerăm toată opera lor, pornind de la acela care este punctul terminis al oracolelor lor: Iisus Hristos. Conf.univ.dr. Octavian POP

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

100%  
LOCAL

Jurnal  
de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU Marti, 24 februarie 2004 • Nr. 2415 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## EXISTENȚA ABSOLUTĂ PROPRIE LUI DUMNEZEU

### CONSILIERE SPIRITUALĂ

Iisus le spune evreilor: „Avraam, părintele nostru s-a bucurat la gândul de a vedea ziua mea; a văzut-o și s-a bucurat”. Atunci, evreii i-au zis: „Nu ai nici cincizeci de ani și spui că l-am văzut pe Avraam?”. Iisus le-a răspuns categoric: „Adevăr să spun că înainte de a fi Avraam, Eu sunt” (Ioan VIII, 56-58). Caracterul divin al acestei pretenții apare cu atât mai sigur cu cât există o legătură cu numele dumnezeiesc descoperit lui Moise: „lahve”. Eu sunt cel care sunt, iar evreii nu se înșeală cu privire la răspunsul lui Iisus. Ei iau apoi pietre ca să arunce în El. Cu ocazia vindecării unui bolnav care suferea de 38 de ani, Iisus descoperă dumnezeirea sa și filiația sa dumnezească. Evreilor care îl acuză că a nesocotit sabatul, El le răspunde:

„Tatăl meu lucrează și acum, de asemenea și Eu lucrez”. Astfel, pentru activitatea sa, Iisus revendică deplina egalitate cu activitatea Tatălui. Cuvintele lui Iisus au avut repercușiuni adânci la cei care îl ascultau. Evanghelia ne relatează că tocmai pentru aceasta, iudeii căutau să-l omoare, dar și pentru faptul că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-se deopotrivă cu Dumnezeu (Ioan V, 17-18). Iisus le spune mereu „că Fiul să nu facă nimic de la mine, dacă nu vede pe Tatăl făcând, căci toate căte le face el, acestea și Fiul le face” (Ioan V, 19). Unitatea dintre Tatăl și Fiul este caracterizată de o prezență reciprocă. Nu poate fi văzut Unul fără Celălalt. Cine vede pe Iisus, vede pe Tatăl. Iată deci existența absolută proprie lui Dumnezeu.

Conf.univ.dr. Octavian POP

6

Învățământ - Cultură - Culte

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU Joi, 26 februarie 2004 • Nr. 2417 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (X) • 16 pagini - 5000 lei

100%  
LOCAL

*Consiliere spirituală*

## O ALUZIE DE O DEOSEBITĂ FORTĂ A LUI IISUS

Un om, după ce în repetate rânduri a trimis servitorii la via să pentru a primi partea ce i se cuvenea, l-a trimis, în cele din urmă, și pe propriul său fiu. Vorbind despre stăpânul viei, Iisus declară: „Mai avea încă un singur fiu preaiubit, pe care l-a trimis și pe acesta la ei”. Dar lucrătorii s-au vorbit între ei, zicând: „Acesta este moștenitorul, haideți să-l ucidem și moștenirea va fi a noastră. Deci prințându-l, l-au ucis și l-au aruncat afară din

vie” (Luca XII, 1-8). În timp ce prorocii Vechiului Testament vedeaau prin această pildă rolul servitorilor, iată că Iisus apare ca Fiul unic și preaiubit al stăpânului viei (Dumnezeu) și ca singurul moștenitor legitim al său. Calitatea de Fiu pe care o invocă Iisus este superioară calității morale de fiu.. Putem vedea în cuvintele lui întreaga profunzime de intimitate ce o pune când își spune sieși „Fiul”. Iisus spune: „Totul mi-a fost dat de către Tatăl meu, nimeni nu cunoaște pe Fiul decât numai Tatăl, și nimeni nu cunoaște pe Tatăl decât numai Fiul și cel căruia a voit Fiul să-i descopere” (Matei XI, 27). Ce este în sinea sa acest fiu preaiubit, Tatăl o știe prea bine și numai El. Numai profunzimea ochiului dumnezeiesc poate aprecia această bogăție. Iată, deci, aluzia de o deosebită forță, prin care Iisus o pune pe picior de egalitate - cunoașterea sa cu aceea a Tatălui, care implică asemănarea în natură. Iisus este singurul care dăruiește cunoașterea de Dumnezeu. El este inițiatorul indispensabil al tainei vieții dumnezeiești.

Conf. univ.dr. Octavian POP





LEGISLATION  
Si  
WANT

ISSN 1810-309X

# TEORII CRIMINOLOGICE CONTEMPORANE ȘI CRITICA ACESTORA

Octavian POP, doctor în drept

**L**a sfârșitul acestui secol asistăm la o creștere accentuată a criminalității. Cifrele oferite de statistici efectuate pe tot globul sănătatea continuă creștere, deci sistemul legal (cercetare penală, instanță de judecată, instituții corecționale) implicat direct sau indirect în problemele ce țin de criminologie, s-a dovedit a fi ineficient în practică.

Ca urmare, s-au amplificat cercetările științifice în vederea deschirării fenomenului criminal și a evidențierii factorilor determinanți, întrucât pentru a înălțatura efectul este absolut necesară înălțarea cauzei. Cu ocazia cercetărilor s-a constatat în ansamblu, că infractorii aparțin tuturor categoriilor: vîrstă, sex, pregătire socio-profesională, pregătire culturală, aptitudini intelectuale, tip caracterologic temperamental. Această situație statistică face practic imposibilă elaborarea unui punct de vedere unitar și exclusiv privind conturarea factorilor determinanți ai comportamentului criminal.

Numărul teoriilor explicative contemporane este extrem de mare, doavă clară a dificultăților întâmpinate și totodată a neacceptării vreunei resemnări din partea cercetătorilor. Aceste teorii pot fi incluse în două mari categorii: teorii nepsihologice și teorii psihologice.

## A.TEORIILE NEPSIHOLOGICE

Din această categorie fac parte: teoriile bioantropologice, teoriile constituționale, teoriile sociologice și teoriile economice.

### 1. TEORIILE BIOANTROPOLOGICE

TEORIA DETERMINĂRII GENETICE A COMPORTAMENTULUI CRIMINAL a apărut la începutul secolului XX. Potrivit acestei teze, comportamentul criminal este predeterminat de o anomalie genetică, cum ar putea fi un extracromozom, de natură să conducă la retardarea mentală și la un comportament patologic.

Reprezentanții de seamă a acestei teorii sunt Goddard (1912) și Dugdale..

Ei au studiat timp de 7 generații familia Juke și au găsit 200 de hoți și alte categorii de infracțiuni, 280 de cerșetori și 90 de prostitute. De asemenea, în 75 de ani această familie a produs statului pierderi de 1.300.000 dolari.

Ei au încercat să demonstreze că în familiile ai căror întemeietori au avut antecedente penale există un număr mult mai mare de infractori. Pe aceeași bază s-a ajuns la concluzia că ereditatea constituie principala cauză a criminalității.

TEORIA ANOMALIEI CROMOZOONIALE a apărut în deceniul

VII al secolului nostru, în urma unor studii ample pe bărbații deținuți din închisori din SUA, Anglia și Australia. S-a descoperit că o posibilă cauză a comportamentului criminal ar putea-o constitui o anumită anomalie cromozomială.

Pornind de la premisa obiectivă după care o persoană normală are 46 de cromozomi într-o celulă, adică 22 de perechi de cromozomi regulați (autozomi) și 2 cromozomi sexuali: pentru femeie ambiii sunt X, iar pentru bărbat unul este X, celălalt este Y.

În urma fertilizării ovufului zigotul primește un cromozom X de la mamă și un cromozom X sau Y de la tată. Uneori, în cadrul diviziunii este posibil să apară o anomalie cromozomială. Astfel, în loc să se producă 2 řiruri de 23 de perechi, poate apărea și un extracromozom X sau Y într-un řir.

Această structură aberantă a fost identificată prima dată în Anglia în anul 1961 și pare să producă un om cu înălțimea peste medie, cu un coeeficient de inteligență sub medie și cu un posibil comportament agresiv. L. Iablonski a constatat că rata prezenței constituției de tip XYY printre criminali este mult mai mare decât în cadrul populației generale.

În ce privește corelația cu anomalia XXY (sindromul Klinefelter),



cercetările au arătat că cei în cauză prezintă un risc pentru tulburări psihice și tulburări în sfera sexualității: homosexualitate, transsexualitate și pedofilia, însă trebuie să ținem seama și de factorii favorizați din mediul familial sau social al individului.

**TEORIA INTERACTIONISTĂ** susține că factorii principali care determină comportamentul infracțional sunt factorii biologici și genetici.

Cei mai importanți reprezentanți ai acestei teorii sunt Q. J. Wilson și J. R. Hernstein. În opinia lor există trei categorii de factori care contribuie la criminalitate în măsuri diferite:

- a. mediul social și economic;
- b. relațiile familiale;
- c. calitățile biologice (sexul, inteligența scăzută, impulsivitatea și tipul corporal).

S-a stabilit că în toate țările bărbății comit crime de 50 de ori mai mult decât femeile, au în medie un coeficient de inteligență de 92, se caracterizează prin impulsivitate, gîndind foarte puțin înainte de a acționa și fiind incapabil de a amâna răzbunarea.

Fără să omită rolul factorilor de mediu, sociali, economici și familiași, ei au afirmat că „într-un fel sau altul, familia rea produce un copil rău”.

**TEORIA ENDOCRINOLOGICĂ A CRIMINALITĂȚII** a avut ca premisă rolul deosebit de important pe care glandele cu secreție internă (tiroida și paratiroidele, epifiza, hipofiza, timusul, pancreasul, glandele suprarenale, glandele sexua-

le sau gonadele) îl au în dezvoltarea somato-psihică a organismului, și în capacitatea de adaptare și integrare a individului în viața socială.

Conform acestei teorii, tulburările glandelor endocrine reprezintă unul dintr-factorii determinanți ai criminalității.

Potrivit acestei teorii, criminalitatea în rîndul minorilor și tinerilor s-ar explica prin faptul că la indivizii din aceste categorii de vîrstă acțiunea glandelor endocrine este mai intensă, iar tulburările de funcționare mai frecvente.

Autorii de specialitate nu sunt însă de acord cu această teză întrucât nu s-a demonstrat statistic existența unei corelații directe și necesare între disfuncțiile endocrine și comportamentul criminal.

**TEORIA CRIMINOLOGIEI CLINICE**, având ca reprezentant de seamă pe francezul Jean Pinatel, are dreptul scop formularea unui aviz care cuprinde un diagnostic, un prognostic și un tratament.

Conceptul fundamental al criminologiei clinice este acela de „stare de pericol”, care semnifică periculozitatea potențială a unui individ a cărui stare mintală ar primiordi ordinea publică și siguranța persoanelor, justificând prin ea luarea față de individul în cauză a unor măsuri de internare într-un stabiliment psihiatric.

Potrivit acestei teorii infractorul este bolnav, iar criminalitatea și are izvorul în patologie.

Nu trebuie să omitem faptul că psihicul individului este unul din elementele definitorii ale persona-

lității. Psihicul este coordonatorul întregii vieți a individului și mecanismul principal al capacității sale de adaptare, deci orice deficiență, tulburare sau boală de natură psihică se poate repercuza asupra comportamentului individului în cauză, generând devieri de la normele de conduită existente în acea societate.

Deficiențele și bolile psihice afectează starea de responsabilitate a unui individ, deci, pot împiedica răspunderea penală a celui în cauză, deoarece acesta manifestă un comportament lipsit de discernămînt.

Criminologia clinică include și o anumită profilaxie criminologică, care cuprinde un program de măsuri clinice în scopul preîntîmpinării săvîrșirii de către individul în cauză a unor noi infracțiuni. Printre aceste măsuri se numără: castrarea, aplicată mai ales delincvenților sexuali și hoților, lobotomia și talamotomia pentru extirparea agresivității înăscute, utilizarea tranchilizantelor și a preparatelor antidepresive în cazul psihopatilor, aplicarea metodelor psihanalitice pentru schimbarea înclinațiilor infracționale sau a altor tulburări psihice.

Deși vîrsta la care își fac apariția bolile psihice este de obicei situată după adolescență, la începutul maturării, este bine să amintim principalele boli psihice și simptomele (semnle) care le însosesc.

#### • Nevrozele

Nevrozele încadrează o grupare de tulburări sau reacții variate, cu caracter funcțional, relativ ușoară

re și reversibile, cu caracter psihogen, manifestate prin suferințe, conflicte intrapsihice de care bolnavul este conștient și la care participă în mod intens.

De regulă, sînt însoțite și de stări de anxietate de diverse grade de intensitate și pot conduce la inhibarea unor conduite sociale ale individului.

Nevrozele mai pot da naștere uneori la conduite agresive din cauza tulburării echilibrului interior.

Cu toate acestea nevroticii sînt considerați, în aproape toate cazurile, responsabili.

• **Psihopatiile** (gr. „psyche” – suflet și „pathos” – boală).

Psihopatiile sînt deficiențe psihice care depășesc perimetruul unui psihic normal, fără a avea însă un caracter evolutiv și fără a atinge gravitatea psihozelor.

Psihopații își păstrează în întregime capacitatea de cunoaștere, dar prezintă o serie de atitudini structurate anormal, motiv pentru care se constată frecvent în conduită acestora, comportamente antisociale. De regulă, ei se află într-un conflict permanent cu cei din jur, motiv pentru care sînt incapabili de o adaptare de durată în mediul familial, la cerințele locului de muncă și în general la exigențele mediului social.

Cele mai frecvente manifestări negative ale persoanelor psihopate sînt: instabilitate și nestatornicie exagerate, impulsivitate, reacții anormale față de evenimente obișnuite ale vieții sociale zilnice, încăpăținarea, înclinația spre acte de perversiune, toxicomania, pre-

cum și unele fapte prevăzute de legea penală, cum sînt: furtul, vagabondajul, parazitismul, excrocheriile, infracțiunile împotriva demnității, a integrității corporale, a sănătății și a vieții personale. Psihopații suferă de tulburări de adaptare la ambianța familială și socio-profesională. Ei nu fac parte dintre persoanele pe care lumea din jur le consideră a se afla în stare de nebunie. Spre deosebire de nevrotici, psihopatul nu-și cunoaște și nu-și recunoaște boala și nu suferă din cauza acesteia, făcîndu-i însă să sufere pe toți cei din jurul său. Este important de știut faptul că, în general, psihopatii sînt refractați la observațiile, sfaturile și îndemnurile celor din jur și nu învață din propria experiență de viață. Dîn această cauză ei se numără frecvent printre recidiviști.

#### • Psihozele

Psihozele sînt afecțiuni psihice de natură endogenă, de regulă ireversibile, caracterizate prin alterarea profundă a vieții psihice a celui în cauză, cu o simptomologie deosebit de variată și cu consecința pierderii de către bolnav a conștiinței proprii existențe și a raporturilor cu sine, cu cei din jur și cu întreaga lume reală în general.

Psihoticii prezintă grave tulburări cognitive și de conștiință, nu își înțeleg și nu pot să aprecieze starea în care se află, deci nu pot stabili relații normale cu mediul, manifestînd, în general, un comportament total destrucționat.

Psihoticii comit în mod frecvent fapte prevăzute de legea penală, cele mai grave fiind omorurile sa-

dice, săvîrșite în timpul unor stări cum ar fi cele generate de psihozele maniacal-depresive, de psihozele acute, declanșate de autoin intoxicații cu alcool, droguri, delirul sistematic, psihoze post traumatičce, psihoze infecțioase, psihoze de involuție, etc.

În plus, la 15,44% din recidiviști au reprezentat antecedente penale în faza de minorat, ceea ce verifică faptul că tulburările de comportament, care încep să se manifeste la psihopati încă din stadiul dezvoltării juvenile, sînt destul de grave (cu implicații penale). Aceste tulburări de comportament apar inițial sub forme miligne, fiind vorba de acei minori recalcitranți, greu educabili, care manifestă de timpuriu devieri de atitudine. De aceea, această categorie de indivizi bolnavi trebuie să formeze o preocupare permanentă pentru familiile din care fac parte, pentru medicii psihiatri, psihologi, juriști, precum și pentru întreaga societate.

Pe baza acestor considerente se impun măsuri în vederea depistării tuturor afecțiunilor fizice și psihice ale minorilor, cu scopul de a preveni, interveni și combate declanșarea comportamentelor deviante în rîndul minorilor.

Din nou necesitatea echipei interdisciplinare, formată din psihozi, asistenți sociali, consilieri și psihoterapeuți (care pot referi cazurile grave medicilor de specialitate), care să acționeze la nivelul fiecărei școli, în vederea testării tuturor elevilor, pentru a depista afecțiunile sau bolile acestora.



## 2. TEORII CONSTITUȚIONALE TEORIA CONSTITUȚIEI PRE-

**DISPOZANT DELINVENTE**, având ca promotor pe medicul psihiatru german **Ernest Kretschmer**, născut în anul 1888, susține existența unei corelații între structura corpului uman și trăsăturile fizice pe de o parte și caracterul omului pe de altă parte.

Ernest Kretschmer a menționat că individul uman prezintă patru tipuri constituționale diferite:

a. picnic (scund, plin, vesel, bun). Indivizii care fac parte din această categorie comit, de regulă, fapte care necesită o anumită violență, cum sănătatea exacerberiile sau fraudele;

b. atletic (bine dezvoltat muscular și scheletic). Indivizii din această categorie săvârșesc, de regulă, infracțiuni împotriva persoanelor și a bunurilor;

c. astetic (constituție verticală, trunchi cilindric, sistem arteriovascular firav, energetic). Indivizii din această categorie prezintă o predispoziție delincvențială mai mare și comit infracțiuni dintre cele mai variate;

d. displastic (disproporționalitate și dezarmoană în dezvoltarea corporală). Indivizii din acest tip sănătatea și spre recidivă.

**TEORIA TIPOLOGIEI CONSTITUȚIONALE INFRACȚIONALE**, dezvoltată de **William Sheldon** în anul 1942 și **Eleanor Glueck** în anul 1950, susține existența unei relații între tipul fizic și comportamentul

Indivizii se disting prin tipuri fizice diferite:

a. tipul endomorf, prezintă o dezvoltare mai pronunțată a organelor interne, incluzându-i pe cei moi, rotunzi și grași;

b. tipul mezomorf, prezintă o musculatură și un sistem osos dezvoltat și cuprinde indivizii caracterizați prin pielea fină și prin sistemul nervos dezvoltat;

c. tipul ectomorf, care cuprinde indivizii cu un sistem nervos dezvoltat, cu un corp lung, și mușchii slab dezvoltăți.

Soții Glueck s-au preocupat în mod special de criminalitatea minorilor, formulând teza corelației între constituție și particularitățile fizice și înclinația spre comportamentul criminal.

Specialiștii în domeniu nu sunt însă de acord cu această teorie. Chiar dacă există o corelație între fizic și comportamentul criminal, nu înseamnă că în mod necesar unul este cauza celuilalt.

## 3. TEORII SOCIOLOGICE. TEORIA ROLULUI CRIMINOGEN AL PROGRESULUI

Prin progres se înțelege dezvoltarea calitativă ascendentă, dezvoltarea de la inferior la superior, a tuturor laturilor existenței naturale și sociale.

Potrivit acestei teorii, progresul reprezintă cauza tuturor neajunsurilor și retelelor din lume, care va duce în cele din urmă lumea la distrugere. Progresul este acela care explică atât apariția cât și persistența și creșterea continuă a fenomenului criminal, el având un rol fun-

damental în sporirea infracționalității.

Dintre formele sub care se înfățișează progresul, adeptii acestei teorii incriminează, în primul rând, urbanizarea și industrializarea, iar în al doilea rând, mobilitatea și migrația populației, care pot determina o stare de dezvoltare socială și apariția unor comportamente infracționale. Individual este văzut ca un simplu „șurub” într-o mașinărie, iar particularitățile unei asemenea societăți fiind străduință de a produce și consuma cît mai mult, creșterea birocratismului, posibilitatea izbucnirii unor războaie nimicioare, pierderea încrederii în religie și în valorile umane.

Specialiștii în domeniu sunt de părere că această teorie are un caracter neștiințific deoarece nu progresul constituie cauza principală a criminalității, ci contextul economico-social în care acesta se înfăptuiește. Specialiștii sunt de părere că progresul reprezintă una din căile posibile de lichidare a criminalității.

**TEORIA AREALURILOR INFRACTIONALE** a apărut în SUA începând cu anii '20, ca urmare a creșterii brusă a infracționalității, datorită interdicției producerii, transportului și vînzării băuturilor alcoolice. Această teorie se mai numește și teoria ecologică (ecologia fiind disciplina biologică al cărui obiect de studiu îl constituie complexul de interrelații necesare dintre organismele vegetale și animale și mediul lor biotic și abiotic de viață), precum și Școala de la Chicago, întrucât primele cercetări



importante pe această linie au început în orașul Chicago, unde a debutat criza economică și unde criminalitatea a izbucnit cu cea mai mare virulență.

Cei mai de seamă partizani ai acestei sunt **Ernest Berdjest, Robert Oark și Henri Mc.Kay**. Ei au susținut că existența anumitor zone geografice (arealuri) ar determina un înalt procent al criminalității. Această teorie consideră că marile orașe se împart în zone concertice după cum urmează: zona centrală (cartierele mariilor afaceri, băncile, magazinele și instituțiile publice); primul cerc care alcătuiește o centură în jurul centrului este format din întreprinderi și birouri mărunte, locuințe mizerabile, case de toleranță și de jocuri de noroc; un alt cerc în care locuiește o populație nevoiașă și eterogenă din punct de vedere social, rasial și național, în care se formează cel mai mare număr de infractori; un alt cerc în care sunt plasate marile întreprinderi și locuințele muncitorilor acestora; cercul privilegiaților soartei, care cuprinde zona rezidențială a bogăților, a oamenilor de afaceri și a oamenilor politici și ultimul cerc constituit din cocioabele cele mai mizerabile și construcții dărăpăname care constituie locuri de adăpost pentru locuitorii cei mai nevoiași și de odihnă pentru marii infractori.

Marele viciu al teoriei arealurilor infracționale este acela potrivit căruia este relevată realitatea socială în explicarea criminalității doar sub aspectele fenomenolo-

gice fără să dezvăluie esența fenomenului, cauzele reale, adânci, care sunt de natură economică și socială.

#### TEORIA ANOMIEI SOCIALE

Denumirea acestei teorii provine de la cuvintele grecești „a”, care înseamnă „fără” și „nomos”, care înseamnă „lege”.

În sociologie, termenul de „anomie”, a fost utilizat și introdus de către sociologul francez **Emile Durkheim**, pentru a explica fenomenul infracțional și sinucidere.

Prin anomie se înțelege o situație caracterizată prin absența normelor sau o stare de neorganizare normativă, care este capabilă să genereze comportamentul antisocial al unui grup, al unei organizații sau al societății în ansamblu.

Prin anomie se înțelege o situație caracterizată prin absența normelor sau o stare de neorganizare normativă, care este capabilă să genereze comportamentul antisocial al unui grup, al unei organizații sau al societății în ansamblu.

Prin anomie se mai înțelege și dezordine ori dezorganizare în general.

Ulterior, conceptul de anomie a fost adoptat și de alți criminologi, explicația anomică devenind una dintre cele mai cunoscute și mai răspândite teorii criminologice contemporane.

Potrivit acestei teorii, societatea contemporană se caracterizează prin existența unui permanent conflict între posibilitățile re-

cunoscute formal de lege pentru realizarea de către individ a unor scopuri materiale și spirituale și posibilitățile efective, reale, de atingere a acestor scopuri, posibilități care sunt foarte limitate. În aceste condiții, întrucât accesul la mijloacele legitime este aproape imposibil, conflictul apărut este rezolvat recurgîndu-se la mijloacele ilegale. Comportamentul deviant reprezintă unică modalitate de realizare a scopurilor și idealurilor sale și de obținere a succesului în viața socială, recurgerea la mijloace nelegitime nefiind altceva decât anomie.

În criminologia americană, anomia este văzută ca o stare de „dezorganizare a personalității”, determinată de conflictul dintre posibilitățile pe care le oferă teoretic societatea și posibilitățile reale ale individului de a se realiza în viață.

Specialiștii susțin că această teorie, deși permite exploatarea unei zone subiective a comportamentului criminal, această teorie este neștiințifică, îndepărțîndu-se de cauzele reale ale criminalității, care sunt de ordin economic.

#### TEORIA NOII APĂRĂRI SOCIALE

Dintre reprezentanții acestei teorii îl amintim pe **Von List, Van Hamel și Adolphe Prins**, care în lucrarea intitulată „Apărarea socială și transformarea dreptului penal”, apărută la Bruxelles în anul 1910, au respins ideea conform căreia temeiul pedepsei s-ar afla în vina morală a infractorului, apreciind că scopul dreptului pe-



nal îl constituie apărarea societății împotriva indivizilor aflați în „stare de pericol”.

Această teorie s-a bucurat de o mare popularitate, culminând cu înființarea în anul 1948 a Secției de apărare socială a ONU.

Principalele teze care alcătuiesc conținutul teoriei noii apărări sociale sunt următoarele:

**A.** Este necesară o protecție mai eficientă a societății împotriva faptelor criminale;

**B.** Utilizarea unei serii de măsuri extrapenale, alături de cele folosite de dreptul penal, care să conducă la neutralizarea delinvenților, fie prin eliminarea lor din societate, fie prin educarea și tratarea lor. Statul nu avea dreptul să-l pedepsească pe infractor, ci doar „să-l socializeze”, adică să-i înlăture „antisocialitatea”;

**C.** Este necesară înlocuirea actualului sistem procesual, în care faza urmăririi, a judecății și a execuției pedepselor se realizează de organe distințe. Toate acestea vor trebui efectuate de același magistrat, care, în acest fel, va observa pe delincvent și va urmări eficiența tratamentului aplicat acestuia;

**D.** Fapta infracțională fiind un produs al acțiunii umane, studierea personalității infractorului sub toate aspectele sale, va trebui să constituie o preocupare centrală a celor care administrează justiția, pentru a putea stabili tratamentul adecvat;

**E.** Măsurile de apărare socială se justifică prin vina morală a

individului, care determină răspunderea juridică. Ele pot fi luate chiar și „ante delictum”, adică și împotriva celor care nu au comis nici o infracțiune, dar prezintă pericol social.

Acestei teorii, deși îi revine meritu de a fi relevat necesitatea luptei comune împotriva criminalității se caracterizează printr-o serie de curențe (contopirea diferitelor faze ale procesului penal, aplicarea măsurilor antidelictum), care constituie negări evidente a unor principii fundamentale care trebuie să stea la baza dreptului penal.

**TEORIA NOII CRIMINOLOGII** a apărut în SUA și în Anglia în jurul anului 1970. Principalul reprezentant al acestei teorii este englezul J. Sewedinger. El apreciază că activitatea infracțională nu este rezultatul acțiunii unor forțe exterioare asupra individului, ci produsul liberei sale voințe, a liberului arbitru.

În această concepție nu se vorbește de existența unor indivizi infractori, ci despre un sistem social criminal și susține că schimbarea sistemului este principala condiție a diminuării criminalității.

Ideea necesității resocializării, educării și a tratării individului infractor este respinsă, deoarece noii criminologi resping ideea că asupra comportamentului criminal ar avea o influență unele forțe exterioare acestuia, fapt ce a condus la criticarea vehementă a

acestei teorii în literatura de specialitate.

**TEORIILE ECONOMICE** realizează o legătură între infracțiuni și condițiile economice.

Primele teorii au fost elaborate de William Bonger și David Gordon. În concepția lor, actele criminale, îndeosebi cele împotriva proprietății, sunt determinate de sărăcia proletariatului în cadrul sistemului capitalist competitiv. Soluția ar consta în reorganizarea mijloacelor de producție și dezvoltarea unei societăți fără clase.

În anul 1973 David Gordon a susținut teza determinismului economic al criminalității în SUA. În concepția sa, „urmăriți de frica insurgenții economice și a competiției din societate, mulți indivizi vor deveni eventual crimași”.

În acest fel, Gordon explică următoarele categorii de crime:

**a.** Crima din ghetou, determinată de slujbele oferite legitim accesibile tinerilor din ghetou, care sunt slab salarizate și prezintă riscul constant al concedierii;

**b.** Crimă organizată, generată de activități, cum sunt jocurile de noroc, prostituția și distribuirea drogurilor.

**c.** Crima corporației, determinată de existența corporației în vederea protejării și sporirii capitalului.

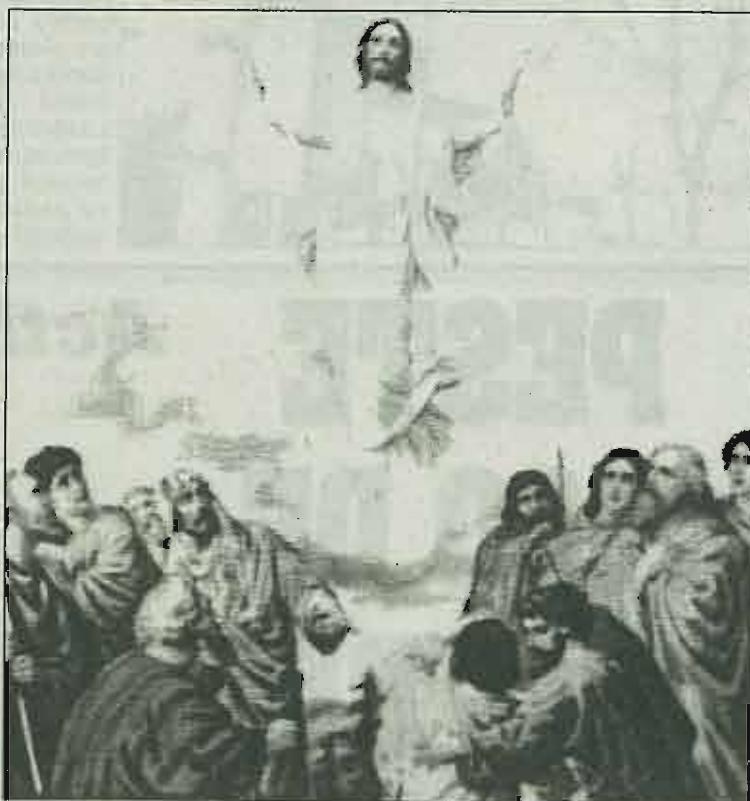
Autorii de specialitate reproșează însă acestei teorii faptul că nedreptășește o multitudine de oameni săraci care nu comit infracțiuni.

# MĂRTURIA DUMNEZEIASCĂ

„Eu însă nu primesc mărturia unui om, dar vi le spun acestea, ca să fiți măntuiti... Eu am o mărturie mai presus de aceea a lui Ioan, căci faptele ce mi le-a dat Tatăl spre îndeplinire dau mărturie despre mine că Tatăl m-a trimis. Iar Tatăl care m-a trimis El însuși dă mărturie despre mine” (Ioan V, 34-37). La Botezul Său, Iisus a fost introdus în misiunea sa de către Tatăl cereșc și proclamat de Fiul al lui Dumnezeu într-o descoperire solemnă în fața lui Ioan Botezătorul (Matei III, 17). Cu ocazia schimbării la față de pe Muntele Tabor, această atestare dumnezeiască este repărată în fața apostolilor Petru, Iacob și Ioan (Matei XVIII, 5). Pe lângă mărturia Tatălui, dumnezeirea lui Iisus mai este confirmată de minunile și profețiile sale, de sfîrșenia vieții sale, de sublimitatea doctrinei sale și de faptul că El a mers la

moarte, declarând că este Fiul lui Dumnezeu. Iisus, trădat de Iuda, este dus în fața Sinedriului, tribunalul suprem al evreilor în probleme religioase, unde marele preot Caiafa se ridică și îl pune lui Iisus această întrebare: „Te juri pe Dumnezeul cel viu să ne spui că Tu ești Fiul lui Dumnezeu”, iar Iisus îl răspunde: „Tu ai zis-o”. Pentru a da o și mai mare greutate acestei afirmații, Iisus adaugă: „De altfel, Eu vă spun: de acum veți vedea pe Fiul omului șezând la dreapta puterii lui Dumnezeu și venind pe norii cerului”. Iată deci mărturia dumnezeiască. Atunci, marele preot își rupse hainele de pe el și declară că a blestemat, iar adunarea se pronunță în unanimitate pentru condamnarea lui Iisus la moarte.

Conf.univ.dr.  
Octavian POP



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jud de dâ mbo vii ta

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Joi, 4 martie 2004 • Nr. 2423 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

*Consiliere spirituală*

## FAPTELE LUI DUMNEZEU

Toate faptele lui Iisus sunt faptele unui Dumnezeu, pentru că oricare dintre ea, fie că e împlinită printr-o facultate a naturii, este atribuită persoanei. Persoana este responsabilă de fapte și dă valoare acțiunilor. De aceea, tot ceea ce este uman în Iisus devine dumnezeiesc prin personalitatea Fiului lui Dumnezeu. Actele umane ale lui Iisus sunt acte ale Fiului lui Dumnezeu și au valoare infinită. În Iisus Hristos este totdeauna Dumnezeu care lucrează. Este adevărat când spunem că un Dumnezeu a lucrat, a plâns, a suferit, a murit, deși aceste acțiuni au fost îndeplinite de natura omenească. În persoana lui Iisus, în faptele Sale, în stările Sale cele mai umilitoare, ca și în cele mai strălucite taine ale Sale, Tatăl își găsește toată bunăvoița Sa, deoarece El totdeauna vede persoana propriului Său Fiu unic. Natura dumnezeiască și natura omenească unite în persoana cuvântului, rămân ele însese intacate, perfecte, fără nici un amestec, fără nici o confuzie și fără să piardă vreuna din proprietățile și operațiunile lor. Totuși, cele două nături, păstrându-și în întregime particularitățile, nu există în exterior una alături de cealaltă, dar în modul cel mai intim, una în cealaltă.

Conf.univ.dr. Octavian POP



100%  
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU Luni, 15 martie 2004 • Nr. 2432 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## CREDINTĂ FATĂ DE DUMNEZEU

### CONSIGLIERE SPIRITUALĂ

Tatăl și Fiul sunt obiectul acelaiași act de credință. Iisus Hristos spune: „Credeți în Dumnezeu, credeți în Mine” (Ioan, V 23). Iisus vrea aceeași onoare ca și Tatăl său: „ca toți să-L cinstesc pe Fiul precum îl cinstesc pe Tatăl”. Îi invită pe ucenicii săi să-l roage pe Tatăl în numele său și să se roage și Lui însuși și îi asigură că vor fi ascultăți (Ioan XIV, 13). Iisus mai cere aceeași dragoste (Ioan XIV, 23). În promisiunea aceasta deosebită: „Noi la el vom veni și lăcaș la el vom face”, acel „Noi” este deja în sine o pretenție nemaiauzită. Credința față de Dumnezeu îl face pe om mai bun, mai încrezător în ziua de mâine, știind că la Dreapta judecată, Domnul îl va pregăti calea cea dreaptă, pentru că dragostea veșnică ce arde în inimă lui Dumnezeu a coborât până la noi și cuvântul să



făcut trup și a locuit între noi. „Dumnezeu așa a iubit lumea, încât l-a dat pe Fiul său unic” (Ioan III, 16). Prin credința față de Dumnezeu, avem noțiunea autentică a creației în care se scufundă, iar prezența sa dovedește că e o operă de iubire, iubire ce vrea cu orice preț binele pentru ceea ce el iubește.

Conf.univ.dr. Octavian POP



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU

Luni, 22 martie 2004 • Nr. 2438 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## Consiliere spirituală

### UNICITATEA DOMNULUI

Iisus este om adêvărat și Dumnezeu adevarat. În viața Lui constatăm fapte omenești și dumnezeiești. Ca om, Iisus s-a născut la Betleem și a fost pus într-o iesle. Ca Dumnezeu, venirea sa este celebrată de către îngeri. Iisus este botezat în Iordan ca un om, dar în același timp cerurile se întredeschid și Părintele veșnic mărturisește că El este Fiul său preaiubit. Ca om, simte foame în pustiu, iar ca Dumnezeu este înconjurat și slujit de îngeri. Dacă în Iisus sunt două naturi: umană și divină, totuși nu sunt și două persoane: umană și divină. În Iisus Hristos nu există decât o singură persoană, care este cea de-a doua a sfintei Treimi, iar Iisus este Fiul unic al lui Dumnezeu, născut din vesnicie. Este același Iisus unic, care vorbește și acționează când ca om, când ca Dumnezeu. Iisus îndeplinește acțiunile sale omenești cu natura Sa

omenească și pe cele dumnezeiești cu natura dumnezeiască. Este același Iisus unic care crește în înțelepciune, în vîrstă și har, și care, la 12 ani, trezește admirarea chiar a învățătorilor legii, prin răspunsurile sale minunate. Este același Iisus care simte oboseala, care doarme în barcă și care puțin după aceea, poruncește ca stăpân al mării și vântului. Este același Iisus care mânâncă, pentru că îl este foame, în care, pe de altă parte, înmulțește pâinile și satură multimile. Este același Iisus care plânge la mormântul lui Lazăr și pe care îl învie din morți. Este același Iisus care mânâncă și bea cu apostolii și care la terminarea cinei schimbă pâinea în Trupul Său și vinul în Sângele său. Iisus este același care e pironit pe cruce și moare pe ea și care a treia zi învie cu putere proprie.

Conf. univ. dr. Octavian POP

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU

Martî, 23 martie 2004 • Nr. 2439 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (X) • 16 pagini - 5000 lei

Ucenicii, pe care Iisus i-a alăturat minunii sale, au trăit împreună cu El timp de trei ani și puțin câte puțin au fost profund schimbați în convingerile lor religioase. După moartea și învierea lui Hristos, după ce a primit pe Duhul Sfânt, ei își vor da viața pentru această nouă credință. Iisus este Dumnezeu. El este Fiul unic al Tatălui. Cum a procedat Iisus pentru a-și manifesta puterea Sa dumnezeiască? Cum au ajuns apostolii Săi să creadă în acest mister? Cum au ajuns să păstreze monoteismul lui Israel și să afirme dumnezeirea lui Iisus Hristos? Față de ucenicii Săi, Iisus a folosit o pedagogie lentă. El le-a ridicat puțin câte puțin vederile lor omenești spre înălțimea planurilor providențiale. Iisus a pus la încercare credința născândă a ucenicilor săi amestecată cu zgură omenească. Iisus nu a spus sau nu a lăsat să se spună decât în mod exceptional cuvintele: „Fiul lui Dumnezeu”. El a început să facă minuni înainte de a se descoperi mai adânc. A acționat atât ca om, cât și ca Dumnezeu. A lăsat să vorbească faptele despre El. Nu i-a adus decât treptat pe ucenicii Săi să-și pună întrebări cu privire la persoana Sa. Sf. Apostoli în mod vag, simțeau că în Iisus ceva depășește natura umană obișnuită și

## Consiliere spirituală

# IISUS HRISTOS CA DUMNEZEU ADEVĂRAT



uneori se întrebau: „Cine este acesta? (Marcu IV, 41). În Evanghelii, există cuvinte, gesturi și fapte ale lui Iisus care dovedesc dumnezeirea Sa; o simplă creatură nu ar fi putut vorbi, nici lucra astfel. Există fapte ce sunt o exercitare incontestabilă a prerogativelor dumnezeiești. Există apoi și afirmații vădite care vin să concludă ceea ce sugerau dovezile și în exercitarea dumnezeirii.

Conf.univ.dr.  
Octavian POP

# Cetatea **RODNEI**

*Revistă socială și de cultură a comunei Rodna*



*Revistă editată de Biblioteca Comunală «Ion Pop Reteganul» Rodna  
• Anul I, nr. 1-4 • Ianuarie-aprilie 2004 • ISSN 1584-34-83 •*

Poporul Israel, care de veacuri, în baza celor profeții aștepta venirea lui Mesia, se întreba cine este cu adevărat această persoană care purta numele de Ioan și boteză.

Mântuitorul Iisus Hristos vorbește despre Sfântul Ioan iudeilor, mai târziu, că el "era făcia care arde și luminează și voi ați vîzat să vă veseliți o clipă în lumenă lui" (Ioan 5:35).

Prin această descriere pe care o face Hristos despre Ioan, că este ca o făclie aprinsă ce arde și luminează, caracterizată totodată și limpezimea plină de lumenă a vorbelor lui Ioan și izvorul din care izvorăsc ele. Evanghelistul Ioan spune despre Înaintemergător că nu este un simplu înțelept al poporului, un dascăl și un moralist, ci este ceva mai mult, este trimisul lui Dumnezeu pentru a pregăti calea Domnului, pentru a atrage luarea aminte prin predică și botezul său asupra lui Mesia. Mărturia lui Ioan era cu atât mai necesară cu cât Iisus s-a prezentat în chip smerit. Evanghelistul stăruie asupra faptului că "nu era Ioan lumenă".

Unii exegeti cred că prin aceste cuvinte evanghelistul s-ar adresa îndeosebi uceniciilor Sfântului Ioan Botezătorul, care vedea în dascălul lor pe Mesia. Alții însă, cred că s-ar adresa iudeilor, în general, care accentuau în mod deosebit importanța Botezătorului, pentru a diminua pe cea a Mântuitorului.

Într-adevăr, Sfântul Ioan Botezătorul a arătat lumeni pe Hristos, l-a descoperit din ce în ce mai mult, după adevărata Lui însuși de Mântuitor, iar nu după socolințele greșite ale unora care sunt rău voitori, încinați fiind spre a pone gri și înlătura purul adevăr.

Sfântul Ioan vorbește despre Mesia prezentându-L ca Dumnezeu, Mântuitor și Judecător pe de o parte, iar din punct de vedere este în același timp și om adevărat, victimă de sacrificiu pentru păcatele lumeni, toate acestea atribuindu-i-se lui Ioan de către poporul evreu.

Ioan a scos la iveală marea lege a pocăinței: "Pocăiți-vă", ca fiind cea mai necesară expresie a raporturilor actuale dintre om și Dumnezeu. El a predicat prin urmare, pe "Hristos cel crucificat", cum va zice mai târziu și Sfântul Apostol Pavel, după însăși zisa Mântuitorului că este răspândire de lumenă, iar răspânditorii sunt niște lumenători.

"Sfântul Ioan este un martor care adeverește venirea Iuhănd parte la ea, este mai mult decât un profet căci mărturisirea lui este una din condițiile umane ale misiunii

lui Hristos: aşa se cuvine nouă să îndeplinim toată dreptatea" (Matei 3:15).<sup>1</sup>

Numai în primul capitol al Evangheliei Sfântului Ioan, verbul "a mărturisi" cu derivăriile lui, e folosit de şapte ori, accentuând această unică vrednicie de prim martor sau garant, pe care a avut-o Sfântul Ioan Botezătorul, în planul iconomiei mântuirii: "împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh, Sfântul Ioan consințea criteriul plenar al adevărării mărturisiri despre Iisus Hristos Dumnezeu, aşa cum cerea Deuteronomul, ca adevărul să se stabilească prin

mărturia a doi sau trei martori" (Deuteronomul 9:15).<sup>2</sup>

Sfântul Ioan a fost și el un fel de martor profet, la fel de mare ca Moise sau Ilie, fapt confirmat atât de popor (Matei 14:5), cât și de Mântuitorul când spune: "zic vouă: și mai mult decât prooroc" (Luca 7:26).

Sfântul Ioan până și în temniță nu s-a abătut o clipă de la condiția lui de martor.

Nu-i cere lui Iisus să intervină pentru el să-l scoată din primejdие, nici să facă vreo minune spre a-l alibera. Singura lui dorință este reconfirmarea așteptării și credinței lui pentru care trăise întreaga sa viață.

Antonie Plămădeală spune că la apariția lui Ioan propovăduind s-a iscat o mare mișcare religioasă în Țara Sfântă, mișcare începută în pustie, în preajma lordanului (Ioan 1:28; 3:23). O mișcare cum nu mai fusese de mult timp. "Se ridicase un ascet care își făcuse repede un nume mare, devenind cunoscut, ascultat, urmat și chiar temut. Îl chema Ioan".<sup>3</sup>

Despre înfățișarea sa fizică, Pr. Ion Buga, ne creionează poate în linii prea dure aspectul său: "Era la înfățișare trupească sălbatic și înfricoșător și fără asemănare cu ceilalți oameni, din pricina petrecerii îndelungate în pustie. Avea părul capului des și încâlcit, fața-i era arsă se soare, subțire la trup, iar brațele și coastele îi erau atât se slabă încât semăna cu un păianjen. și picioarele lui semănau cu cele ale lăcustelor. Vorba îi era aspră și dulce; aspră pentru cele de rușine, dulce în predica spre pocăință... și într-un cuvânl precum îi era hrana mere sălbatică aşa îi era și învățătură, amestecată c. dulceață și asprime".<sup>4</sup>

Avea o personalitate extraordinară, postitor renumit, vorbitor cu har și, spre deosebire de alții din Israel din acea vreme, era monah. Cam cu dânsul începe de fapți și monahismul creștin.

## **SFÂNTUL IOAN BOTEZĂTORUL, CEL MAI MARE DINTRE PROFETI ȘI ÎNAINTEMERGĂTORUL DOMNULUI IISUS HRISTOS**

“Glasul celui ce strigă în pustie” (Luca 3:4), e chemarea deșertului care pune o amprentă de neșters pe toate formele de ascetism monastic. Cu Sfântul Antonie și Sfântul Pahomie, tradiția eseniană, aceea a lui Ilie și Ioan Botezătorul, părinții monahismului, înfloresc în monahismul creștin».⁵

Sfântul Ioan era de o intransigență temută și nu știa ce-i compromisul. L-a înfruntat și pe Irod și pe concubina lui, ceea ce mai târziu, l-a costat viața. Dar nu a renunțat la principiile sale. El practica un fel de botez, un botez al pocăinței, oarecum nou în tradiția și practica Vechiului Testament. Din cuvintele Scripturii, înțelegem că Ioan a fost instrumentul voinței lui Dumnezeu în acțiunile sale, căci zice Evanghelistul Luca: “Fost-a cuvântul lui Dumnezeu către Ioan” (Luca 3:2).

De altfel și numele de Ioan vine de la ebraicul Johanan, care înseamnă: “Dumnezeu s-a milostivit”. Avea o misiune.

Din texte evangheliilor nu ni se-a păstrat decât esențialul predicii sale, dând dovadă de expresivitate în vorbire și de o accentuată tenacitate. El nu a fost un anti-social, ci dimpotrivă, atunci când era întrebat de oameni din diferite categorii sociale ce să facă, îi îndemna să se pocăiască iar apoi să-și continue fiecare slujba sa și să se mulțumească cu banii obținuți din aceasta. Propovăduia, prin urmare, o societate așezată pe baze morale, pe baze cinstite, în care să guverneze onestitatea, dreptatea, datoria. Dar cuvântul pe care îl repeta într-o era acesta: “Pocăili-vă că s-a apropiat împărăția cerurilor”. Celor din aristocrația Templului, care voiau să-l ispitezescă, cunoșcându-le gândul, căci era profet, se adresa cu vorbe grele: “Pui de vipere, cine v-a pus să fugiți de mânia ce va să fie? Față roade vrednice de pocăință și să nu vă apucați să ziceți în voi însivă: avem Iată pe Avraam. Iată securea stă la rădăcina pomilor. Deci tot pomul care nu face roade bune se taie și se aruncă în foc” (Luca 3:6-9).

Ioan era la curent cu aşteptarea mesianică și presimțea că trăiește “plinirea vremii”, că Mesia e pe undeva prin preajma lui.

El spunea: “Eu vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai tare decât mine și eu nu-s vrednic să-i duc încălțămîntea, acela vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc. El are în mâna Sa lopata și va curăță aria Sa; grâu! îl va aduna în hambarul Său, iar pleava o va arde cu foc nestins” (Matei 3:11-12).

O vorbire înflorită cu metafore aspre dar extrem de expresive, care ne arată o ucenicie la școală uncr înțelești: “Vorbirea lui degajă o dărzenie, o tenacitate care indică siguranță în convingeri, până la limitele fanatismului”.⁶

Și cu Hristos vorbește dur ca și cum ar îngădui opozitie, deși copleșirea recunoașterii în El a lui Mesia, îl

va fi lăburat. Iisus îl face să înțeleagă prin câteva cuvinte că nu era cazul unei negocieri; drept “Lasă acum, căci așa se cuvine să plinim toată astea” (Matei 3:15).

Mântuitorul săia că fără lucrarea Sfântului Ioan, duhul Sfânt nu se va pogorî. Îndemnând pe Sfântul Ioan cu cuvintele: “Lasă acum...”, Mântuitorul arată că trebuie ca Duhul Sfânt să-și arate mai întâi roadele în El, ca Hristos și Mesia, ca “Unsul Domnului” și tocmai prin aceasta să desăvârșească pe ucenicii. Săi prin botezul cu Duhul Sfânt”.⁷

Ioan îl botează pe Hristos și drept recompensă el este primul căruia i se arată Treimea.

“Profetului îi este dat să vadă cerul deschizându-se, Duhul Sfânt coborând peste Iisus și să audă glasul Tatălui: “Acesta este Fiul Meu Cel Iubit, întru care am binevoit” (Matei 3:17).

Iar el, față în față cu Domnul său, dă celor de atunci și celor de azi această mărturie: “Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (Ioan 1:29). Vrednic s-a făcut cu adevărat a se chama “prietenul Mielului”. Ca profet, ca prieten al Mielului, al Mirelui, Ioan suferă și el pentru păcatele lumii».⁸

Cuvântul lui Ioan avea mare greutate. Unii chiar îl întrebau: “Tu eşti Mesia?” iar Ioan le răspundeau cu Isaia 40:3 “Eu sunt glasul...” (Matei 3:3). Poate și de aceea s-a botezat Hristos, pentru că Ioan (mare personalitate a aceluia Timp) să dea prima mărturie publică despre El, ca Unul în Treime: “Iată Mielul...”.

Cu autoritatea este cel dintâi care dă mântuire asupra a ceea ce a văzut în timpul Botezului. Trimiterea la un moment dat (când era închis) a uceniciilor de către Ioan ca să-l întrebe pe Mesia dacă El e “Acela care trebuie să vină” (Matei 11:3), o face din cauza îndoelilor uceniciilor săi. De aici observăm că însușire esențială a sa, smerenia, ce îl face cu adevărat mare. În momentul în care Iisus nu era cunoscut încă, Ioan Botezătorul se bucură de mare faimă în popor. “De aceea Ioan l-a trimis să-L întrebe pe Iisus: “Tu eşti acela?”, ca să audă ei, cu urechile lor, că El este Mesia și să treacă (...) din subordonarea spirituală a lui Ioan în subordonarea spirituală a lui Iisus, Celui care era cu adevărat Mesia”.⁹

După răspunsul Mântuitorului: “... orbii văd, ologii umblă, leproșii se curăță și surzii aud...” (Matei 11:4-5), mișcarea lui Ioan se terminase și începea o altă mișcare.

Momentul acestor conversații marchează despărțirea Vechiului de Noul Testament. Ioan a fost ultimul din Vechiul Testament și primul din Noul Testament. El a fost înaintemergătorul, acela care a deschis calea Domnului. De aceea, profetul Maleahî îl numește “îngerul legămantului” (Maleahî 3.1), de aceea și noi îl închipuim cu aripi în icoane, ca pe un înger al lui Dumnezeu.

La întrebarea preoților și a leniților, cine este Ilie sau prorocul, Ioan răspunde că el este "glasul celui ce strigă în pustie: Îndreptați calea Domnului" (Ioan 1:19-23). La auzul acestor întrebări îscoditoare la adresa sa, profetul pustiului se simte obligat să lămurească spiritele înrăite, vrând neapărat să se știe cine este el. Este bine să știu faptul că această delegație formată din preoți și levită, cunoșteau "Legea mozaică" cu profetiile făcute în vederea sosirii lui Mesia, precum și din ce neam, casă se va naște.

De asemenea, ei știau că acest proroc al pustiului nu se trăgea din casa lui David și, prin urmare, nu putea ca el să fie Hristos, Mesia cel mult aşteptat și făgăduit lor.

Probabil că ei sperau să întindă o cursă slabiciunii Sfântului Ioan, împingându-l la îngâmfare, la păcatul mândriei, ca apoi să-l combată și să se răzbune pentru cele ce pătiseră în trecut de la el, când, neavând ce-i răspunde, ascultaseră în tăcere apostrofările lui.

Ispititorii și batjocoritori din fire, cum îi vedem și în alte locuri din Evanghelie, în raporturile lor față cu Hristos, desigur ei cu ironie l-au întrebat pe Ioan "Cine ești? Ești Hristos?". Adică trebuie să credem și noi căle ce au început a circula prin mulțimea ignorantă și credulă despre tine? Trebuie să vedem și noi în tine pe Mesia?

În fața unor oameni răi și de rea credință, de obicei se răspunde prin tăcere disprețuitoare. Sfântul Ioan nu a tăcut, el le-a răspuns vorbindu-le de Mesia, al căruia nume auzindu-L din gura lor îl mișcase, îl tulburase și-l făcuse să protesteze: "Nu sunt eu Hristos".

Oricare ar fi fost motivele întrebărilor, el nu a putut accepta o apropiere și, cu atât mai mult, o cufundare a lui cu acela pe care a venit să-L arate lumii. La întrebarea ce i se pune apoi dacă este Ilie sau Proroc, el răspunde categoric și foarte natural, folosind cuvintele potrivite situației respective: "Sfântul Ioan se vede vădit îngrijorat că nu cumva să ia lui Mesia nici măcar cea mai mică participă din admirația ce i se cuvine, nici cea mai neînsemnată rază din gloria sa".<sup>10</sup> Sfântul Ioan posedă incontestabil spiritul, virtutea și zelul lui Ilie, pe care-l reamintea și prin caracterul său și prin misiunea sa "în spiritul și puterea lui Ilie", dar el se păzește de a conveni cu acestea și le zice iudeilor: "Nu sunt Ilie, acela a căruia reintoarcere o aşteptați voi".

El nu presupunea decât adevarul și, ca atare, nu e nici o contrazicere între spusele sale și cele ale Mânăuitorului asupra acestui punct. Întrucât fiecare spune același lucru în formă diferită și în sens diferit. Totuși asemenea, și în ceea ce privește calitatea de profet, pe care Sfântul Ioan o neagă. În timp ce Hristos, dimpotrivă, îl declară profet.

"Profetii aveau misiunea proprie de a vesti cuvintele Domnului înainte de venirea Sa în trup, prefigurându-L în

cuvintele lor, lucru ce nu-i face loan, care nu prezice nimic pentru viitor, fiindcă nu pentru aceasta a fost trimis de Dumnezeu și acest lucru e propriu misiunii profetilor. De aceea, în acest sens, el a negat că el este profetul și se mulțumea numai cu titlul de Înaintemergător, spre a nu răpi ceva din atributele lui Mesia; el este vocea celui ce strigă în pustie precum fusese prezisă de profetul Isaia".<sup>11</sup> Atât de umil este prorocul Ioan, încât se micșorează și se reduce pe sine la un simplu instrument, la un organ, un sunet ce se aude și se pierde în aer. Iată căt de modest și de umilit se arată el înșine și față de lume și iată ce grija mare are ca nu cumva să-l compare cineva cu Mesia, în fața căruia numai că cugetă și redă la o parte, se ascunde în umbră.

Această neprețuită înșușire "umilință", se zugrăvește în chipul Sfântului Ioan și mai mult încă din alte împrejurări. Una dintre acestea, având un caracter intim, ne este descris într-o scenă admirabilă. Sfântul Ioan se află numai în fața uceniciilor săi. Aceștia unelește oarecum între dânsii contra prea marii umilințe a dascălului lor și acesta poate, fără ca ei să-și dea seama, o fac într-un mod foarte insinuant. Și în aceste împrejurări, Sfântul Ioan rămâne același, după cum toti evangeliștii ne relatează, că cei ce făceau această încercare nu erau alții decât "discipolii lui Ioan", adică acel grup de admiratori strâns legați de învățătura Sfântului Ioan și patrunși întru atâta de suferință persoanei și a vieții sale, încât pe față se dau drept următorii perceptelor și exemplelor prorocului Ioan.

În această situație, gelozia le cuprinde sufletele când văd la umbra dascălului lor ridicându-se un alt nume cu reputație, care preocupă acum atenția publicului și întunecă persoana și strălucirea dascălului lor. Declarațiile ce li se făcuseră cu privire la Mesia, de departe de a-i lumina, îi surprinseră în cel mai înalt grad.

Ei își menținură preferințele lor câtva timp, până când neliniștea și nemulțumirea lor sufletească găsi prilejul de a se manifesta. Venind către Ioan, discipolii săi îi ziseră: Robi, tu știi ce se petrece afară de noi? Cel ce era cu tine și L-ai scos din întuneric la lumină prin vorbele tale favorabile pentru El, acela care fără tine n-ar fi atras privirile nimănui a început a boteza și El și lumea întreagă aleargă la Dânsul.

În modul acesta, cam cu revoltă și dispreț în suflet, din cauza prea marii lor iubiri pentru Sfântul Ioan și a necazului ce-l simțeau vazându-i influența din ce în ce mai redusă, vorbiră ucenicii Sfântului Ioan îngrijorați de situația lui de și de viitorul lor, căci ei se considerau deosebiți de cealaltă lume, împărășind oarecum din faima dascălului lor.

La cele ce Sfântul Ioan le auzise de la ei, le spuseseră: "Nimic nu poate lua omul, de nu-i va fi dat lui din cer". Cu

aceste cuvinte pline de seninătate, Sfântul Ioan deja aruncase pacea în sufletele lor tulburate. Pe măsură ce el le vorbește, se însuflăște și în loc de a se simți atins cumva, dimpotrivă el are plăcutea ocazie de a repeta mult mai expresiv și a explica mult mai clar și mai pe față cele ce zisește mai înainte.

"Sfântul Ioan, în mod ingenios spune ucenicilor lui că Mesia este dumnezeiescul mire al naturii umane. (Matei 22:2), și de aceea, departe de a se întrista el se bucură mult și s-ar bucura și ucenicii săi, dacă n-ar avea inimile împietrite și ochii prea încihiși. Ucenicii lui se îñelaseră în aprecierile pe care le-au făcut; ordinea și adevărul pe care ei nu-l șijură era ca Mesia să crească iar el să se micșoreze."<sup>12</sup>

Până atunci lumea își va îndrepta privirile spre Ioan, iar apoi lumea se întoarce spre Mesia, cum se întorc ochii celor ce rătăcește în mijlocul întunericului, spre adevărul luceafăr, ce strălucește la orizont. Din acel moment toti trebuie să se îndrepte spre Iisus ca spre soarele care apare dimineața pe cer. Deci "acela trebuie să crească și el să se micșoreze", e cerut cu necesitate de adevăr, ordine și dreptate. După aceste cuvinte, Sfântul Ioan repetă în mod decisiv declaratiile sale spre a șterge orice urmă de nesiguranță și îndoială: "cel ce vine de sus este mai presus de toți. Cel ce vine din cer este mai mare decât toți".

Totuși ucenicii săi nu sunt convinși, în adâncul cugețului lor, ei tot cred că Sfântul Ioan a vrut să mixtifice și mai târziu a fost nevoie să-i trimită pe ei personal la Iisus Hristos, ca văzând faptele sale adevărate cu ochii lor și auzindu-l predicând, să se convingă desăvârșit de adevărul lucrurilor pe care le spusește și-i învățase el.

După ce ucenicii Sfântului Ioan îl cunoscu pe Mesia, rămân cu El, astfel că ei devin acum discipolii direcții ai lui Hristos. Mântuitorul începe să crească de acum înainte în ochii mulțimii, Ioan Botezătorul să se micșoreze după cum a fost prezis, ca unul care pregătește totul și când trecerea este săvârșită, bucuria sa este îndeplinită.

Trecerea între Legea Veche și Legea Nouă o face Ioan: "Pocăiți-vă!", iar Mântuitorul o va prelua: "Pocăiți-vă că s-a apropiat Împărăția cerurilor!".

Mântuitorul l-a prețuit pe Ioan într-un chip deosebit. El s-a referit în multe rânduri la Ioan și chiar l-a comparat cu Sime (Matei 11:18), iar alii l-au comparat pe El cu Ioan (Matei 16:14, Marcu 8:28, Luca 9:19).

Mântuitorul spune, la un moment dat, un cuvânt enigmatic, unul din cuvintele pe care le spunea în situații deosebite (ex. Matei 19:26): "La oameni aceasta este cu neputință, dar la Dumnezeu toate sunt cu putință". El zice că: "cel mai mic în Împărăția Cerurilor este mai mare decât el" (Matei 11:11). După ce l-a urcat pe locul cel mai de sus, l-a coborât și pe cel mai de jos.

"Ioan nu a primit botezul creștin în numele Sfintei Treimi, iată de ce e socotit mai mic decât oricare dintre locuitorii Împărăției lui Dumnezeu".<sup>13</sup>

"Ioan încă nu era mort, iar El, Iisus, încă nu coborâse la iad. Si apoi Ioan mai era încă pe pământ deci nu Dincolo".<sup>14</sup>

Sau o altă interpretare, ar fi că Ioan, oricât de sus e ca făptură omenească, e mai jos decât treptele îngerești.

Și alii profeti s-au născut din femeie, dar numai Ioan L-a arătat cu degetul, L-a identificat pe Cel despre care profetii doar vorbiseră, el fiind mare martor.

Prin botezul său, botez al pocăinței, prefigurare a botezului Sfântului Duh, botez al iertării de păcate care arde tot și naște o ființă nouă, Ioan este încă odată o puncte între Vechiul și Noul Testament.

"Ioan era și un om de aparență aspră, trăind în locuri pustii, pline de animale sălbaticice. El era mai ales aspru cu sine, prin felul cum se întreținea. Era aspru și cu ceilalți dar înțelegător, nu lipsit de măsură, nu lipsit de echilibru, dedicându-se trup și suflet misiunii. Își obținuse credibilitatea în primul rând prin viața austera, trăind în conformitate cu ceea ce predica. Nu el umbla după popor ci stătea în pustie la locul Betabara, dincolo de Iordan și poporul venea la el. Poporul simțea în el un instrument al revelației lui Dumnezeu, un profet, un om ce comunica oamenilor ce aşteaptă Dumnezeu de la el".<sup>15</sup>

Despre Ioan vorbesc toți evangheliștii, dându-i datele personale ca unui personaj istoric. Ioan este un profet, căci transmite voia lui Dumnezeu, dar vede și în viitor, îl identifică pe Mesia. Ioan nu este Mesia, el este "glasul celui ce strigă..." (Matei 3:3, Marcu 1:3, Luca 3:4, Ioan 1:23, Isaia 40:3) să pregătească calea Domnului în sufletele oamenilor, ca Domnul să poată pătrunde pe acea cale până în adâncul sufletului.

Antonie Plămădeală îl numește "primul mare teolog al Noului Testament", care are și un principiu: pocăința.

La Evanghelistul Luca este conturată o nouă calitate a lui Ioan, Echilibrul. El pune problema schimbării interioare la întrebarea cum să ne purtăm în viață de toate zilele, zicând că cel ce are două haine să dea și celui care nu are, de asemenea și hrana. Ioan nu recomandă o revoluție socială, ci o ordine de echilibrare socială, de foarte mare bun simț.

Vameșilor le zice să nu-și depășească atribuțiunile, iar ostașilor să fie onești, să nu abuzeze de putere, să se mulțumească cu solda.

Modestia este o altă calitate a Sfântului Ioan. Slab de inger, dotat intelectual, instrument al harușului dumnezeiesco, poate răspunde la întrebarea "Tu ești Mesia?", "Da, eu sunt", dar nu a avut nici o clipă lenta asta ci "Nu, eu sunt doar ce pregătește Calea Celui ce va să vină".

Până acum am văzut o pregătire legată de viața practică, de viața socială a oamenilor. Acum începe o pregătire teologică a lor: "Vine după mine Cel ce este mai înainte decât mine, pentru că înainte de Mine a fost", el nu face altceva decât să descopere veșnicia lui Hristos. Șocul vine a doua zi, când ivindu-Se Iisus zice: "Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii". În aceste cuvinte găsim concentrată întreaga învățătură teologică referitoare la venirea Mântuitorului, ca răscumpărător prin jertfa Sa.

Sfântului Ioan î se spune înger în trup sau om îngeresc pentru viața aspiră din pustie și intrăsigență sa asceză.

Însușirile sale sunt:

- "absoluta smerenie,
- capacitatea de a iubi pe un altul nu numai ca pe sine ci și mai mult decât pe sine,
- capacitatea de a recunoaște superioritatea altuia,
- capacitatea de a șterge și anula sinea proprie înlocuind-o cu a altuia".<sup>16</sup>

Viața lui ne este cunoscută cu toată simplicitatea ei, moartea sa fiind numită de istoricii contemporani și de ilustrul nostru Mircea Eliade absurditatea istoriei. Smerenia absolută a Botezătorului reiese cu prisosință din textul celor patru Evangelii care folosesc aproape aceleași cuvinte centrate în jurul a cinci idei:

- "Iisus este mai puternic decât Ioan;
- Ioan nu este vrednic să-i dezlege cureaua încălțămintei;
- Ioan nu poate boteza decât cu apă, pe când Iisus va boteza cu Duh Sfânt și cu foc;
- Iisus este anterior lui Ioan;
- Iisus este Cel ce va să vină".<sup>17</sup>

Una din cele mai neașteptate, mai emoționante și mai răscolitoare fraze din Scriptură este declarația mărturisire a nobilului Ioan: "Eu trebuie să mă micșorez, iar El trebuie să crească". Aceste cuvinte strălucesc ca o lumină nespusă și ni se înfățișează ca un giuvaier.

Iubindu-L, Iisus are și El aprecieri la persoana lui Ioan: «Ce ati ieșit să priviți, în pustie? Oare trestie clătinată de vânt? Dar ce-ați ieșit să vedeți? Oare om îmbrăcat în haine moi?... Oare prooroc? Da! Zic vouă: și mai mult decât un prooroc. Acesta este cel despre care s-a scris: "Iată trimiț înaintea felei Tale pe îngerul Meu, care va găli cădea Ta, înaintea Ta". Zic vouă: Între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decât Ioan; dar cel mai mic în împărtăția lui Dumnezeu este mai mare decât el». (Luca 7:24-28)

Domnul aşadar, confirmă caracterul îngeresc al lui Ioan nu însă fără a adăuga despre omul recunoscut a fi "cel mai mare dintre cei născuți din femei", tainicele

cuvinte: "Totuși cel mai mic din împărtăția cerurilor este mai mare decât el".

Prin smerenia sa absolută, Ioan Botezătorul se trece în umbră, se șterge de parcă s-ar dori invizibil. El devine acel "prieten al Mirelui" (Ioan 3:29), prieten care se bucură de bucuria Mirelui, care stă și-L ascultă cu dragoste și supunere, care nu-și dorește altceva decât să-L slujească.

"Iată ce este Ioan Botezătorul: este minunata pildă de eu, cu smerenie și nețermurit devotament dobândea putința de a-și iubi semenul mai mult decât pe sine însuși".<sup>18</sup>

De aici reținem capacitatea omenească de a ieși din sine, de a depăși strâmtarea fenomenalității, de a iubi pe un altul.

Ioan Botezătorul nu a fost un om "șovăielnic și nestatornic, ci un bărbat sfânt, cu principii din viață stricte și bine determinate, un adevărat caracter, care știe ce vrea și care nu s-a abătut niciodată de la aceasta nici chiar în fața puternicilor zilei".<sup>19</sup>

«Faptul că lumea întreagă alergase la Ioan Botezătorul în pustiu să-l vadă și să-l asculte, cu toate că nu era un om conciliant cu păcașul și nici un curtean îmbuibat, ci dimpotrivă un om aspru și îmbrăcat, săracios, dovedește oricui că era o personalitate religioasă deosebită, egal în importanță cu vechii profeti bărbați înzestrăți de sus cu darul de a cunoaște voia lui Dumnezeu și însărcinarea de a o comunica oamenilor, legitimându-se ca atare prin fapte extraordinare pe care le plineau în numele lui Dumnezeu. "Este și Ioan Botezătorul un asemenea profet? Da, chiar mai mult decât un profet!", zice Mântuitorul».<sup>20</sup>

Sfântul Ioan rămâne între totii proorocii cel mai mare pentru că a îndeplinit desăvârșit condiția de martor.

"Și ca să fie martor, trebuia să fie întru totul dezinteresat și liber. Acest lucru se realiza deplin în viața lui, una din cele mai libere fiind cea mai simplă cu putință. Iar pentru că lumii nu ceruse nimic, era dator numai lui Dumnezeu și Acestuia și-a închinat întreaga existență".<sup>21</sup>

Credincioșii ortodocși români au cinstiț și cinstesc pe Sfântul Ioan Botezătorul cu o deosebită evlavie ridicând în cinstea sa biserici având ca hram unul din evenimentele vietii sale, dar mai ales luându-și numele de botez de Ioan sau Ioana. Biserica a rânduit anumite sărbători în cinstea acestui sfânt și anume:

- 23 septembrie - Zâmnisirea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul
- 6 ianuarie - Sfântul Botez al Mântuitorului
- 7 ianuarie - Soborul Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul
- 24 februarie - Întâia și a doua aflare a cinstițului cap al Sfântului Ioan Botezătorul

## Cetatea RODNEI

- 25 mai - A treia aflare a cinstiitului cap
- 24 iunie - Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul.

"Este venerat fie botezând pe Domnul, fie cu aripi de înger, oferindu-și capul pe tipsie; și mai ales, împreună cu Preacurata Maică de o parte și de alta a Mirelui Hristos, în icoana numită Deisis, deasupra catapetesmei (...) oricărui Sfânt Locaș".

În Acatism invocăm:

"Bucură-te slujitorule cel Preluminat al lui Hristos,

Bucură-te luminătorule al măritilor mucenici,

Bucură-te, pecetea celor două Testamente;

Bucură-te, Sfinte Ioane, preacinstite înaintemergătorule! Amin".<sup>22</sup>

### NOTE BIBLIOGRAFICE:

- <sup>1</sup> Paul Evdokimov, *Rugul Aprins*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1994, p. 65
- <sup>2</sup> Pr. Ion Buga, *Sfântul Ioan Botezătorul, primul martor al Fiului lui Dumnezeu cel Întrupat*, în rev. "Ortodoxia", nr. 1/1983, p. 80
- <sup>3</sup> Antonie Plămădeală, *Cuvinte la zile mari*, Sibiu, 1989, p. 132
- <sup>4</sup> Pr. Ion Buga, op. cit., p. 80
- <sup>5</sup> P. Evdokimov, op. cit., p. 74
- <sup>6</sup> Antonie Plămădeală, op. cit., p. 133-134
- <sup>7</sup> Diac. Ioan Caraza, *Sfântul Ioan Botezătorul Înaintemergătorul Domnului nostru Iisus Hristos*, în rev. "Studii Teologice", nr. 3-4/1997, p. 86
- <sup>8</sup> Părintele Galeriu, *Tâlcuiri la mari praznice de peste an*, Ed. Anastasia, București, 2001, p. 163
- <sup>9</sup> Antonie Plămădeală, op. cit., p. 136
- <sup>10</sup> Ibidem
- <sup>11</sup> Ibidem
- <sup>12</sup> Pr. Ion Buga, op. cit., p. 83
- <sup>13</sup> N. Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1994, p. 71
- <sup>14</sup> Antonie Plămădeală, op. cit., p. 137
- <sup>15</sup> Diac. Ioan Caraza, op. cit., p. 90
- <sup>16</sup> N. Steinhardt, op. cit., p. 67
- <sup>17</sup> Ibidem, p. 68
- <sup>18</sup> Ibidem, p. 72
- <sup>19</sup> Pr. Prof. Univ. Dr. Leon Arian, *Comentariu la Sfânta Evanghelie după Matei*, Ploiești, 2003, p. 357
- <sup>20</sup> Ibidem
- <sup>21</sup> Pr. Ion Buga, op. cit., p. 168
- <sup>22</sup> Pr. Galeriu, op. cit., p. 168

ISSN - 1584 - 1979

Revistă de cultură, opinie și informare  
Scoala Generală nr. 5 Găești, județ. Dâmbovița  
Editată de Centrul de Reeducare Găești

# Phoenix

An IV • Nr. 4  
 Ianuarie - iunie 2004



# **DELINCVENȚA JUVENILĂ ÎN PERSPECTIVA DIRECTIVELOR UNIUNII EUROPEENE**

## **- studiu monografic -**

### **A. CONSIDERAȚII GENERALE**

#### **Noțiune**

Ca urmare a creșterii de la an la an a faptelor antisociale în care sunt implicați în număr tot mai mare minorii, adolescenții și tinerii, a abandonului școlar și a vagabondajului, se impune creșterea eficienței studiilor sociologice, psihologice și mai ales criminologice în această direcție. Totodată, trebuie avute în vedere atingerea scopurilor activităților de educație moral civică, împlicarea profundă și intervenția organelor și instituțiilor abilitate, dar și lucrul individual în fiecare caz în parte.

"Delinvența juvenilă, o problemă de primă importanță, reprezintă ansamblul abaterilor și încălcările de norme sociale sancționate juridic, săvârșite de minorii până la 18 ani.

#### **Semnificația socială și culturală a devianței**

Prin intermediul procesului de socializare, orice societate transmite membrilor săi modelul său normativ și cultural, facilitându-le integrarea socială, "învățarea culturii grupului din care fac parte și deprinderea cu rolurile sociale pe care trebuie să le îndeplinească." Ca rezultat al socializării, individul manifestă puternice tendințe de adeziune la normele și valorile grupului. Această tendință a comportamentului de a fi în concordanță cu regulile prescrise și cu aşteptările grupului, denumită conformitate, se deosebește de conformism, care constă în acceptarea mecanică (fără motivații interioare) a normelor împotriva propriilor convingeri ale individului. Opusul stării de conformitate este non-

conformitatea sau, mai precis, devianța, care se poate defini ca lipsa de adeziune la modelul normativ și axiologic al grupului, manifestată printr-un comportament care încalcă prescripțiile normative și violează cerințele culturale ale grupului respectiv.

În opinia lui Sorin M. Rădulescu comportamentul deviant poate fi înțeles în două moduri:

- "fie ca produsul incapacității funcționale a individului, datorită unor deviații fiziole sau anormalității psihice;
- fie ca rezultat al unui comportament perfect normal, dar incompatibil cu standardele de normalitate ale grupului."

Unele lucrări se referă la trei categorii de copii inadaptați:

1. Inadaptații psihic (categoria debiliilor mintali, a imbecililor și a idioților).

2. Inadaptații fizici (categoria deficienților senzoriali).

3. Inadaptații social (categoria delinvenților, a psihoticilor și psihopatiilor).

În general, deregările biologice nu duc la comportamente inadaptat, decât în împrejurări de disconfort psihic, ca urmare a existenței unor condiții psihologice sau obiective care creează situații stresante. Motivarea unor comportamente la copii și stabilizarea lor poate începe chiar de la lipsa de autoritate a părinților sau cu exagerarea acesteia.

Personalitatea "anormală", patologică, poate săvârși, desigur, acte devianțe în raport cu norma socială. Devianța, însă, în mod fundamental este un fenomen sociologic și nu unul strict psihologic.

"Realitatea biologică sau psihică

nu explică decât anumite laturi ale vietii sociale, neputând fi determinante ale fenomenului de devianță."

#### **Utilitatea noțiunilor de devianță și comportament deviant pentru socioîncriminogeneză**

"Reprezentând ansamblul actelor care deviază de la normele legitime cu caracter sociocultural, acceptate în cadrul unui anumit grup sau sistem social, fenomenul de devianță poate fi abordat din perspectiva mai multor discipline științifice în funcție de tipul de normă a cărei violare are ca efect apariția devianței. Încălcarea normei juridice, de pildă, constituie o formă particulară de devianță, deoarece violează legea, privită ca ansamblu de reguli normative edictate de către autoritatea cu caracter statal-politic."

Abordând aspectele raportului dintre normalitate și deviație comportamentală, teoriile și concepțiile generale asupra devianței au permis o înțelegere mai adecvată a dimensiunilor psihologice, sociologice ale acestui fenomen, polarizând atenția unor psihiatri, psihologi, sociologi, juriști și a altor specialiști din domeniul științelor sociale și medicale.

Evaluat ca "problemă socială" sau comportament deviant ale căror consecințe negative se resimt acut la nivelul delinvenței sau al tulburărilor psihice, fenomenul de devianță se caracterizează printr-o serie de trăsături generale și comune pentru orice tip de societate.

Totuși, devianța, în sens larg - aşa cum se prezintă ea psihologului, criminologului sau sociologului - posedă și caracteristici specifice distincte pentru fiecare tip de societate

care derivă din condițiile social-economic și culturale din modul de viață și existență a societății perspective. Pentru acest motiv, cercetările criminologilor asupra delincvenței trebuie orientate din ce în ce mai mult către un tip de explicație în care factorii sociali și culturali trebuie să aibă un rol important.

Noțiunea de comportament deviant se dovedește utilă pentru cercetarea psihiatrică, sociologică și criminologică deoarece "subliniază reflectarea socială a abaterilor de conduită, cuprinzând atât formele cu substrat psihopatologic, cat și pe cele de ordin sociopsihologic. Ambele categorii se referă la devierea de la normalitate atât în sens psihologic și psihiatric, cât și prin abaterea de la normele sociale, fără o motivație psihopatologică de fond".

### **Factori implicați în determinarea comportamentului deviant al minorilor**

#### **Considerații introductive**

Scopul imediat al cercetării științifice în criminologie este reprezentat de identificarea, analizarea și explicarea cauzelor criminalității, pentru a crea premisele necesare atingerii scopului general al acestei discipline, acela de a contribui la fundamentarea unei politici penale eficiente, în măsură să determine prevenirea și combaterea fenomenului infracțional.

Studiul consacrat cauzelor criminalității juvenile presupune, în mod ideal, utilizarea tuturor datelor obținute în acest domeniu, de științele cu care criminologia se interferează. Sinteză acestor demersuri științifice proiectează o imagine extrem de complexă a cauzalității fenomenului delincvenței juvneile, în care factorii biologici, psihologici, sociali, juridici se combină diferențiat în funcție de nivelul analizei.

Un studiu asupra fenomenului infracțional conduce inevitabil la o serie de concluzii ce trebuie supuse unor verificări pentru a fi aplicate cu maximă eficiență de prevenire și combatere a criminalității.

În ultimii ani s-a constatat o accentuare a violenței cu rezultate grave asupra vieții persoanei.

Pe fondul unor disfuncționalități economice regăsite dramatic la nivelul familiei, condițiile de trai s-au degradat continuu producând tulburări în comportamentul socio-uman.

Este cunoscut faptul că în momentele de criză socială fenomenul infracțional ia o amploare deosebită, marcată prin creșterea alarmantă a unor anumite tipuri de infracțiuni.

Un alt aspect deosebit de complex îl constituie apariția și dezvoltarea rapidă a crimei organizate cu influențe deosebit de periculoase pentru ordinea socială, atât la nivel național cât și internațional.

Capacitatea societății de a contribui la prevenirea și combaterea fenomenului infracțional, în general, și a delincvenței juvneile, în special, trebuie reconsiderată și folosită la maxim.

"Întrucât, din practica profesională rezultă că la baza multor infracțiuni se află disfuncționalitățile familiei și de educație acordate copiilor", abordarea problemei delincvenței juvneile reprezintă importanță atât pentru criminologia generală, cât și pentru alte științe cum ar fi sociologia.

Familia poate genera modele sociale negative care, la rândul lor, produc infracționism, uneori foarte grav. Totodată, consumul de droguri se insinuează încet, dar sigur, în rândul adolescentilor și tinerilor reprezentând un factor important în determinarea unui comportament orientat antisocial. În acest sens toxicomania prezintă un real interes în studiul criminologic.

După 1989, transformările structurale care au avut loc în societatea românească, sub raport economic și social, au determinat o amplificare a fenomenului infracțional și, în mod îngrijorător, a delictelor comise de minori și tineri.

"Prezența și amplificarea criminalității juvneile pentru această perioadă susține existența unui indicator al inadaptabilității sociale, în special în rândul tinerei generalii."

"Dinamica criminalității, în general, și a delincvenței juvneile, în special, urmează dinamica vieții sociale-economice care exprimă starea de anomie socială manifestată:

- Macrosocial - inegalitățile economice, șomajul, recesiunea economică.

- Microsocial - dezorganizarea familiilor, amplificarea concubinajului, anturajul nociv.

- Individual - agresivitatea, alcoolismul, lipsa de educație etc."

Statisticile realizate au evidențiat în perioada 1990-1997 o creștere constantă a numărului actelor infracționale comise de minori - de la 408 în 1990 la 1020 în anul 1997. Din totalul participanților la săvârșirea infracțiunilor, minorii reprezintă 9,5%, iar din totalul infracțiunilor 8,5% au fost săvârșite de aceștia.

Din analiza principaliilor indicatori rezultă o creștere a numărului actelor infracționale comise de minori, o scădere a vârstei de la care încep activitatea infracțională, tendințele de organizare în grupuri, vagabondaj, cerșetorie, creșterea agresivității și chiar premeditarea actelor infracționale.

Valorile sociale cele mai expuse săvârșirii acestor infracțiuni sunt persoana umană - viață, integritatea corporală, libertatea sexuală, demnitatea și proprietatea.

**Dominanta delictuală juvenilă** o constituie furtul din avutul particular, furtul din avutul public, tâlhăria (vizează avutul particular), violul, tentativa de omor, etc.

Din testele realizate, din discuțiile purtate cu minorii în cauză și cu părinții unora dintre cei implicați în comiterea acestor fapte, din discuțiile cu cadrele didactice, psihologii, lucrători al poliției, rezultă că principala cauză care determină tendința spre nonconformism și devianță o constituie disfuncționalitățile existente la nivelul familiei, prima instituție care trebuie să asigure socializarea copilului.

Din analiza situației familiale a celor 1040 de minori care au comis infracțiuni în anul 1997, a rezultat că

16,4% dintre aceștia provin din familii organizate, iar 84,6% din familiile dezorganizate (prin abandon, deces, divorț, alcoolism, defecție).

De aici rezultă că dezorganizarea familiei este factorul determinant al comportamentului delincvent al tinerilor. Un alt factor negativ îl constituie stilul educativ deficent al familiei manifestat prin insuficiența procesului de socializare morală și incapacitatea îndeplinirii unor funcții de bază - asigurarea condițiilor corespunzătoare de trai. Toate acestea conduc spre delincvență.

Majoritatea minorilor infractori prezintă serioase deficiențe de socializare familială și școlară concretizate prin fuga de acasă, abandon școlar, hoinăreală, consum de alcool, anturaje negative care, accentuate de labilitatea psihică, morală și afectivă, se structurează în comportamente specifice delincvenților.

Datele statistice indică faptul că peste 63,4% dintre minorii delincvenți au avut rezultate slabă și foarte slabă la învățătură, iar 21,6% deși au absolvit 4-6 clase elementare, scriu și citesc cu foarte mare greutate. 15% dintre aceștia lipseau frecvent de la școală, iar după câteva luni au abandonat complet.

Constituirea unor grupuri și anturaje negative, formate, de multe ori, spontan sau ocazional, reprezintă un factor favorizant pentru declanșarea unor acțiuni delincvente în grup. Apariția acestor grupuri de socializare negativă este stimulată de o serie de factori, cum ar fi lipsa relațiilor afective în familie, între părinți și între părinți și copii, privarea minorilor de bunurile necesare traiului, inexistența unor modalități de comunicare interfamilială și de petrecere a timpului liber cu părinții, eșecul și abandonul școlar, frustrarea școlară, permisivitatea comunității locale (în care sunt incluși părinții, vecinii, profesorii, autoritatea tutelară etc.).

Din studiu a rezultat că peste 68% dintre minorii delincvenți au făcut parte din asemenea grupuri și au comis o serie de delicte, unele foarte grave -

furturi, tâlhării, violuri, vătămări corporale, omoruri etc.

Semnificativ este faptul că în 35% din cazuri aceste grupuri au fost alcătuite atât din minori cât și din majori, iar în 18% din situații, erau organizate de infractori recidiviști.

În anumite cazuri, influența nocivă a acestor grupuri s-a răspândit negativ asupra unor adolescenți și tineri aparent integrați social și moral, cu un grad ridicat de instrucție și cultură și cu un comportament corect în familie și școală, dar care au fost atrași în anturaje nefaste și au comis o serie de acte antisociale.

Sub raport statistic, din studiu rezultă următoarele concluzii generale:

- 30,4% dintre subiecți provin din mediu rural și 69,6% din mediul urban;

- 80% provin din familiile dezorganizate, 4% din părinți necunoscuți, iar 16% din familiile stabile;

- 75,2 provin din familiile cu mai mult de 3 copii;

- majoritatea provin din familiile cu un nivel de școlarizare redus: 70,4% cu 1-4 clase, 24% cu 5-8 clase și 5,6% cu peste 8 clase;

- 81,6% provin din familiile în care cel puțin unul dintre părinți este alcoolic;

- peste 70% provin din familiile cu antecedente penale;

- peste 74,4% se află în relații defectuoase cu familia;

- 75% sunt recidiviști;

- 8% au o inteligență superioară;

- 20% au o inteligență medie;

- 64% au o inteligență sub medie;

- toți au un handicap afectiv;

- 32% prezintă un grad de anxietate normal;

- 41% au un grad de anxietate medie superioară (persoane nervoase);

- 24% au un grad de anxietate puternică cu tendințe nevrotice;

- 40% sunt personalități puternic introvertite;

- 30% sunt ambiverti cu tendințe introvertite;

- 10% sunt ambiverti cu tendințe extrovertite;

- 88% sunt hiperactivi;

- toți au manifestat comportamente agresive;

- toți prezintă o capacitate mare de simulare;

- 64% prezintă o imagine de sine relativ pozitivă și o percepție eronată a realității, predominând aspectele justițiară;

- peste 90% au fost copii problemă la școală, pe care, ulterior, au abandonat-o;

- nici unul nu a precizat un motiv real al abandonului școlar;

- toți au fugit de acasă cel puțin o dată;

- toți au făcut parte din cel puțin un grup stradal;

- 52% sunt tatuati - simbolistica este foarte bogată, majoritatea tatuajelor având conotații negativer;

- 76% consideră că activitatea pe care o desfășoară la aduce prestigiul;

- 84% nu au, în comiterea faptelor, o motivație reală bine structurată;

- "ceilalți sunt vinovați" - familia, anturajul și consumul de alcool - 92%.

Din datele prezentate rezultă o serie de factori delictogeni, cu rol cauzal pe care îi vom dezbaté pe larg în sectiunile următoare.

Trebuie menționat faptul că majoritatea minorilor delincvenți sunt fugiti din familie, din instituțiile de ocrotire și asistență (case de copii, scoli speciale sau centre de reeducare).

Aparent, numărul infractorilor elevi a scăzut. Acest fapt se explică, însă, prin scăderea în ansamblu, a numărului de elevi și prin intensificarea fenomenului abandonului școlar. Creșterea criminalității, în special a delincvenței juvenile, se explică și prin scăderea instanțelor de control social și implicit a exigentei opiniei publice în raport cu încălcarea legilor. La nivel social, în special în mediu urban, se manifestă o anumită pasivitate față de încălcarea legii, ceea ce înlesnește recidivele.

Controlul social nu mai operează eficient la nivelul școlii și familiei, pentru că nu se mai bazează pe factorul coercitiv. Astfel norma socială, care nu a fost învățată de minori în primii ani de viață, nu mai devine o

parte a conștiinței sociale datorită înțelegerii abuzive a libertății și autonomiei persoanei, a scăderii încrederii în lege. Are loc apariția unei subculturi delinvente și structurarea unui comportament adaptat pe rezolvarea intereselor prin infracțiune.

Cercetarea fenomenului infracțional în rândurile tineretului a dus la concluzia că o mare parte a celor care săvârșesc fapte penale după împlinirea majorațului au săvârșit și mai înainte o serie de fapte antisociale și că înrăutățirea comportării lor se datorează în mare parte împrejurării că părintii și educatorii nu au luat la timp măsuri hotărâte, dar potrivite cu vîrstă și personalitatea în curs de formare a celor tineri.

Potrivit datelor citate de dr. Clemens Amelunxen în lucrarea "Kid and kriminalität" apărută la Hamburg în 1963, s-a constatat că, din 36 de minori anchetați pentru Tânărărie, 24 au început prin a săvârși mici furturi, însă părintii acestora nu au acordat atenția cuvenită gravitației unor astfel de abateri. Tot în ideea prefațării studiului asupra relației familie-delincvență juvenilă, menționăm și părerea conform căreia "cauza principală care determină fenomenul infracțional în rândurile tineretului o constituie carentele educative din mediul familial. Săvârșirea unor astfel de fapte denotă o tulburare a procesului de adaptare și înțelegere socială, ca și o tulburare a comportamentului Tânărului devenit infractor."

Copilul și adolescentul fac parte din categoria persoanelor cu vulnerabilitate victimă crescută, datorită particularităților psihocomportamentale și de vîrstă specifice, a capacitații reduse de anticipare a unor acte comportamentale proprii sau ale altor persoane, a unei capacitați reduse de a discerne, a nivelului de suscetibilitate și al credibilității.

Datorită acestor caracteristici, ei pot fi ușor antrenați în acțiuni anti-sociale, pot fi manevrați, mințiti, determinați să comită acțiuni ale căror consecințe negative pentru alții și pentru ei nu pot să le prevadă.

Însă, nu numai prin cauzalitatea amplă, ci și prin formele ei de manifestare, delincvența juvenilă este un fenomen complex. "El este însoțit de un accentuat proces de stigmatizare socială a infractorului, atât la nivel familial, cât și comunitar. Acest proces are la bază percepția și reprezentarea socială asupra fenomenului larg al criminalității și personalității infractorului adult structurat pe baza informațiilor de mass-media."

Conform etichetei sociale, minorul delincvent, indiferent de tipul infracțiunii săvârșite, de cauzele și circumstanțele comportamentului său, este un posibil infractor înrăutățit. Această etichetă denotă focalizarea percepției sociale doar pe anumite aspecte, deseori puțin relevant, dar de cele mai multe ori frapante, împiedicând formarea unei vizuni globale și corecte. Astfel, minorul delincvent este "produsul" unor familii dezorganizate, a neglijenței familiei, a carentelor educaționale și a influenței negative a anturajelor nocive. El face parte din categoriile aflate la periferia societății, constituie un real pericol social și nu poate fi reeducat și integrat.

Această etichetare are ca efect marginalizarea minorului și o dată cu aceasta, limitarea posibilităților de reinserție socială, în final ajungându-se la intrarea sa într-un cerc vicios care îl face să recidiveze.

Concluzionând, putem spune că "factorii delincvenți nu sunt numai de ordin individual ci, în special, de ordin social. Marea majoritate a delincvenților provin din familiile dezorganizate. Un alt factor generator de delincvență este grupul ce întreține o subcultură bazată pe valori negative, devianțe. Alte influențe negative pot fi puse pe seama romanelor și filmelor ce cultiva violența și încurajează agresivitatea. În geneza delincvenției juvenile, o condiție internă importantă este frustrarea. Statistic se constată apartenența tinerilor delincvenți, fie la familiile paupere, fie deosebit de prospere, ce conduc la supradimensionarea trebuințelor, necesităților, pretențiilor. Aceste

aspirații și scopuri sunt realizate prin căi neacceptate de societate."

Factorii ce determină comportamentul deviant al minorilor au un grad de complexitate ridicat, fiind necesară studierea științifică a fiecărui în parte, iar luarea măsurilor ce se impun trebuie realizată corespunzător tuturor vectorilor etiologici ai delincvenței rezultată identificându-se cu atingerea scopului general al cercetării științifice în criminologie.

## B. ASPECTE PSIHOLOGICE ȘI SOCIOLOGICE PRIVIND TULBURĂRILE DE COMPORTAMENT ȘI IMPLICATIILE ÎN DETERMINAREA FENOMENULUI DELINCVENTEI JUVENILE

### Explicații științifice

Primele încercări de a găsi o explicație științifică devianței, se pot identifica în cercetările întreprinse asupra personalității care acordă individului rolul determinant în producerea actelor deviante. Majoritatea acestor cercetări ajung la concluzia unilaterală ca violarea normelor sociale este săvârșită, cel mai adesea, de către indivizi "deficienți", caracterizați prin tulburări de comportament sau de personalitate și a căror incapacitate de a se adapta la cerințele sociale îi face să adopte frecvent comportamente deviante și antisociale.

Fondată pe orientările incipiente lui F.J. Call (1758), Morel (sec. XIX) și teoria "Criminalului înăscut" a lui Lombroso, în perioada modernă, doctrina lui Kretschmer încearcă să distingă principalele "tipuri caractere", reținând că elementele principale:

a) constituția ("totalitatea caracteristicilor individuale pe baza genotipică, adică cele care derivă din ereditate").

b) caracterul ("totalitatea posibilităților reacționale afectivo-voltinale ale unui individ, aşa cum au apărut

ele în cursul dezvoltării existenței sale, pornind de la constituția sa ereditară și de la ansamblul factorilor exogeni: influențe somatice, educație psihică, mediul și urmele evenimentelor trăite");

c) temperamentul ("parte a psihismului care, prin disecția umorală, se află în corelație cu structura corporală").

Reducând personalitatea la trăsăturile sale morfologice și la proprietățile sale congenitale, biotipologia și psihotipologia lui Kretschmer au fost continue de concepția lui Sheldon care adaugă studiului personalității dimensiunea sociotipologică (relații familiale, raporturi și aspirații sociale etc.).

Printre alte încercări de clarificare a personalităților se mai pot enumera: teoria lui Freud, doctrina lui Jang, concepția lui K. Conrad, studiile lui Hendersen și Gillespie, studiul personalităților nevrotice al lui Eysenck, "caracteriologiile lui Allport și Odberg, personologia dinamică a lui G. Murphy, R.B. Cattell și Murray.

Deși unele dintre aceste teorii au încercat să includă în cuprinsul lor variabile sociale și culturale, explicate pentru actele de devianță săvârșite de indivizi, caracterul lor prea reducționist le-a împiedicat să distingă raportul dintre devianță și anormalitate.

Abordând în mod reducționist comportamentul și personalitatea umană, psihologia tradițională a fost dominată multă vreme, după cum am observat, de o concepție atomistă asupra omului.

Repicând unei asemenea concepții ce vede personalitatea ca o sumă de procese psihice, în ultimii ani s-a format o nouă orientare care subliniază faptul că personalitatea nu poate fi privită în mod restrâns, ea fiind de fapt o totalitate, un sistem deschis, care își păstrează conținutul doar printr-un flux continuu de schimburi cu mediul în care se manifestă.

Pentru noua orientare nu există nici o dimensiune ideală a normalității, după cum nu poate exista nici o structură ideală de personalitate.

Pe această bază, psihiatriea și psihologia contemporană înțeleg tot mai bine faptul că evaluările clinice necesită să fie efectuate nu atât în funcție de dinamica internă a individului cât mai ales în funcție de dezvoltarea personalității în cadrul sistemului social, comportamentul "normal" fiind interpretat ca o "normă ideală" ale cărei criterii variază de la o societate la alta, de la o epocă la alta, criterii ce se află într-o strânsă legătură cu aceea cultură a societății aflată la un anumit nivel de dezvoltare.

Definind cultura ca un ansamblu complex care cuprinde cunoașterea, credința, arta, morala, legea, tradiția, precum și alte deprinderi dobândite de individ ca membru al societății, antropologii au oferit un câmp larg de generalizare a ideii conform căreia modelele culturale ale unei societăți creează tipuri particulare de comportament "învățat" și nu "neostenit".

Astfel, conform criteriului sociologic, gradul de integrare se sintelizează într-un tip de om "ideal", către care se centrează întreaga conformitate sau normalitate a grupului (de exemplu "civis romanus" pentru cultura latină). O cultură nu poate fi privită ca o colecție de reguli și tehnici existând independent de comportament, ci ca un ansamblu de instituții care creează și generalizează o personalitate tipică. Relațiile dintre aceste instituții (familie, școală) reprezintă organizarea internă și modul de funcționare specifică a societății respective sau ceea ce se denumește printr-un concept sintetic "structura ei socială". Nefiind reductibilă la o problemă de psihologie individuală, structura socială implică problema normalității din punct de vedere al relațiilor constante între instituții cu privire la socializarea indivizilor și pe baza unui model de interacțiune oferit membrilor unei societăți.

Extrapolarea directă (fără corecție) a psihologiei individuale la cea de grup ridică o serie de întrebări, și, după cum observă Henri-Pierre Cathala, problema care se pune este nu atât

înțelegerea motivelor adezinii unei persoane la un anumit grup social (apartenența la unul sau mai multe grupuri fiind considerată o situație normală), cât mai ales de a să se determină, în anumite condiții, să se răzvătească.

Grupul social nu este niciodată o sumă de constituenți echivalenți, indivizi care îl formează și împart sarcinile. Adesea, sociologii asemuesc individul (ca membru al unui grup social) cu un actor, diversele funcții corespunzând cu tot atâtea roluri, supunându-se la norme sau modele de comportamente implicite, care influențează conduitele tipice și care se aşteaptă de la fiecare individ.

Totalitatea rolurilor îi conferă fiecarui individ un statut în cadrul grupului și o personalitate ce se află în situația de a apartine concomitent mai multor grupuri diferite în unele cazuri chiar antagoniste (musulmanii suniți și siii).

Să remarcăm totuși că, atunci când grupurile sunt puternic ideologizate, membrii lor par mai sensibili la ceea ce îi separă decât la ceea ce îi unește. Individual se găsește plasat în cadrul unor ierarhii, uneori divergente, trebuind să-și stabilească în funcție de interesele personale o ordine de preferință a sentimentelor de apartenență.

În sensul acestor idei este necesară o dezbatere mai largă întrucât, după cum vom vedea, este de importanță criminologică observarea manifestărilor individului în cadrul grupurilor de apartenență, mai ales în cazul în care acestea sunt orientate antisocial (grupul toxicomanilor etc.).

Revenind la ideea sentimentului de apartenență, o putem înțelege ca fiind un resort important al coeziunii societății umane. Acest sentiment este înțeles destul de bine în raport cu apartenența la o anumită asociație la care individul a ales să adere; nu se pune problema pentru grupurile sociale foarte importante cum ar fi naționala sau familia, cărora individul le aparține de facto.

Raportul individ-grup de apar-

tenență ne interesează sub aspect criminologic (psihologic și sociologic) în măsura în care poate indica etiologia tulburărilor de comportament.

Astfel, în opinia lui Henri-Pierre Cathala "sentimentele care declanșează revolta individului împotriva grupului de apartenență sunt mai ales decepția și frustarea și mai puțin dezacordul de idei sau luările de poziție". S-a remarcat că atunci când normele sociale devin incerte, dorințele individului se îndreaptă către niveluri inaccesibile de unde rezultă și frustarea: aceasta fiind anomia lui Durkheim. Pentru a-și manifesta decepția, individul are posibilitatea fie să abandoneze cauza, fie să protesteze. Abandonarea cauzei nu este întotdeauna o soluție simplă și usoară, ea reprezintă o sfidare a grupului și este greu acceptată de acesta.

Adesea individul preferă metodele pasive, căutând să se facă exclus dintr-un alt motiv decât acela pentru care vrea să părăsească grupul sau încercarea să se distanțeze și să îl facă uitat. În orice caz, el va părăsi cu atât mai ușor un grup cu cât mai rapid va fi acceptat de altul.

Protestul, care apare la prima vedere mult mai agresiv este în fapt mai bine suportat de grup (nu însă și de conducătorii acestuia), nepunându-se problema apartenenței.

După cum am văzut, viața grupului se bazează pe o anumită comunitate de atitudini, iar când acestea nu coincid cu dorințele individului apare frustarea.

În ceea ce privește lucrarea de față interesează în mod deosebit relația frustare - agresivitate și importanța ei în evoluția personalității copilului.

Înțeleasă ca o necesitate, condiționată afectiv, de a reacționa la excitație sau la frustare, agresivitatea a fost definită ca un comportament distructiv și violent orientat spre persoane, obiecte sau spre sine.

"Conflictul, ca o formă de agresivitate, însărcă și întotdeauna procesul de socializare, reprezentat din acest punct de vedere, o formă pozitivă

și dinamică a dezvoltării personalității. Agresivitatea nu se poate concepe ca simptom cert al unui comportament infracțional".

Operantă este însă noțiunea de predelincvență juvenilă, care se referă la ansamblul de acte intrate în conflict cu norma de comportare morală, care pot, în anumite condiții, conduce pe adolescent în fața instanței de judecată, iar în alte cazuri nu. Unele tipuri de comportament intră necesar în sfera de acțiune a normativului penal, iar altele în cea a derivanței sociale nienționale.

Spre exemplu, interdicția de a fuma în anumite locuri, poale fi o regulă morală sau una de igienă publică.

Tulburările de conduite pot fi de mai multe feluri. Deoarece în psihologia modernă s-a conturat paradaigma dependenței caracterului și a tuturor caracteristicilor psihice de educație și influențele complexe de mediu, în copilarie vârstele de creștere au căpătat o importantă deosebită și constituie terenul pe care se caută aspectele de incriminare etiologică pentru orice fel de tulburări psihice ulterioare.

Există o vastă literatură privind creșterea delincvenței și a infracționalismului în viața socială. Statistic, se pune în evidență creșterea și diversificarea formelor de delincvență în perioadele de mutații sociale. După ce trece perioada dominantă de evenimente atipice dezvoltării normale a societății, infracționalismul scade integrându-se într-un fel "de regulă a sataraiei și compensației sociale" asemănătoare celei formulate de Enrico Ferri, care a considerat că orice mediu social cuprinde o cantitate constantă de criminalitate. Toate evenimentele anormale (război, foame etc.) produc o creștere bruscă a infracționalismului și criminalității. După consumarea evenimentului se revine la normal.

Statisticile privind infracționalismul și delincvența permit o informare aproximativă privind incidenta acestora, aproximativă bineînțeles pentru că cifra delincvenței legale cu-

prinde, precum se știe, și erori judiciare (puține desigur), dar și condamnările unice pentru criminalitate plurale (deoarece se ia în considerare infracțiunea cea mai gravă), precum și cazuri de clasare, de nonimputare etc. La această aproximație se pot adăuga crimele și delictele cu autori neidentificați. Ceea ce rămâne constituie criminalitatea aparentă. Delincvența reală se pare că este mult mai mare decât delincvența aparentă. Cifra neagră a infracționalismului este greu de surprins, pentru că la cele menționate se adaugă faptul că în multe delicte victimele sunt fie reticente, fie neglijente și nu le declară, fie își fac singure dreptate, aşa ca delictele rămân nedescoperite, disimulate.

### **Caracteristici ale tulburărilor de comportament respectiv:**

1) Comportamentele deviantă moral se dezvoltă mai ales după 7 ani, când se evaluează ca atare, deoarece se consideră că maxima structurare a conștiinței de sine - aspectele responsabilității legate de conduită morală generală, se stratifică intens abia în pubertate și adolescentă. Părinții și învățătorii, apoi profesorii sunt mediatorii principali ai valorilor culturale și morale. În pubertate și adolescentă, simțul responsabilității intră în faze de sensibilizare și inserție în universul valorilor sociale, situându-se în zonele conștiinței de sine, care se află într-o fază de intensă cristalizare și conștientizare a conduitelor de conformitate și a celei aberante sau a celor delinvente.

Până în pubertate, comportamentul deviant moral se manifestă mai ales ca inadaptare socială, familială sau școlară și rareori ca manifestări antisociale. În pubertate și adolescentă conduitele de predelincvenție (infracționalismul mărunț) sunt legate pe de o parte de imaturitatea socio-afectivă și caracterială, iar pe de altă parte, de dificultăți de adaptare în cadrul legislației și al restricțiilor. Ca atare este vorba de nedezvoltarea satisfăcătoare a responsabilității și de dificultăți de adaptare la cadrul "legal"

restrictiv și represiv ai interrelațiilor sociale largi.

2) Comportamentele aberante se pot exprima relativ devreme și au un spectru larg de manifestări, adesea stereotipe (automatizate), ca o incapacitate evidentă de progres sub influența educației (delincvența juvenilă).

3) Există numeroase forme de comportamente de graniță între comportamentele conforme și cele deviantă moral sau legal, între comportamentele conforme și cele aberante. Evaluarea lor este deseori dificilă. O importanță cu totul deosebită trebuie acordată condițiilor nefavorabile de mediu, care pot genera trăsături psihologice negative, ce devin cu timpul caracteristice dominante ale personalității și astfel își pun pecetea asupra întregului comportament al individului. Prin formarea și stabilizarea unor însușiri caratteriale deficitare se ajunge la afirmarea unor comportamente antisociale care, la început, se exprimă în mod indirect și latenter, apoi, din ce în ce mai direct și intens.

Noel Millone descrie două tipuri de adolescenți delincvenți:

- Primul tip este cel al tinerilor care săvârșesc infracțiuni trăind intens pe plan subiectiv intern teamă și onoare de a se identifica până la urmă cu adversarii delincvenți.

Ei au impresia că delictele lor sunt consecința unor situații speciale în cară s-au antrenat înainte ca viața lor să fi început.

- O a doua categorie este aceea a delincvenților care au o atitudine antisocială ce le monopolizează întreaga conduită. În prima categorie, autorul citat consideră că domină un fel de nevroză, pe când în al doilea caz este vorba de exprimări de psihoze.

4) Infracționalismul se raportează la vîrstă și la structurile sociale și culturale.

Trebuie să avem în vedere că un comportament predelincvent nu reprezintă un preludiu al comportamentului delincvent, după cum nici acesta nu reprezintă o consecință

firească a săvârșirii anterioare a unor acte predelincvente.

## C. TRATAMENTUL JURIDIC AL MINORULUI INFRACTOR LA NIVEL EUROPEAN ȘI INTERNAȚIONAL

### Documentele internaționale

Documentele Organizației Națiunilor Unite și ale Consiliului Europei privitoare la delincvența juvenilă în general și la justiția pentru minori în special, atrag atenția, asupra necesității ca statele membre ale organismelor menționate să-și îndeplinească obligațiile ce și le-au asumat, de a introduce în legislațiile proprii standardele internaționale în domeniul de mai sus. Este vorba, în principal, de realizarea unor structuri noi și instituții apte să asigure promovarea unor politici clare cu privire la minori.

Perfecționarea legislației referitoare la minor reprezintă o cerință care se adresează nu numai organelor legislative dar și întregii societăți, prevenirea delincvenței juvenile ca și recuperarea delincventului minor prin modalități cât mai adecvate vîrstei acestuia constituind una din preocupările fundamentale ale societății moderne.

În sprijinul acestei abordări moderne și raționale a problemelor legate de minori, un rol important revine instrumentelor juridice ale ONU și ale Consiliului Europei al căror conținut complex și nuanțat permite statelor interesate să le aplique într-o manieră comparabilă cu concepțiile juridice proprii (Regulile de la Beijing 2.2) și în funcție de condițiile economice, social-culturale și științifice de care acestea dispun. Aceste documente sugerează răspunderi și soluții compatibile cu toate modelele de reacție socială la delincvența juvenilă cu multiplele lor variante pe care le întâlnim în legislațiile țărilor din Europa și în cea a altor state, modele reflectând atât particularitățile fenomenului delincvent juvenil, cât și elementele

specifice ale sistemului punitiv din aceste țări.

### Evaluări generale

O evaluare globală a acestor modele scoate în evidență nu numai că sistemul de justiție penală al minorilor delincvenți este destul de vechi, mai ales în țările industrializate din Occident, dar și evidența unui proces de evoluție treptată a acestor modele de "justiție formală", al căruia principiu era proporționalitatea absolută dintre pedeapsă și gravitatea actului comis la un model care, abandonând acest principiu, ține seama de circumstanțele infracțiunii și de personalitatea minorului. Extinderea acestui model a condus treptat la limitarea intervenției organelor judiciare și la înălțarea elementelor care ar fi putut genera un proces de etichetare a minorului delincvent cu consecința stigmatizării și a marginalizării acestuia. O asemenea evoluție a stat la baza procesului de dejudicanțare (proces care în Statele Unite a fost denumit decriminalizare), depenalizare și dezinstiționalizare în politica penală față de minorul delincvent.

Pe fondul actualei crize generale asistăm la o creștere masivă a criminalității în cele mai multe state europene și de pe alte continente, în cadrul căreia atrage atenția delincvența juvenilă, atât prin dimensiuni, cât și prin formele sale de manifestare.

Aceste fenomene declanșează între altele, o creștere masivă a sentimentului de insecuritate personală și de frică față de crimă, accentuându-se astfel riscul unor reacții excesive în rândul populației.

Astfel, se impun intervenții judiciare mai radicale și mai eficiente în combaterea și prevenirea fenomenului. Optimismul tratamentului, întreținut de mișcarea reformei în favoarea practicilor clinice, a fost nevoie să cedeze pragmatismului realității criminale. În acest context, reforma sistemului penal înclină spre sancțiuni mai severe. Astfel, în Franța, Legea "Securitate și Libertate" din 1980, vizează agravarea pedepselor, situație pe care

o întâlnim și în cazul minorilor, chiar pentru fapte cu un pericol social redus. Un alt exemplu de înăsprire a pedepselor și chiar al regimului din închisori întâlnim în Carolina de Nord (SUA) unde, potrivit unei legi din 1993, toți infractorii condamnați la închisoare își ispășesc în întregime pedeapsa.

### Tendințele reformei sistemului penal

Comitetul European pentru problemele Criminoale concretizează această tendință prin două elemente. **Primul** ar consta în faptul că s-a revenit la modelul de "Justiție formală" caracterizat prin proporționalitatea pedepsei în raport cu gravitatea faptei comise, abandonându-se, în general, principiul individualizării pedepsei, cu avantajele care operaau în favoarea minorului delincvent.

Se manifestă tendința de a se folosi mai frecvent pedepsele în tratamentul penal al minorului, precum și tendința de a reduce diferențele dintre sistemul penal al minorilor și cel destinat adulților.

**Al doilea element** se situează în cadrul politicii de prevenire a delinvenției. În mod concret este vorba de un model de prevenire căruia i se adaugă o nouă dimensiune constând în încercări de modificări a mediului înconjurător al minorilor, luându-se măsuri de reducere a ocaziilor de a comite infracțiuni și de consolidare a normelor și atitudinilor susceptibile de a crea obstacole împotriva manifestărilor antisociale.

Nu întâmplător, în ultimele două decenii, ONU a elaborat un set de reguli destinate să conducă, prin aplicarea lor, la redresarea acestei situații și la realizarea unei justiții reale pentru minorii delincvenți.

### Reforma sistemului penal

Procesul de reformă a sistemelor de drept și a justiției pentru minorii delincvenți evidențiază treptele istorice valorice pe care le parcurge societatea civilă în încercarea de a construi modelele cele mai adecvate să răspundă cerințelor viitorului.

Ideea unei politici penale de integrare a minorului delincvent în societate apare în cadrul unei teorii integratoare, în care autorul propune un program global de intervenție care să cuprindă măsuri de luptă contra precarității materiale și culturale, măsuri de prevenire a manifestărilor antisociale prin intervenții pedagogice și psihologice concrete și realiste, orientate spre dezvoltarea pozitivă a tinerilor, dar și măsuri cu caracter judecătar care să evidențieze clar limitele toleranței sociale față de acțiunile dăunătoare.

### Particularități ale unor sisteme de drept privind reglementări de protecție a minorului

#### 1. MODELUL ANGLIEI ȘI AL ȚĂRII GALILOR

Regimul juridic al minorului delincvent în Anglia și Tara Galilor, evidențiază particularități care țin de însuși specificul sistemului de drept englez, bazat, după cum se știe, pe tradiție (cutumă), pe acte ale Parlamentului și pe precedentul judecătar. Sub acest aspect, dreptul englez și cel galez diferă profund de dreptul scoțian (de care ne vom ocupa separat) care, fiind bazat pe un sistem de drept de tip roman este mult mai apropiat de sistemul francez sau cel românesc decât pe sistemele din Regatul Unit. Caracteristic sistemului penal englez, în privința faptelor comise de minori este severitatea excesivă. Până în secolul al XIX-lea, peste 200 de infracțiuni se pedepseau cu moartea, iar minorii erau socoțiți, după vîrstă de 8 ani, infractori adulți. Minorii infractori erau trimiși la închisoare înainte de proces, judecăți de aceleași instanțe și condamnați la aceleași pedepse, inclusiv moartea, deportarea sau închisoarea ca și adulții. Dezvoltarea ulterioară a unui sistem judecătar, separat pentru minori, în Anglia, a constituit un răspuns la amenințarea pe care o reprezentă delinvenția juvenilă față de ordinea stabilită în stat, în condițiile în care jurații refuză să-i mai condamne din cauza pedep-

selor prea dure pe care ei ar fi trebuit să le suporte. Nu întâmplător probațunea, ca practică a instantelor de a menține pe inculpatul condamnat sub supraveghere și sub influența comunității apare în jurisprudenta curților engleze încă de la începutul sec. al XVIII-lea.

În prezent, în cadrul Ministerului Justiției de care aparține sistemul penitențiar, există un serviciu al probațunii care are 55 de oficii în toată Anglia. Oficiile locale beneficiază de consilieri locali din cele mai diferite profesii, inclusiv politicieni și profesori universitari. Obiectivele activității de probație sunt dictate de nevoie de moment și de perspectivă ale comunității între care figurează și adevararea pedepsei pronunțate la persoana infractorului (fie el major ori minor) și nu, în ultimul rând, colaborarea cu personalul din închisori și "Casele pentru minori".

La realizarea acestor obiective contribuie și filialele din țară ale Organizației Naționale a Victimelor, precum și Asociațiile creștine din penitențiare britanice cu care serviciile de probație colaborează.

Prezența preoților în închisoare are vechime de peste 200 de ani (deci dublă față de instituția probațunii); pe lângă activitățile de cult, preoții se implică în toate acțiunile prin care ar putea contribui la transformarea spirituală a delinquentului, transformare care, în opinia lor este mai importantă decât închisoarea - infracțiunea fiind considerată mai întâi ca o problemă morală.

Regimul penal diferențiat pentru minori, în Anglia și Tara Galilor, funcționează potrivit unei legi din 1908, care a prevăzut înființarea unor tribunale separate pentru minori, având o jurisdicție dublă, ele judecău atât cauzele penale, cât și pe cele de ocrotire a copilului. Din 1925, toate tribunalele au în structura lor ofițeri de probație.

Sistemul de justiție penală aplicabil minorilor a fost reformat ulterior printr-o lege din 1969, prin care legiuitorul a încercat să se detașeze de modelul "tratamentului". Tribunalele

puteau pronunța sancțiuni, de reguiă, neprivative de libertate; ele puteau să-l achite pe minor, condiționat ori nu sau să-i aplice o amendă.

Un minor vinovat pentru o infracțiune pentru care un adult putea fi condamnat la o pedeapsă cu închisoare, era obligat să petreacă, obligatoriu, până la 24 de ore într-un centru de reeducare, câte două sau trei ore la sfârșit de săptămână sau toate orele la sfârșitul săptămânii, ori împărțite la fiecare 15 zile. Un minor putea fi, de asemenea, plasat sub supravegherea unei persoane, fie un funcționar din serviciile sociale ale comunei, fie un agent de probație de pe lângă tribunal. Tribunalul putea ordona ca minorul să fie încredințat serviciilor sociale ale comunei care să se ocupe de el; această hotărâre rămâne în vigoare până la vîrstă de 18 ani. Pedepsele privative de libertate pe care tribunalul în mod excepțional le putea aplica unui Tânăr erau detenția într-un centru de detenție, ori într-o casă de reeducare al căror regim varia după cum aceasta era relativ deschisă, ori prezenta un caracter carceral. Asemenea sancțiuni nu puteau fi pronunțate decât pentru o infracțiune pedepsibilă cu închisoare, când ar fi fost comisă de un adult.

O hotărâre de internare într-un centru de detenție se pronunța numai în cazul minorilor de la 14-17 ani și era luată pentru o perioadă de la 3 la 10 luni. Contra minorilor între 15-20 de ani se putea pronunța internarea pe o durată nedeterminată, care nu putea fi inferioară duratei de 10 luni și nici superioară duratei de 80 de luni urmată de o supraveghere de maxim 2 ani.

Internarea cu durată nedeterminată a fost înlocuită în 1989 cu detenția tinerilor (durata deținerii fiind precis determinată în timp).

În Scoția, prevederi similare, deși erau mai radicale, au fost aplicate cu succes.

Cu toate aceste contradicții, se poate reține orientarea politicii penale din Anglia și Țara Galilor spre sancțiuni neprivative de libertate și care să

se execute în cadrul comunității (pedeapsa cu închisoarea urmând a fi aplicată numai în cazuri excepționale).

Perfecționarea acestui sistem are loc în anul 1974 prin reglementarea serviciului în folosul comunității.

În cadrul acestui program se desfășurau activități de tâmplarie, pictură, grădinărit, întreținerea cluburilor pentru tineret, acordarea de ajutor la spitale etc.

Neexecutarea muncii de către minor comporta consecințe care variau după natura măsurii. Dacă aceasta a fost pronunțată în calitate de pedeapsă principală, neexecutarea antrena o nouă condamnare; dacă ea a fost pronunțată ca o condiție a amănării pronunțării sentinței, aceasta era revocată.

O altă masură nouă este tratamentul intermedier, care se situează între libertatea supravegheată și plasamentul într-o instituție ce implică programe adaptate la diverse categorii de minori și tineri delincvenți (de exemplu programe pentru infractori primari, pentru recidiviști etc.). Ele cuprind o multitudine de activități care urmează să se desfășoare în centrele unde minorii sunt chemați să-și petreacă ziua: anumiți minori puteau fi obligați să-și petreacă aici sfârșitul săptămânii. Acest tratament, ca măsură substitutivă a detenției, se aplică actualmente în Țările de Jos.

La evitarea, pe cât posibil, de către minorii infractori a instanței de judecată contribuie și Birourile de legătură pentru tineret care au în componentă lor un ofițer de poliție, un lucrător social și adeseori, un reprezentant al învățământului școlar. Aceștia se întâlnesc zilnic sau săptămânal, ocazie cu care evaluatează gravitatea fiecărei dintre faptele săvârșite de minori (ori tineri) în ziua respectivă sau într-o săptămână și deci asupra măsurii educative corespunzătoare.

În favoarea aplicării sancțiunilor neprivative de libertate, în cazul minorului delincvent se pronunță și Criminal Justice Act din 1982, care stabilește principiul că o sentință cu privația de libertate a minorului va fi

posibilă numai în cazul în care alte forme de sancționare nu ar da rezultate sau din motive de protejare a societății în cazul unor infracțiuni grave.

Alături de soluțiile moderne neprivative de libertate, în cazul minorilor delincvenți continuă să se aplice pedeapsa cu închisoarea în cazul unor fapte grave ori deosebit de grave săvârșite de aceștia, bineînțele, în proporții de executare diferite față de adulți.

Un loc aparte în sistemul instituțiilor de executare a sancțiunilor de drept penal aplicate minorilor îl ocupă Casele pentru minori (30 asemenea case există în toată țara). Aceste instituții, atât prin organizare, cât și prin natura relațiilor lor cu serviciile sociale, au un caracter mai mult de protecție socială decât represiv. În astfel de case sunt aduși minorii între 13-17 ani care au comis infracțiuni grave. După 3-6 luni sunt transferați în instituțiile unde execută pedeapsa propriu-zisă. Minorii sub vîrstă de 13 ani sunt internați în astfel de case doar cu un ordin special al Ministrului de Interne, iar cei care depășesc 17 ani sunt trimiși în penitenciare - școli, unde stau până când se consideră că pot fi internați într-un internat educativ pentru cel puțin 6 luni. Tratamentul implică, pe lângă alte activități, un program de muncă de 40 de ore pe săptămână și pregătirea într-o meserie. La liberare este prevăzută o perioadă de supraveghere care este considerată parte integrantă a tratamentului.

## 2. MODELUL SCOȚIAN

Până la adoptarea Legii din 1968 a asistenței sociale, tratamentul aplicat minorilor și tinerilor infractori era similar cu cel din majoritatea țărilor Europei, caracterizat prin severitate și implicarea instanțelor de judecată în soluționarea cauzelor privitoare la minori. Legea menționată, face încă un pas decisiv în privința reformei sistemului de justiție pentru minori, prin instituirea unor structuri extrajudiciare apte să intervină și să asigure, prin mijloace adecvate, protecția minorilor sub 16 ani, cu excepția celor

care săvârșesc fapte grave și care vor fi judecați în continuare de instanțele judecătoarești.

Legea menționată instituie anumite organe locale (Children's Panel - Comitet al Copiilor) în cadrul cărora activează, pe bază de voluntariat, Consiliile de audiere a minorilor (Children's Hearings), coordonate de o persoană oficială numită Raportor (Reporter) - remunerată de autoritățile locale și investită de lege cu puterea de decizie în sensul de a estima dacă trebuie să intervină sau nu în cauzele cu minori, ce-i sunt trimise spre soluționare.

Când Raportorul se convinge că minorul, sub 16 ani are nevoie de măsuri obligatorii de ocrotire, apelează la Consiliile de audiere - audiere care poate avea loc numai dacă familia acceptă motivele de trimisere sau dacă existența acestor motive a fost dovedită de instanță. Sarcina audierii este aceea de a lua o decizie în ceea ce privește ocrotirea minorului. Audierea nu are puterea de a impune o pedeapsă, deși minorul scos din familie și trimis la o școală sau cămin ar putea interpreta decizia în acest sens.

Audierea minorului se poate finaliza cu următoarele hotărâri: respingerea sesizării, acceptarea cazului și emiterea unei hotărâri de supraveghere sub anumite condiții, copilul continuând să locuiască cu familia sub supravegherea unei asistente sociale, supravegherea într-o instituție (școală, cămin).

Hotărârile se revizuiesc anual. Decizia luată de Consiliul de audiere poate fi atacată la tribunal.

Începând din anul 1971, Consiliile de audiere au înlocuit tribunalele pentru minori, care se ocupă atât de minorii infractori, cât și de copiii care sunt lipsiti de grija părintească ori au fost victime ale infracțiunilor.

Această concepție a unei intervenții - tratament constituie unul din punctele fundamentale ale reformei scoțiene.

Legea din 1968 a menționat totuși dreptul Procurorului General de a dispune trimiterea în judecată a minor-

ului în cazul unor fapte (omor, viol) care sunt aduse în fața tribunalelor.

Procurorul poate să dispună fie de o procedură judiciară, fie să trimită dosarul Raportorului. Tribunalul sesizat nu poate să se pronunțe asupra culpabilității minorului fără a avea avizul Comisiei de audiere, chiar dacă, potrivit legii, minorii ar putea fi judecați încă de la 8 ani pentru fapte grave, de tribunale, până la vîrstă de 16 ani ei nu pot fi încarcerati într-un stabiliment penitenciar, doar în instituții anume desemnate în acest scop.

### 3. MODELUL ȚĂRILOR NORDICE

Este un model preponderent extrajudiciar. El implică protecția minorului delincvent în cadrul familiei, a comunității în general. Țările Nordice pun, de regulă, pe același plan pe minorii delincvenți cu alte categorii de minori aflați în dificultate de adaptare și de integrare socială; într-o asemenea viziune dispare diferența dintre prevenire și represiune.

În Suedia, potrivit unei legi intrate în vigoare la 1 ianuarie 1982, faptele minorilor sub 15 ani (vîrstă de la care începe răspunderea penală) sunt în competența comisiei locale de ajutor social. Aceste comisii (existente la nivelul fiecărei comune) sunt obligate să asigure fiecărei familii sau persoane, serviciile informaționale și asistența de care au nevoie.

În luarea unor măsuri cu privire la minori, aceste organisme trebuie să ceară consimțământul minorului în cauză sau al reprezentantului său legal. Când măsura nu este acceptată, dar se consideră că este spre binele minorului, este sesizat tribunalul administrativ care o impune.

Deși teoretic, după vîrstă de 15 ani orice minor infractor poate face obiectul unei jurisdicții penale, în practică sunt rare asemenea cazuri. De regulă, pentru tinerii între 15-18 ani se recurge frecvent la o măsură alternativă nepenală, mergând în unele cazuri cu protecția chiar până la vîrstă de 20 de ani. Minorii de această vîrstă pot fi internați în școli de reeducație; de asemenea, s-au organizat și un număr

mare de cămine de instruire și educație pentru băieți și fete în care viața cotidiană este organizată potrivit celor mai democratice principii.

Pentru fapte grave, tinerii între 18-20 de ani sunt plasați în închisori - școli unde tratamentul se desfășoară în două faze. În prima fază li se aplică un regim de internat în care accentul este pus pe educatie, în cea de-a doua fază Tânărul trece într-un regim de libertate supravegheată (nu înainte de un an de la internare). Durata totală a acestei pedepse este de 5 ani.

În Suedia, prevenirea delincvenției este asigurată în mare parte de poliție; din anul 1973 funcționează în cadrul poliției un Comitet de supraveghere cu sarcini de prevenire criminală și de menținere a ordinii publice.

Un model asemănător întâlnim și în Norvegia, cu diferența că, vîrstă răspunderii penale începe de la 14 ani. Potrivit legii norvegiene din 17 iulie 1953, privind protecția copiilor, măsurile care se iau cu privire la minori sunt supuse unor reguli procedurale stricte destinate a garanta respectarea drepturilor minorilor. De menționat că, de un tratament penal mai bland se bucură și tinerii între 18-20 ani.

În Finlanda, minorul răspunde penal potrivit dreptului comun, de la vîrstă de 15 ani ca și în Suedia, iar tratamentul minorilor delincvenți ca și a tinerilor infractori între 18-20 de ani este cam asemănător. Nici în Finlanda și nici în alte țări nordice, nu există tribunal cu o competență specială pentru chestiuni familiale ori un tribunal pentru minori.

### 4. MODELUL DANEZ

Răspunderea penală este stabilită, în această țară, de la 15 ani. Prima lege specială de protecție a copilăriei a fost adoptată în anul 1905, introducându-se "Consiliul de tutelă". O lege din 1933 privind reforma socială înlocuiește "Consiliul de tutelă" printr-un "Comitet de protecție a copilăriei" în fiecare comună. Aceste comitete (formate din membri ai Consiliului municipal - un psihiatru, un psihopedagog, un jurist și un asistent social) depind

de Ministerul Afacerilor Sociale și nu de Ministerul Justiției. Legea de asistență socială prevede că măsura de protecție luată fără consimțământul minorului delincvent nu este valabilă decât dacă un judecător din tribunalul de primă instanță a participat cu vot consultativ la deliberările comitetului. În caz de necesitate și în interesul minorului, comitetul poate lua unele măsuri de protecție și fără consimțământ minorului, dar până la împlinirea vîrstei de 18 ani. Minorii între 17-18 ani, care au comis fapte penale, în cele mai multe cazuri sunt trimiși, mai întâi, în fața Comitetelor locale. Acestea trebuie să dea un aviz în 14 zile, ele pot să refuze să se ocupe de protecția minorului și să se desesizeze de caz, în favoarea organelor judiciare.

De altfel, din momentul suprimării sancțiunii penale nedeterminate (cu excepția unor categorii de recidiviști periculoși) și ca urmare a decriminalizării unor fapte care, până în 1979, constituau infracțiuni, pedeapsa privativă de libertate se aplică minorilor doar în cazuri foarte limitate.

## 5. MODELUL BELGIAN

Acesta prevede, potrivit legii din aprilie 1965, referitoare la protecția tinerilor, un dublu sistem de protecție a minorului delincvent: unul social, prin comitetele de protecție a tinereții din subordinea unui organism social destinat a lua măsuri de ajutor al minorului sub 21 de ani, și altul judiciar, prin tribunalul tinereții creat în cadrul fiecărui tribunal de primă instanță. Competența acestei instanțe se exercită mai ales asupra minorilor sub 18 ani (limita răspunderii penale) care sunt vagabonzi, cerșetori etc. Tribunalele pot lua măsuri și cu privire la părinții care nu-și îndeplinesc obligațiile legale față de propriii lor copii.

Legea prevede și posibilitatea plasării minorilor într-un stabiliment, ținând seama de vîrstă acestora, de starea fizică, de capacitatea intelectuală și de aspirațiile profesionale. Durata acestor plasamente este nedeterminată; în principiu însă nu poate

depăși vîrstă majoratului. Autoritățile de plasament sunt Tribunalul tinereții și Comitetele de protecție.

În Belgia, legea privind protecția tinereții nu prevede închisoarea pentru minorii care nu au atins vîrstă răspunderii penale, decât în două cazuri: când minorul în vîrstă de peste 16 ani este pus la dispoziția guvernului (în acest caz, Ministerul Justiției poate să dispună deținerea lui într-un penitenciar unde va fi supus la un regim special) și când este imposibil de a se găsi o persoană ori o instituție care să-l primească pe minor. În acest caz, tribunalul tinereții poate să-l plaseze pe minor, în mod provizoriu, într-o casă de arest pentru un termen care să nu depășească 15 zile. Potrivit legislației belgiene, poliția are o dublă misiune: pe de o parte, de a ancheta faptele și activitățile minorilor sesizând tribunalul competent (de asemenea, efectuează anchete privind familiile grav perturbate, anchete asupra moralității etc.), iar pe de altă parte, are misiunea de poliție administrativă (privativă) în cazurile în care se ocupă cu transferarea minorilor plasați dintr-un stabiliment în altul.

## 6. MODELUL FRANCEZ

Codurile din 1791 și din 1810 fixau ca limită a minorității penale vîrstă de 16 ani și nu prevedea presupunția de irresponsabilitate a minorului. Judecătorul, trebuia ca, după stabilirea culpabilității și înaintea condamnării, să hotărască dacă minorul care nu a împlinit 16 ani a acționat sau nu cu discernământ. Dacă aprecia că a comis fapta fără discernământ avea obligația să pronunțe achitarea care nu însemna punerea în libertate a minorului ci trimiterea lui într-o "casă de corecție" unde rămânea până la împlinirea vîrstei de 20 de ani, deci o perioadă de cel puțin 4 ani. În cazul când considera că minorul a săvârșit fapta cu discernământ, acesta era condamnat la executarea unei pedepse privative de libertate mai puțin riguroasă decât cea care se aplică unui infractor major, beneficiind de scuză atenuantă a vîrstei. Pedeapsa era

executată în penitenciar împreună cu infractorii majori.

De abia printr-o lege din 1850 s-a dispus înființarea unor "colonii penitenciare" destinate delincvenților minori. Analizele efectuate în epoca respectivă asupra modelului de funcționare a acestor instituții au arătat că regimul lor era similar cu cel al penitenciarelor și avea aceleași consecințe nocive asupra dezvoltării psihice și morale ca și închisorile de drept comun destinate adulților. Pentru a se evita aceste rezultate, care erau principala cauză a recidivelor și a formării unor infractori cu o periculozitate deosebită, printr-o lege din 1889 s-a dat judecătorului de instrucție și instanței de judecată dreptul de a încredința supravegherea și paza delincvențului minor, după caz, părinților, unei rude, unei alte persoane sau unei instituții de caritate ori "Asistenței sociale".

Printr-o lege din 1906 vîrstă minorității penale a fost ridicată de la 16 la 18 ani, dar minorul între 16 și 18 ani neîmplinî nu beneficia de atenuarea pedepsei. Regimul răspunderii penale a minorului legalizat prin Codul penal din 1810 a fost modificat abia prin Legea din 22 iulie 1912. Această lege cuprinde o serie de dispoziții cu totul noi pentru epoca respectivă și care au influențat reforma legislației penale din numeroase țări europene. Este vorba de înființarea "Tribunalului pentru copii și adolescenți", ca secție specializată a tribunalului corecțional, și care era competent să judece delincvenții minori între 13 ani și 18 ani. S-a legalizat că minorul care nu a împlinit vîrstă de 13 ani beneficiază de o presupunție absolută de irresponsabilitate penală, fiind judecat de un tribunal civil care debătea cauzele respective în camera de consiliu și pronunța o măsură educativă. Pentru minorii între 13 și 18 ani neîmplini se punea problema dacă au acționat sau nu cu discernământ, iar în cazul când acesta era dovedit, tribunalul pentru copii și adolescenți aplică o pedeapsă privativă de libertate sau măsura nou înființată a "libertății supravegheate" de care însă va putea

beneficia numai minorul care era în vîrstă de până la 16 ani. Minorul între 13 și 16 ani nămpliniți ce a săvârșit fapta penală cu discernământ putea beneficia de o reducere de pedeapsă, dar care nu se aplică în cazul minorilor de 16 și 18 ani, care erau condamnați ca și infractorii majori.

Regimul penal actual al delincventului minor este cel reglementat de Ordonanța din 2 februarie 1945 cu modificările ulterioare. Prin acest act normativ a fost suprimată aşa-numita "întrebare" privind discernământul pentru toți minorii care nu au împlinit vîrstă de 18 ani. În plus, a extins beneficiul regimului sancționator atenuat și pentru minorii între 16 și 18 ani, lăsând totuși judecătorului posibilitatea ca în anumite cazuri contravenționale de excepție să nu recurgă la diminuarea pedepsei, arătând în sentință motivele speciale care l-au determinat să ia o asemenea hotărâre. Tot prin Ordonanța din 1945 a fost legiferată prezumția de irresponsabilitate a minorului până la împlinirea vîrstei de 18 ani. În ceea ce privește pe minorii de 13 ani, prezumția are un caracter absolut și deci nu poate fi înălțată prin nici un mijloc de probă. Față de el se poate lua numai o măsură educativă (asistență, supraveghere, educație), iar în caz de contravenție pot fi doar mustați de către "tribunalul de poliție".

Potrivit unei decizii din 1956 a Curții de Casație, nici măsurile educative nu pot fi luate față de un minor care nu a împlinit vîrstă de 13 ani decât dacă acesta a avut capacitatea de a înțelege și voii fapta prevăzută de legea penală. De aceea, printr-un proiect de lege din 1990 privind delinvența minorilor, s-a propus ca limita de vîrstă până la care un minor nu poate fi supus decât unor măsuri educative cu caracter civil, să fie coborâtă la 10 ani, deoarece pentru a declara un minor civilmente responsabil nu este necesar să se dovedească că a acționat cu discernământ. În ceea ce privește pe minorul între 13 și 18 ani, prezumția de irresponsabilitate nu este absolută. În principiu, potrivit Ordonanței din 1945 și acest minor este

pasibil de măsuri educative de ocrotire, de asistență și de supraveghere.

Printr-o lege din 1975, minorul care nu a împlinit 16 ani poate fi "pus sub protecție judiciară" pe o durată de cel mult 5 ani, adică până la vîrstă care corespunde în trecut majoratului civil. În mod excepțional, minorii între 13 și 18 ani pot fi condamnați la o pedeapsă cu închisoarea dacă trăsăturile lor de personalitate fac necesară aplicarea unei asemenea sanctiuni ori se sustrag, în mod sistematic, de la executarea unei măsuri de reeducație. În acest ultim caz, se aplică în mod obișnuit o suspendare condiționată a executării pedepsei cu punerea la încercare și se dispune trimiterea minorului într-un "centru de găzduire" pentru supravegherea conducei sale în perioada de încercare.

Din datele statisticii penale din Franța rezultă că numărul minorilor condamnați la o pedeapsă a crescut continuu din 1954. Astfel, dacă în anul 1954 din totalul delincvenților minori condamnați (13504) numai pentru 10,2% dintre aceștia s-a aplicat o pedeapsă, în anii următori proporția acestor sancțiuni a crescut sensibil:

- 23,5% în 1961;
- 23,8% în 1962;
- 25,9% în 1964;
- 26,5% în 1965;
- 27,7% în 1966;
- 31,1% în 1976;
- 32,2% în 1984;
- 32,4% în 1985;
- 33,7% în 1998.

Deci, cu toate că Ordonanța din 1945 prevede că pedeapsa pentru minori are un caracter excepțional, creșterea pericolului social al faptelor comise de aceștia și în special a infracțiunilor săvârșite cu violentă, a determinat o orientare diferită a practicii judiciare. Trebuie totuși menționat că, în medie, proporția delinvenților minori care execută o pedeapsă fermă cu închisoarea este de aproximativ 10-12% din totalul minorilor condamnați, iar circa 15% dintre aceștia beneficiază de suspendarea condiționată a pedepsei.

## 7. MODELUL GERMAN

Legislația penală a minorului în Germania este marcată încă de la începutul secolului al XX-lea de preocuparea pentru un tratament diferențiat al delincventului minor în raport cu infractorul major. Aceeași tendință am întâlnit-o și în Franță, dar, spre deosebire de această țară, în Germania reguli penal al minorilor este integrat într-un ansamblu de acte normative care alcătuiesc împreună un sistem complex de măsuri cu caracter social-educativ și de protecție, în care aspectele represive constituie o excepție cu reguli stabilite printr-o legislație bine diferențiată și adaptată specificului acestei grupe de vîrstă. În acest sens trebuie arătat că Germania este una din puținele țări din lume în care există o "Lege privind bunăstarea tineretului" (Jugendwohlfahrtgesetz), care constituie un act de referință în domeniul social și al măsurilor care trebuie luate în vederea asigurării unor condiții normale de viață copiilor și tinerilor.

Regimul penal al minorului și "tânărul adult" (Herranwachsende) este prevăzut în "Legea tribunalelor pentru tineret" (Jugendgerichtsetzbuch) din 1923 cu modificările ulterioare, care se completează cu dispozițiile codului penal. Germania este una din țările care au o legislație penală separată pentru minori în ceea ce privește partea generală.

Minorul până la vîrstă de 14 ani este considerat irresponsabil și față de el nu se poate lua decât o măsură cu caracter social-educativ, de ocrotire și asistență, a cărei executare este dată în componență diferitelor instituții și organisme autorizate sau înființate de "oficiile de tineret" locale (Jugendamt). Minorul între 14 și 18 ani este considerat răspunzător dacă în momentul săvârșirii faptei avea un nivel de dezvoltare morală și intelectuală care să-i permită înțelegerea caracterului ilicit al conducei sale. Față de minorul care se dovedește că nu are acest grad de maturitate se pot lua numai măsuri cu caracter educativ și de ocrotire. Minorul între 14-18 ani beneficiază de o

rezumări relativă de irresponsabilitate, care poate fi înălțată prin dovezi de maturitatea morală și a capacitatea de înțelegere a caracterului ilicic al faptei săvârșite. Față de minorul care a săvârșit o infracțiune se pot lua în principiu numai măsuri educative. Atunci când acestea sunt considerate insuficiente, minorul este sancționat cu măsuri de corecție sau cu o pedeapsă. Dacă judecătorul de minori consideră necesar, poate dispune ca în locul măsurilor de corecție sau de pedeapsă, minorul să fie internat într-un spital de psihiatrie sau într-o instituție privativă de libertate.

Față de delinvenții minori se pot lua și anumite măsuri de siguranță și de "îndreptare" cu caracter de prevenire prevăzute de dreptul comun, și anume internarea într-un spital de psihiatrie, trimiterea într-o instituție cu regim privativ de libertate sau supravegherea conducei, precum și retragerea permisului de a exercita o anumită îndeletnicire cum este, de pildă, conducerea unui vehicul. Măsurile de siguranță pot dura și după înmplinirea vîrstei majoratului. De asemenea, judecătorul poate dispune față de delinventul minor mai multe măsuri educative sau de corecție precum și măsurile educative asociate cu măsurile corective. Arrestul pentru minori nu poate fi cumulat cu măsura educativă a asistenței educative (Fursorgeerziehung).

## ◆ MĂSURILE EDUCATIVE

- *Îndrumări de comportare*, care constă în indicații și interdicții dispuse de judecătorul de minori și potrivit căror trebuie să fie organizată viața minorului și să se desfășoare educația acestuia, și anume: îndrumări care privesc localitatea de domiciliu, indicația să locuască la o familie sau într-un cămin, indicația să învețe o meserie sau să urmeze o școală, îndrumarea de a efectua o muncă, interdicția de a avea relații cu anumite persoane și de a frecventa anumite locuri și a.

Judecătorul poate dispune, cu ajutorul părinților sau al repre-

zentantului legal al minorului, măsuri de terapie educativă efectuată de un expert. Dacă minorul a înălțat vîrstă de 16 ani, aceste măsuri de terapie educativă se pot lua numai cu încurajarea sa. Judecătorul fixează durata acestor măsuri educative, care nu poate depăși doi ani și nu poate modifica sau revoca îndrumările de comportare, având dreptul să le prelungescă până la trei ani, dacă această prelungire este necesară pentru realizarea scopului măsuri.

- *Asistența educativă și plasamentul* pentru îngrijire în cazul minorului care se află într-o stare de pericol moral ori a căruia dezvoltare fizică sau psihică este periclitată. Asistența este asigurată de către o persoană desemnată de instanță judecătorească de tutelă și de Oficiul pentru minori și tineret.

## ◆ MĂSURI DE CORECȚIE

Sunt dispuse de judecător atunci când acesta consideră că măsurile educative nu sunt suficiente pentru îndreptarea minorului și constă în:

- *Avertisment*, prin care judecătorul îi arată minorului caracterul ilegal al faptei săvârșite și îi pune în vedere posibilele consecințe ale săvârșirii unei noi infracțiuni.

- *Obligarea reparării prejudiciului și planul unei contribuții bănești către o colectivitate de interes public*. Este o măsură de corecție care constă în despăgubirea materială a victimei pentru paguba provocată de infracțiune, în adresarea de scuze victimei și obligarea minorului de a plăti din propriile sale mijloace o contribuție bănească unei instituții de utilitate comunitară. Contribuția bănească este dispusă atunci când fapta săvârșită prezintă un pericol foarte redus, iar beneficiul material realizat din infracțiune a fost confiscat. Judecătorul poate anula total sau parțial executarea acestor obligații sau poate dispune înlocuirea lor cu o măsură de corecție a "arestului pentru minori", dacă minorul se sustrage.

- *Arestul pentru minori* poate fi un arest de sfârșit de săptămână, cu

supunerea minorului la o serie de activități de interes comunitar în timpul liber de la sfârșitul săptămânii sau reținerea lui într-o instituție anume destinată executării acestei măsuri (minimum o săptămână și maximum patru săptămâni), un arest de scurtă durată (de la 2 la 6 zile) și un arest de lungă durată (de la o săptămână la 4 săptămâni) executate într-o instituție menționată mai sus. Hotărârea se pronunță în zile sau săptămâni.

## ◆ PEDEPSE

Pedepele pentru minori se pronunță atunci când instanța de judecată apreciază că măsurile educative și măsurile de corecție nu sunt suficiente pentru îndreptarea minorului sau dacă infracțiunea săvârșită este gravă și impune, ca urmare a vinovăției cu care a fost comisă, aplicarea unei pedepse. Pedepele sunt împărțite în pedepse cu o durată determinată și pedepse cu o durată nedeterminată. În cazul pedepselor privative de libertate cu o durată determinată minimul este de 6 luni, iar maximul de 5 ani. Dacă pentru infracțiunea săvârșită legea penală prevede o pedeapsă mai mare de 10 ani, atunci maximul pedepsei la care minorul poate fi condamnat este de 10 ani. Sistemul sancționator stabilit prin "Legea tribunalelor pentru minori" are un caracter derogator și nu derivat, stabilind pentru infractorii din această grupă de vîrstă un regim diferit, considerând, în mod discutabil, că pericolul social generic al faptei se modifică în funcție de caracteristicile de vîrstă ale persoanei care a săvârșit-o. În general, reglementările penale din Germania sunt subordonate ideii că gradul de periculozitate al infractorului este cel care determină durata pedepsei sau a măsurilor cu caracter penal. Pedepele cu privarea de libertate pe o durată nedeterminată se aplică în cazurile în care judecătorul apreciază că trăsăturile de personalitate ale minorului, reflectate în modul de săvârșire și în gravitatea faptei, impun aplicarea unei pedepse a cărei durată nu poate fi individualizată în momentul pronunțării.

Pedeapsa pe o perioadă nedeterminată nu poate depăși 4 ani, stabilindu-se în momentul pronunțării și durata sa minimă. Intervalul dintre limitele pedepsei nu poate fi mai mic de 2 ani.

Pedeapsa pe o durată nedeterminată poate fi prelungită sau redusă de instanța de judecată în timpul executării sau poate fi transformată în pedeapsă pe o durată determinată.

Legea instanțelor pentru minori prevede în mod distinct pentru această categorie de făptuitori posibilitatea "suspendării executării cu punerea sub supraveghere" și "suspendarea pronunțării hotărârii cu punerea sub supraveghere" a minorului.

În ambele cazuri de suspendare, supravegherea conduitei este încrințată unor asistenți sociali specializați care supraveghează minorul și îl acordă tot sprijinul în vederea unei integrări în normele de comportare ale comunității. Acest asistent social își desfășoară activitatea în strânsă legătură cu judecătorul și cu părinții sau reprezentanții legali ai minorului, cu instituțiile de învățământ și cu colectivul în care minorul învață o meserie sau desfășoară o activitate. Asistenții sociali sunt desemnați de judecător și au obligația să-i prezinte periodic acestuia rapoarte cu privire la conduită minorului.

Instanțele pentru minori sunt: judecătorul de minori, curtea de juri pentru minori și camera penală pentru minori. Pe lângă fiecare din aceste ultime două instanțe funcționează procurorii pentru minori.

Curtea cu juri este formată dintr-un judecător pentru minori, ca președinte, și doi asesori (jurați), care trebuie să fie un bărbat și o femeie. Camera penală pentru minori este formată din 3 judecători de profesie și 2 asesori (jurați). Asesorii sunt aleși de instanță pentru o perioadă de 4 ani din liste de asesori propuși de consiliile locale.

Şedințele de judecată nu sunt publice și se desfășoară de regulă în clădiri separate de cele în care sunt judecați infractorii majori.

## D. FENOMENUL DELINCVENȚEI JUVENILE

**Lupta împotriva delinvențelor juvenile** - se constituie ca o preocupare a tuturor țărilor europene, care se văd confruntați cu creșterea numărului de fapte violente comise de minori, a recidivei, a traficului de droguri în rândul minorilor, a violenței rasiale și xenofobe, și nu în ultimul rând se constată o creștere a numărului de crime comise de minori, care au ca victime alți minori.

În fața acestei evoluții a fenomenului delinvenției juvenile, reprezentanții statelor europene își concentrează eforturile în direcția identificării soluțiilor care ar trebui găsite în vederea limitării fenomenu lui - prin formularea unor politici și programe de prevenire a delinvenției juvenile, acordându-se o atenție deosebită modului în care mass-media se implică în mediatisarea acestui fenomen.

### Modificări legislative

Din această perspectivă, majoritatea statelor europene au recurs la modificări legislative importante în ceea ce privește "Justiția minorului", modificări care reflectă atât grija pentru respectarea drepturilor omului și ale copilului, așa cum sunt proclamate în instrumentele juridice internaționale la care au subscris majoritatea statelor europene, dar și preocuparea pentru promovarea de soluții legislative care să corespundă nevoilor educative și de inserție socială ale minorului, paralel cu ocrotirea intereselor victimei și asigurarea unei protecții eficiente a societății.

Strategiile de prevenire a delinvenției juvenile trebuie să facă posibilă o intervenție promptă, care să delimitizeze factorii de risc, intervenție care să se sprijine pe implicarea structurilor locale comunitare și să se înscrie în cadrul unor strategii globale de dezvoltare socială și urbană, de combatere a marginalizării urbane, a șomajului, a absenței unor programe clare, educative și a absenteismului școlar.

Un rol important în această strategie globală revine și sistemelor de formare profesională și de atragere a minorilor la activități utile societății.

**Evoluția fenomenului delinvenției juvenile** a determinat în unele state europene elaborarea de reforme penale în materia minorilor. Chiar dacă există unele diferențe în ceea ce privește sistemul de sancțiuni sau de măsuri aplicabile minorilor se poate identifica o tendință comună în toate țările europene, care acordă prioritate măsurilor cu conținut reparator, în favoarea victimei sau a comunității, măsurilor cu caracter educativ sau de probatijune, rezervându-se pedepsele privative de libertate numai pentru cazurile cele mai grave de delinvență juvenilă.

În cazul faptelelor mai puțin grave comise de minor sunt propuse măsuri de mediere, în cadrul instanței de judecată sau în afara acesteia, cât și soluțiile de dejudiciarizare suscepțibile să asigure evitarea sau reducerea contactului minorilor cu sistemul judiciar.

O deosebită importanță se acordă măsurilor reparatorii, obligarea minorilor de a presta o muncă în favoarea victimei sau a instituțiilor publice noi, private.

### Contracararea acestui flagel în România

În consens european, lupta împotriva delinvenției juvenile în țara noastră ar trebui de asemenea să se bazeze pe o abordare complexă a factorului de prevenire în cadrul unei politici sociale adecvate care să asigure corectarea comportamentului în principal prin mijloace neprivative de libertate.

Sub acest aspect, sugerăm le-giuitorului român să reflecteze la punerea de acord a actualului sistem sancționator al minorului cu exigențele europene. În acest sens, s-ar putea reflecta la scurtarea duratei procesului penal atunci când vinovatul este minor; la introducerea unor noi măsuri preventive, educative și represive, cum

ar fi: interdicția de a ieși în oraș după o anumită oră, controlu obligațiilor școlare; obligarea de a desfășura anumite activități socio-educative, munca în folosul comunității, plasamentul într-o familie sau într-un grup educativ, libertatea supravegheată simplă, libertatea supravegheată cu control intensiv, prezentă într-un centru de zi, tratamentul ambulatoriu în centre de dezintoxicare.

În ce privește pedepsele privative de libertate, ele ar putea consta în executarea pedepsei într-un centru specializat sau chiar internare instituită în regim semideschis ori cu regim închis.

Am sugera și introducerea unor noi sancțiuni contra acelora care tulbură ordinea publică, contra violenței sexuale, a toxicomaniei, înăsprirea sancțiunilor pentru agresiunile cu caracter rasial.

Aceste sancțiuni s-ar putea aplica paralel cu măsurile de responsabilizare a părinților și cu dezvoltarea unui nou parteneriat între toate instituțiile implicate (politic și justiție, servicii de ocrotire și protecție a minorului, servicii de reintegrare socială și supraveghere, alte autorități locale).

Aceste propunerii ar conferi mai multă eficiență sistemului sancționator al minorului în raport cu sistemul actual.

## BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. I. Câmporeanu, *Educația și prevenirea delinvenției*, Editura Fundației Chemarea, Iași, 1996.
2. A. Kardiner, *L'individu dans la société*, Gallimard, Paris, 1969.
3. U. řchiopu, Emil Verza, *Psihologia vârstelor*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1981.
4. T. Parsons, *Social structure and Personality*, Free Press of Glencoe, Chicago, 1975.
5. I. Toarbă, *Infracțiunile cu violență între prevenire și combatere*, Iași, 1998.
6. E. Kretschmer, *Körperbau und Character*, Springer Verlang, Berlin, 1942.
7. W. H. Sheldon, S. W. Hart, E. McDermott, *Varieties of Delinquent Youth*, Harper, New York, 1942.
8. H. P. Cathala, *Epoca dezinformării*, Editura Militară București, 1991.
9. E. Durkheim, *Regulile metodei sociologice*, Editura Științifică, București, 1974.
10. P. Brânzei, Gh. Scricaru, T. Pirozynski, *Comportamentul aberant la relațiile cu mediul*, Editura Junimea, Iași, 1970.
11. Ortansa Brezeanu, *Minorul delincvent în documentele ONU și ale Consiliului Europei*, în Revista de Drept Penal nr. 3/1996.
12. Conseil de l'Europe, *Reactions sociales à la délinquance juvénile*, Strasbourg, 1980.
13. The Social Construction of childhood delinquency and Social Reform, în *The Juvenile Justice System*, Ed. Klein, Sage, 1976.
14. Jean Pradel, *Droit penal général*, Ed. Cujas, Paris, 1992.
15. European Institute for Crime Prevention and Control affiliated with the United Nations Crime and Criminal Justice in Europe and North America, 1986-1990, Helsinki, 1995.
16. Ortansa Brezeanu, *Evoluția criminalității în România în perioada 1988-1993 (studiu statistic) în tranziție și criminalitatea - coord. Rodica Mihaela Stănoiu*, Editură Oscar PRINT, 1994.
17. Les réformes penales, articol publicat în Le Monde, 2 mai 1980.
18. Charles Blanchard, în Le Matin din 08.02.1980.
19. Lode Walgrave, *Essai de construction d'une théorie intégrative*, Geneva/Paris, Ed. Medicine et Higiene, Meridienes Klincksieck, 1992.
20. Gheorghe Florian, *Penitențiarele britanice și rolul comunității în recuperarea celor care au încălcăt legea*, în RSP nr. 2/1993.
21. Conseil de l'Europe, *Transformation Sociale et délinquance juvénile*, (Rezoluția 178/62), Strasbourg 1979.
22. Conseil de l'Europe, *Reactions sociales à la délinquance juvénile*, Recomandarea nr. R/87/20, Strasbourg 1989.
23. Caroline Ball, *Cadrul legislativ pentru protecția copilului și a familiei*, organizat de Universitatea de Est Anglia, Norwich, București, Otopeni, 30 martie-10 aprilie 1992.
24. Traitement des delinquants en groupes et en communauté, 1974 Rezoluția (7324), Conference sur la politique criminelle.
25. Sistemele penitenciare în Europa Occidentală (apărută în 1980) realizată de Gheorghe Florian, în RSP nr. 3-4/1990.
26. The Kilbrandau Committee Report (H.M.S.O. 19647) *White Paper Social Work and the Community* (H.M.S.O. 1966).
27. Colette Somershausen, *Mineurs delinquants et modèles d'intervention étatique*, în Cahiers de défense sociale, 1988.
28. Mireille Delmas, Marty, *Probleme juridice și practice cu deosebirea dintre dreptul penal și dreptul administrativ*, Raport general prezentat la colocviul pregătitor pentru al 14-lea Congres Internațional de drept penal (1989), Stockholm, iunie, 1987.
29. Marc Ancel, Philippe Cheminé, *Sistemele în Europa Occidentală*, 1981, RSP nr. 34/1990.
30. Andre Jadoul, *Le processus d'intervention danois*, comunicare la zilele juridice de drept comparat privind delinvenția juvenilă, Bruxelles, 20-22 mai 1981.
31. Seminarul "Justiția minorilor în Europa" - Paris, 19-20 octombrie 2000; Seminarul "Justiția pentru minori". București, 31 ian.-2 febr. 2002, citat R. Dreptul și 2/2002 de AI. Boroi și Ungureanu Ștefania Georgeta în "Sistemul sancționator al minorilor într-o vizion europeană".
32. Obiectivele cu privire la drepturile copilului; Pactul Internațional privind drepturile civile și politice (art. 23 și 24); Regulile minime standard ale Națiunilor Unite privind administrarea justiției în cazul minorului (Regulile de la Beijing).

Conf. univ. Octavian POP  
doctor în drept

## INTRODUCERE

Un eveniment de o importanță deosebită pentru viața Bisericii primare și pentru istoria creștinismului l-a avut convertirea Sfântului Apostol Pavel. Despre chemarea lui aflăm mai multe din cea de-a V-a carte canonica a Noului Testament: Faptele Apostolilor. Că este un eveniment deosebit rezultă și din faptul că Sfântul-Evangelist Luca îl relatează în cadrul celor 28 de capitole de 3 ori: cap. IX,1-22; cap. XXII,5-16 și cap. XXVI,12-18.

## SAUL ÎNAINTE DE CONVERTIRE

Sfântul Apostol Pavel a fost iudeu, născut din iudei atât pe linie paternă cât și pe linie maternă, așa cum însoți a afirmat (Filipeni III,5), deoarece căsătorile mixte erau frecvente în mediile din Diasporă.<sup>1</sup> Părinții săi se trăgeau din seminția lui Veniamin și așa cum mărturisește Fericulit Ieronim în "Comentariu la Filimon" s-au strămutat din Giscala Galilee, în Tarsul Ciliciei. În această localitate s-a născut Saul care, în traducere, înseamnă "cel dorit". Părinții săi i-au dat acest nume după cel al lui Saul, care a fost marele reprezentant al seminției lui Veniamin, întemeietorul regalității. Saul a fost numele evreiesc al celui care avea să devină "Apostolul neamurilor" însă în conformitate cu obiceiurile iudeilor din acea vreme a purtat și numele de Paul.

Educația pe care a primit-o Sfântul Apostol Pavel a fost una strict fariseică, așa cum avea să afime în unele din epistolele sale. Deși a trăit departe de țara sfântă, în familie vorbea limba aramaică. În contact cu grecii el a învățat și limba greacă pentru că în acea vreme era limbă de uz internațional.

Dorința părinților săi era să se facă rabin. În acest scop, îndată ce a ajuns la vîrstă de 12 ani a fost trimis la Ierusalim pentru a învăța Legea mozaică la picioarele marelui rabin Gamaliel. Cu timpul, Tânărul Saul a început să se evidențieze datorită zelului său pe care îl avea pentru păstrarea Legii Mozaice (Faptele Apostolilor XXII,3; Galateni I,14 etc.). Din această cauză, în momentul în care află că iudeii deveniți creștini au început să se depărteze de Legea Veche și să îmbrățișeze învățătura lui Hristos, a votat pentru suprimarea lor. În acest sens, el este prezent la uciderea Sfântului Ștefan. Apoi el însuși începe să îl persecute pe creștinii din Ierusalim (Faptele Apostolilor VIII,1; XXII,20). Cu siguranță că teritoriul în cadrul căruia își putea derula acțiunile sale împotriva celor care îl mărturiseau pe Hristos era limitat la început numai la Ierusalim. Părându-i-se prea puțin și auzind că noua învățătură se răspândește și în alte părți, el a mers la arhierul pentru a obține scrisorile și documentația

de care avea nevoie pentru a-și extinde teritoriul de acțiune.

## CHEMAREA LUI SAUL

Cu siguranță că dacă cineva îl-ar fi întrebat pe Apostolul Pavel care este faptul cel mai semnificativ din viața sa, fără nici o rezervă că ar fi răspuns: întâlnirea cu Hristos de pe drumul Damascului, pentru că întreaga sa viață este marcată de acest eveniment. Înaintea mîinii de pe drumul Damascului, Pavel era un alt om: un înverșunat apărător al Legii Vechi și datinilor strămoșești. După întâlnirea cu Hristos avea să devină "vas ales" (Faptele Apostolilor IX,15). Înainte de chemarea sa, Pavel era de un fanatism

dus la exagerare față de Legea Veche și totodată era măcinat de o ură putemică față de creștini.

Datorită faptului că jurisdicția marelui preot și a sinedriului era limitată la provincia Iudeea, Pavel reușește să obțină de la arhierul "scrisori către sinagogile din Damasc" ca, dacă vor a纺a acolo pe vreunii, atât bărbați cât și femei, că merg pe calea aceasta, să-i aducă legăți la Ierusalim (Faptele Apostolilor IX,2). Sfântul Luca, autorul Faptelor Apostolilor, spune că scrisorile au fost cerute arhierului de către Saul, tocmai din dorința de a prigoni pe toți care merg pe calea aceasta, adică pe toți care au îmbrățișat învățătura lui Hristos. În aceste scrisori, iudeii din Damasc erau îndemnați să-i ofere lui Saul sprînjul necesar pentru a-i prinde și a-i aresta pe creștini. El nu știa că plecând pe drumul Damascului avea să plece de fapt pe drumul exilului și al morții sale pentru Cel pe care l-a prigonit cu atâta înverșunare.

Dar ce căuta Saul tocmai în Damasc? Aceasta este unul dintre orașele cele mai vechi din lume și datorită poziției sale geografice el a rezistat în mod miraculos tuturor schimbărilor care au avut loc în decursul istoriei. Damasc este situat într-o câmpie vastă, numită El ghoutah și este mărginit de munți la nord, nord-vest și sud și este deschis la estul deșertului. Damasc este udat de râul Barada prin numeroase canale, astfel că orașul este o oază plăcută în mijlocul deșertului. După cucerirea romanilor (64 î. Hr.) orașul este încorporat Decapolei, însă ulterior avea să fie stăpânit de Areta IV.<sup>2</sup> În vremea Măntuitorului, Damasc era capitala Siriei.

Trebuie evidențiat și faptul că numele Damascului este amintit și în Vechiul Testament, în prima sa carte, "Facerea", pe vremea lui Avraam: "Și năvălind asupra lor noaptea, el și oamenii săi i-au bătut și i-au alungat până la Hoba, care este în stânga Damascului" (Facerea XIV,15).

# CONVERTIREA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL

## - Studiu -

Orașul este situat la aproximativ 225 km distanță de Ierusalim. Această distanță putea fi parcursă în 6 zile de mers. Deși drumul este lung iar regiunea era în acea perioadă nesigură, Pavel se încumetă să-l parcurgă. De ce era aşa de puternică această dorință? Ce căuta el în acest oraș situat la o distanță atât de mare? Marele prigonitor de atunci îl căuta pe creștini, pentru că în Damasc exista o puternică comunitate creștină, care a fost înființată probabil de către iudeii din această localitate care au fost prezenți la Ierusalim când Duhul Sfânt s-a revărsat peste Sfinții Apostoli (Faptele Apostolilor cap. II).<sup>3</sup>

Gala Galaction, scriitorul care a fost și un mare profesor de teologie, tâlcuia drumul lui Saul de la Ierusalim la Damasc, în sensul că el ar fi mers la Damasc cu gândul că poate acolo ar fi ascuns ucenicii trupul furat al lui Iisus și care acum era de negăsit. El își întemeiază această părere tocmai plecând de la una dintre teoriile care neagă învierea Mântuitorului, teorie care susține că ucenicii au fost cei care i-au furat trupul Domnului și l-au ascuns astfel că, de aceea mormântul a fost găsit gol și ei au afirmat că a înviat.

Gala Galaction susține că ucenicii Domnului i-au dus trupul tocmai la Damasc pentru că distanța prea mare de Ierusalim nu le putea da de înțeles arhierilor că s-ar putea afla acolo. Însă zeul lui Saul îl determină să parcurgă acest drum tocmai pentru a demonstra că Hristos nu a înviat. Dacă Saul ar fi găsit în Damasc trupul mort al Domnului, aşa cum credea Gala Galaction, aceasta ar fi fost pentru el marea victorie.

Chemarea lui Saul a avut loc în apropierea Damascului, la circa 60-70 km, în apropiere de Karikal: "Dar pe când călătorea el și se apropia de Damasc, o lumină din cer, ca de fulger, l-a învăluit deodată" (Faptele Apostolilor IX,3).

Evenimentul s-a petrecut la amiază, când a strălucit peste el "o lumină din cer, ca de fulger". Că aceste eveniment a avut loc la amiază reiese chiar din relatarea lui Pavel: "Dar pe când mergeam eu și mă apropiam de Damasc, pe la amiază, deodată, o lumină puternică din cer m-a învăluit ca un fulger" (Faptele Apostolilor XXII,6); "Am văzut, o, împărate, la amiază, în calea mea o lumină din cer, mai puternică decât strălucirea soarelui" (Faptele Apostolilor XXVI,13). Deși în prima relatare a Sfântului Luca cu privire la chemarea lui Saul nu ni se spune nimic referitor la momentul zilei când a avut loc acest eveniment, din celelalte două relatari avem informațiile necesare pentru a stabili acest lucru, cu atât mai mult cu cât ele ne sunt furnizate chiar de către cel asupra căruia evenimentul minunat a avut loc.

Acea lumină a fost atât de puternică încât prigonitorul Saul a căzut la pământ. În primele două relatari despre chemarea lui Saul, descrierea luminii care l-a învăluit sunt aproape identice (Faptele Apostolilor XXII,6). Singura deosebire constă în faptul că, în cea de-a doua relatare a acestui eveniment reliefată chiar de Saul, substantivul

"lumină" este precedat de adjecтивul "puternică" arătând astfel intensitatea acesteia. Totodată, comparația "o lumină din cer, ca de fulger" amplifică cele afirmate anterior. Este cunoscut faptul că lumina fulgerului este una orbitoare și totodată înfricoșătoare, însă lumina care l-a învăluit pe Saul a fost mult mai puternică, deoarece l-a trântit pe acesta la pământ. În cea de-a treia relatare a minunii de pe drumul Damascului, descrierea luminii care l-a învăluit pe cel ce avea să devină "apostolul neamurilor" este cu totul diferită de primele două. Acea lumină din cer a fost "mai puternică decât strălucirea soarelui". Această comparație ne face să credem că într-adevăr lumina a fost atât de orbitoare încât ea l-a doborât pe Saul la pământ. Lumina soarelui este atât de puternică încât ochii noștri nu pot privi prea mult timp la strălucirea lui. Cu atât mai mult, Saul nu putea privi la acea lumină care era mai puternică decât cea a soarelui.

Dar cine era de fapt această lumină? Această întrebare se născuse și pe buzele lui Saul, mai ales că: "a auzit un glas zicându-i: Saule, Saule, de ce Mă prigonești?" (Faptele Apostolilor IX,4; XXII,7; XXVI,14). Cine putea fi Cel pe care el nu-L vede, dar care îi știe numele și intenția? Tocmai de aceea adreseză întrebarea: "Cine ești, Doamne?" (Faptele Apostolilor IX,5; XXII,8; XXVI,15). Întrebarea sa primește un răspuns care l-a mișcat profund: "Eu sunt Iisus, pe Care tu îl prigonești" (Faptele Apostolilor IX,5; XXII,8; XXVI,15).

Iată că Mântuitorul lumii, i se arată prigonitorului Saul sub forma unei lumini covârșitoare "ca un fulger" și "mai puternică decât strălucirea soarelui". Deși faptele sale erau vrednice de tot disprețul, Dumnezeul creației, care a creat în cea de-a patra zi "cei doi luminători mari... și stelele" (Facerea I,16), "i s-a arătat lui cu o lumină și mai mare: Paul ieagă toate marile fapte creative ale lui Dumnezeu din Vechiul Testament cu ceea ce i s-a întâmplat lui. O iluminare profundă, al cărei izvor este slava lui Hristos însuși, în lumina căruia tot restul pălește".<sup>4</sup>

Mai târziu, într-o din epistolele sale, Pavel avea să spună, gândindu-se cu siguranță la minunea ce a avut loc pe drumul Damascului: "Fiindcă Dumnezeu, care a zis: «Strălucească din întuneric, lumina» El a strălucit în inimile noastre, ca să strălucească cunoștința slavei lui Dumnezeu, pe fața lui Hristos" (II Corinteni IV,6).

Iată că Hristos care este "Lumina lumii" (Ioan VIII,12) i s-a arătat lui Saul sub această formă pentru a-i lumina și lui drumul care duce către Împărația Cerurilor pe care avea să o moștenească mai târziu.

Referitor la "lumina" care l-a învăluit pe Saul, Sfântul Simeon Metafrastul spune: "Lumina de care se spune că l-a strălucit fericitului Pavel în cale... nu a fost o luminare prin înțelesuri sau prin cunoștință, ci o luminare ipostatică în suflet a puterii Duhului Sfânt celui bun, a cărui strălucire covârșitoare neputând-o răbdă, ochii trupului au orbit. Prin ea se descoperă toată cunoștința și Dumnezeu se face cunoscut cu adevărat sufletului vrednic și iubit".<sup>5</sup>

Lumina puternică ce l-a trântit la Saul la pământ era de fapt lumina dumnezeirii lui Hristos cel înviat. Saul, care

era un apărător înverşunat al Legii Vechi, nu credea că Hristos a înviat. Probabil că auzise despre „minunea minunilor” dar nu vroia să accepte acest adevăr. Era un fel de Toma Necredinciosul până la un anumit punct. Toma credea în Hristos căci a stat alături de El atâtă timp fiind martorul numeroaselor minuni pe care le-a săvârșit și auzind de atâtea ori învățătura dumnezeiască a lui Hristos. Dar el nu vroia să credă că Hristos a înviat decât dacă „voi vedea în mâinile Lui, semnul cuelor și dacă nu voi pune degetul meu în semnul cuelor, și dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui” (Ioan XX,25).

Spre deosebire de acesta, Saul nu credea în Hristos cel înviat, dar totuși numărul mare al celor care îl mărturiseau îi dădeau de gândit. Iată că, pe drumul Damascului, Hristos îi risipește îndoiala și îi dovedește că este chiar Cel înviat pentru toți oamenii, inclusiv pentru el, prigonoritorul.

Pe drumul Damascului, Saul L-a întâlnit pe Fiul lui Dumnezeu. Pe acest drum a avut loc o experiență mistică, al căruia protagonist a fost marele persecutor Saul. Este cunoscut faptul că: „Dintotdeauna, în iudaism Dumnezeiescul nu fusese perceptibil decât prin intermediul limbajului uman: să ne amintim, pentru a nu cita decât câteva cazuri, de chemare către Avraam, către Moise, către Samuel, repetată în mai multe rânduri”. (Facerea XII,1-9; XIII,14-18; XV,1-6; XVII,1-8; Ieșire III,4; I Regi III,4-10).<sup>6</sup>

În Vechiul Testament, pe care Saul îl ctea încă din copilărie și pe care îl învățase la școala lui Gamaliel, chemarea lui Dumnezeu este totdeauna personală și realizată prin repetarea numelui celui ales: „Moise, Moise...”, „Levi, Levi...”. Aceeași chemare personală î-o adresează și Hristos lui Saul pe drumul Damascului: „Saule, Saule...” (Faptele Apostolilor IX,4).

De asemenea, există unele deosebiri și cu privire la răspunsul pe care Mântuitorul îl oferă lui Saul întrebării pe care î-a adresat-o. Astfel, după cuvântul eliberator „Eu sunt Iisus” și după dulcele reproș „pe care tu îl prigonești”, în cadrul primei relatari și a celei de a treia, autorul „Faptelor” adaugă: „Greu îți este să lovești cu piciorul în țepușă” (Faptele Apostolilor IX,5; XXVI,14). Aceste cuvinte nu apar în cea de-a doua relatată evenimentului ce a avut loc pe drumul Damascului. Cu toate că aceste cuvinte sunt caracteristice primei și celei de-a treia relatari despre chemarea lui Saul, totuși există deosebire între acestea, în ceea ce privește momentul când ele au fost rostite. Astfel, în conformitate cu prima relatată, aceste cuvinte sunt rostită de Hristos după ce îl S-a făcut lui Saul cunoscuț cu numele: „Și căzând la pământ, a auzit un glas, zicându-i: Saule, Saule, de ce Mă prigonești? Iar el a zis: Cine ești Doamne? Și Domnul a zis: Eu sunt Iisus, pe care tu îl prigonești. Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă” (Faptele Apostolilor IX,4-5). De asemenea, în conformitate cu ce de-a treia relatată, aceste cuvinte sunt rostită imediat după ce Mântuitorul îi adresează întrebarea: „Saule, Saule, de

ce Mă prigonești? Greu îți este să lovești în țepușă cu piciorul. Iar eu am zis: Cine ești Doamne? Iar Domnul a zis: Eu sunt Iisus, pe care tu îl prigonești” (Faptele Apostolilor XXVI,14-15).

Nu știm din ce cauză lipsesc aceste cuvinte din cea de-a doua relatată, dar un lucru este cert: acea convorbire dintre prigonoritor și Prigonit a făcut ca din adâncul înțelegerii să izvorască un izvor ale căruia ape i-au inundat sufletul de această lumină dumnezeiască.

Care este înțelesul cuvintelor: „Greu îți este să izbești cu piciorul în țepușă”, cuvinte care probabil alcătuiau o metaforă sau poate o zicală a vremii? Prin această expresie trebuie să înțelegem „că de acum înainte, lui Saul îi va fi imposibil să nege evidența credinței creștine, după cum lovirea cu piciorul într-o țepușă este un fapt pe care nimeni nu-l poate nega și nici chiar ignora fără a fi vătămat profund”.<sup>7</sup>

Într-o altă interpretare, am putea spune că Hristos, prin aceste cuvinte a vrut să-i spună lui Saul următoarele: „Îți este greu să te luptă cu adevărul, căci împotriva evidenței nu mai poți face nimic. Iată evidența: Eu sunt Iisus cel înviat! Eu sunt Cel promis despre care au vorbit proorocii pe care tu îl ai citit”.

Totodată trebuie să stăruim într-o oarecare măsură și asupra cuvintelor: „Eu sunt Iisus, pe care tu îl prigonești” (Faptele Apostolilor IX,5; XXII,8; XXVI,15). Cum îl putea prigoni Saul pe Hristos din moment ce nici nu îl cunoștea și nici nu avea această intenție? El îl prigonea doar pe cei care credeau în El. Cu toate acestea, Saul îl prigonea pe Hristos în mod indirect, căci prigонindu-i pe cei care îl mărturiseau prin fapte și prin cuvinte îl prigonea în realitate tocmai pe Cel care îンviase pentru a elibera din temnița păcatului întreg neamul omenesc. Însuși Mântuitorul ne-a învățat că orice faptă bună pe care o săvârșim asupra aproapelui nostru „Întrucât ați făcut una dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ai făcut” (Matei XXV,40). Extinzând puțin aceste cuvinte, putem afirma că Saul, persecutându-i și prigонindu-i pe creștinii numiți de Hristos „frați ai Mei, prea mici”, L-a persecutat și prigonit pe Cel care a venit în lume să-l repună pe om pe treapta de unde căzuse în urma păcatului protopărintilor noștri.

Diaologul dintre Saul și Hristos este foarte scurt: trei fraze. Cu toate acestea, Saul devine un alt om. În sufletul său se născuse o forță misterioasă și totodată simțea cum a început o viață nouă. Cele câteva cuvinte pe care Hristos îl le-a spus au avut un impact puternic asupra prigonoritorului. Cu siguranță, acest lucru s-a datorat faptului că ele au fost rostită chiar de Fiul lui Dumnezeu. Dacă cineva ar fi încercat să-l convingă pe Saul nu doar prin câteva fraze, ci prin numeroase discuții savante că Hristos este Fiul lui Dumnezeu, nu ar fi reușit. Însă Mântuitorul reușește acest lucru doar prin cele câteva cuvinte. Acestea au fost de ajuns. Putea chiar să nu-i adreseze nici un cuvânt, pentru că era suficientă arătarea Sa. Prin aceasta Hristos îl putea convinge pur și simplu că Cel pe care el îl consideră

mort este viu deoarece este Fiul lui Dumnezeu și este mai puternic decât moartea. Însă Domnul dialoghează cu Saul tocmai la întoarcerea Sa de la întuneric la lumină și schimbarea atitudinii sale să fie una profundă. Cuvintele schimbate între Saul și Hristos "au săpat drum în inima celui mai mare apostol al neamurilor. De atunci Saul persecutorul devine Pavel propovăduitorul, trăitorul Evangheliei și omul istoric care a schimbat fața lumii de atunci".<sup>8</sup>

O altă diferență între cele trei relatari cu privire la convertirea lui Pavel este cea în care ni se spune că Pavel a căzut la Pământ. Această afirmație o găsim în prima și în cea de-a doua relatare a evenimentului. În cea de-a treia (cap. XXVI,14), unde se reia evenimentul, ni se spune că au căzut la pământ și însotitorii lui Saul: "Iar noi toți căzând la pământ...". Această nepotrivire poate fi explicată "dacă admitem că însotitorii, căzuți la pământ, s-au ridicat în timpul vizuinii lui Saul".<sup>9</sup>

În urma celor întâmplăte, Saul conștientizează că Hristos l-a ales pentru o nouă misiune. Tocmai de aceea îi adresează întrebarea: "Doamne, ce voiești să fac?", iar răspunsul Domnului nu a întârziat să apară: "Ridică-te, intră în cetate și îți se va spune ce trebuie să faci". Sfântul Luca ne spune în primele două relatari despre chemarea lui Saul că "Bărbații, care erau cu el pe cale, stăteau înmormuriți, auzind glasul, dar nevăzând pe nimeni" (Faptele Apostolilor XXII,9). Probabil ei considerau că vorbirea sa cu cineva pe care ei nu îl puteau vedea este rodul imaginării sale sau consecința căldurii foarte ridicate specifice părților Siriei, mai ales la amiază, momentul zilei când a avut loc acest eveniment.

Până la un anumit punct al conversației dintre Hristos și Pavel, cele trei relatari în care este expusă chemarea lui Saul nu se deosebesc foarte mult. Însă, în cea de-a treia relatare (cap. XXVI) începând cu versetul 16, totul se deosebește de celelalte două (cap. IX și cap. XXII). Primele două descriu cele întâmplăte după ce Saul s-a ridicat de la pământ, motiv pentru care trebuie riguros analizate deși există deosebiri și între ele. În cap. XXVI nu se mai pomenește nimic referitor la cele ulterioare. Sfântul Luca, redând cuvintele celui care a devenit între timp Pavel, ne spune că acesta, în cuvântarea sa de dezvinovățire înaintea lui Festus și a regelui Agripa, afirma că, după ce Hristos l-a poruncit să se ridice și să adăugă: "Stai pe picioarele tale. Căci spre aceasta M-am arătat tăie: ca să te rânduiesc slujitor și martor și al celor ce ai văzut și al celor întru care Mă voi arăta tăie. Alegându-te pe tine din popor și din neamurile la care te trimis, să le deschizi ochii, ca să se întoarcă la lumină și de la stăpânirea lui Satana la Dumnezeu, ca să ia iertarea păcatelor și parte cu cei ce s-au sfîrșit, prin credință în Mine" (Faptele Apostolilor XXVI,16-18).

Este deosebit de important să evidențiem faptul că toate cuvintele Mântuitorului rostite lui Pavel cu prilejul trimiterii acestuia în misiune sunt un șir de aluzii la vocațiile profetilor. "Stai pe picioarele tale" este reprodusă literală

a versiunii grecești a lui Iezuchiel (II,1), adică întocmai chemarea lui Iezuchiel. Versetul "Alegându-te pe tine din popor și din neamurile la care te trimis" evocă exact chemarea lui Ieremia (Ieremia 1,5-8). "Să le deschizi ochii, ca să se întoarcă de la întuneric la lumină" face trimiterea limpede la vocația slujitorului din Isaia (XLII, 6-7,19; XLIX,6).<sup>10</sup>

Iată că Hristos îi încredințează lui Pavel misiunea de a le deschide ochii sufletului celor care nu credeau în Fiul lui Dumnezeu și de a-i întoarce "de la întuneric la lumină". El, care a fost orb sufletește și a umblat în întuneric, primește de la Mântuitorul această sarcină pe care însă o duce la bun sfârșit.

În primele două relatari despre chemarea lui Saul, autorul "Faptelor" ne spune că, după ce Saul s-a ridicat de la pământ "deși avea ochii deschiși, nu vedea nimic. și luându-l de mână l-au dus în Damasc" (Faptele Apostolilor IX,8; XXII,11). Saul și-a recăpătat vederea când Anania a venit la el și i-a spus: "Frate Saule, vezi iarăși! și eu în ceasul acela l-am văzut" (Faptele Apostolilor XXII,13).

De ce este Saul lovit de orbire după ce Hristos îl-a arătat pe drumul Damascului? În Sfânta Scriptură orbirea este consecința păcatului. Este o pedeapsă din partea lui Dumnezeu datorită păcatelor săvârșite. În acest sens, edicator este exemplul vrăjitorului Elimas. Dar în cazul lui Saul nu poate fi vorba de așa ceva. Nu este ușor de răspuns la această întrebare pentru că "Faptele Apostolilor" nu ne explică cauza orbirii sale. Autorul ei se limitează doar să relateze acest fapt. Cu toate acestea putem afirma tot pe baza cuvintelor Sfântului Apostol Pavel că el nu mai vedea "din cauza strălucirii acelei lumini" (Faptele Apostolilor XXII,11). Cu siguranță că acea lumină nu putea fi alta decât lumina dumnezeirii lui Hristos, dumnezeire care s-a evidentiat în modul cel mai sublim prin învierea Sa din morții. Așa cum ni se spune în Faptele Apostolilor IX,9, Saul a rămas fără vedere timp de trei zile. Acest fapt a fost pus de către unii în legătură cu o anume boală de care suferea și de care se face amintire în II Corinteni XII,7 și Galateni IV,13-15, susținându-se de către unii exegedi că suferă de oftalmie. Această teorie nu poate fi acceptată, pentru că Saul nu pune boala să în legătură cu evenimentul chemării sale.<sup>11</sup>

Ajuns în Damasc, un ucenic de neam evreu, Anania, a primit înștiințarea de la Dumnezeu despre rolul pe care îl va avea Saul în calitatea sa de apostol. Cine era acest Anania? El a fost unul dintre cei 70 de ucenici ai Mântuitorului. După unii a ajuns preot, iar după alții episcop al Damascului (conform Ecumenius și E. Jacquier). Anania a murit fiind ucis cu pietre, iar Biserică îl sărbătorește pe data de 1 octombrie.<sup>12</sup>

Deoarece Anania șovaia, că auzise de persecuția pornită de Saul împotriva creștinilor, Domnul îi descoperă că lui Saul îl s-a rezervat o misiune specială: aceea de a fi "vas ales ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor și a regilor și a fiilor lui Israel" (Faptele Apostolilor IX,15).

Anania a mers pe Ulița Dreaptă, în casa unui oarecare Iuda, aşa cum i-a cerut Hristos, iar aici l-a găsit pe Saul. Aici Anania "punându-și mâinile pe el a zis: Frate Saul, Domnul Iisus, Cel ce și-a arătat pe călea pe care tu veneai, m-a trimis ca să vezi iarăși și să te umplă de Duhul Sfânt" (Faptele Apostolilor IX,17). După ce vederea i-a revenit lui Saul, acesta a fost botezat de către Anania.

Iată că, "după prima etapă a chemării sale pe drumul care ducea la Damasc, urmează cea de-a doua chemare - convertire, cea înfăptuită de Dumnezeu prin mâinile lui Anania... Prin mâinile lui Anania se exprimă genuinitatea Bisericii primare, care... administrează tainele sale după voința lui Dumnezeu".<sup>13</sup> Cu acest gest, Pavel face un al doilea pas și intră în Biserica lui Hristos, adică intră într-o comunitate concretă și istorică.

Anania l-a instruit sumar în privința credinței creștine "în cele câteva zile cât a stat cu ucenicii din Damasc" (Faptele Apostolilor IX,19). În cap. XXII,14-21, există unele deosebiri cu privire la felul cum este prezentat rolul lui Anania în instruirea lui Saul, unde ni se spune că o parte din această instruire i-a venit din partea acestuia, iar restul i-a venit din partea Fiului lui Dumnezeu, printr-o vizionă avută în Templu. Cert este faptul că Saul s-a convins în urma evenimentului de pe drumul Damascului că are o misiune specială pe care a primit-o chiar de la Hristos.

Din cele trei relatări despre chemarea lui Saul știm că aceasta a avut loc pe drumul Damascului. Ea nu a avut loc în orașul Damasc, ci în apropierea acestuia. Referitor la acest lucru, Sfântul Teofilact, în comentariul său la "Faptele Apostolilor" ne spune că această minune nu a avut loc în cetate pentru că Pavel ar fi fost luat în râs. Cei care l-ar fi auzit spunând că a auzit glasul Mântuitorului i-ar fi răspuns că de fapt a fost zgromotul pricinuit de mulțimea gălăgioasă a orașului sau că a fost un tunet. În continuare, Sfântul Teofilact spune că această minune a avut loc în afara Damascului tocmai pentru a fi vrednic de crezare.

Tot din cele trei relatări se mai poate naște o altă întrebare: de ce Hristos nu i-a arătat lui Pavel îndată după învierea Sa? Dacă s-ar fi întâmplat aşa, creștinii din Ierusalim, din Damasc și din celelalte localități nu ar mai fi îndurăti această prigoană. Tot sfântul Teofilact, în comentariul său, ne lămurește în această privință și ne spune că această minune a avut loc mai târziu pentru ca întoarcerea sa să fie căt mai dumnezeiască.

O altă întrebare la care trebuie dat un răspuns este: "În ce an a avut loc convertirea Sfântului Apostol Pavel?" Până în prezent, data acestui episod din viața celui care a ajuns Apostolul neamurilor oscila între anii 34 - 36. Astăzi, studiile cele mai recente susțin că anul când a avut loc acest eveniment din viața lui Pavel și a Bisericii creștine este 34.

O altă problemă pe care trebuie să o lămurim este cea cu privire la folosirea termenului de "convertire" atribuit chemării adresate de Hristos lui Pavel. Cuvântul "convertire" în limba greacă înseamnă trecere de la o credință sau

religie la alta, îndeosebi la Hristos și la creștinismul autentic. Dintr-un punct strict de vedere termenul "convertire" este impropriu: "Pavel nu și-l aplică, întrucât în cazul lui nu a existat o schimbare de religie. Credința sa în Hristos nu se opune credinței lui Israel, Iisus este Mesia lui Israel, iar făgăduințele făcute lui Avraam nu sunt învechite; ele sunt doar extinse de acum și asupra neamurilor".<sup>14</sup>

Termenul "convertire", dintr-un anumit punct de vedere este tipic Bibliei, unde se folosește ebraicul "Šûb", care înseamnă "a se întoarce".<sup>15</sup> În Noul Testament ideea întoarcerii este exprimată prin cuvintele "părere de rău" și "întoarcere propriu-zisă".

## CONCLUZII

Minunea de pe drumul Damascului împarte viața Sfântului Apostol Pavel în două: viața fără Hristos și cea în Hristos. În urma chemării Sale devine din prizonier, apostol; din Saul, Pavel; dintr-un habotnic, apărător al Legii Vechi, un înflăcărat apărător al Învățăturii lui Hristos. Drumul Damascului îi va schimba și viața și numele, căci va face din el un personaj de o importanță mondială, coautor al Bibliei, Învățător al neamurilor.<sup>16</sup>

Deși Pavel nu a trăit alături de Mântuitorul precum cei 12 Apostoli, minunea de pe drumul Damascului este sinonimă cu experiența pascală pe care au avut-o aceștia. Faptul că Mântuitorul lumii "i-a apărut nu sub trăsăturile Aceluia care pedepsește și se răzbună" ci cu "o fată plină de seninătate și de milă" (Tit III,5), astăzi l-a întărit în ideea că mânia lui Dumnezeu împotriva oamenilor se schimbă în iubire datorită Celui Răstignit, "Mielul lui Dumnezeu", vestit de profetii.<sup>17</sup>

Întâlnirea lui Pavel de pe drumul Damascului a fost Evanghelia care l-a convertit pe acesta. Convertirea sa n-a fost un accident patologic sau produsul unei halucinații, ci un fapt că se poate de real, dar mai ales providențial. De fapt, "convertirea lui Saul n-a fost una etică, ca și cum ar fi fost un imoral sau un călcător al preceptelor divine, ci una existențială spre o nouă perspectivă religioasă".<sup>18</sup>

Pavel va rămâne figura emblematică pentru tipul de convertire brutală, imediată și totală.

## Note bibliografice

1. Marie-Françoise Baslez, "Sfântul Pavel", Editura Compania, București, 2001, pag. 19
2. Pr. Dr. Ioan Mircea, "Dicționar al Noului Testament", Editura I.B.M.B.O.R., București, 1995, pag. 118
3. Pr. Prof. Univ. Dr. Leon Arion, "Compendiu neotestamentar de introducere și exegeză", Editura S.C. Grafica Prahoveană S.A., 2000, pag. 40
4. Carlo Maria Martinii, "Mărturisirile Sfântului Paul", Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 2003, pag. 24
5. Sfântul Simeon Metafrastul, în "Filocalia", vol. V, Editura Harisma, 1992, pag. 143
6. Marie-Françoise Baslez, op. cit., pag. 69
7. Pr. Prof. Univ. Dr. Leon Arion, op. cit., pag. 41

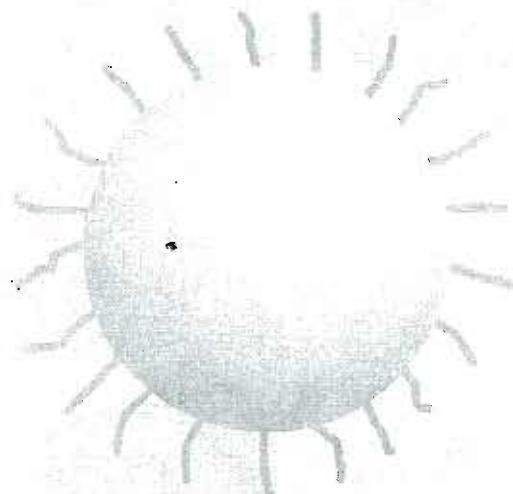
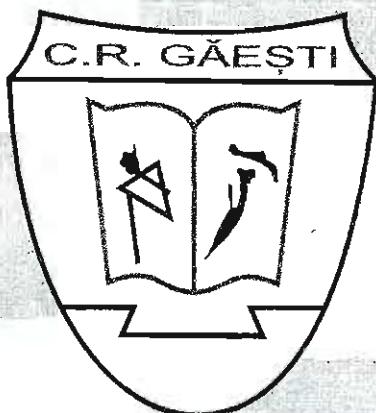
8. Diac. Petre David, "Caută și vei află", Editura Episcopiei Argeșului, Curtea de Argeș, 1996, pag. 466
9. Pr. Prof. Univ. Dr. Leon Arion, op. cit., pag. 41
10. François Brossier, "Pavel pe drumul Damascului", în "Originile creștinismului", Editura Polirom, Iași, 2002, pag. 276
11. Pr. Prof. Univ. Dr. Leon Arion, op. cit., pag. 42
12. Pr. Dr. Ioan Mircea, op. cit., pag. 33
13. Iosif Bisoc, "Sfântul Pavel. Omul sentimentelor adevărate", Editura Sapientia, Iași, 2002, pag. 28
14. François Brossier, art. cit., pag. 274
15. Carlo Maria Martinii, op. cit., pag. 13
16. Antonie Plămădeală, "Cuvinte la zile mari", Sibiu, 1989, pag. 207
17. Josef Holzner, "Paul din Tars", Editura Sapientia, Iași, 2002, pag. 24
18. Constantin Preda, "Credința și viața Bisericii Primare", Editura I.B.M.B.O.R., București, pag. 65

#### BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Biblia sau Sfânta Scriptură, Editura I.B.M.B.O.R., București, 2001.
2. Arion Leon, Pr. Prof. Univ. Dr., "Compendiu neotestamentar de introducere și exegeză", Editura S.C. Grafica Prahoveană S.A., 2000
3. Baslez Maria-Françoise, "Sfântul Pavel", Editura Campania, București, 2001
4. Bisoc, Iosif, "Omul sentimentelor adevărate", Editura Sapientia, Iași, 2002
5. David, Diac. Petre, "Caută și vei află", Editura Episcopiei Argeșului, Curtea de Argeș, 1996
6. Loputin A.P., "Istoria biblică a Noului Testament", vol. XXXV, Tipografia Veche, 1947
7. Holzner Josef, "Paul din Tars", Editura Sapientia, Iași, 2002
8. Mircea, Pr. Dr. Ioan, "Dicționar al Noului Testament", Editura I.B.M.B.O.R., București, 1995
9. Plămădeală, Mitropolit, Antonie, "Cuvinte la zile mari", Sibiu, 1989
10. Simeon, Sfântul Metafrastul, "Filocalia", vol. V, Editura Harisma, 1999
11. Preda, Constantin, "Credința și viața Bisericii Primare", Editura I.B.M.B.O.R., București, 2000
12. Martinii, Carlo Maria, "Mărturisirile Sfântului Paul", Editura Arhiepiscopiei Romano-Catolice, București, 2003.

Preot Dr. Octavian POP

ISSN 1224-7510



# LUMINĂ SI SPERANȚĂ



**REVISTĂ DE CULTURĂ, OPINIE ȘI INFORMARE**

---

**Anul IX • Nr. 1-6 • ianuarie - iunie 2004**

**Editată de CENTRUL DE REEDUCARE GĂEȘTI**

---

# RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORILOR INFRACTORI

## (Studiu monografic)

### I. CONSIDERAȚIUNI GENERALE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENALĂ A MINORILOR INFRACTORI

#### A. Evoluția psihică a minorilor și apariția discernământului ca o cerință a răspunderii penale

Capacitatea psihică fără de care o persoană nu poate fi socotită subiect de răspundere penală constă dintr-un ansamblu de însușiri care se formează și se dezvoltă treptat în faza copilăriei și în faza adolescenței; faze cărora le corespunde pe plan juridic noțiunea de minoritate.

Minorii, cu excepția celor care prezintă anomalii grave înăscute sau dobândite după naștere, au din punct de vedere biopsihic nevoi și aptitudini care fac posibilă apariția, dezvoltarea și perfecționarea complexului de facultăți psihice proprii ființei umane. În măsura în care se realizează dezvoltarea lui psihică, în aceeași măsură se îmbogățește și patrimoniul său intelectual și moral, se formează aptitudinea psihică de a-și da seama de ceea ce este rău, de ceea ce poate fi îngăduit și ceea ce nu poate fi îngăduit, de ceea ce trebuie și ceea ce nu trebuie să facă.<sup>1</sup>

Această treaptă de dezvoltare a capacitatii psihice, în formăjune și devenire, este un fenomen normal, minorii nu sunt lipsiți de capacitatea psihică corespunzătoare vîrstei lor, însă această capacitate prezintă insuficiențe firești ale căror număr și grad se micșorează treptat pe măsură ce minorul se apropiie de vîrstă maturității.

În raport cu gradul de insuficiență a capacitatii lor psihice, minorii se împart, din punct de vedere al legii penale, în:

- minori care răspund penal;
- minori care nu răspund penal.

Criteriul care servește la delimitarea celor două categorii este, în principal, vîrstă. Minorii până la o anumită vîrstă sunt socotiți că prezintă, sub raportul capacitatii psihice, un grad ridicat de insuficiență, încât ei nu pot să-și dea seama de caracterul socialmente periculos al faptelor și nu pot fi receptivi la amenințarea sancțiunilor din legea penală și nici la acțiunea de îndreptare a pedepsei aplicate.

Acești minori nu trebuie să fie trași la răspundere penală atunci când săvârșesc fapte prevăzute de legea penală.<sup>2</sup>

Minorii care au depășit vîrstă până la care nu există răspundere penală sunt socotiți că prezintă un nivel mai ridicat al capacitatii psihice, cu un grad redus de insuficiență. Această insuficiență redusă nu atinge însă aptitudinea

acestor minori de a-și da seama de caracterul socialmente periculos al faptelor și a urmărilor acestora, ea indicând totuși o oarecare lipsă de maturitate, de experiență și de stăpânire de sine, ceea ce justifică aplicarea în cazul acestor minori a unui regim de constrângere penală diferit de cel aplicabil majorilor.<sup>2</sup>

Pentru atribuirea răspunderii penale unor minori care au atins o anumită vîrstă se folosește, pe lângă criteriu principal al vîrstei și un criteriu complementar: existența sau inexistența discernământului.

Cu alte cuvinte, între categoria minorilor care nu au împlinit o anumită vîrstă și care nu răspund niciodată penal și categoria minorilor trecuți de o anumită vîrstă, care răspund penal, se face loc unei zone intermediare, având ca limită maximă vîrstă de la care începe răspunderea penală necondiționată. Minorii aparținând acestei zone intermediare, formează două subcategorii:

- una a minorilor care răspund penal în mod condiționat, și anume, dacă se dovedește că la săvârșirea faptei au lucrat cu discernământ, adică și-au dat seama că săvârșesc o faptă rea care pricinuiește altcuiva o vătămare;
- o alta, a minorilor care nu răspund penal fiindcă nu fac dovada că au lucrat cu discernământ.

#### B. Limitele răspunderii penale a minorilor infractori

Deosebindu-se de Codul anterior, care includea materia minorității în titlul privind "Cauzele care apără de răspundere penală sau o micșorează", actualul Cod Penal a rezervat minorității un titlu separat: Titlul V al părții generale. Prin aceasta, s-a dat expresie intenției de a nu privi minoritatea ca o "scuză atenuantă" legală susceptibilă doar de a reduce pedepsele prevăzute în texte de incriminare, ci ca o cauză de diferențiere generală, de natură a conduce la un tratament juridic de sine stătător, specific infractorilor minori.

Titlul V conține un sistem unitar de norme, care reglementează condițiile de vîrstă și discernământ în care poate avea loc răspunderea penală a minorilor, sancțiunile specifice - măsurile educative ce le sunt aplicabile, precum și măsura în care li se pot aplica pedepsele prevăzute de legea penală.<sup>3</sup>

Combaterea infracționalității în rândul minorilor ridică, în cadrul legislației penale, unele probleme speciale, cu totul deosebite de problemele ce se pun în mod obișnuit când este vorba de combaterea criminalității adulților. În lupta contra infracțiunilor săvârșite de minori trebuie să se țină seama de anumite realități specifice vîrstei lor, în perioada de formare și dezvoltare bio-psihico-fizică prin care

trec, când minorii nu posedă același discernământ ca majorii și în același timp ei sunt mai receptivi la influențele din afară. Minorii pot fi mai ușor determinați să comită fapte antisociale, după cum pot fi mai leșne reeducați, după ce le-au comis. De aici necesitatea unor reguli speciale aplicabile minorilor, atât în ce privește limitele răspunderii lor penale, cât și în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pentru a se asigura redresarea lor morală.

În art. 99 din Codul penal sunt reglementate limitele răspunderii penale, prin care legiuitorul a înțeles să precizeze cazurile în care, în raport cu vîrstă și discernământul minorului, acesta răspunde sau nu răspunde din punct de vedere penal, adică este sau nu obligat să suporte o acțiune de drept penal, ca urmare a săvârșirii unei fapte prevăzute de legea penală.<sup>4</sup>

Pentru a delimita limitele acestei răspunderi, legea a avut în vedere etapele pe care minorul le parurge, în mod firesc, de la naștere și până la maturizarea sa bio-psihofizică. Această perioadă a fost împărțită în raport cu vîrstă minorului în trei etape distincte:

- până la 14 ani;
- între 14 și 16 ani
- între 16 și 18 ani.

Prima etapă a minorității se caracterizează prin lipsa absolută de răspundere penală a minorului care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală. Minorul până la 14 ani este prezentat în toate cazurile că nu are capacitatea de a înțelege semnificația socială a faptelor sale (în special caracterul antisocial al unei infracțiuni) și nici de a-și manifesta în mod conștient voința.

Această prezență are un caracter absolut, în sensul că nu este permis a se face în nici un caz proba contrară. Potrivit art. 50 Cod penal fapta prevăzută de legea penală săvârșită de un minor până la 14 ani nu constituie infracțiune, minoritatea constituind în această ipoteză o cauză care înălțări insuși caracterul penal al faptei.

Față de vechiul Cod, limita primei etape a fost ridicată de la 12 ani la 14 ani, scoțându-se astfel de sub incidența legii penale un număr de pedepse aplicate de alte organe decât instanțele de judecată, instituite prin legea specială, cu privire la ocrotirea minorilor.

A doua etapă a minorității, aceea în care minorul are vîrstă între 14 și 16 ani, se caracterizează prin lipsa relativă de răspundere penală a minorului care a comis o faptă prevăzută de legea penală. Și în această etapă funcționează presupunția că minorul nu are capacitatea de a înțelege caracterul antisocial al faptelor penale și de a-și manifesta în mod conștient voința. Dar această presupunție nu mai are caracter absolut, ca în prima etapă, ci un caracter relativ, în sensul că presupunția poate fi răsturnată dacă se face proba contrară. Exprimând acest lucru, alin. 2 al art. 99 Cod Penal prevede că minorul care are vîrstă între 14-16 ani răspunde penal "humai dacă se dovedește că a lucrat cu discernământ". Se poate remarcă, deci, că potrivit art. 50 Codul penal, fapta prevăzută de legea penală săvârșită fără discernământ de un minor între 14-16 ani nu constituie infracțiune, fiind o cauză care înălțări caracterul penal al faptei.

A treia etapă a minorității, aceea în care minorul are vîrstă între 16-18 ani, se caracterizează prin existența răspunderii penale a minorului care a săvârșit o faptă

prevăzută de legea penală. Minorul între 16-18 ani este presupus, în toate cazurile, că are posibilitatea de a înțelege valoarea socială a faptelor sale și de a-și dirija în mod conștient voința. Această presupunție are un caracter absolut, neputând fi înălțat prin dovada că minorul ar fi fost lipsit de discernământ în momentul săvârșirii faptei ce i se impută.

Lipsa de discernământ având semnificația precisă specifică persoanelor care datorită vîrstei, n-au ajuns încă la deplina maturitate a facultăților morale și intelectuale, nu trebuie confundată cu vinovăția, care constituie o trăsătură esențială a oricărei infracțiuni.<sup>5</sup>

De aceea, dacă minorul între 16-18 ani nu poate face dovada lipsei de discernământ, o poate face pe aceea a lipsei de vinovăție, învederând instanței, ca și infractorul major, că fapta nu a fost săvârșită cu intenție sau din culpă.

După cum reiese din cele arătate, limitele răspunderii penale a minorilor se stabilesc în raport cu vîrstă făptuitorului la data comiterii infracțiunii. În cazul săvârșirii unei Infracțiuni momentane, nu se pune nici o problemă deosebită în această privință. Sub Codul penal anterior, s-au ivit însă discuții cu privire la infracțiunile continue sau continuante<sup>6</sup>, cum de altfel asemenea discuții sunt prilejuite și de conținutul actual al art. 99 Codul penal.

O primă problemă a avut ca obiect determinarea răspunderii penale a făptuitorului în cazul în care actele materiale similare care ar putea constitui o infracțiune continuată au fost săvârșite în diversele etape ale minorității, unele fiind comise fără discernământ și altele cu discernământ. Primele acte materiale (cele comise fără discernământ) nu se pot integra în infracțiunea continuată formată din ultimele acte (cele comise cu discernământ). Într-adevăr, primele acte fiind săvârșite de minor într-o perioadă când legea prezumă în mod absolut lipsa discernământului și relativ lipsa lui, fără a se face în ultimul caz dovada existenței lui, este evident că nu poate exista cu privire la aceste acte nici vinovăție (pentru fiecare în parte), nici unitatea de rezoluție (pentru totalitatea lor) necesară pentru realizarea unei infracțiuni continue de sine stătătoare sau integrarea lor cu infracțiunea continuată formată de ultimele acte. Din punct de vedere procesual, instanța urmărează să pronunțe aplicarea pentru fiecare din primele acte (săvârșite fără discernământ) și condamnarea (aplicarea unei pedepse sau luarea unei măsuri educative) pentru restul actelor în măsura în care la baza lor a stat o rezoluție unică și au format astfel obiectul unei infracțiuni continue.

O a doua problemă are ca obiect determinarea răspunderii penale a făptuitorului în cazul în care o parte din actele componente ale infracțiunii continue au fost săvârșite (cu discernământ) în timpul minorității, iar restul actelor după ajungerea făptuitorului la majorat. Se pune problema dacă actele componente ale infracțiunii continue ar trebui scindate în două unități infracționale, după cum făptuitorul a fost minor sau major la data comiterii lor, prima din ele atrăgând răspunderea penală proprie minorilor, iar a doua răspundere penală pentru majori. O asemenea funcționare nu este justificată, deoarece, pe de altă parte, împrejurarea că actele din timpul minorității au

fost săvârșire cu discernământ face posibilă existența vinovăției pentru fiecare din ele și luarea de la început a unei rezoluții unice. Pe de altă parte, faptul că momentul consumării infracțiunii continue se situează în momentul săvârșirii ultimului act impune ideea că făptitorul a comis infracțiunea continuată în întregul ei, ca major, în consecință trebuie tratat din punct de vedere al răspunderii penale după dispozițiile aplicabile infractorilor majori, starea de minoritate în care se găsea făptitorul în timpul săvârșirii primelor acte putând fi luată în considerare ca o circumstanță atenuantă.

În legislația penală, cuvântul minor este folosit în sensul ce îl este atribuit și de legislația civilă. În consecință, minor din punct de vedere al legii penale, ca și al legii civile, este persoana care n-a împlinit vîrstă de 18 ani.<sup>7</sup> Aceasta rezultă implicit nu numai din cuprinsul art. 99 Codul penal, care nu prevede o altă vîrstă pentru majoratul penal, ci și din cuprinsul altor texte din materia minorității, cum este alin. 1 al art. 106 Codul penal, care prevede că măsurile educative arătate în art. 104 și 105 Codul penal nu pot dura decât până la împlinirea vîrstei de 18 ani și legat de această prevedere, alin. 3 al același articol, care arată că la data când minorul devine major instanța poate dispune prelungirea internării pe o durată de cel mult 2 ani. S-a înălțurat astfel diferențierea dintre majoratul civil și cel penal existent în altă legiuire și chiar în Codul penal anterior, care în redactarea inițială din 1936 fixase majoratul penal cu 2 ani mai jos decât cel civil.

Înregistrarea că femeia care se căsătorește înainte de a împlini vîrstă de 18 ani, la împlinirea vîrstei de 16 ani<sup>8</sup> sau chiar la 15 ani<sup>9</sup> dobândește capacitatea deplină de exercițiu a drepturilor sale civile, fiind astfel asimilată din punct de vedere civil cu majoratul, ridică problema dacă răspunderea ei penală în cazul în care a săvârșit o infracțiune înainte de a împlini vîrstă de 18 ani se identifică cu aceea a infractorului major.

Această identificare nu este posibilă deoarece, pe de o parte, adaptând sensul civil dat noțiunii de minoritate, Codul penal a avut în vedere limita maximă de 18 ani, vîrstă până la care s-a considerat că se desăvârșește maturizarea bio-psihico-fizică a unei persoane, iar, pe de altă parte, motivele speciale care au determinat asimilarea femeii căsătorite între 15-18 ani cu majorul, grija de a evita un amestec din afară (din partea prietenului sau tutorelui) în operații ce privesc exclusiv pe cei doi soți, sau de a evita o subordonare a femeii de către soțul ei.

În accepțiunea art. 99 Codul penal, limitele răspunderii penale a minorului se determină în raport de vîrstă acestuia la data faptei prevăzute de legea penală, iar nu la data urmăririi, judecării sau soluționării cauzei.

Ceea ce este determinăt pentru existența sau inexistența răspunderii penale a minorului este prezența sau lipsa discernământului în momentul săvârșirii faptei.

În legătură cu aceasta, dispozițiile art. 483 C. proc. pen., potrivit căroră inculpatul care la data sesizării instanței a împlinit vîrstă de 18 ani este judecat potrivit procedurii obișnuite, nu infirmă regula că limitele răspunderii penale se determină în raport cu vîrstă minorului la data săvârșirii faptei. De aici rezultă că făptuitorul devenit major la data sesizării instanței nu va fi judecat în compunerea specială

prevăzută de același text și cu procedura specială prevăzută de art. 484-486 C. proc. pen.

### C. Consecințele juridice ale răspunderii penale în cazul infractorilor minori

Consecințele răspunderii penale stabilită de legea penală sunt cunoscute în general sub denumirea de sancțiuni de drept penal. Spre deosebire de Codul penal anterior, care nu includea în cadrul sancțiunilor de drept penal decât pedepsele și măsurile de siguranță - actualele măsuri educative fiind considerate și ele măsuri de siguranță - actualul Cod penal a atribuit măsurilor educative caracter independent, situându-le pe același plan cu măsurile de siguranță și pedepsele.

Deși toate sancțiunile de drept penal urmăresc, în ultimă instantă, prevenirea infracțiunilor, fiecare dintre ele are și o finalitate proprie, mai directă, realizabilă prin mijloace specifice.

Spre deosebire de pedepse, care au ca finalitate, în egală măsură, constrângerea și reeducarea infractorului, măsurile educative au în primul rând și în mod preponderent scopul de a realiza reeducarea acestuia. Tot astfel, spre deosebire de măsurile de siguranță, măsurile de educare au ca principal scop reeducarea prin mijloace adecvate a persoanelor neajunse la deplina maturitate psihico-fizică.

Din deosebirile semnalate cu privire la finalitățile proprii și mijloacele specifice de realizare a fiecărui din cele trei sancțiuni de drept penal, se pot trage concluzii cu privire la corelațiile de compatibilitate și incompatibilitate ce există între ele:

- finalitățile și mijloacele proprii de realizare a măsurilor educative sau a pedepselor pe de o parte, finalitatea și mijloacele proprii de realizare a măsurilor de siguranță, de pe altă parte, sunt compatibile între ele;

- finalitatea și mijloacele proprii de realizare a pedepselor sunt incompatibile cu binalitatea mijloacelor proprii de realizare a măsurilor educative; de aici rezultă următoarele consecințe:

- a) măsurile educative sau pedepsele se pot aplica concomitent cu măsurile de siguranță;

- b) pedepsele nu se pot aplica concomitent cu măsurile educative.

Ultima consecință își găsește consacrarea în cuprinsul primului aliniat al art. 100 prin folosirea cuvântului "ori", care învederează că minorului nu i se poate aplica decât alternativ una sau alta din cele două sancțiuni (măsură educativă sau pedeapsă).

Regula privind aplicarea alternativă a celor două sancțiuni nu provoacă nici o dificultate în cazul săvârșirii de către minor a unei singure infracțiuni. În cazul în care minorul a săvârșit mai multe infracțiuni înainte de a fi definitiv judecat pentru vreuna din ele, regula privind aplicarea alternativă a celor două sancțiuni a determinat formarea a două opinii.

Într-o primă opinie, regula alternativității ar fi incompatibilă cu reguile privind concursul de infracțiune și nu s-ar putea aplica decât luându-se în considerare întreaga activitate infracțională a minorului, stabilindu-se după caz

o singură măsură educativă sau o singură pedeapsă pentru ansamblul infracțiunilor săvârșite de minor. Dacă o asemenea opinie nu provoacă greutăți în cazul în care instanța se oprește la o măsură educativă, poate provoca dificultăți de aplicare în cazul în care instanța apreciază că este necesară pronunțarea unei pedepse. Într-adevăr, în ultimul caz instanța se va găsi în fața unei situații a cărei rezolvare va avea în mod necesar un caracter arbitrar, inexistența unui criteriu precis și sigur de stabilire a limitelor în care pedeapsa concretă va putea fi pronunțată. Dacă pedeapsa se va stabili numai în limitele speciale ale infracțiunii pentru care se prevede cea mai grea, atunci nu se vor lua în considerare celelalte infracțiuni concurente sau se va folosi în mod indirect sistemul absorbției fără ca vreun text de lege să autorizeze acest lucru, iar dacă se vor acumula depesele stabilite pentru fiecare infracțiune împarte, atunci nu numai că s-ar da doavadă de inconsecvență, dar s-ar crea minorului o situație mai grea decât a infractorului major.

Într-o a doua opinie, regula alternativității n-ar fi, în principiu, incompatibilă cu regulile privind concursul de infracțiune. Această opinie se întemeiază pe ideea că instituția concursului de infracțiune are o aplicare generală, urmând ca regulile după care se conduce să-și găsească o limită numai în măsura în care sunt incompatibile cu unele principii sau dispoziții care reglementează o altă materie.

Această opinie are avantajul față de cea precedentă de a nu crea dificultăți în aplicarea ei concretă fără a se îndepărta de regulile de bază care guvernează materia minorității și a concursului de infracțiuni.<sup>10</sup>

La alegerea sancțiunii - măsură educativă sau pedeapsă - ce urmează a se aplica infractorului minor, trebuie să se țină seama, privind alin. 1 al art. 100 Codul penal, de două criterii principale:

- a) pericolul social pe care îl posedă fapta săvârșită;
- b) caracteristicile pe care le prezintă persoana făptuitorului.

Cu privire la primul criteriu, expresia "pericol social al faptei săvârșite" se referă nu la gradul de pericol social abstract al infracțiunii, adică la cel determinat de condițiile concrete în care infracțiunea a fost săvârșită. Făcând abstracție de acest element, admitem că alin. 1 al art. 100 a înțeles să atribuie expresiei un conținut mai larg în care sunt cuprinse și împrejurările care atenueză sau agravează răspunderea penală, împrejurările care formează obiectul unui criteriu distinct în art. 72 alin. 1. Într-adevăr, nu se poate trece cu vederea că criteriile generale de individualizare a pedepselor nu pot fi identificate în totul cu criteriile ce stau la baza alegерii sancțiunii de aplicat infractorilor minori, fiecare din aceste criterii vizând finalități distincte.

Cu privire la al doilea criteriu pentru alegerea sancțiunii, textul prevede că se are în vedere starea fizică, dezvoltarea intelectuală și morală, comportarea, condițiile în care a crescut și în care a trăit și orice element de natură să caracterizeze persoana minorului. Elementele caracteristice prevăzute în alin. 1 al art. 100, starea fizică, morală sau intelectuală a minorului ori comportarea acestuia trebuie apreciate nu numai în raport cu stadiul existent la data comiterii infracțiunii, dar și în evoluția lor dinainte și

după săvârșirea infracțiunii, până la data alegerii și pronunțării sentinței. În legătură cu aceasta subliniem că elementul caracterizant al comportării minorului implică în conținutul lui și unele circumstanțe atenuante sau agravante; astfel, conduită bună a minorului înainte de săvârșirea infracțiunii (art. 74 lit. a Cod penal), cât și atitudinea minorului după comiterea infracțiunii rezultând din stăruință depusă pentru înlăturarea urmărilor infracțiunii sau a reparării pagubei pricinuite (art. 74 lit. b Cod penal) ori de prezentarea în fața autorității și comportarea sinceră în cursul procesului (art. 74 lit. c Cod penal) pot constitui circumstanțe atenuante, după cum o atitudinea contrară ar putea constitui circumstanțe aparente (art. 75 alin. ultim Cod penal). În ce privește conținutul celorlalte elemente caracteristicice, ele nu implică probleme deosebite. Astfel, "condițiile în care a crescut" se referă la condițiile materiale și morale în care s-a desfășurat viața familială a minorului, "condițiile în care a trăit" se referă la condițiile mediului social extrafamilial cum este școala, întreprinderea, cercul de prieteni etc.

Din punct de vedere procesual, culegerea datelor cu privire la persoana minorului se face, în mod obligatoriu, prin mijlocirea unor organe specializate (din cadrul autorității tutelare a primăriei în a cărei rază teritorială domiciliază minorul). Aceste organe, în cadrul "anchetei sociale" strâng date cu privire la purtarea pe care minorul o are în mod obișnuit, la starea fizică și mentală a acestuia, la antecedentele sale, la condițiile în care a fost crescut și în care a trăit, la modul în care părinții, tutorele sau persoana în îngrijirea căreia se află își îndeplinesc îndatoririle față de acesta și, în general, cu privire la orice elemente care pot servi la alegerea și aplicarea sancțiunii (art. 428 C. proc. pen.).

Din confruntarea tuturor acestor date și din cele culese direct în cursul anchetei judecătorescă, instanța își poate forma convingerea cu privire la aplicarea concretă a sancțiunii, alegând după caz, fie una din măsurile educative prevăzute de lege, fie o pedeapsă.

Măsurile educative fiind sancțiuni specifice infractorilor minori ele au în mod firesc prioritate față de pedepse.<sup>11</sup> Această prioritate este consacrată în alin. 2 art. 100 care prevede că pedeapsa se aplică numai dacă se apreciază că luarea unei măsuri educative nu este suficientă pentru îndreptarea minorului.

Pedeapsa este considerată de lege drept o măsură extremă, aplicabilă minorului numai în cazul în care, luându-se în considerare toate elementele susceptibile de a caracteriza fapta și persoana făptuitorului, se apreciază că măsurile n-ar fi de natură să ducă la redresarea minorului. Sub Codul penal anterior, în literatura juridică de specialitate, s-a subliniat adeseori că pedeapsa privativă de libertate față de minori trebuie considerată ca o sancțiune exceptională, la care se poate recurge numai în cazurile grave, când nu există altă posibilitate de îndreptare a minorului.

Legea condiționând posibilitatea aplicării unei pedepse de ineficacitatea măsurilor educative, este necesar ca instanța să arate în hotărârea ce o va pronunța, motivele care au determinat aprecierea că orice măsură educativă n-ar fi fost suficientă pentru îndreptarea minorului.

În felul acesta se ușurează și controlul instanței în recurs, chemată să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii pronunțate de prima instanță.

În știința dreptului penal a devenit un adevar de necontestat că, față de infractorii minori trebuie să se reacționeze în primul rând prin măsuri cu conținut preponderent educativ, iar nu prin măsuri cu un accentuat caracter represiv, cum sunt pedepsele, care urmează să fie aplicate minorilor doar în cazuri extreme, când intervenția lor este necesară.

## **II. SANCTIUNI APPLICABILE MINORILOR INFRACTORI ÎN SPECIAL**

### **A. Aspecte generale**

Sistemul infracțional prevăzut de Codul penal reflectă grija față de om, preocuparea pentru apărarea legalității, pentru reeducarea celor care au săvârșit infracțiuni și transformarea în cetățeni utili societății, pentru prevenirea încălcării legilor și regulilor de conduită în societate.

Umanismul legislației noastre penale se manifestă și prin tratamentul juridic penal față de infractorii minori, diferențiat față de cel al adulților.

Regimul sancționar special al minorilor, cu măsurile educative pe care le prevede, și numai în cazuri de strictă necesitate pedeapsa penală, are în vedere particularitățile biopsihice speciale vîrstei, mijloacele de tragere la răspundere având preponderență educativă. Fiecare treaptă în structura măsurilor educative are menirea de a răspunde necesităților reeducării minorilor infractori.<sup>12</sup>

Ierarhizarea măsurilor educative ce se pot aplica minorilor infractori ține seama tocmai de existența unei multitudini de elemente care evidențează cauzele și condițiile în care aceștia au intrat în conflict cu legea penală, ca și posibilitățile de redresare a lor în mediul de proveniență sau cel instituțional.

În aplicarea eficientă a măsurilor educative, în individualizarea acestora în raport cu trăsăturile ce caracterizează personalitatea minorului infractor, a mediului său, un rol deosebit revine instanțelor de judecată.

Adoptarea Decretului nr. 218/1977 a instituit un regim sancționar absurd în raport cu infractorii minori, răpind instanțelor de judecată posibilitatea de a-i trimite la închisoare chiar dacă au comis fapte deosebit de grave. Instanțele chemate să apere societatea au fost practic dezarmate față de infractorii minori, deși tocmai în rândul lor crește vertiginos numărul infracțiunilor cu violență, deoarece conform art. 2 și 3 din decret, li se pot aplica numai măsuri educative, cel mult internarea într-o școală specială de muncă și reeducare pe 5 ani, termen radical deosebit de cel aplicat coautorilor care au depășit vîrstă de 18 ani numai cu o zi, aceștia fiind pasibili de a fi condamnați la închisoare.

Acest regim absurd de sancționare a exclus coexis-

tența Decretului nr. 218/1977 cu prevederile Codului penal privind pe minori, pe considerentul că ele ar fi scoase din vigoare în mod implicit, deși o asemenea abrogare nu poate fi operată nici explicit printr-un decret provizoriu.

Prin legea nr. 104/1992 se abrogă Decretul nr. 218/1977 și reintră în vigoare Titlul V al părții generale a Codului penal cu unele modificări.<sup>13</sup>

### **B. Măsurile educative ce se pot aplica minorilor infractori**

Pentru a răspunde necesităților luptei contra infracțiunilor săvârșite de minori, Codul penal a organizat un sistem complet și unitar de măsuri cu caracter educativ. În cadrul acestui sistem au fost instituite, în raport cu necesitățile reeducării minorului infractor, următoarele măsuri educative:

- a) mustrarea;
- b) libertatea supravegheată;
- c) internarea într-un centru de reeducare;
- d) internarea într-un institut medical-educativ.

Ordinea în care sunt enumerate măsurile educative în cuprinsul art. 101 Cod penal, nu este întâmplătoare, ci reprezintă o scară de măsuri dintre cele mai aspre în conținut, aplicabile în mod diferențiat, în raport cu gradul de pericol social al faptei săvârșite și de corupție a minorului. Astfel, dacă mustrarea constă într-o simplă admonestare a minorului, libertatea supravegheată implică o supraveghere de durată a minorului, iar internarea într-un institut special de reeducare constituie și o restrângere a libertății minorului.<sup>14</sup>

Pentru alegerea măsurii educative celei mai adecvate cazului concret, urmează să se țină seama de criteriile prevăzute în alin. 1 al art. 100 Codul penal aplicabile deopotrivă și pentru alegerea celei mai potrivite categorii de sanctiune (măsuri educative sau pedepse). Pentru o mai corectă aplicare și executare a măsurilor educative trebuie avute în vedere următoarele momente: pronunțarea hotărârii, rămânerea ei definitivă, punerea în executare, executarea propriu-zisă, stingerea executării. De regulă, aceste momente se succed și au un conținut propriu, prin excepție în cazul măsurilor educative a mustării, punerea în executare, executarea propriu-zisă și stingerea ei se confundă, consumându-se în același timp.

Măsurile educative constituind sanctiuni specifice minorilor, adică persoanelor care nu au atins încă deplinătatea facultăților bio-psihico-fizice, nu pot fi luate decât față de făptuitorul care a păstrat calitatea de minor și la data pronunțării măsurii educative. Mai mult decât atât, odată luate măsurile nu pot dura, de regulă, decât până la majoratul făptuitorului, deoarece mijloacele folosite în execuțarea acestor măsuri sunt și ele specifice minorilor, numai în cazurile de excepție se poate prelungi după majorat.

În ipoteza în care minorul a săvârșit mai multe infracțiuni înainte de a fi judecat definitiv pentru vreuna dintre ele, instanța competentă a le judeca, dacă apreciază că pentru fiecare în parte, luată izolat, este necesară o măsură educativă, va aplica pe cea mai aspră în scara măsurilor educative, bineînteleas în ipoteza în care apreciază că pentru

fiecare infracțiune în parie se impune aceeași măsură educativă, aceasta se va aplica o singură dată.

### a) Mustrarea

Mustrarea este cea mai ușoară măsură educativă care se ia față de minorul infractor, fapt pentru care se situează pe prima treaptă în scara măsurilor educative. Mustrarea se ia față de minorul a căruia îndreptare se apreciază că este posibilă fără intervenția unei măsuri educative mai severe.

Spre deosebire de Codul penal anterior, care includea mustrarea în rândul pedepselor, Codul penal actual restituie mustării adevăratul ei caracter, considerând-o o măsură educativă aptă de a realiza redresarea infractorului minor.

Mustrarea se caracterizează prin aceea că se execută imediat prin simpla admonestare a minorului de către instanța de judecată, ea nu implică o acțiune de durată în cursul căreia minorul să fie expus unei supravegheri deosebite sau chiar unei restrângeri a libertății sale firești.

Articolul 102 Codul penal conferă acestei măsuri un conținut mai amplu, prevăzând că mustrarea constă nu numai în dojenirea minorului, dar și în arătarea pericolului social al faptei săvârșite, în sfâtuirea minorului de a avea în viitor o bună comportare și în atragerea atenției că săvârșirea unei noi infracțiuni va impune luarea unei măsuri educative mai severe sau chiar aplicarea unei pedepse. În acest fel se învederează minorului cu mai multă pregnanță răul produs prin fapta sa ca și consecințele ce va fi obligat să le suporte dacă va persista pe cale infracțiunii.

Mustrarea poate fi aplicată cu folos infractorilor primari, care au săvârșit fapta în mod偶然 fără a fi decăzuți din vedere moral.<sup>15</sup>

Aplicarea mustării nu este condiționată de maximul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită, deoarece s-a considerat că independent de acest maxim care reprezintă pericolul social abstract al infracțiunii săvârșite, ceea ce trebuie avut în vedere cu ocazia aplicării unei măsuri educative este pericolul social concret al infracțiunii reale în care aceasta a fost săvârșită.

Mustrarea, prin natura și conținutul său, implică că necesitatea ca pronunțarea, punerea în executare și executarea să se facă concomitent sau la cel mai scurt interval posibil. De asemenea, executarea mustării implică un contact direct între instanța de judecată și minor. De aceea, măsura mustării se pune în executare și se execută imediat după pronunțarea ei, în prezența minorului, în ședință în care s-a făcut pronunțarea. Dacă aceasta nu este posibilă, punerea ei în executare se efectuează la un termen fixat anume pentru a se dispune aducerea minorului. Dacă la data pronunțării hotărârii minorul a ajuns major și se va aplica o pedeapsă în limitele prevăzute pentru minori, de preferință cu suspendare condiționată a executării pedepsei.

### b) Libertatea supravegheată

Articolul 103 Codul penal prevede a doua măsură educativă care își găsește aplicarea în cazul în care îndreptarea minorului nu este posibilă printr-o simplă mustrare, reeducarea lui necesitând ca un anumit interval de timp minorul să fie supus unei stricte supravegheri. Reglementarea legală a acestei măsuri constă în lăsarea

minorului în libertate pe timp de un an, sub deosebită supraveghere, urmărind ca în cazul în care acesta nu-a dat rezultatele scontate să se ia față de minor o măsură educativă mai aspră sau chiar să î se aplice o pedeapsă.

Măsura libertății supravegheate se caracterizează printr-o acțiune de durată concretizată într-o strictă supraveghere a minorului exercitată în condițiile libertății fizice a acestuia. Totodată libertatea supravegheată este revocabilă, dacă scopul urmărit nu-a putut fi atins prin această măsură.<sup>16</sup>

Pronunțarea libertății supravegheate nu mai are ca efect amânarea judecății cauzei, ca sub reglementările Codului penal anterior, această pronunțare constituind însăși soluția dată procesului. Hotărârea prin care s-a dispus luarea acestei măsuri rămâne definitivă; ea se pune în executare prin punerea în vedere, atât persoanei căreia î s-a încredințat supravegherea, cât și minorului, a îndatoririlor ce le revin în cursul termenului de un an și se execută prin supravegherea exercitată asupra minorului în cursul acestui termen.

Supravegherea minorului severă și strictă constituie principala caracteristică a măsurii libertății supravegheate și totodată principala garanție a reeducației minorului. Codul penal prevede în primul aliniat al art. 103 că supravegherea poate fi încredințată, după caz, părinților minorului, celui care l-a înfiat sau tutorelui, iar dacă aceștia nu pot asigura supravegherea în condiții satisfăcătoare, minorul poate fi încredințat unei persoane de încredere (unei rude apropiate) ori unei instituții legale însărcinate cu supravegherea minorului.

O primă remarcă cu privire la textul citat este aceea că el prevede în mod limitativ persoanele și instituțiile în supravegherea cărora poate fi încredințat minorul, precizând calitatea pe care trebuie să o dețină acestea: părinte, infiector, tutore, persoană de încredere sau instituție legal însărcinată cu supravegherea minorului.

O a doua remarcă este aceea că textul menționat distinge două grupuri de persoane și instituții sub supravegherea cărora poate fi încredințat minorul: grupul constituit din părinti, infiectori sau tutore, iar pe de altă parte, grupul persoanelor de încredere și al instituțiilor legal însărcinate cu supravegherea minorului. Între aceste grupuri de persoane și instituții există o ordine de preferință. Dată fiind căsătorea pe care o au persoanele din primul grup și obligațiile legale de care răspund, ele au prioritate față de persoanele și instituțiile din grupul al doilea.

În art. 103 alin. 2 Cod penal se prevede că persoanei sau instituției căreia î s-a încredințat minorul î revin două îndatoriri principale:

- de a supraveghea îndeaproape asupra minorului;
- de a înlătura de îndată, în cazul unei comportări necorespunzătoare din partea minorului.

Cu privire la prima îndatorire, supravegherea deosebită a minorului în cadrul măsurii educative a libertății supravegheate trebuie confundată cu supravegherea obișnuită exercitată de către părinti, infiector sau tutore în virtutea calității pe care o dețin. Aceasta, datorită faptului că măsura libertății supravegheate nu se ia față de un minor oarecare, ci față de un minor infractor, care a săvârșit o faptă ce prezintă pericolul social al unei infracțiuni. În

conținutul acestei supravegheri intră obligația de a folosi în raport cu caracteristicile personale ale minorului, cele mai adesea mijloace în vederea redresării lui morale și îndreptării lui de pe calea infracțiunii.

Supravegherea specială este limitată în timp. Termenul de un an este fix și nu poate fi micșorat sau majorat de instanța de judecată. S-a considerat că în condițiile unei stricte supravegheri a minorului, termenul de un an este necesar și suficient pentru îndreptarea minorului. Acest termen curge, potrivit art. 103 alin. 5 Cod penal, de la data punerii în executare a libertății supravegheate. Punerea în executare constă în punerea în vedere, celui căruia i s-a încredințat supravegherea, a celor două îndatoriri ce-i incumă în noua sa calitate, precum și atragerea atenției minorului asupra consecințelor comportării sale viitoare. Dacă până la sfârșitul anului supravegherea a dat rezultate bune, executarea acestei măsuri este considerată stinsă, măsura libertății supravegheate epuizându-și toate efectele.

Cu privire la a doua îndatorire - înștiințarea instanței despre comportarea necorespunzătoare a minorului - aceasta trebuie înndeplinită "de îndată", adică minorul a luat cunoștință despre comportarea necorespunzătoare a acestuia. În ce privește obiectul înștiințării, acesta constă în anumite fapte, prevăzute în mod expres și limitativ de art. 103 alin. 2 Cod penal:

- a) sustragerea de la supraveghere;
- b) purtări rele;
- c) săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

Înștiință despre comportarea necorespunzătoare a minorului, instanța, ca organ de înfăptuire a justiției, are obligația de a da o apreciere proprie comportării minorului, considerată necorespunzătoare de către persoana însărcinată cu supravegherea acestuia.

După cum s-a mai arătat, măsurile educative se pot lua numai față de minorii care la data pronunțării măsurii n-au atins majoratul, adică 18 ani împliniți. În cazul libertății supravegheate, condiția legată de vîrstă făptuitorului la data luării acestei măsuri, are un caracter și mai restrictiv. Din dispozițiile care reglementează măsura libertății supravegheate, rezultă în mod implicit că aplicarea acestei măsuri este subordonată condiției ca făptuitorul să nu fi depășit vîrstă de 17 ani la data pronunțării ei. Minorului între 17 și 18 ani la data soluționării cauzei este indicat să i se aplice măsura internării într-un centru de reeducare sau să i se aplice o pedeapsă, de regulă cu suspendarea condiționată a executării pedepsei.

În ipoteza în care, prin comportarea necorespunzătoare a minorului, măsura libertății supravegheate nu s-a dovedit aptă de a realiza îndreptarea minorului, s-a prevăzut înlăturarea acestei măsuri și luarea alteia mai aspre sau chiar aplicarea unei pedepse. Revocarea acestei măsuri atrage:

- a) luarea măsurii internării într-un centru de reeducare;
- b) aplicarea în mod alternativ într-un centru de reeducare sau a unei pedepse.<sup>17</sup>

În cazul în care revocarea atrage luarea măsurii internării într-un centru de reeducare, competentă a dispune revocarea și a lua măsura internării este instanța care a pronunțat măsura libertății supravegheate. În cazul în care

revocarea atrage în mod alternativ luarea măsurii educative a internării într-un centru de reeducare sau aplicarea unei pedepse, instanța competentă a dispune revocarea și a aplica una din sancțiuni este instanța care judecă noua infracțiune săvârșită de minor.<sup>18</sup>

### c) Internarea într-un centru de reeducare

Această măsură educativă se poate lua față de minorul infractor. Măsura este mai severă decât cea a libertății supravegheate deoarece aceasta implică o restrângere a libertății fizice a minorului. Totuși de aceea, măsura internării într-un centru de reeducare se ia numai în cazul în care se apreciază că celealte măsuri educative mai puțin severe n-ar putea constitui mijloace suficiente pentru realizarea îndreptării minorului.

În art. 104 Cod penal se prevede că măsura internării se ia față de minorul "în privința căruia celealte măsuri educative sunt neîndestulătoare." Măsura internării într-un centru de reeducare se poate lua în principiu și față de un minor care a suferit o pedeapsă pentru altă infracțiune.

Măsura internării ar putea dăuna minorului, dacă pe lângă reeducarea lui morală nu îs-ar putea asigura în timpul internării și instrucția școlară și o pregătire profesională corespunzătoare.<sup>19</sup> Astfel, art. 104 alin. 1 Cod penal prevede că în cursul internării se asigură minorului "posibilitatea de a dobândi învățătura necesară și o pregătire profesională potrivit cu aptitudinile sale".

Ca și celealte măsuri educative, măsura internării într-un centru de reeducare nu se poate lua, în principiu, decât față de făptuitorul care la data pronunțării acestei măsuri nu a împlinit vîrstă de 18 ani. Dacă făptuitorul, fiind minor la data săvârșirii infracțiunii, a ajuns într-o vîrstă majoră, i se va plica o pedeapsă în limitele aplicabile minorilor.

În cazul în care minorul a săvârșit mai mult infracțiuni înainte de a fi fost judecat definitiv pentru vreuna din ele și instanța competentă a judeca ansamblul acestor infracțiuni hotărăște că măsura potrivită este cea a internării, această măsură se aplică o singură dată, iar nu pentru fiecare în parte.

Punerea în executare a măsurii internării se face prin trimiterea unei copii de pe hotărârea prin care s-a luat această măsură organului de poliție de la locul unde se află minorul, iar executarea măsurii se face în tot intervalul de timp în care minorul este internat, interval care poate dura până la majoratul minorului și chiar doi ani peste acest majorat.

Activitatea centrului de reeducare este reglementată de Decretul nr. 545/1972, în cuprinsul căruia sunt cuprinse prevederile privind primirea și carantinarea medicală, cunoașterea personalității minorilor, activitățile de școlarizare și calificare, îndatoririle și drepturile minorilor, condițiile de liberare, dispoziții privind personalul acestor centre.

Întreaga activitate se desfășoară sub conducerea personalului didactic (profesori, instructori, maistri, educatori) și militari (pentru pază și supraveghere). Pentru abateri de la Regulamentul de ordine interioară sunt prevăzute pedepse ca: mustrarea, izolarea de colectiv până la zece zile, regim restrictiv și mutarea disciplinară de la un centru la altul. Se evită aplicarea pedepselor cu o gravitate mare, iar pedepsile corporale sunt cu desăvârsire

## LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

interzise. Minorii sunt recompensați prin evidențieri, premii pentru învățatură și rezultate obținute la diferitele concursuri, învoirea în familie și recomandarea pentru încetarea condițională a măsurii internării educative.

În școlile speciale subordonate Ministerului Justiției se desfășoară multiple activități de educație și instruire școlară și profesională. Astfel, se execuțiază următoarele activități:

- școlarizarea;
- calificarea profesională;
- activități productive și administrativ - gospodărești;
- activități cultural - artistice și sportive;
- activități de influențare educative a minorilor organizate împreună cu familiile acestora.

### d) Internarea într-un institut medical-educativ

Chiar dacă internarea într-un institut medical-educativ se află pe ultimul loc în ierarhia măsurilor educative, nu constituie o măsură mai aspirațională decât internarea într-un centru de reeducare. Amândouă măsurile constă în internarea minorului infractor în condițiile restrângerii libertății fizice a minorului.<sup>20</sup> Internarea într-un institut medical-educativ are menirea de a asigura infractorilor minori, deficienți din punct de vedere fizic sau psihic, tratamentul medical și regimul special de educație adecvat stării în care se găsesc.

Dispozițiile art. 105 Cod penal se referă la o stare fizică sau psihică deficitară, anormală, indiferent dacă este survenită sau congenitală. O stare fizică anormală poate consta într-o infirmitate (minorul este orb, surdo-mut, olog, etc.) sau într-o boală gravă (epilepsie, paludism etc.), iar o stare psihică anormală poate consta într-o deficiență de ordin intelectual (debilitate mentală etc.) sau volitiv (tulburări de comportament etc.). Starea psihico-fizică anormală la care se referă art. 105 Cod penal nu trebuie să fie de natură să determine irresponsabilitatea minorului, deoarece în această situație nu se poate lăsa față de acesta nici o măsură educativă, deci nici măsura internării într-un institut medical-educativ.

Starea anormală a minorului trebuie să existe în momentul internării într-un institut medical-educativ, indiferent dacă a existat sau nu și la data săvârșirii infracțiunii.

La judecarea cauzelor cu infractori minori, instanța trebuie să dovedească o preocupare dozebită pentru starea fizică și psihică. Astfel, la alegerea sancțiunii, printre alte criterii se include și acela privind "starea fizică" și "dezvoltarea intelectuală și morală". Acest criteriu capătă o importanță deosebită în cazul stării psihice sau fizice anormale, care este determinantă în alegerea măsurii internării într-un institut medical - educativ. De aceea, dacă instanța, din ancheta socială efectuată, din celelalte acte și lucrări ale cauzei, cât și din comportamentul minorului în cursul judecării, se găsește în dubiu asupra stării psihice a acestuia, va dispune în mod obligatoriu efectuarea unei expertize psihiatrică în instituțiile sanitare de specialitate. Fără a fi obligatorie, expertiza va fi dispusă și în cazurile în care îndoială instanței poartă asupra stării fizice a minorului

și instanța nu are altă posibilitate de a înlătura această îndoială.

Institutul în care urmează să fie internat minorul a cărui stare fizică sau psihică este anormală este destinat să îndeplinească față de minorul deficent o dublă funcție: una cu caracter medical, aceea de a-i asigura un tratament special medical, iar alta cu caracter pedagogic, de a-i asigura un regim special de educație. De aici, necesitatea ca un asemenea institut să fie înzestrat cu materialul necesar, dar și cu personalul corespunzător realizării celor două funcții, asistența medicală a minorilor deficienți implicând contribuția unor specialiști în domeniul medicinie, instrucției și educației.<sup>21</sup>

Codul penal anterior menționa în această privință sarcina "ospiciului, azilului sau sanatoriului" în care se făcea internarea minorilor anormali și era limitată numai la asistența medicală a acestora în vederea însănătoșirii, fără nici o preocupare în legătură cu instrucția și educația lor.

### e) Durata măsurilor

Codul penal prevede la art. 106 alin. 1 că măsura internării într-un centru de reeducare și măsura internării într-un institut medical-educativ se iau pe timp nedeterminat, însă nu pot dura, în general, decât până la împlinirea vîrstei de 18 ani. Din dispoziția legală de mai sus rezultă că expresia "pe timp nedeterminat" are un caracter relativ, în sensul că această expresie se referă la obligația instituției de a nu fixa un interval de timp dinainte stabilit în care va avea loc internarea minorului. Intervalul de timp necesar reeducării minorului nu poate fi cunoscut cu anticipație, el depinzând de starea bio-psihico-fizică a fiecărui minor în parte, de cerințele tratamentului educativ și medical de care acesta are nevoie, precum și de condițiile concrete în care se realizează îndreptarea și însănătoșirea minorului. Din alt punct de vedere, măsurile educative, precum și mijloacele lor de realizare sunt destinate minorului, fiind proprii perioadei de formare și dezvoltare bio-psihico-fizică pe care o parcurge.

Instanța de judecată nu ar putea pronunța vreuna din cele două măsuri pe un termen fix, deoarece, în felul acesta, nu numai că s-ar nesocoti dispoziția legii, care impune luarea acestor măsuri "pe timp nedeterminat", dar s-ar împiedica și aplicarea dispozițiilor cu privire la ridicarea măsurii internării într-un institut medical-educativ, precum și a dispoziției cu privire la eliberarea minorului înainte de a deveni major.

În cazul măsurii internării într-un institut medical-educativ, având drept cauză starea fizică și psihică anormală a minorului, este firesc ca atunci când această cauză a dispărut, măsura să fie și ea ridicată. Articolul 106 alin. 1 prevede că: "Măsura internării într-un institut medical-educativ trebuie să fie ridicată de îndată ce a dispărut cauza care a impus luarea acesteia". Ridicarea măsurii de îndată se face deoarece prelungirea măsurii peste momentul încetării cauzei care a impus-o este vătămătoare pentru minorul însănătoșit, căruia i s-ar impune în continuare un contact nemijlocit cu minori rămași deficienți din punct de vedere psihico-fizic.

Pentru ca ridicarea măsurii să aibă loc fără întârziere

este necesar ca institutul medical-educativ să informeze instanța, în mod periodic, despre starea minorului internat, iar instanța să aibă o evidență strictă în această privință. Instanța competentă să dispună ridicarea măsurii internării într-un institut medical-educativ, să nu coincidă și cu desăvârșirea redresării lui morale. În această ipoteză, instanța poate să ia față de minor măsura internării într-un centru de reeducare.

În principiu, măsurile educative nu pot dura decât până la majoratul minorului. Prin excepție, dacă prelungirea internării este necesară pentru realizarea scopului urmărit, Codul penal permite prelungirea internării pe o durată de cel mult doi ani de la data majoratului. În acest caz, s-a avut în vedere că uneori acțiunea de reeducare în curs nu trebuie întreruptă prin ajungerea la majorat a făptuitorului, prelungirea ei impunându-se cu necesitate în interesul infractorului.

Prelungirea măsurii se dispune întotdeauna pe un interval de timp determinat, atât cât se apreciază că mai este necesar pentru completarea și desăvârșirea reeducării. În orice caz, prelungirea are ca punct inițial majoratul infractorului și nu poate depăși intervalul de doi ani pentru acest termen.

Prelungirea internării peste majorat încetează de drept la împlinirea termenului pentru care aceasta s-a impus. Prelungirea internării, fie într-un institut medico-educativ, fie într-un centru de reeducare, se dispune de către judecătoria sau tribunațul care a judecat în primă instanță pe minor (art. 491 Codul de procedură penală).

Avându-se în vedere art. 107 Cod penal, în momentul în care se constată că prin comportarea sa minorul a dat dovezi temeinice de îndreptare și deci există premisa că reeducarea acestuia se va putea desfășura și în afara institutului special în care a fost internat, apare posibilitatea liberării minorului din acel institut. Astfel, s-a prevăzut posibilitatea liberării minorului înainte de a deveni major, dacă a trecut cel puțin un an de la data internării în centrul special de reeducare și minorul a dat doavă temeinică de îndreptare, de sărăguință la învățătură și la însușirea pregătirii profesionale.

Dimpotrivă, dacă dovezile de îndreptare date de minor în perioada care a premers liberării sale, pot fi dezmințite printr-o comportare necorespunzătoare în perioada care urmează liberării, măsura liberării minorului înainte de a deveni major poate fi revocată. Deci, revocarea se poate aplica în cazul în care minorul dă doavă de o comportare ce contrazice temeiurile care au justificat liberarea. Art. 108 alin. 1 Cod penal prevede în această privință că instanța poate dispune revocarea liberării, dacă în "perioada liberării" minorul are o purtare necorespunzătoare.

Purtarea necorespunzătoare constă în fapte sau atitudini prin care se învederează că minorul nu mai dă dovezi de îndreptare morală, de sărăguință la învățătură și la însușirea pregătirii profesionale, manifestând o delăsare de natură să impună revocarea liberării și reinternarea minorului în institutul special de reeducare. Un aspect special al acestei noțiuni îl reprezintă ipoteza săvârșirii de către minor a unei noi infracțiuni.

Instanța competentă a revoca liberarea este:

a) instanța care a judecat în primă instanță pe minor.

în cazul în care acesta a avut în perioada liberării o purtare necorespunzătoare;

b) instanța competentă să judece noua infracțiune în cazul în care minorul a săvârșit din nou o infracțiune în perioada liberării (art. 492 Codul de procedură penală).

### C. Pedepsele ce pot fi aplicate minorilor și alte implicații ale tratamentului lor penal

Principiile care stau la baza tratamentului penal al unui astfel de minor sunt cuprinse în art. 100 Codul de procedură penală, în care se prevede: "Față de minorul care răspunde penal se poate lua o măsură educativă ori se poate aplica o pedeapsă. La alegerea sancțiunii se ține seama de gradul de pericol social al faptei săvârșite, de starea fizică, de dezvoltarea intelectuală și morală, de condițiile în care a fost crescut și în care a trăit și de orice alte elemente în măsură să caracterizeze persoana minorului".

Pedeapsa se face numai dacă se apreciază că luarea unei măsuri educative nu este suficientă pentru îndreptarea minorului.

O regulă de bază a tratamentului juridic al infractorilor minori este diferențierea acestuia de tratamentul juridic al infractorilor majori. Această diferențiere este marcată, în primul rând, prin luarea față de infractorii minori a unor măsuri cu caracter educativ, specifice acestora, aplicarea unei pedepse urmând a se face numai în cazul în care se apreciază că aceste măsuri nu ar fi suficiente. Dacă este cazul aplicării unei pedepse, s-a considerat că aceasta trebuie să fie mai ușoară decât cea aplicată infractorilor majori, de aceea pedeapsa prevăzută de lege pentru infractorii minori nu poate fi, în nici un caz, de aceeași durată sau în același quantum (în cazul pedepsei amenzi) cu cea prevăzută pentru infractorii majori.

Limitele în care se aplică pedepsele principale față de minorii infractori sunt precizate în art. 109 alin. 1; acestea se reduc la jumătate.

La alin. 1 al art. 109 se prevede că "Pedepsele ce se pot aplica minorului sunt închisoarea sau amenda prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită". Prin infracțiunea săvârșită trebuie să se înțeleagă nu numai fapta consumată, ci și tentată; nu numai fapta comisă de autor ci și cea comisă de instigator sau complice. Când fapta a rămas în forma tentativei, instanța va opera mai întâi reducerea pedepsei pentru tentativă, iar apoi, la pedeapsa redusă va opera și reducerea pedepsei prevăzute pentru minori. Tot astfel se procedează în cazul existenței unor circumstanțe atenuante sau agravante, când reducerile sau sporurile prevăzute de art. 76 și 78 Cod penal se scad sau se adaugă corespunzător la pedeapsa stabilită pentru minor potrivit art. 109 Cod penal.

Primul aliniat al art. 109 Cod penal mai prevede, în legătură cu reducerea pedepsei închisorii, că în nici un caz, ca rezultat al acestor reduceri, minimul nu trebuie să depășească 5 ani.

La aliniatul următor se precizează că în cazul în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detenției pe viață, se aplică minorului închisoarea de la 5

la 20 de ani. Înlocuirea pedepsei detenției pe viață este condiționată de existența stării de minoritate la data săvârșirii infracțiunii, indiferent dacă la data judecării și soluționării cazului făptuitorul devenise major.

Executarea pedepsei închisorii de către minori se diferențiază față de condamnații majori. Minorii condamnați la pedeapsa închisorii execută pedeapsa separat de condamnații majori sau în locuri de detenție speciale, asigurându-li-se posibilitatea de a continua învățământul general obligatoriu și de a dobândi o pregătire profesională potrivit cu aptitudinile lor. Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor conține prevederi amănuntele cu privire la reeducarea condamnaților minori, precum și la regimul de muncă, sanctionarea disciplinară și liberarea condiționată a acestora, rezervându-li-se în aceste privințe un regim special, adecvat stării lor de minoritate.

Una din trăsăturile tratamentului juridic al minorilor este inaplicabilitatea pedepselor complementare față de minor. Această diferențiere de tratament este consacrată în alin. 3 al art. 109 Cod penal, care prevede că pedepsele complementare (interzicerea unor drepturi, degradarea militară și confiscarea averii) nu se aplică minorului. Dispoziția se explică prin aceea că pedepsele principale ar constitui o piedică în calea redresării morale și materiale a minorului ajuns în preajma majoratului.

La fel și pedepsele complementare și pentru aceeași rațiune incapacitățile sau decăderile prevăzute în legile speciale, ca urmare a unei condamnări, nu sunt nici ele aplicabile minorilor.

Potrivit alin. 4 al art. 109 Cod penal "Condamnările pronunțate pentru faptele săvârșite în timpul minorității nu atrag incapacități sau decăderi".

Textul art. 109 Cod penal nu prevede nimic cu privire la pedepsele accesori. Față de împrejurarea că interzicerea drepturilor care fac obiectul pedepselor accesori însotesc pedeapsa închisorii în timpul executării ei, pedepsele accesori, spre deosebire de pedepsele complementare sunt aplicabile minorilor. Este de observat că pedepsele accesori (interzicerea tuturor drepturilor prevăzute la art. 64 Cod penal) se aplică în ipoteza în care făptuitorul minor a devenit major înainte de rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare sau după aceasta.

O altă prevedere a Codului penal în ce-i privește pe infractorii minori este aceea a suspendării condiționate a executării pedepsei.

În cuprinsul art. 110 Cod penal au fost concentrate într-un grup de reguli speciale, care derogă de la cele generale și sunt aplicabile numai infractorilor minori. Neînțînd seama de situația specifică a minorilor infractori, Codul penal anterior nu deține dispoziții speciale în legătură cu aplicarea suspendării condiționale a executării pedepsei a acestei categorii de infractori. Astfel, Codul penal actual la art. 110 prevede că în caz de suspendare condiționată a executării pedepsei aplicate minorilor, termenul de încercare se compune din durata pedepsei închisorii, la care se adaugă un interval de timp de la 6 luni la 2 ani, fixat de instanță. Dacă pedeapsa este amendă, termenul de încercare este de 6 luni.

O dată cu suspendarea condiționată a executării pedepsei se poate dispune încrințarea supravegherii

minorului unei persoane sau instituții din cele arătate în art. 103, căreia îi revin obligațiile prevăzute de același articol. Această măsură nu poate dura decât până la împlinirea vîrstei de 18 ani.

Referitor la recidiva minorilor, la art. 38 Cod penal se prevăd următoarele: "La stabilirea stării de recidivă nu se ținea seama de hotărârile de condamnare privitoare la:

- a) infracțiunile săvârșite în timpul minorității;
- b) infracțiunile amnistiate;
- c) faptele care nu sunt prevăzute ca infracțiune de legea penală.

De asemenea, nu se ținea seama de condamnările pentru care a intervenit reabilitarea sau în privința căror s-a împlinit termenul de reabilitare".

În ceea ce privește condițiile care se referă la infracțiunile săvârșite în timpul minorității, s-a învoit ca aceste infracțiuni să nu apese în viitor asupra făptuitorului ajuns la maturitate. Această dispoziție apare ca un mijloc de protecție a minorului în sensul degrevării acestuia pentru restul vieții cu consecințele unor fapte nechibzuite săvârșite în perioada în care personalitatea sa fizică și psihică este în curs de formare. În consecință, făptuitorul care a comis o infracțiune în timpul minorității nu poate fi considerat recidivist dacă, după condamnarea sau executarea pedepsei stabilite pentru acea infracțiune, săvârșește o nouă infracțiune. Starea de minoritate trebuie să existe în momentul săvârșirii primei infracțiuni, dar nu și în acela când s-a pronunțat sau executat pedeapsa pentru acea infracțiune. Deci nu există recidivă, chiar dacă prima condamnare a fost pronunțată sau executată după ce minorul a ajuns la majorat.

În cazul în care prima infracțiune este continuă sau continuată, recidiva este exclusă în tot timpul activității ilicite. Dacă această activitate se prelungește și după ajungerea minorului la majorat, starea de recidivă nu mai este exclusă, făptuitorul având calitatea de recidivist.

Infractorul care după o primă condamnare pentru o infracțiune săvârșită în timpul minorității, comite înainte sau după ajungerea sa la majorat o a doua infracțiune, dar înainte de începerea executării pedepsei, va fi supus regulilor de sanctionare prevăzute pentru concursul de infracțiuni. Dacă se săvârșește a doua infracțiune după executarea pedepsei, infractorul va fi sanctionat cu pedeapsa prevăzută în textul incriminatoriu iar nu cea prevăzută pentru recidiva prost executată.

### III. ASPECTE PROCEDURALE PRIVIND MINORII

#### A. Urmărirea penală în cazul infractorilor minori

Persoana fizică aflată în stare de minoritate este considerată ca fiind insuficient dezvoltată sub aspect psihofizic, situându-se în perioada în care se formează unele trăsături ale personalității sale. În perioada minorității, se

dezvoltă capacitatea psihică, discernământul, se acumulează cunoștințele despre viață, inclusiv cele privitoare la normele de conduită socială.<sup>22</sup> Trebuie subliniat faptul că normele juridice privind trecerea la răspunderea penală a minorilor sunt caracterizate prin grija pentru reeducarea acestora, prin preocuparea de a preveni săvârșirea de fapte antisociale și a asigura o comportare corespunzătoare acestor categorii de persoane.

Dispozițiile de drept substanțial, privitoare la minorii infractori, cuprinse în Codul penal, caracterizate prin grija pentru reeducarea acestora prin prevenirea săvârșirii de fapte antisociale și de a asigura o comportare corespunzătoare tinérilor, contribuie la scăderea numărului infracțiunilor săvârșite de minori.

Pe plan procesual penal, normele din Codul penal corespund unei reglementări adecvate cuprinsă în partea specială a Codului de procedură penală: Titlul IV, cap. II, "Procedura în cauzele cu infractori minori". Potrivit dispozițiilor art. 480 C. proc. pen., în cauzele cu infractori minori sunt aplicabile regulile de procedură obișnuite, cu completările și derogările expres prevăzute în capitolul II al titlului IV.

#### a) Persoanele chemate la ascultarea minorilor

Dispozițiile speciale procesual penale privitoare la urmărirea penală în cauzele cu infractori minori în seama de situația deosebită în care aceștia se găsesc datorită vîrstei, dezvoltării lor intelectuale și morale incomplete și lipsei lor de experiență, care îi pun în situația de a nu se putea apăra în mod corespunzător. De aceea, normele speciale din Codul de procedură penală, prin conținutul lor, asigură condițiile necesare pentru o cercetare temeinică, completă a cauzei, ca și pentru asigurarea legalității în soluționarea cauzelor cu infractori minori.

Astfel, art. 481 Codul de procedură penală dispune că atunci când învinuitorul sau inculpatul este un minor care nu a împlinit vîrstă de 16 ani, organul de urmărire penală poate să citeze la orice ascultare sau confruntare a minorului pe delegatul autorității tutelare și pe părinti sau pe tutore, curator sau persoana în îngrijirea sau supravegherea căreia se află minorul.

Citarea persoanelor indicate de art. 481 Codul de procedură penală este obligatorie la efectuarea prezentării materialului de urmărire penală, iar rațiunea acestei măsuri constă în aceea că este posibil ca după ce minorul a luat la cunoștință de întreg materialul de urmărire penală și de încadrarea juridică dată faptei implicate, să înțeleagă, să facă noi declarații sau cereri. Prezența persoanelor citate îl determină pe minor să fie sincer în relatarea faptelor. Totodată, aceste persoane pot indica o serie de apărări pe care minorul nu este întotdeauna în măsură a le avea.

În legătură cu persoanele citate de organul de urmărire penală cu ocazia prezentării materialului de urmărire penală s-a pus problema dacă citarea sau prezența numai uneia din aceste persoane acoperă nulitatea ce ar rezulta din necesitatea celorlalte. Din felul în care este redactat art. 481 Codul de procedură penală, care utilizează formularea "...citează pe delegatul autorității tutelare precum și pe părinti", rezultă în mod lirnpede că cerința prevăzută în text a citării acestor persoane este cumulativă, nu alternativă

Neîmplinirea în acest fel a citării, este sancționată cu nulitatea prevăzută de art. 197 alin. 1, Codul de procedură penală.

Această sancțiune va opera numai dacă nulitatea este invocată și dacă se dovedește totodată că s-a produs minorului o vătămare ce nu poate fi înălțarată într-un alt mod.

În faza de urmărire penală, dacă cu ocazia verificării lucrărilor urmăririi penale potrivit prevederilor art. 261 Codul de procedură penală, procurorul constată că prezența autorității tutelare sau a celorlalte persoane era necesară la prezentarea materialului infractorului minor, poate restitu dosarul pentru refacerea prezentării în prezența celor indicați.

#### b) Obligativitatea anchetei sociale

Pentru ca organul de urmărire penală să-și poată face o părere justă asupra condițiilor care au determinat săvârșirea faptei, asupra mobilului ce a determinat comiterea ei și mai ales asupra persoanei minorului, art. 482 Codul de procedură penală instituie obligația de a efectua ancheta socială. Aceasta constă în strângerea de date cu privire la purtarea pe care minorul o are în mod obișnuit, la starea fizică și mentală a acestuia, la antecedentele sale, la condițiile în care a fost crescut și trăit, la modul în care părinții, tutorele sau persoana în îngrijirea căruia se află minorul își îndeplinește îndatoririle lor față de acesta și, în general, cu privire la orice elemente care pot servi la luarea unei măsuri, la aplicarea unei sanctiuni față de minor.

Ancheta socială, cum prevede art. 482 alin. 3 Codul de procedură penală, se efectuează de persoanele desemnate de autoritatea tutelară a primăriei în a cărei rază teritorială domiciliază minorul.

Datele cuprinse în actul de anchetă socială trebuie adunate prin următoarele mijloace, care fac convingerea că ele reprezintă realitatea: cercetări pe teren, pentru a vedea condițiile în care trăiește minorul și familia sa, declarații din parte părinților, a vecinilor sau colegilor de muncă, ori caracterizări din partea conducerii școlii la care învăță minorul, din partea organelor de poliție etc., cu privire la comportarea minorului, acasă, la școală, în societate, la antecedentele sale, la situația morală a lui și a părinților, etc.

Rezultatul anchetei sociale constituie unul din elementele de bază atât pentru organul de urmărire penală cât și pentru instanța de judecată în soluționarea cauzei privitoare la minorul infractor. De aceea, organele care au sarcina efectuării anchetei sociale trebuie să aducă prin aceasta toate elementele care pot servi la cunoașterea mai deplină a minorului, indiferent dacă aceste elemente sunt sau nu în favoarea lui.

Este contraindicat procedeul de a întocmi actul anchetei sociale numai după aparențe sau relatări ale părinților sau ale unor persoane neavizate, renunțând la datele care trebuie adunate de la surse competente, prin cercetare pe teren. Asemenea acte nu pot servi scopului pentru care au fost întocmite deoarece ele conțin date nesigure, incomplete, lipsile astfel de utilitate.

Neefectuarea unei anchele sociale complete și

## LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

temeinice, precum și greșila lor interpretare, pot duce la consecințe dăunătoare în soluționarea cauzelor cu minori, la aplicarea unor sancțiuni necorespunzătoare.

### c) Asistența juridică a minorului în cursul urmăririi penale

Potrivit art. 171 alin. 2 Codul de procedură penală, când învinuitul sau inculpatul este minor, asistența juridică este obligatorie în tot cursul procesului penal.<sup>23</sup> Dispozițiile art. 172 Codul de procedură penală se referă la situația obișnuită a învinuitorilor sau a inculpaților minori, în timp ce prevederile art. 171 alin. 2 Codul de procedură penală care instituie obligativitatea asistenței juridice pentru învinuitul sau inculpatul minor, reglementează o situație specială, care derogă de la reglementarea generală.

Un argument determinant în această evaluare a eficienței normei speciale care derogă de la reglementarea generală îl constituie și indicația dată instanțelor de Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 7/21.09.1969<sup>24</sup> în materia asistenței juridice a infractorului minor la judecarea cererii de prelungire a arestării preventive a acestuia, unde problema s-a pus asemănător.

În cazul efectuării unor acte de urmărire penală cu privire la învinuit sau inculpat minor, fără ca la aceste acte să fi fost asigurată asistența juridică, atrage sancțiunea nulității acelor acte.

## B. Inducerea infractorilor minori

### a) Competența materială a instanței

Inducerea cauzelor cu infractori minori este supusă, în principiu, regulilor generale prevăzute de Codul de procedură penală, în partea specială, sub Titlul II privitor la judecată.

Acestor norme li se adaugă și unele reguli procesuale de completare.

Cu privire la competența instanței, art. 483 Codul de procedură penală prevede că judecarea cauzelor în care inculpatul este minor se face potrivit regulilor obișnuite.

Prin alin. 2 al art. 483 se dispune că instanța, în vederea judecării cauzei în care sunt inculpați minori, rămâne competentă să judece chiar dacă între timp inculpatul a împlinit 18 ani. În acest fel, se asigură continuitatea judecății și a rezolvării cauzei fără întârzieri inutile.

În ceea ce privește compunerea instanței, art. 483 alin. 1 Codul de procedură penală prevede că judecarea cauzelor în care inculpatul este minor se face de judecători care au în mod deosebit posibilitatea să aprecieze starea morală și dezvoltarea minorului și să aleagă dintre măsurile sau sancțiunile prevăzute de lege, pe cele mai potrivite pentru inculpatul minor. Judecătorii care intră în compunerea instanței de judecată a cauzelor cu infractori minori sunt semnați potrivit dispozițiilor art. 483 alin. 1 Codul de cedură penală pentru fiecare instanță de către ministrul Justiției.

Judecarea acestor cauze de alți judecători decât cei menționați de ministrul Justiției, atrage nulitatea holării întâlate, nulitatea fiind expres prevăzută de lege.

### b) Participarea procurorului la judecată

Participarea procurorului este obligatorie în cauzele cu infractori minori atât la prima instanță, în baza prevederilor art. 315 alin. 1 Codul de procedură penală cât și în recurs. Ea trebuie asigurată la toate termenele de judecată, nu numai la cele la care cauza se dezbată în fond. Nerespectarea acestei cerințe privind participarea procurorului la judecarea cauzei atrage, potrivit legii, sancțiunea nulității absolute prevăzută de art. 197 alin. 2 Codul de procedură penală.

### c) Persoanele chemate la judecarea cauzei cu infractori minori

În legătură cu persoanele chemate la judecarea cauzelor cu infractori minori, dispozițiile art. 484 alin. 1 Codul de procedură penală, stabilesc regula generală că infracțiunea săvârșită de un minor se judecă în prezența acestuia. În vederea asigurării prezenței inculpatului minor la judecarea cauzei, pe lângă măsurile de citare obișnuite, se poate dispune aducerea acestuia pe bază de mandat. În cazul în care, cu toate măsurile luate, minorul se sustrage și nu se prezintă în instanță, textul menționat îngăduie judecarea în lipsă.

Art. 484 alin. 2 Codul de procedură penală prevede regula citării părinților, prevăzându-se însă dispoziții speciale privind chemarea și a altor persoane la judecarea cauzelor cu infractori minori. Astfel, instanța este obligată să citeze la judecarea cauzei autoritatea tutelară și pe părinții minorului sau dacă este cazul, pe tutorele, curatorul sau persoana în îngrijirea sau supravegherea căruia se află minorul.

Potrivit prevederilor din același text, instanța este îndreptățită ca, pe lângă părinți și persoanele menționate expres, să citeze și alte persoane a căror prezență este considerată necesară de către instanță. Rațiunea acestei dispoziții speciale este că toate persoanele au dreptul și îndatorirea de a da lămuriri, să formuleze cereri și să prezinte propunerile în privința măsurilor ce ar urma să fie luate. Relatăriile acestor persoane asigură cunoașterea mai exactă a împrejurărilor în care s-a săvârșit fapta, ca și a persoanei minorului și contribuie la o mai bună alegere a măsurilor ce se vor lua. Neprezentarea acestor persoane în cazul în care au fost legal citate nu poate să împiedice judecarea cauzei.

### d) Desfășurarea judecății

Codul de procedură penală conține dispoziții speciale, atât de complementare cât și derogatorii de la dispozițiile procedurii obișnuite. Astfel, ședințele în care sunt judecați infractorii minori se desfășoară separat de celealte ședințe de judecată (art. 485 alin. 1 Codul de procedură penală). Alineatul 2 al art. 485 Codul de procedură penală prevede că ședința nu este publică, aducându-se astfel o derogare de la principiul publicității ședinței de judecată reglementată de art. 290 Codul de procedură penală.

Rațiunea prevederii unei asistențe restrânse la ședința de judecată a infractorilor minori se explică prin faptul că, în această fază a procesului penal, minorul nu trebuie să fie influențat în sens negativ de prezența unui număr mare de persoane, care l-ar putea face să aibă retineri în relatarea

unor împrejurări esențiale, ceea ce ar dăuna atât asupra aflatului adevărului cât și în ce privește formarea unei păreri justie despre faptă și persoana minorului. Înțând seama de posibilitatea de înțelegere mai redusă a unor categorii de minori, art. 485 alin. 3 Codul de procedură penală prevede că atunci când inculpatul este minor sub 16 ani, instanța, după ce-l ascultă, poate dispune îndepărțarea lui din ședință, dacă apreciază că cercetarea judecătoarească și dezbatările ar putea avea o influență negativă asupra minorului. Referitor la cunoașterea mai deplină a mobilului infracțiunii (al săvârșirii acesteia) și a persoanei inculpatului minor, în vederea unei mai bune aprecieri asupra măsurilor ce se vor lua, instanța va trebui să dețină mai înainte de a da hotărârea, informații asupra stării fizice și morale a minorului, a antecedentelor sale, asupra condițiilor în care a fost crescut și a trăit, precum și asupra situației morale și materiale a părinților ori a tutorelui sau persoanei în îngrijirea căreia se află minorul (art. 100 Codul penal), adică obligația legală de a dispune efectuarea anchetei sociale. Când aceasta a fost efectuată în cursul urmăririi penale, instanța va dispune dacă este cazul să facă un supliment de anchetă.

Instanța va dispune efectuarea anchetei sociale în cazul sistării prin plângere prealabilă în cauzele cu infractori minori. Soluționarea cauzei fără efectuarea anchetei sociale constituie o încălcare a unor norme procesuale, încălcarea fiind sancționată cu nulitatea absolută, consecința fiind casarea hotărârii pronunțate. De asemenea, cauza este retrimită spre judecare primei instanțe.

În ce privește determinarea stării fizice sau mintale a minorului, art. 114 alin. 1 Codul de procedură penală prevede că este obligatorie efectuarea expertizei psihiatrică atunci când există îndoială asupra stării psihice a învinuitului sau inculpatului. Aceste dispoziții au caracter general și sunt aplicabile și în cazurile cu infractori minori.

În situația în care, în aceeași cauză propusă judecății, sunt mai mulți inculpați, dintre care unii minori și alții majori, art. 486 Codul de procedură penală stabilește modalități de procedare a instanței diferențiat. În cazul în care este posibilă disjungerea, judecata minorilor infractori se va face separat, după procedura aplicabilă soluționării cauzelor de acest fel. Dacă însă disjungerea nu este posibilă, instanța va judeca atât pe majori cât și pe minori în compunerea prevăzută în art. 483 Codul de procedură penală.

Cu privire la procedura aplicabilă se prevede că judecarea inculpaților majori și minori se va face după procedura obișnuită, minorilor aplicându-li-se însă regulile procedurii speciale minorilor.

#### e) Apărarea minorilor în faza de judecată

Apărarea minorilor este asigurată prin dispozițiile art. 171 alin. 2 a Codului de procedură penală, care prevede că asistența juridică este obligatorie și când inculpatul este minor. Alineatul 4 al aceluiași articol impune să se ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu, dacă minorul nu este asistat de un apărător ales. Sanctiunea încălcării dispozițiilor privitoare la asistența inculpatului minor de către apărător constă în nulitatea hotărârii pronunțate, potrivit prevederilor art. 197 alin. 2 Codul de procedură penală.

care nu poate fi înălțurată în nici un mod și care poate fi invocată în orice stare a procesului, de orice persoană.

În practică, s-a pus problema dacă apărătorul inculpatului minor poate pune concluzii în lipsă inculpatului. În cazurile în care asistența juridică a inculpatului este obligatorie, apărătorul ales sau desemnat din oficiu nu poate pune concluzii în lipsă inculpatului nici în cazurile în care legea dispune ca judecata să se facă în prezența inculpatului, iar acesta se sustrage de la judecată; acesta deoarece este permisă numai asistarea inculpatului nu și reprezentarea lui.<sup>25</sup>

În vederea asigurării efective a apărării inculpatului minor în faza de judecată, se prevede că dacă apărătorul lipsește de la judecarea cauzei și nu poate fi înlocuit, cauza se amână.

#### f) Reglementările speciale privind recursul

Codul de procedură penală, în reglementarea specială a procedurii cauzelor cu infractori minori, prin art. 493 prevede că dispozițiile art. 483-489 se aplică în mod corespunzător și la judecata în instanța de recurs. Deci, potrivit acestei reglementări, la instanța de recurs sunt aplicabile dispozițiile speciale cu privire la compunerea instanței de judecători desemnați de ministerul justiției și la competența de judecată în cazul în care minorul a devenit major între timp.

De asemenea, se vor aplica la instanța de recurs și reglementările proprii cu privire la chemarea unor persoane la judecarea minorului, la desfășurarea judecății, la judecarea minorilor împreună cu cei majori, precum și unele dispoziții speciale care ţin de executarea sau punerea în executare a unor măsuri luate cu privire la infractorul minor.

În ce privește judecarea în recurs, procedura specială pentru minori nu stabilește nici o derogă de la procedura obișnuită a acestei căi de atac, prevăzută în art. 361 din Codul de procedură penală.

## IV. IMPORTANȚA PREVENIRII ȘI COMBATERII CRIMINALITĂȚII JUVENILE

În efortul de identificare și implementare a unor metode și mijloace preventive moderne, eficiente și umanitare, trebuie luate în considerare problemele cauzate profunde, mutațiile sociale, economice și culturale care s-au produs ori sunt pe cale să se producă, generatoare de efecte negative neașteptate în planul percepției și a asimilării lor de către tineri..

Fenomenul infracțional în rândul minorilor și tineretului apare ca o racă a lumii contemporane, ca o consecință a unui complex de factori cu o puternică înrăurire asupra formării personalității lor. Aceste fenomene marcate de creșteri însemnante an de an a cuprins și afectat întreaga societate contemporană.

Fenomenul infracțional cunoaște în prezent o

recrudescență nemaiîntâlnită. Statisticile evidențiază saluturi procentuale îngrijorătoare ale criminalității în rândul minorilor și a tineretului raportat la numărul ai infractorilor și infracțiunilor. Statisticile evidențiază câteva elemente noi ca: brutalitate excesivă în comiterea infracțiunilor, tendința de asociere a delincvenților minori în bandă, agresivitatea, creșterea numărului unor manifestări infracționale fără motivație, fără existența unui mobil ci numai plăcerea de a o săvârși, creșterea numărului celor care săvârșesc acte infracționale la vîrstă fragedă de 12-14 ani.

A început recunoașterea unanimă și deschisă a faptului că actuala situație a criminalității în rândul minorilor și tinerilor nu trebuie căutată în sfera cadrului social, ci trebuie analizată în raport direct cu condițiile pe care le asigură societatea omului tânăr. Șomajul, nesiguranța viitorului, inacceptabilitatea la învățământ asociate cu propagarea cruzimii și a brutalității, cu proliferarea asasinatului și a jafului de către mai multe posturi de televiziune și videoteci reprezentă adevărate cauze ale vertiginoasei creșteri ale delincvenției în rândul minorilor și al tineretului. Privăjunile economice, mizeria și sărăcia, promiscuitatea și lipsa oricărui orizont, însotesc viața mai multor tineri și copii.

În România nu poate fi lipsit de relevanță fenomenul îngrijorător al restrângerii activității economice, urmat de o indisponibilizare importantă a forței de muncă, aspect consecutiv al unui fenomen, generator de dislocări ale populației rurale și concentrarea urbană. Prin ele însese, industrializarea și urbanizarea nu pot fi considerate ca factori sociali negativi. Dar, în timp, acestea permit formarea unor comunități eterogene cu grad scăzut de structurare și coeziune socială și diminuează autoritatea și funcția de control social ale familiei și microcolectivului, formând delincvență (grupuri stradale, populații marginale, medii viciate etc.).

Pe de altă parte, în mediul urban, nivelul aspirațiilor crește în contradicție cu posibilitățile reale de satisfacere a lor. Odată declanșată, restructurarea adâncște această criză, determinând o scădere dramatică a nivelului de trai, de aici rezultând sentimente de frustrare și tendințe de răzbunare prin violență împotriva societății. Criza amplifică efectele unor elemente cauzale benigne cum ar fi stările conflictuale familiale, consumul de alcool, modul de viață parazitar cu represuni dintr-între cele mai grave asupra minorilor, cei ce nu pot niciodată stabili relații normale cu lumea adultă, provenind din familii în care violența și viciul este limbajul obișnuit între soț și copii sau în care părinții abdică de la îndatoririle firești. În astfel de cazuri, cel mai adesea, copiii ajung să săvârșească furturi, spargerii, violuri, tâlhării, omucideri, pentru că sunt fără supravghere părintească și nu muncesc.

În multe cazuri, unele fapte antisociale sunt săvârșite de către minori la îndemnul părinților, aceste situații fiind specifice familiilor de recidiviști, mai ales în rândul romilor. Acestea rezultă din ponderea însemnată a minorilor depistați de organele de poliție și internați în centre de primire sau unități de ocrotire, aceștia ducând un mod de viață parazitar, trăiesc din speculă, înselăciuni, furturi din buzunare, din autoturisme și locuințe.

Activitățile specifice întreprinse de poliție și alte organe

cu atribuții în prevenirea și combaterea delincvenției juvenile, dezvăluie constant rolul deosebit de nociv al mediilor și grupurilor de socializare negativă, în special a grupurilor stradale și parazitare în proliferarea delincvenției juvenile.

Delincvența juvenilă, în ansamblu ei, nu este altceva decât consecința absenței sprijinului moral oferit de adult, a lipsei de protecție, îngrijire și grijă primite în familie, a eșecului activității de educație morală primită în școală etc.

Un minor delincvent este de fapt o victimă și nu un vinovat conștient de responsabilitățile ce i se impută.

Educația morală nu implică activitatea unui singur factor, ci a unei totalități de factori și instituții a căror cooperare devine imperios necesară în modelarea personalității morale a adolescentului.

Un rol fundamental revine familiei, valorilor și atitudinilor morale promovate în cadrul ei. Gradul ei de organizare și coeziune, climatul conjugal și relațiile intrafamiliale ca din modelul educativ promovat de părinți influențează puternic socializarea și integrarea morală a tinerilor. Cu cât părinții sunt mai prezenți în viața de familie, cu atât se realizează mai armonios socializarea și integrarea morală a tinerilor prin cunoașterea, învățarea și interiorizarea normelor de conviețuire socială. Dimpotrivă, existența unei disfuncții în organizarea vieții de familie conduce la dezmembrarea treptată a familiei, la apariția unor manifestări și deprinderi negative.

Asemenea familii promovează în stil deficitar, ridicând multe probleme de adaptare și integrare socială a membrilor ei.

În funcție de aceste particularități, se evidențiază posibilitatea alcăturirii unei clasificări a acestor familii:

a) Familii cu carente educative datorate deteriorării relațiilor intrafamiliale și destabilizării principalelor funcții. În această categorie pot fi incluse atât familii organizate cât și dezorganizate, dar care practică un stil educativ defectuos și care nu exercită un control asupra comportamentului cotidian al acestora, necunoscând preocupările extrașolare și modalitățile de petrecere a timpului liber de către copii, grupul lor de prieteni sau de joacă etc.;

b) Familii cu probleme deosebite în privința realizării funcțiilor datorită dezorganizării sau descompunerii grupului familial prin deces, abandon, divorț;

c) Familii cu probleme deosebit de grave datorită nefuncționalității sau disoluției totale a grupului familial. Sunt de regulă familii la care unul sau ambii părinți sunt bolnavi cronici, alcoolici, imorali, cu antecedente penale sau recidiviști.

Formele de manifestare a inadaptării și neintegrării sociale sunt:

- acte delincvențe ocazionale sau întâmplătoare comise de unii adolescenți care prezintă suficiente indicii de socializare morală, familială sau socială. Asemenea acte deviante nu au o pericolozitate socială deosebită, deținându-se de multe ori spontan, fie din spirit de bravădă, de teribilism sau solidaritate cu alții tineri, fie la incitația alcoolului sau a altor persoane;

- acte delincvențe comise de adolescenți care prezintă deficiențe serioase de adaptare și integrare

socială, profesională și culturală, având deja comise o serie de fapte cu caracter deviant (fugă de acasă, de la școală, vagabondaj, consum de alcool etc.);

- acte delincvente săvârșite de tineri care provineau din familii dezorganizate sau descomplecate unde există modele comportamentale diferite prin criminalitate, agresivitate, imoralitate, alcoholism, promiscuitate. Astemenea acte se caracterizează printr-o pericolozitate socială ridicată (omoruri, tâlhării, violuri) fiind săvârșite de regulă în grupuri organizate.

Un alt factor important în procesul de reeducare și reintegrare socială este școala. Sanctiunea internării Tânărului delincvent într-un centru de reeducare presupune un proces de învățare și interiorizare a unor roluri dezirabile, prin dirijarea conducei sociale a acestuia spre scopurile dorite.

Ca activitate fundamentală a instituțiilor specializate se urmărește reeducarea minorilor delincvenți prin schimbarea universului de valori și norme morale ale celor sănătăționat și oferirea unui nou climat de educație.

La nivelul școlii se poate organiza o bună profilare a manifestărilor predelincvente în rândul elevilor, prin folosirea unor instrumente de predicție, ca și prin folosirea unor scale de evaluare a stării educaționale și morale a acestora. Cadrele didactice vor trebui reciclate prin absolvirea unor cursuri de psihologie a copilului, sociologia familiei etc., legătura dintre părinti și cadrele didactice va trebui de astemenea diversificată și permanentizată.

La nivel macrosocial, măsurile de prevenție și profilaxie sunt dificil de elaborat și aplicat. Se are în vedere în acest sens, elaborarea unei noi legislații a muncii pentru tineri, a unui nou cadru al dreptului familiei tinere, evitarea multiplicării textelor legislative care să includă norme prohibitive pentru tineri.

La nivel microsocial, pe lângă revitalizarea funcțiilor de bază ale instituțiilor sociale cu rol educativ și control social (familia, școala, întreprinderea) se impun și următoarele măsuri:

- intensificarea activității de popularizare a legislației în licee și școli generale cu prezentarea unor cazuri concrete de încălcare a acestora;
- prezentarea în presă a cazurilor în care anumiți elevi au săvârșit infracțiuni;
- organizarea unei legături mai strânse între poliție și conducerile instituțiilor de învățământ;
- desfășurarea de acțiuni polițienești de prevenire și combatere a faptelor antisociale în locuri frecventate de minori.

Fenomenul de devianță juvenilă se manifestă în prezent în țara noastră cu o intensitate sporită.

Realitatea în România post revoluționară precum și cea întâlnită chiar în țări cu tradiție democratică, confirmă că nu pot fi trecuți cu vederea factorii implicați în prevenirea și combaterea infracțiunilor și a altor fapte antisociale.

Statisticile penale demonstrează o creștere a frecvenței delictelor comise de către minori și tineri în perioada urmând revoluției din decembrie și mai ales o intensificare a gravității acestor delicte specifice unei categorii tot mai mari de adolescenți.

Astfel, statisticile arată că după genul de infracțiuni se au comis:

- 42,7% tâlhării;
- 27% violuri;
- 13,5% furturi;
- 12,6% omoruri;
- 4,2% alte infracțiuni.

Acest fenomen nu reprezintă nu numai un rezultat al situației existente ca o urmare a revoluției, ci o amplificare a tendințelor existente încă din timpul dictaturii și care din motive ideologice au fost ignorate sau ținute ascunse opiniei publice din țara noastră.

Cercetări asupra fenomenului de delincvență juvenilă au fost întreprinse și înainte, însă datele și informațiile rezultate nu au putut fi publicate datorită cenzurii severe instituite asupra oricărui material documentar care "devia" de la regulile ideologice.

Criminalitatea juvenilă reprezintă un fenomen îngrijorător cu care se confruntă și alte țări ale lumii. Este de remarcat că atât activitatea de prevenire, cât și cea ulterioară de reeducare a delincvenților minori, par a fi lipsite de eficiență, deoarece se constată că linia criminalității juvenile este vertiginos ascendentă, iar măsurile educative odată luate nu își îndeplinesc scopul propriu-zis.

O dovadă eloventă a preocupărilor constante pe plan mondial pentru prevenirea infracțiunilor și tratamentul delincvenței juvenile o constituie și cele opt congrese internaționale sub patronajul O.N.U. în perioada 1955-1990.

Între 27 august și 7 septembrie 1990 la Havana și-a desfășurat lucrările cel de-al optulea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților. Tema generală a Congresului a fost "cooperarea internațională în domeniul prevenirii crimei și justiției penale în secolul XXI". Pe ordinea de zi au fost înscrise cinci mari subiecte, al patrulea fiind "Prevenirea delincvenței juvenile, justiția pentru minori și protecția tinerilor".

În cursul dezbatelerilor s-a subliniat că tinerii constituie grupul cel mai important de delincvenți și de victime; ei sunt în mod special vulnerabili pentru că sunt expuși influențelor negative și victimizării și sunt mai ușor implicați în situații care devin infracțiuni. Ei se află cel mai adesea în conflict cu legea mai mult decât oricare grup de vîrstă și prima lor faptă infracțională este datorată unor numeroși factori. Atitudinile sociale, conudita și comportamentul non-conformist reprezintă adesea expresia incertitudinii tinerei și trecerea este inevitabilă spre conformitate.

Această apreciere a ghidat lucrările O.N.U. în acest domeniu printre care și adaptarea Ansamblului de reguli minimale ale Națiunilor Unite cu privire la administrarea justiției pentru minori de către cel de-al șaptelea Congres pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților în 1985. Cele două instrumente suplimentare și complementare care au fost elaborate, adică:

1. Principiile directoare ale Națiunilor Unite pentru prevenirea delincvenței juvenile și
  2. Ansamblul de reguli a Națiunilor Unite pentru protecția minorilor privați de libertate,
- se aplică cîndamă întreagă de probleme privind tinerii delincvenți.

## **MINÂ ŞI SPERANÂ**

Principiile conținute în cele două noi proiecte de instrumente internaționale au beneficiat de un sprijin considerabil. S-a observat că ele pot avea ca efect largirea cadrului normativ în domeniul justiției pentru minori și pot inspira țările care doresc să adopte măsuri strategice privitoare la acest scop. Caracteristica lor esențială constă în aceea că pun accentul pe integrarea socială a copiilor. Aceste principii directoare sunt considerate ca un instrument progresist care răspunde nevoilor specifice ale unei strategii eficace de prevenire a delincvenței.

S-a apreciat că prevenirea delincvenței juvenile, promovarea și aplicarea justiției pentru minori sunt importante pentru comunitatea mondială. De asemenea, s-a arătat că sistemele de justiție pentru minori în diferite țări au făcut obiectul unui examen aprofundat în scopul de a se alinia la Regulile de la Beijing. Strategiile pentru prevenirea delincvenței și protecția tinerilor aflați în detinere provizorie care sunt descrise de noile instrumente complementare, au fost deja examineate în vederea adoptării.

S-a indicat că aceste măsuri au avut efecte perceptibile asupra numărului cazurilor de delincvență juvenilă, ceea ce arată că este o legătură posibilă între ameliorarea calității justiției pentru minori și reducerea cazului de delincvență juvenilă.

Rolul poliției în măsurile comunitare de prevenire a delincvenței și aplicarea la tineri a unor proceduri, altele decât justiția oficială ca și orientarea spre o infrastructură viabilă cuprinzând specialiști, servicii și instalații de prevenire sunt considerate ca fiind factori speciali importanți, deloc neglijabili.

Una dintre problemele deosebit de grave este aceea a copiilor străzii, îndeosebi în zonele urbane ale țărilor în curs de dezvoltare, pentru care este necesar să se elaboreze proiecte și programe specifice Fondului Națiunilor Unite pentru copilărie.

În ceea ce privește exploatarea copiilor, folosirea acestora de către adulți în activități criminale a fost considerată ca un fenomen alarmant și din ce în ce mai grav, atât pe plan calitativ cât și pe plan cantitativ. Acești copii se află antrenați în lumea delincvenței, ceea ce compromite de timpuriu dezvoltarea și viitorul lor. Faptul că numeroși tineri sunt implicați în comerțul și consumul de droguri este o sursă de grave preocupări și pretinde un mare efort de prevenire. Tinerii sunt ținta preferată pentru traficanții de droguri. Organizațiile criminale îi fac să participe la trafic și la distribuirea ilicită de droguri profitând de vulnerabilitatea lor pentru a-i face consumatori.

Abuzul de alcool la tineri este un alt fenomen de risc care nu face obiectul unor măsuri adecvate. Metodele adoptate și informațiile difuzate nu sunt nici adecvate nici eficace.

Încidența, aparent în creștere, a actelor de violență și a altor infracțiuni grave comise de tineri, în special în grupuri, este nelinișitoare și arată că este necesar să se instaureze un dialog între culturi și să se ajungă la un acord asupra acțiunilor pentru a trata această problemă dificilă. S-a apreciat că ea va determina orientarea lucrărilor O.N.U. în domeniul justiției pentru minori în anii viitori. Trebuie să se atace cu prioritate problema delincvenței grave și a

recidivismului la tineri. În acest scop, trebuie să se întreprindă cercetări și studii și să se conducă o acțiune comună pentru a se concepe măsuri mai adecvate, ținând cont de lacunele și eșecurile programelor de readaptare și de reinserție a acestor delincvenți.

În cursul debaterilor au fost făcute declarații asupra problemei violenței în familie. Ele s-au referit în principal la eforturile făcute pentru studierea, elaborarea și aplicarea de politici, măsuri și strategii atât din interior cât și din exterior a sistemelor de justiție penală, care să permită să se prevină violența care se execută în sănul familiei, contra tinerilor și de a veghea ca victimele acestui tip de violență să fie tratate cu echitate.

Largul interes de care se bucură acestă temă majoră a lumii contemporane poate fi remarcat și în numărul mare de studii și cercetări efectuate de instituțiile cu responsabilitate în domeniu. Dar în ciuda resurselor alocate acestui și a cercetărilor tot mai ample care s-au efectuat, măsurile efective pentru limitarea fenomenului infracționalității juvenile au avut, în general, rezultate nesemnificative.

Cercetările pentru găsirea unor soluții de reeducare a manifestărilor antisociale în rândul populației tinere preocupă în egală măsură oamenii de știință: criminologi, juriști, sociologi, psihologi, politologi, care se reunesc din ce în ce mai frecvent în congrese, consfătuiri și reuniuni interne și internaționale pentru a dezbatе căile, formele și metodele de acțiune în vederea reducerii delincvenței în general și celei juvenile în special.

Presă și publicațiile progresiste la îndemâna oamenilor de știință au început o adevărată campanie de punere în evidență a fenomenelor care macină azi societatea, a cauzelor care le generează, cât și a perspectivelor îngrijorătoare ale acestora în condițiile în care problema tineretului nu va deveni un obiect de preocupare mai intensă.

### **Note bibliografice:**

<sup>1</sup> V. Dobrinou, Drept Penal Român - Partea Generală, Ed. Europa Nova, București, 1997

<sup>2</sup> Gh. Nisdoreanu, §.a.m.d., Drept Penal - Partea Generală, Ed. Europa Nova, București, 1999, p. 147

<sup>3</sup> Gh. Nisoreanu, §.a.m.d., Op. cit., p. 405

<sup>4</sup> Articolul 99 C. pen. prevede că: "Minorul care nu a împlinit vîrstă de 14 ani nu răspunde penal. Minorul care are vîrstă între 14 și 16 ani răspunde penal, numai dacă se dovedește că a săvârșit fapta cu discernământ. Minorul care a împlinit vîrstă de 16 ani răspunde penal."

<sup>5</sup> V. Dongoroz și colab., Explicații teoretice ale Codului penal, vol. I, București, 1974, p. 414

<sup>6</sup> L. Biro, notă la dec. pen. Nr. 59/1960 a Trib. Cluj, în L.P. nr. 9/1960, p. 66; E. Boeriu, notă la sent. Pen. Nr. 420/1965 a Trib. Pop. Sighișoara, în R.R.D. nr. 1/1967; V. Papadopol, notă la sen. Pen. nr. 420/1966 a trib. Pop. Sighișoara, în R.R.D. nr. 1/1967.

<sup>7</sup> Legea nr. 3/1970

<sup>8</sup> Art. 4 alin. 1 Codul familiei

<sup>9</sup> Art. 4 alin. 2 Codul familiei

<sup>10</sup> Sub codul anterior s-a emis și părerea potrivit căreia în caz de concurs de infracțiuni nu mai pot fi stabilite măsuri

educative pentru unele dintre ele, din moment ce pentru una sau mai multe infracțiuni concurente au fost aplicate pedepse. L. Biro, "Considerații privitoare la revocarea libertății supravegheate", în J.N. nr. 3/1964, p. 96.

<sup>11</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d., Op. cit., p. 415

<sup>12</sup> C. Bulai - Drept penal român. Partea generală, vol. I, Casa de Editură și Presă "Şansa s.r.l.", Bucureşti, 1992, p. 136

<sup>13</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d. - Op. cit., p. 416

<sup>14</sup> Prin Decretul nr. 545/1972 denumirea de "Centru de reeducare" a înlocuit denumirea de "Institut special de reeducare"

<sup>15</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d. - Op. cit., p. 514

<sup>16</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d. - Op. cit., p. 515

<sup>17</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d. - Op. cit., p. 515

<sup>18</sup> V. Dongoroz - Explicații teoretice ale codului de procedură penală, București, 1974

<sup>19</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d. - Op. cit., p. 516

<sup>20</sup> T. Vasiliu, G. Antoniu, Șt. Daneș, G. Dărăingă, D. Lucinescu, V. Papadopol, D. Pavel, D. Popescu, V. Rămureanu - Codul penal comentat și adnotat, Ed. științifică, București, 1972

<sup>21</sup> Gh. Nistoreanu, §.a.m.d. - Op. cit., p. 519

<sup>22</sup> C. Mitrache, Drept penal. Partea generală, Ed. "Şansa s.r.l.", 1993

<sup>23</sup> Constituția României, art. 24

<sup>24</sup> V. Dongoroz - Explicații teoretice ale Codului de procedură penală, București, 1974

<sup>25</sup> M. Preda - Urmărirea și judecata infracțiunilor săvârșite de minori, în R.R.P., nr. 9/1970, p. 15

recuperativă a minorilor din școlile speciale de reeducare, Simpozionul național de criminologie, București, 1982

<sup>15</sup> Dobrinoiu V., Nistoreanu G. și alții – Drept penal. Partea generală, Editura Europa Nova, București, 1999

<sup>16</sup> Dobrinoiu V. – Cauze penale comentate, București, 1987

<sup>17</sup> Dongoroz V. – Explicații teoretice ale Codului penal, vol. I-IV, București, 1974

<sup>18</sup> Dongoroz V. - Explicații teoretice ale Codului de procedură penală, București, 1974

<sup>19</sup> Dragomirescu V. – Psihologia comportamentului deviant, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976

<sup>20</sup> Loghin O. – Dreptul penal român. Partea specială, Casa de Editură și Presă Şansa SRL, București 1992

<sup>21</sup> Mitrache C. – Drept penal. Partea generală, Casa de Editură și Presă, Şansa SRL, București, 1993

<sup>22</sup> Neagu I. – Drept procesual penal, Editura Academiei Române, București, 1988

<sup>23</sup> Neagu I. – Tratat de procedură penală, Editura Pro, București, 1997

<sup>24</sup> Nistoreanu G. și alții – Drept penal. Partea specială, Editura Europa Nova, București 1999

<sup>25</sup> Stanca I., Matei G., Stan I. – Contribuții la studiul etiologiei infracționalității juvenile, Serviciul editorial București 1992

<sup>26</sup> Stănoiu R. M. – Introducere în criminologie, București, 1989.

**Conf. Univ. Dr. OCTAVIAN POP**

#### BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Constituția României
2. Codul Penal Român
3. Codul de Procedură Penală
4. Legea nr. 104/1992 privind modificarea Codului Penal și a Codului de Procedură Penală, publicată în Monitorul Oficial nr. 244 din 01 oct. 1992
5. Antoniu G. – Vinovăția penală, Editura Academiei Române, 1995
6. Antoniu G. – Reforma penală la primul pas, Revista de drept penal nr. 4/1996, nr. 1/1997 și nr. 2/1997
7. Antoniu G., Bulai C. (Coordonator) – Practica judiciară penală, vol. I-IV, Editura Academiei Române, 1988-1997
8. Antoniu G., Vasiliu T. – Codul penal comentat și adnotat. Partea generală, Editura științifică, București, 1972
9. Banciu D., Rădulescu D., Voicu M. – Introducere în sociologia delincvenției juvenile, Editura Medicală, București 1990
10. Banciu D., Rădulescu S., Voicu M. – Adolescentii și familia, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1987
11. Bogdan T. – Comportamentul uman în procesul judiciar, București 1983
12. Bulai C. – Manual de Drept Penal. Partea generală, București, 1997
13. Bulai C. – Dreptul penal român. Partea generală, vol. I, Casa de editură și presă Şansa SRL, București, 1992
14. Cristescu D., Păunescu D. – Acțiuni de terapie

# POCĂINTA ÎN VECHIUL TEŞTAMENT

Păcatul este cel care urăște chipul lui Dumnezeu în om, face conștiința acestuia să devină asemenea unei mari învoiturări, pricinuindu-i neliniștea sufletească. Păcatul este asemenea unui parazit, dar unul existențial, care infectează viața și devenirea, afectează esența umană, care produce tot felul de răni sufletești. Datorită urmărilor pricinuite de păcat, omul a simțit nevoie de a se elibera din robia acestuia prin diferite feluri. Una dintre modalitățile prin care omul din timpurile cele mai îndepărțate, începând chiar cu Adam, încearcă să-și găsească alinarea sufletească, este pocăința sau părerea de rău.

Sentimentul pocăinței și mărturisirea păcatelor fac parte din miezul tuturor religiilor. Sufletul omenesc a manifestat dintotdeauna o repulsie firească față de păcat și a căutat prin diferite mijloace să se curețe de el, să-l îspășească și să-și asigure favoarea Divinității.

Pocăința, ca virtute, nu o întâlnim doar la poporul ales, ci la toate popoarele, mai ales la cele care au mai păstrat un rudiment din Revelația primordială. Ea este un fenomen general uman care are un caracter ireversibil. Sentimentele de pocăință și practici pentru mărturisirea, îspășirea și curățirea păcatelor aflăm din toate religiile primitive și antice, dar în mod deosebit la poporul ales.

Pocăința, în toate religiile precreștine, nu avea puterea purificării păcatelor, indiferent de modul în care se făcea, pentru că nu avea harul dumnezeiesc, cel care curăță sufletul omului de orice necurățire, ca și în toate religiile precreștine, pocăința este și la poporul ales modalitatea prin care omul își elibera sufletul de tot ceea ce era contrar poruncilor divine. Cu toate acestea, între pocăința pe care o întâlnim la poporul ales și cea pe care o întâlnim la celelalte popoare este o mare deosebire, pentru că poporului iudeu Dumnezeu, prin Moise, i-a dat Legea pe care Irebuiu să o îndeplinească. Această Lege cuprindea însă, printre multe altele și îndemnuri la pocăință.

În Vechiul Testament pocăința este doar o virtute naturală superioară și nu o Taină Sfântă, însă ea are o valoare pedagogică covârșitoare pentru că «a făcut să vibreze abisurile conștiinței umane și coardele cele mai sensibile ale inimii pe drumul către întoarcerea în paradisul pierdut»!

Avându-se în vedere faptul că păcatul este, înainte de toate, «o nesocotire a dreptății dumnezeiești, a cărei lege însă nu va putea fi înlăturată și, în același timp, o disprețuire a bunătății divine»<sup>2</sup>, Dumnezeu dă prin Moise o poruncă, cuprinsă în Lege, care rămâne normă pentru mărturisirea păcatelor: «Deci, dacă omul a căzut în păcat prin vreunul din aceste chipuri, atunci să-și mărturisească păcatul săvârșit» (Levitic V, 5).

Astfel, în Vechiul Testament, pocăința apare la poporul ales ca o modalitate prin care omul se curăță de păcatele care îl îndepărtează de Dumnezeu.

Ea merge paralel cu nevoia îspășirii păcatului și se manifestă ca o durere și părere de rău pentru tot ceea ce a săvârșit rău omul.

Poporul ales, pentru că s-a depărtat de multe ori de Ia calea cea dreaptă a Dumnezeului celui adevărat, a avut nevoie de anumite persoane alese care să le arate că păcatul este urât de Dumnezeu și că numai împlinind voia Lui se pot împărtăși de iubirea divină. Acești oameni sunt profetii care, ca niște trâmbițe dumnezeiești, chemau poporul la pocăință și, prin ea, la împăcarea cu Dumnezeu.

Profetii mari și cei mici știau că păcatul este cauză multor rele, care s-a abătut asupra poprului ales. De aceea, i-a chemat totdeauna la pocăință pe fiili lui Avraam – Isaac și Iacob – adică pe fiili poporului ales.

Astfel, Isaia profetul, strigă: «Întoarceți-vă către Mine și veți fi mântuiti, voi cei ce locuți în tururile pământului... Că Eu sunt Dumnezeu tare și nu este altul» (Isaia 45, 42). La rândul său, profetul Ieremia îndeamnă pe toți să vină la Domnul cu inima zdrobită, căci El este îndelung - răbdător: «Întoarceți-vă, voi copii căzuți de la credință, zice Domnul, că M-am unit cu voi» (Ieremia 3, 14).

În ceea ce-l privește pe profetul Iezuchiel, unul din cele mai frumoase și bogate în conținut îndemnuri referitoare la pocăință este următorul: «Dar dacă cel rău se întoarce la neleguiurile sale, pe care le-a făcut și păzește toate legile Mele și face ceea ce este bun și drept, el va trăi și nu va muri» (Iezuchiel 18, 21).

Ducerea poporului ales în robie este, așa cum au arătat profetii, urmarea păcatelor săvârșite de popor și de conducătorii lor. De aceea, profetii au chemat la pocăință pe toți, pentru că ea este cea care pe de o parte îl eliberează pe om de păcate, iar pe de altă parte îl eliberează pe toți prin puterea lui Dumnezeu din robia în care au fost duși de alte popoare.

În robia babilonică, Daniel cheamă pe toți la adevăratul Dumnezeu și la credința în El, adică la pocăința cea adevărată. Același lucru îl fac și ceilalți profeti: Osea, Maleah, Zaharia și Ioil. Din multimea chemărilor la pocăință făcute de profetii poporului evreu aflat în robie, cea a lui Ioil este semnificativă: «Acum, zice Domnul, întoarceți-vă la Mine din toată inimă voastră, cu posturi, cu plâns și cu tânguire. Sfășiați inimile și nu hainele voastre și întoarceți-vă către Domnul Dumnezel nostru...» (Ioil 2, 12 - 13).

Iată deci, că din cele expuse anterior rezultă că, prin pocăință, la care poporul ales este chemat de profeti – acele alăute și harpe ale Duhului Sfânt, se înțelege întoarcerea tuturor de la cele rele la cele bune și plăcute lui Dumnezeu, pentru că numai aşa omul nu va muri, ci va fi viu și binecuvântat de Părintele Cereșc.

Pe lângă toate apelurile la pocăință făcute de profetii Vechiului Testament, cuprinde și numeroase practici de penitență impresionante, care au rolul de a purifica pe fiili poporului ales de păcatele ce i-au îndepărtat de Creator și de a-l împăca pe om cu Dumnezeu.

La poporul ales pocăința a fost arătată prin diferite manifestări exterioare și practici de penitență. Acele manifestări exterioare constau în spălarea trupului, cădere în genunchi, ridicarea mâinilor la cer, smulgerea părului și

a bărbii, presărarea capului cu cenușă, ruperea hainelor, îmbrăcarea în sac și culcatul în cenușă, asemenea locuitorilor cetății Ninive: «Pretutindeni foc, pretutindeni cenușă, pretutindeni vajet și jale. Chiar cel cu coroană pe cap s-a pogorât de pe tronul cel împăratesc, s-a îmbrăcat în sac, și-a presărat cenușă pe cap și și-a smuls cetatea din ghearele primejdiei».<sup>3</sup>

În fruntea acestei practici stă abundenta de spălări și jertfe, expresie a regretului omului pentru păcatele săvârșite și a dorinței celui vinovat să le iertă.

Prin revelația pe cale supranaturală, omul a înțeles în modul cel mai lăptit că sufletul său trebuie curățit de orice păcat prin aducerea de jertfe, care substituie pe acesta de la pedeapsa cu moartea pe care ar merita-o, căci, așa cum spune Sf. Scriptură: «Plata păcatului este moartea».

Obiectul jertfei la poporul ales este păcatul, iar subiectul este sufletul, părți distincte în aducerea adevăratului sacrificiu lui Dumnezeu.<sup>4</sup>

Pentru păcatele săvârșite din știință sau din

neștiință, fiilii poporului ales trebuiau să aducă, potrivit Legii divine, tot felul de sacrificii de animale și păsări, cereale, legume și fructe. Aducerea acestor jertfe confirmă faptul că omul se căiește pentru faptele sale care îl separă de Dumnezeu și că, prin ele, recunoaște că păcatul este cel care l-a depărtat de Creatorul său.<sup>5</sup>

Arderea de tot a jertfelor sau holocaustelor erau aduse pentru iertarea păcatelor de cei care aveau conștiință vinovătiei înaintea lui Dumnezeu. În afară de aceste holocauste, jertfele pentru păcat specifice poporului ales au fost rânduite de Dumnezeu în Legea mozaică cu scopul de a curăța pe om de păcate și pentru a-l împăca pe acesta cu Divinitatea. De o importanță deosebită era jertfa din «ziua împăcării», care se aducea la templu o dată pe an de către marele arhiereu, în numele, în locul și pentru iertarea păcatelor poporului. Această jertfă era centrală în practica pocăinței, pentru că păcatele comunității treceau asupra victimei care, odată sacrificată, făcea să dispară cu ea tot răul care trebuia să se reverse asupra poporului.<sup>6</sup>

Așadar, jertfele pentru păcat au avut un rol important în lupta omului împotriva păcatului care îl excludea pe acesta din comuniunea cu Dumnezeu.

Pe lângă diferite manifestări exterioare și practici de penitență, la poporul ales a existat și mărturisirea păcatelor, care era atât personală, cât și colectivă.

Mărturisirea personală se făcea înaintea preotului, căci el avea misiunea să curete de păcate pe cel care le-a săvârșit: «Prin aceasta îl va curăța preotul de păcatele lui, pe care le-a săvârșit...» (Levitic 5, 13). Celebre sunt mărturisirile personale ale regelui David înaintea profetului Natan (2 Regi 12, 1-13), dar și ale regelui Saul înaintea lui Samuel (1 Regi 13, 11-14).



Mărturisirea personală a păcatelor are o importanță deosebită, așa cum vedem în «Pildele lui Solomon»: «Cel ce își ascunde păcatele lui nu propășește, iar cel ce le mărturisește și se lasă de ele va fi miluit» (Pildele lui Solomon 28, 13).

În afară de mărturisirea personală a păcatelor a existat la poporul ales și mărturisirea colectivă: fie a poporului întreg, fie a unei cetăți, prin care se recunoșteau păcatele comune ale poporului, iar nu păcatele pe care le-au săvârșit anumite persoane. În mărturisirile publice, poporul grăia ca o unitate (Numeri 21, 17; Judecători 10, 10).

Răsfoind Sfânta Scriptură a Vechiului Testament, vom fi plăcut impresionări de numeroasele pilde de pocăință care ne întâmpină, pilde de urmat de către fiecare dintre noi, știut fiind faptul că «pocăința înseamnă schimbarea profundă a existenței noastre».

În Vechiul Testament, pocăința apare legată de păcatul lui Adam și Eva, săvârșit cu deplină libertate morală și conștiință

lucidă. Astfel că, pocăința lui Adam se afirmă imediat după cădere și lucrează ca forță de neoprit. Ea se arată că vinovălie, apoi ca rușine și frică față de Dumnezeu, de care încearcă să se ascundă. Acest fapt dovedește că glasul adânc al conștiinței strigă după pocăință, iar acesta se manifestă ca durere, atât pentru păcatul săvârșit, cât și pentru tot ceea ce a pierdut.<sup>7</sup>

Prima carte a Sfintei Scripturi, Facerea, încă din primele capitoare, ne arată că Dumnezeu cheamă pe protopărintii noștri la o mărturisire personală, la o descriere a cauzei care l-a determinat pe fiecare la păcat încă după ce acesta a fost înfăptuit.

Cea mai frumoasă și mai profundă icoană a pocăinței din Vechiul Testament este cea a împăratului David, celui căruia «inima i-a devenit tronul Sfânt al împăratului Cereș și căința i s-a făcut piatră de hotar și început pentru o nouă viață».<sup>8</sup>

Pocăința lui David pentru cele două păcate săvârșite (uciderea generalului Urie și păcatul comis cu soția acestuia, Batseba) a fost una sinceră, izvorâtă din adâncul inimii. Ea este pentru credinciosul ortodox modelul vrednic de urmat, căci așa cum spun Sfinții Părinți: «David a păcatuit înaintea lui Dumnezeu de puține ori și a plâns toată viața, pe când noi păcătuim mereu și nu plângem niciodată».

David trebuie să reprezinte pentru fiecare dintre noi «tipul celor care cad după venirea la cunoștință, dar prin pocăință și practicarea virtuților dobândesc din nou bucuria dumnezeiască a sufletului».<sup>9</sup> El ne dovedește că numai «printr-o sincera pocăință, cu o hotărâtă osândire de sine, în fața lui Dumnezeu, omul lăuntric se curăță».<sup>10</sup>

Păcatele care i-au adus atâtă amărăciune sufletească împăratului David î-l au făcut pe acesta să vină înaintea lui

## LUMINĂ ȘI SPERANȚĂ

Natanael și să și le mărturisească, pentru că numai așa își putea elibera conștiința de neliniștea care îl tulbură. Mărturisirea sinceră a lui David «apare ca leacul providențial pentru amărăciunile și deznașdejdile cele mai grele ale sufletului. În ea se oglindește remușcarea ce zguduiе conștiința noastră.»<sup>11</sup>

Pocăința lui David este esența Psalmului 50, care nu este altceva decât o zguduitoare rugăciune de pocăință. În afară de acest psalm, împăratul a mai alcătuit și alți psalme; însă șapte dintre ei sunt cunoscuți în cultul Bisericii noastre ca fiind «psalmii de pocăință» (Ps. 6, 31, 37, 50, 101, 129 și 142).

În Psalmul 6, profetul David imploră cu multă încredere mila lui Dumnezeu, ca să-i vindece rănilor păcatelor și să-l ierte că este neputincios. Din această cauză, împăratul David spală patul său în fiecare noapte, iar cu lacrimile sale udă asternutul său (Psalmul 6, 6). Iată aşadar că pocăința sinceră a lui David este însoțită de lacrimi, pentru că lacrimile pocăinței sunt cele care sting focul păcatului.

Profetul David conștientizează în psalmul 31 că suferința care s-a abătut asupra lui este rodul păcatelor, căci «păcatul l-am cunoscut și fărădelegea mea n-am ascuns-o» (Ps. 31, 5). Pentru că s-a mărturisit din toată inima, Dumnezeu i-a iertat nelegiuirea păcatelor săvârșite.

Psalmistul este convins că păcatele sale sunt cauza răului din viața sa, pentru că ele atrag mânia și pedeapsa lui Dumnezeu, pun în suflet povară mare, aduc necaz și tulbură inima. Din această cauză, înfricoșat de urmările dezastroase ale păcatelor, mărturisește: «Că fărădelegea mea nu o voi vesti și mă voi îngriji pentru păcatul meu» (Psalmul 37, 18).

Cel mai frumos psalm de pocăință este însă Psalmul 50, în care și noi, împreună cu regele David, ne plângem păcatele ori de câte ori sufletul ne este îngreuiat de plumbul acestora. În acest psalm, David imploră marea milă a lui Dumnezeu, pentru a-i șterge toată fărădelegea, pentru a-l curăța de păcatele pe care le recunoaște, dar care sunt înaintea lui pururea. Psalmistul dorește ca Dumnezeu să-și întoarcă fața de la nelegiuirile sale și pentru că nu-i pierde nădejdea în îndurarea lui Dumnezeu, se roagă astfel: «Nu mă iepăda de la fața Ta și Du-hul Tău cel Sfânt nu-l lua de la mine» (Psalmul 50, 12). Drept jertfă pentru iertarea păcatelor, psalmistul făgăduiește să-i aducă Părintelui Cereș cea mai plăcută jertfă de pocăință, anume: «duhul umilit, inima înfrântă și smerită» pe care «Dumnezeu nu o va urgisi» (Psalmul 50, 18).

Căința lui David din acest psalm este una curățitoare, pentru că este sinceră și izvorâtă dintr-o «inimă înfrântă și smerită». Ea este model pentru fiecare dintre noi, căci «nu

înseamnă privire în jos la imperfecțiunile proprii, ci în sus, spre iubirea lui Dumnezeu; nu în urmă cu reproș ci înainte cu încredere»<sup>12</sup>, asemenea împăratului David.

Într-un alt psalm de pocăință, Psalmul 101, David accentuează din nou consecințele păcatelor. Din cauza lor, zilele se sting ca fumul, iar oasele s-au făcut ca uscăciunea, inima este rănită, iar vrăjmașii îl ocărăsc. David conștientizează în acest psalm că păcatul este cel care îl depărtează pe om de Creator, astfel încât omul poate ajunge singur, asemenea pelicanului din pustiu și păsării solitaire de pe acoperiș (Psalmul 101, 7-8). În această nenorocire, numai Dumnezeu este nădejdea sa, pe care îl roagă cu suspine adânci să nu-l părăsească. De aceea, David face pocăință așa cum însuși mărturisește: «Că cenușă am mâncaț, în loc de pâine și băutura mea cu plângere am amestecat-o» (Psalmul 101, 10). Iată dar, că pocăința împăratului David este urmată de lacrimi, pentru că ele spală sufletul de tina păcatului, făcându-l mai alb decât zăpada și mai curat decât roua dimineții.

Prin pocăință, «Dumnezeu va izbăvi pe Israel din toate fărădelegile lui» (Psalmul 129, 8), pentru că El este milostivirea, iar pe David îl va auzi și nu își va mai întoarce fața de la el (Psalmul 142, 7).

Pocăința lui David a fost tema centrală a unora dintre cei mai frumoși psalme ai săi, pentru că numai cu ajutorul ei, Dumnezeu ne primește în comuniune cu El și își revarsă mila Sa asupra noastră. Ea este pilditoare pentru noi toți, cei care dorim să fim părtași bucuriei celei veșnice.

Referitor la pocăința lui David, Clement Alexandrinul spune în scrisorile sale că cel care «recunoaște, potrivit învățăturii despre pocăință, ca și David, păcătos sufletul său, acela îl va pierde pentru păcatul de care s-a despărțit; și, pierzându-l îl va afla... pentru că sufletul a murit pentru păcat».<sup>13</sup>

Pocăința lui David ne face să conștientizăm că ea este o schimbare sau întoarcere care trebuie să fie însoțită de sentimentul amărăciunii și de durerea inimii din cauza despărțirii de Dumnezeu.

O altă pildă de pocăință pe care Sfânta Scriptură a Vechiului Testament ne-o reliefă este cea a ninivitenilor, la care Iona a fost trimis de către Dumnezeu pentru a le spune că cetatea va pieri după 40 de zile din cauza păcatelor. Pocăința acestora a fost cea care a salvat cetatea de la pieire, iar sufletele locuitorilor ei de la moarte.

Chip de pocăință îl avem și pe Ahab, regele idolatru și ucigaș care s-a pocăit pentru păcatele sale: «Când a auzit Ahab toate cuvintele acestea, a început să plângă, și-a rupt hainele sale, s-a îmbrăcat peste trupul său cu sac, a postat și a dormit în sac și a umblat trist» (3 Regi 21, 27). Așadar



pocăința aceasta a fost plăcută înaintea lui Dumnezeu, fapt pentru care a hotărât să nu mai aducă necazuri în timpul său. Ahab a însorit pocăința sa cu lacrimi pentru că acestea sunt plăcute lui Dumnezeu și pentru că «spață ochii și-i face frumoși, pentru că spață inima și o face transparentă, frumoasă și nevinovată».<sup>14</sup>

Cel mai frumos model de pocăință din Vechiul Testament, alături de David, este cel al lui Manase, regele iudeu, aflat în robie babilonică. El este autor al uneia dintre cele mai frumoase rugăciuni de pocăință care-i poartă numele. Această rugăciune, alături de Psalmul 50 al împăratului David, au intrat în cultul Bisericii noastre. Această rugăciune de pocăință are o frumusețe și o bogătie duhovnicească unică în literatura biblică, patristică și bisericească.

În această rugăciune, Manase, cu multă umilință, mărturisește că fărădelegile sale sunt multe și că ele sunt cele care l-au mâniat pe Dumnezeu, cerând iertare pentru toate acestea: «Doamne, Atoțitorule, Dumnezeul părintilor noștri, al lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacob și al semintei celei drepte a lor, Cel care ai făcut cerul și pământul cu toată podoaba lor, Care ai legat marea cu cuvântul poruncii Tale, Care ai încuiat adâncul și l-ai pecetluit cu numele Tău cel înfricoșător și slăvit, Înaintea Căruia toate se tem și tremură din pricina atotputerniciei Tale, pentru că nimeni nu poate să stea înaintea strălucirii slavei Tale și nesuferită este mânia urgiei Tale asupra celor păcătoșii! Însă nemăsurată și neajunsă este și mila făgăduinței Tale, căci Tu ești Domnul cel Preînalt, bun, îndelung - răbdător și mult - milostiv, Căruia îi pare rău de răutățile oamenilor. Tu, Doamne, după mulțimea bunătății Tale, ai făgăduit pocăință și iertarea celor care Ti-ai greșit și după mulțimea îndurărilor Tale ai hotărât pocăință păcătoșilor spre mântuire. Așadar, Tu, Doamne, Dumnezeul celor drepti, n-ai pus pocăință pentru cei drepti: pentru Avraam și Isaac și Iacob, care nu Ti-ai greșit Tie, ci ai pus pocăință mie păcătosului, pentru că am păcatuit mai mult decât nisipul mării. Multe sunt fărădelegile mele și nu sunt vrednic a cânta și a privi înălțimea cerului din pricina mulțimii nedreptăților mele. Strâns sunt eu cu multe cătușe de fier, încât nu pot să-mi ridic capul meu și nu am nici loc de odihnă, pentru că Te-am mâniat și am făcut rău înaintea Ta; n-am împlinit voia Ta, nici am păzit poruncile Tale, ci am pus urâciuni și am înmulțit smintelile. Dar acunâm plec genunchii inimii mele, rugând bunătatea Ta. Am păcatuit, Doamne, am păcatuit și fărădelegile mele eu le cunosc. Însă cer, rugându-Te: iartă-mă Doamne, iartă-mă și nu mă pierde în fărădelegile mele și nici nu mă osândă la întunerici sub pământ, căci Tu ești Dumnezeule, Dumnezeul celor care se pocăiesc. Arată-ți pesle mine bunătatea Ta, mântuindu-mă pe mine nevrednicul, după mare mila Ta. Și te voi preaslăvi în toate zilele vieții mele. Căci pe Tinere slăvesc toate puterile cerești și a Ta este slava în vecii vecilor. Amin!»

Motivul care dă rugăciunii lui Manase valoare exceptionala, stă în faptul că regele penitent este în mare necaz pricinuit de fărădelegile sale. El se affă în robie morală și fizică, iar inima și sufletul să conștientizează că absolut nimici nu îi poate dări izbăvire, decât numai Dumnezeu. De aceea, î se adresează Lui cu cea mai mare încredere

și nădejde că-i va dări izbăvire din toate acestea.

Pocăința regelui Manase cuprinde însă în esență ei patru elemente prin care sufletul credincios se poate ridica spre Dumnezeu: recunoașterea și mărturisirea păcatelor, căința pentru ele și dorința de iertare unită cu hotărârea fermă de îndreptare.

Din această rugăciune de pocăință a lui Manase, credinciosul ortodox trebuie să mediteze la faptul că mărturisirea păcatelor sale este indispensabilă pentru că, prin ea, demonstrează că s-a hotărât să facă un pas hotărâtor spre Dumnezeu pentru ca și El să facă zece pași către un astfel de om.

Din părțile de pocăință pe care Vechiul Testament île prezintă trebuie să reținem că numai prin pocăință, fiecare dintre noi simte din toată inima cât de mare este păcatul și cât de cumplite sunt urmările acestuia. De aceea, va fugi mai târziu de el ca de focul gheenei.

Iată așadar, câte părți minunate ne oferă Vechiul Testament! Cu toate acestea trebuie însă să conștientizăm că: «Pocăința de dinainte de Hristos nu era Taină, pentru că lipsea harul Duhului Sfânt; ci era un simbol, un ritual practic, un mijloc pedagogic care vestea, precum zorile, apariția soarelui, renașterea lăuntrică pe care păcătoșii o vor realiza în Hristos și în Biserică prin Taina Spovedaniei».<sup>15</sup>

**Preot Conf. Univ. Dr. Octavian POP**

#### NOTE BIBLIOGRAFICE

1. Pr. Dr. Simeon Radu, «Pocăință în religiile precreștine», în revista «Mitropolia Ardealului», nr. 4-6/1995, pag. 346
2. Pr. Petre Vintilăescu, «Spovedania și duhovnicia», Alba Iulia, 1995, pag. 127
3. Sf. Ioan Gură de Aur, «Omulii despre pocăință», trad. de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1998, pag. 50
4. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Diac. Prof. Dr. Emilian Cornilescu, «Arheologia biblică», Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1994, pag. 248
5. Ibidem, pag. 262
6. Pr. Dr. Simeon Radu, art. cit., pag. 340
7. Pr. Dr. Simeon Radu, art. cit., pag. 334
8. Idem, «Despre adevarata pocăință», în revista «Glasul Bisericii», nr. 7-8/1976, pag. 694
9. Petru Florea, «Opera exegetică a Sfântului Maxim Mântuitorul», Ed. Academos, Târgu Mureș, 1998, pag. 68
10. Arhim. Sofronie, «Mistica vederii lui Dumnezeu», Ed. Adonai, București, 1995, pag. 48
11. Pr. Ioan Bunea, «Pocăința - îndatorire de căpetenie a creștinismului» în revista «M.O.», nr. 11-12/1957, pag. 740
12. Kallistos Ware, «Împărăția lăuntrică», Ed. «Cristiana», București, 1996, pag. 49
13. Clement Alexandrinul, «Stromatele» - Scrisori, partea a II-a, Ed. I.B.M.B.O.R., București, 1982, pag. 249
14. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloaie, «Trăirea lui Dumnezeu în ortodoxie», Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1993, pag. 151
15. Andrei, Episcopul de Alba Iulia, «Spovedanie și comuniune», Alba Iulia, 1998, pag. 81

# Vitrina cu cărți și reviste

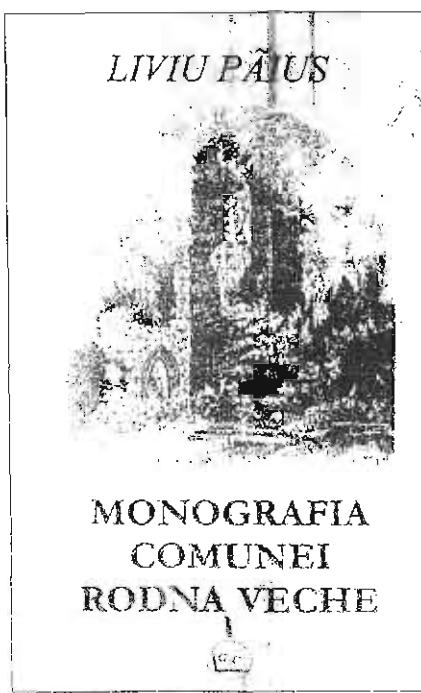
Prof. LIVIU PĂIUŞ

## MONOGRAFIA COMUNEI RODNA VECHE Vol. I

*Editura George Coșbuc, Bistrița,  
261 pag.*

Rodna cea Veche, mirifica Rodnă, mândra și orgolioasa așezare someșeană, are de pe acum o nouă carte, pentru că așa a înțeles distinsul și neobositul profesor Liviu Păiuș, fiu credincios și devotat al locurilor, să-și dobândească dreptul la înveșnicire. Pătruns și stăpânit de patima cercetării etnosului Văii Rodnei, autorul a simțit nevoia interioară de-a oferi subiectului Rodnei natale o nouă strălucire, o tratare complexă și inedită și o abordare din perspectiva amprentelor pe care societatea omenească, de-a lungul istoriei, le-a lăsat într-un spațiu geografic pe cât de vitreg (climateric), pe atât de ospitalier (prin frumusețea oamenilor și a locurilor).

Primul volum al cărții "Monografia comunei Rodna Veche" este împărțit în două capitole.



În cel dintâi capitol intitulat "Istorie. Administrație. Economie", autorul ajutat de documente din arhivele din Năsăud, Bistrița, Cluj-Napoca și București, dar și de unele din arhiva proprie, face o incursiune fascinantă în trecutul și prezentul acestei zone.

Cu o administrație riguroasă, racordată aproape tot timpul la regulile gospodăririi așezărilor umane puternice din spațiul geopolitic și geo-economic central-european și cu o economie prosperă, strâns legată de resursele minerale, de cele forestiere și de cele agropastorale, dar și de hărnicia aparte a oamenilor locurilor. Rodna a învins mereu potrivnicile istoriei și a trecut peste traume naturale devastatoare, rămânând secole de-a rândul centrul zonal de polarizare spațială, port-drapelul intereselor tuturor locuitorilor din bazinul superior someșean.

Cel de-al doilea capitol al lucrării, numit "Culte. Învățământ. Minorități" prezintă viața religioasă (ortodoxi, greco-catolici), cutile neoprotestante și Biserica Romano-Catolică.

Autorul și-a zidit cartea cu gândul "bun" de-a ne "împovăra" cu sentimentul dulce că de Rodna țeedor chiar și atunci când o cutreieri, pentru că locurile acestea emană un parfum de paradis.



Prof. LIVIU PĂIUŞ

## MONOGRAFIA COMUNEI RODNA VECHE Vol. II

*Editura George Coșbuc, Bistrița,  
272 pag.*

Această monografie a Rodnei demonstrează cu fapte și date de netârgăduit, tezaurizate, selectate, analizate și interpretate cu profe-



# Vitrina cu cărți și reviste



sionalism, dar și cu patriotism nemărginit, de către autor, faptul că realitatea din teren, concretul geografico-istoric, împreună cu cel socio-cultural, contrastează izbitor cu percepția inițială a celui ce judecă cu unități de măsură general-valabile spațiul habitual carpatic, pentru că Rodna reprezintă un caz particular. Rodna este o așezare conturată încă din evul mediu timpuriu, grație potențialului de poziție și celui de resurse minerale. Aici, în inimă muntoasă, autoritățile vremurilor au contribuit activ la edificarea unui târg prosper, în cuprinsul căruia autohtonii români, alături de coloniștii germani, maghiari și de alte neamuri, s-au afirmat ca niște comunități viguroase, cu o structură socială proprie, cu o viață economică înfloritoare și cu o cultură care le marchează identitatea.

Dacă în primul volum profesorul Liviu Păiuș a dezvăluit în principal istoria, administrația, economia și câteva elemente legate de culte, în cel de-al doilea ne sunt prezentate învățământul românesc, școala maghiară, comunitatea evreiască și tiganii – grupate în primul capitol. Cel de-al doilea capitol este «închinat»

spiritualității românești, foarte bogată în această regiune. Nu lipsesc datini și obiceiuri din Valea Rodnei, nunți, vrăji, colinde, clăci, săzători, etc.

În finalul cărții (în încheiere), autorul mărturisește că a gândit și a scris această carte de-a lungul a 30 de ani. Scopul pentru care a fost scrisă a fost pentru a prezenta celor ce vor veni munca, lupta și speranțele celor ce au trăit înaintea noastră, dar și pentru a consemna unele aspecte ce mai stăruie doar în amintirea oamenilor bătrâni, pentru a nu se pierde definitiv această zestre spirituală a oamenilor acestor locuri.



## ION POP RETEGANUL

### POVEȘTI ARDELENEȘTI

*Editura George Coșbuc, Bistrița,  
380 pag.*

În Transilvania, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, culegerea folclorului cunoaște o mare eferves-

## ION POP RETEGANUL



### POVESTI ARDELENESTI

cență, nu numai prin activitatea unor folcloriști consacrați, dar și prin mulțimea de învățători, teologi sau „gimnaziști”, care au umplut paginile revistelor și ale ziarelor românești din această parte de țară.

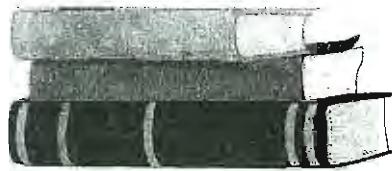
În contextul acestui avânt pentru culegerea folclorului, numele lui Ion Pop Reteganul ieșe în evidență, el fiind considerat de Ion Mușlea „cel mai mare folclorist al Ardealului”.

Ion Pop Reteganul s-a născut la 10 iunie 1853 în satul Reteag de lângă vechea cetate a Ciceului. Copilăria lui se va înscrive ca a tuturor fiilor de țărani din această vreme, între învățătură iarna și apoi în celelalte perioade ale anului, păzind animalele la păsunat. În noptile lungi de toamnă și la păzitul animalelor a ascultat povești încă din fragedă copilărie. După primele clase primare făcute în sat, continuă pregătirea la Năsăud, apoi la Gherla, terminându-și studiile la Deva, în 1873, devenind învățător. Ca învățător va colinda Transilvania din Hațeg până la Rodna, trecând prin sate și cătune pentru a-și încheia cariera sub poalele Ineului, la 1892.

Cunoscând mai multe zone ale Ardealului și primind povești de la diferiți informatori, Ion Pop Reteganul a realizat prin poveștile sale «o vastă epopee a vieții țărănești ardelene, o cântare a satului, în realizarea căreia, ca într-o simfonie, și-au dat concursul toate formele de gândire și toate formele de expresie populară, ele fiind totodată concludente pentru psihologia poporului român din Transilvania».

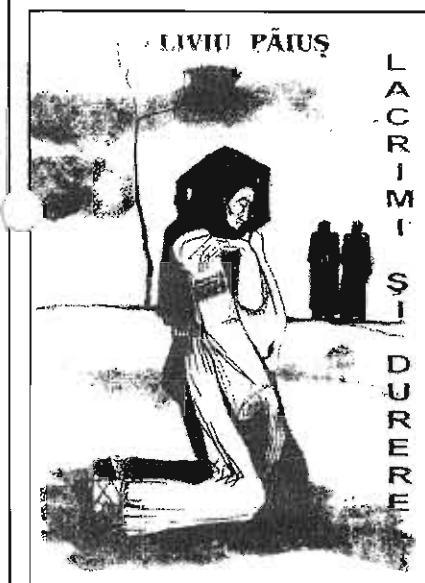
Redând cu fidelitate, atât cât a fost posibil, poveștile pe care le-a auzit sau care i-au fost comunicate, Ion Pop Reteganul a păstrat fondul popular al acestor povești.





## LIVIU PĂIUŞ LACRIMI ȘI DURERE

Editura «George Coșbuc», Bistrița,  
2003, 135 pag.



Liviu Păiuș s-a născut la 19 ianuarie 1940 la Rodna. Studiile liceale le face la Liceul «George Coșbuc» din Năsăud, iar cele universitare la Facultatea de Filologie – Baia Mare.

După absolvirea acesteia este profesor la mai multe școli din Ținutul Ilvei și apoi al Rodnei.

Una dintre preocupările sale constante este culegerea de folclor și cercetarea fenomenului cultural din județ.

Un aspect al folclorului românesc puțin studiat este acel segment care are ca subiect războiul și cătănia, cu diferențele lui aspecte. Cel mai des este numit «cântece de cătănie și război» sau în cele mai vechi culegeri este cuprins în capitolul «Doine».

Cartea profesorului Liviu Păiuș - «Lacrimi și durere» este împărțită în șase capitole, fiecare dintre ele prezentând scrisori și jurnale în versuri din cele două războaie mondiale.

Primul capitol al lucrării se intitulează «Foștorul cătăniei și al războiului». Acestui tip de folclor îl este

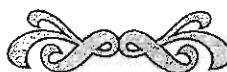
# Vitrina cu cărți și reviste

refuzat statutul de creație literară populară, datorită faptului că, având o mare întindere și tratând evenimentele cronologic, cu multe episoade nerieitate, firul estetic este mai redus. Autorul combată această idee, arătând că literatura populară românească nu se constituie numai din capodopere, că pe lângă capodopere, freamătă o mulțime de creații a căror realizare artistică și conținut de idei nu este la nivelul capodoperelor. Este chiar de apreciat că soldatul român, în puținele clipe de răgaz, a reușit să se adreseze celor dragi prin asemenea creații folclorice.

Cel de-al doilea capitol al lucrării cuprinde câteva scrisori în versuri din primul război mondial.

În ultimele capitole ale lucrării mai găsim frânturi din scrisori, jurnale în versuri din primul război mondial, jurnale scrise în prizonierat și scrisori în versuri din al II-lea război mondial.

Nicăieri un cercetător al creației populare nu s-a preocupat de a stabili cauzele ce l-au determinat pe soldatul oarecare să se adreseze celor dragi de acasă în versuri, de ce nu a fost suficientă scrierea în proză și a trebuit ca la sfârșitul ei să scrie câteva versuri? Rămâne de analizat și de cercetat în continuare.



## LIVIU PĂIUŞ SOMES, APĂ MERGĂTOARE

Editura «George Coșbuc», Bistrița,  
2003, 200 pag.

Profesorul Liviu Păiuș s-a născut la 19 ianuarie 1940 la Rodna. Studiile liceale le face la Liceul «George Coșbuc» din Năsăud, iar cele universitare la Facultatea de Filologie – Baia Mare.

După absolvirea acesteia este profesor la mai multe școli din Ținutul

Ilvei și apoi al Rodnei. Din anul 1985 este bibliotecar la Biblioteca Comunală «I. P. Rețeganul» din Rodna.

Una dintre preocupările sale constante este culegerea de folclor și cercetarea fenomenului cultural din județ.

De-a lungul timpului colaborează la revistele: «Studii și Cercetări Etnoculturale» - Bistrița, «Zestrea» - Bistrița, «Cuibul Visurilor» - Maieru, «Tribuna Ideilor» - Năsăud, în care publică ample studii, rezultat al cercetărilor efectuate.

Cartea profesorului Liviu Păiuș, intitulată «Someș, apă mergătoare» este o adevărată capodoperă folclorică, cuprinzând elemente folclorice culese de autor de-a lungul timpului.

Cartea este structurată în zece capitole, fiecare dintre ele reprezentând câte un autentic element de folclor.

Primul capitol, intitulat «Doine și strigături», tratează temele fundamentale ale folclorului românesc: dragostea, dorul, jalea, plecarea în cătănie, satira, ceremonialul nunții.



Baladele ocupă un loc aparte în cartea «Someș, apă mergătoare». Profesorul Liviu Păiuș prezintă variante diferite pentru unele balade, în funcție de zonele de unde au fost culese.

Sub titlul «Colinde» sunt grupate



# Vitrina cu cărți și reviste

o serie de colinde reprezentative, culese de autor de-a lungul timpului.

Cartea mai cuprinde și câteva capitole intitulate: «Bocete», «Deschânce», «Versuri la înmormântări», «Cununa grâului», «Teatrul popular», «Cântece de leagăn», «Jurnale de război» etc.

Dintre lucrările publicate de profesorul **Liviu Păiuș**, amintim: «Folclorul Văii Rodnei», «Lacrimi și durere», «Folclorul războiului» și «Monografia comunei Rodna Veche» (în două volume).



**LEONTIN SILVESTRU MUREŞIANU**

**ÎNTOARCEREA ACASĂ**

*Rodna, 1996, 33 pagini*

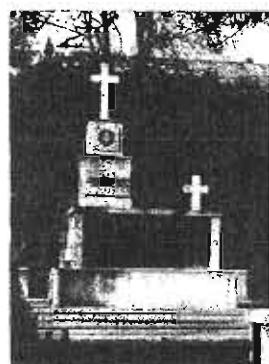
**Scopul** acestei cărți este acela de a **consimna** pe scurt, într-un limbaj simplu, pe înțelesul tuturor, câteva date referitoare la cauzele și declanșarea celor două războaie mondiale, consecințele lor și jertfele umane ale Rodnei, prin dispariția unora dintre cei care au răspuns «prezent» la ordinul de chemare pentru mobilizare și apoi plecări pe front.

Este important ca generațiile de tineri să-i cunoască pe aceștia și, în acesta timp, să nu uite că pentru a-și apăra pământul pe care s-a născut și pe care și-a format o cultură proprie, păstrându-și limba și tradițiile moștenite de la străbuni, pentru a-și păstra însăși ființa etnică, mereu amenințată de cotropitori străini, poporul nostru a făcut grele sacrificii de-a lungul dramaticei sale istorii.

Multe veacuri vatra noastră strămoșească a fost stropită cu sângele unui mare număr de eroi.

Rodna, cu oamenii săi, nu a

Leontin Silvestru Mureșianu



## ÎNTOARCEREA ACASĂ

Monumentul eroilor rodneni  
1914-1918 și 1941-1945

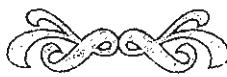
rămas în afara frâmântărilor istorico-sociale și politice care au avut loc de-a lungul timpului, în ținutul transilvan, luptând pentru căștigarea și păstrarea unor drepturi și libertăți, apărându-și cu multe sacrificii și peierderi de vieți omenești glia străbună primită de zestre de la înaintași.

În timpul năvălirilor hoardelor mongolo - tătare din 1241, 1285 și 1717, mulți rodneni au fost uciși sau duși în robie, casele arse, iar animalele și alte bunuri de strictă necesitate luate și «cărate» de către invadatori.

Despre tragedia celor două războaie mondiale, autorul alocă cel mai mare spațiu.

Autorul arată că fiecare război a avut o cauză care a determinat declanșarea lui, ce putea să fie dreaptă (când armata unui stat își apără propriul teritoriu atacat de inamic) sau nedreaptă (când armata unei țări ataca și încerca să ocupe prin forță militară un teritoriu străin).

Cartea mai cuprinde câteva date referitoare la eroii rodneni căzuți pe diferite câmpuri de luptă sau într-un lagăr de prizonieri, în perioada celor două războaie mondiale din 1914 - 1918 și din 1941 - 1945.



## LACRIMA

Revistă cultural-religioasă

Anul II, Buzău, nr. 12, noiembrie - decembrie 2003

Ultimul număr pe anul 2003 al revistei «Lacrima», apărut prin pertarea de grijă a Prea Sfîntului Părinte Epifanie Norocel, Episcop al Buzăului și al Vrancei, ne introduce în atmosfera Sfintelor sărbători ale Crăciunului.

Încă de la primul articol al revistei, scris de Ciprian-Romeo Mega și intitulat «Hristos se naște, slăviți-L!», pătrundem în această atmosferă căci, aşa cum spune autorul, «această sfântă pace este una dintre bucuriile duhovnicești pe care ni le aduce marelle praznic al Nașterii Domnului căci, întâmpinând pe Domnul nostru Iisus Hristos la Nașterea Lui, întâmpinăm pe Însuși Fiul lui Dumnezeu Care a venit în lume».

«Scrisoarea către Rafail» a lui Eugen Noica către fiul său Rafail este tratată în paginile revistei de către Prof. Iector Univ. Dr. Gheorghe Holbea. «Scrisoarea către Rafail» nu poate fi inclusă în categoria testamentelor spirituale pe care părinții le lasă fiilor. Nu poate sta alături de «Învățărurile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie», deoarece este altceva.





# Vitrina cu cărți și reviste

Este sfatul pe care Filosofia poate să-l dea Teologiei. În concluzie, autorul arată că «Profesorul Noica a rămas în Biserică, dar gândirea lui nu găsise şinele Bisericii și locomotiva lui a deraiat. Ce n-a depistat el în limba română și în cultura ortodoxă e faptul că n-a recunoscut pe nume că e Ortodoxia». A spus că, «cultura răsăriteană a început la Niceea. Dar i-a fost teamă să recunoască Ortodoxia».

Prof. conf. Univ. Dr. Octavian Pop semnează un articol foarte interesant intitulat «Participarea omului la viața intimă a lui Dumnezeu». Autorul arată că Dumnezeu i-a dat omului harul care să-l facă participant la viața intimă a lui Dumnezeu și concluzionează că «printr-o solidaritate dumnezeiește instituită, harul originar, însotit de darurile supranaturale, era un har comun, transmisibil întregului neam omenesc».

În paginile sale, revista mai conține articole interesante referitoare la Sfintele sărbători ale Crăciunului, despre colinde, precum și o poveste moralizatoare pentru cei mici.



## CANDELA Revistă de Teologie și Cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

Anul XIII, nr. 7, 8 - iulie, august 2003

Numărul 7 - 8 al revistei **Candela**, apărut sub îndrumarea Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, conține numeroase articole interesante referitoare la viața pastorală și nu numai.

Încă din primele pagini, întâlnim o rubrică îngranjită de Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, referitoare la dragostea și răbdarea lui Dumnezeu, la milostenie, la smerita cugetare.

P.S. Gherasim Putneanul, Episcop - Vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, semnează un articol intitulat «Îndoită aniversare vădicească». Este un articol dedicat

Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților. «Au trecut 12 ani de la înscăunarea Înalte Prea Sfintei Sale și deja a reușit să realizeze atâtea lucruri deosebite, fapte de caritate, filantropia fiind o prețioasă calitate a Înalte Prea Sfintei Sale. La această aniversare de suflet a zilei de naștere și totodată a numelui, cu tot respectul, i-am adus cele mai călduroase și bune urări de bine, sănătate și rodnică păstorire!»

Sub titlul «Schimbarea la față a Mântuitorului nostru Iisus Hristos – 6 august 2003», preotul Gheorghe Brădățanu ne face o scurtă prezentare a două mănăstiri (Sucevița și Slatina) care au hramul «Schimbarea la față».



Î.P.S. Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, semnează un articol - omagiu adus părintelui iconom stavrofor Nicanor Salitean, trecut în cele veșnice, întru nădejdea Învierii, la data de 28 iulie 2003.

Profesoara Anișoara Dumbravă de la Crucea – Suceava, analizează porunca a III-a. «Suntem datori cu luptă, o luptă prin rugăciune, căci nu se poate dobândi înțelepciunea fără luptă și nu se poate duce la bun sfârșit o luptă fără luare aminte».

Revista mai cuprinde în paginile sale numeroase articole interesante, referitoare la viața pastorală și nu numai.

## CANDELA Revistă de Teologie și Cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

Anul XIII, nr. 9, 10 - septembrie,  
octombrie 2003

Revista religioasă «Candela», ce apare sub binecuvântarea Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților este o prezență marginală în spectrul publicațiilor religiose - teologice din România post - decembristă.

Este structurată astfel încât toți credincioșii să găsească în paginile ei hrana sufletească, atât cei cu înclinații teologice cât și credincioșii de rând.

Putem enumera din prezentul număr titluri sugestive ca: «Ce înseamnă ascultarea», «Termenul crucial în unități frazeologice românești», «Influențe baroce în arta bisericească românească» (sec. XVII - XVIII), «Paremiologia românească și legatura ei cu Sfânta Scriptură», «Sfânta Euharistie - Taină a comuniunii cu Biserica Ortodoxă», «Despre-preotie și pastorație», «Bioetica și sufletul», «Ştiința și Dumnezeu», «Energiile necreate și revelația dumnezeiască», «Natura - o feerie a divinității» etc.

Subliniem titlul «Bioetica și sufletul» al preotului Adrian Dulgheru; structurat în mai multe părți, articolul dezbată spinoasa problemă a bioeticii în lumea secularizată, efectele nefaste ale unor ramuri ale biologiei și părerile Bisericii în această privință, părere care de altfel se lasă foarte mult așteptată din pricina obiective.

În ultimul secol, știința a înaintat cu o repeziciori uimitoare și cuceririle în domeniul geneticilor pot intra în conflict cu morala creștină.

Întrebarea fundamentală este: «Care sunt valorile morale pe care trebuie să le respectăm și să le protejăm în urma acestor dezvoltări tehnologice și presiuni sociale recente, având în vedere faptul că nici Scriptura, nici Tradiția patristică nu le tratează în mod explicit?»

Preot Conf. Univ.  
Dr. Octavian POP

## TEAMĂ

Am sfâșiat cu unghia  
Toate provocările sinuciderii,  
Până au țâșnit lacrimile săngelui neputincios...

Am renunțat și la această virtute  
Pentru a fi mai slab în tăria mea.  
De teamă să nu eșuez din nou,  
În încercarea de a-mi aroga un loc,  
M-am mulțumit cu nelocul pe care-l știu.

M-au obosit atâtea ezitări,  
Atâtea paradoxuri,  
Mi-au obosit pașii gândului,  
Călcând pe lama de cuțit  
A deznădejdilor.  
Încercând să găsesc drumul meu  
Îmi car pe umerii răbdărilor  
Muribundele mele speranțe.  
Mi-a pălit văzul,  
Mi-a adormit auzul,  
Nu mi-au mai rămas decât cuvintele...  
Bătrânele mele cuvinte de infirm.

## DEFINIȚIE

Ființă bolnavă de neființă,  
Care-și hrănește spiritul  
Cu morfina iluziilor,  
Care încearcă să posede ceva,  
Uitând că e de fapt posedat,  
Îmbătrânit în atâtea întrebări;  
Pedepsit pentru fiecare pas îndrăzneț  
Cu palma resemnării,  
Biciuit de atâtea temeri,  
Bâjbâind prin somnul vieții,  
Chinuit de coșmarul sfârșitului,  
Pansat peste speranțe purulente,  
Asumându-și trecerea  
Ca pe o altă poezie a vieții.

## REZIST

Mi-am bătut niște cuie  
în gânduri plumbuite  
Pentru a nu le lăsa să cadă,  
Mi-am programat inima  
la o oră exactă,  
incinerând orice simțire;  
Am sugrumat  
întrebările, care,  
ca niște oameni desfrânați  
mă umileau cu neexperiență  
Și-așa am deschis o întreagă  
artilerie  
Pe frontul vieții.

## PASTEL

Roșu oxigenat, albastru și negru...  
Puncte, puncte...  
Verde de frunze ridicate,  
Ruginiu de frunze căzute.  
Punct și virgulă,  
Bleu de senin și galben de zâmbet.  
Semnul întrebării...  
Cenușiu de nori, orange fricos  
De soare pitit.  
Semnul exclamării...  
Alb imaculat de zăpezi chinuite,  
Maro de flori plânse.  
Trimiteri la pagina una,  
Negru de vreme bolnavă  
Și punct.

## URĂ

Mi s-au împălenjenit clipele  
Care-mi tencuiesc trecerea!  
Am obosit în munca mea  
De a fi;

## POETUL

Bătrânul care și-a făcut  
Din cuvinte o cârjă,  
Înțeleptul care spune povești adevărate  
Copiilor naivi;  
Blestemat să nu cunoască fericirea,  
Pentru a simți disperarea cunoașterii,  
Ființă încercănată, care  
Vede pomii în floare și oamenii trecând,  
Care trăiește pentru a nu trăi;  
Oglinda zilei de apoi  
În care nu ne recunoaștem și...  
Ne recunoaștem cu totii.

Olivian RODNEANUL



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU Luni, 29 martie 2004 • Nr. 2444 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

*Consiliere spirituală*

## MIJLOCITORUL DESÂVÂRSIT

6

// Învățământ - Cultură - Culte

Iisus Hristos este mijlocitorul desăvârșit care unește omenirea cu Dumnezeu, mediator El însuși în sânul dumnezeiesc consubstanțial cu Tatăl și El însuși este în mijlocul oamenilor, fiind, prin umanitatea Sa, consubstanțial cu noi. Iisus este Dumnezeu cu noi, Dumnezeu care a venit la om pentru a-l ridica și a-l uni cu Dumnezeu. Prin Hristos întreaga creație este legată de Treime. Iisus Hristos

este începutul și sfârșitul tuturor lucrurilor. Existând înaintea tuturor, El este principiul în ordinea naturii și în aceea a harului. În ordinea menirii, El este cauza inițială a tuturor entităților, iar în ordinea harului, El este izvorul vieții dumnezeiești. Hristos este conducătorul suprem, care face ca viața omenească să se verse în viața preaferică a Sfintei Treimi. Începutul a tot ceea ce există în cer și pe pământ,

cuvântul întrupat, Iisus Hristos, este și sfârșitul. El este acela prin care se termină totul. Dacă toate au fost create prin El, toate, de asemenea, au fost create pentru El. În felul acesta, creația întreagă este dirijată la Hristos, mijlocitorul desăvârșit, pentru că în cele din urmă, în Persoana Sa și prin mijlocirea Sa, să fie redată lui Dumnezeu, care este lubirea.

Conf.univ.dr.  
Octavian POP

ISSN 1810-309X



Publicație  
periodică științifico-practică

# LEGAȚIA SĂU MĂRITĂ

Martie  
2004

# VÎRSTA SPECIALĂ A MINORULUI

OCTAVIAN POP, doctor în drept, conferențiar universitar

*Făcând obiectul a numeroase studii de specialitate, problematica minorului în raport cu legea penală reprezintă una de interes major, interes datorat în special faptului că ea realizează punctul de intersecție a două axe fundamentale ale dreptului: pe de o parte, ocrotirea minorului – idee fundamentală a oricărui sistem de drept modern.*

Procesul dezvoltării umane se realizează în etape, stadii și perioade ce caracterizează traseul vieții individului, delimitând un adevărat „ciclu” al vieții<sup>1</sup>. Minoritatea se află la baza a ceea ce unii autori numesc „piramida vîrstelor”<sup>2</sup>, iar psihologia modernă a conturat clar dependența tuturor caracteristicilor psihice de educația primită și de influențele de mediu din copilărie, vîrstele de creștere căpătând o importanță deosebită, constituind terenul pe care se caută aspectele de explicare etiologică pentru orice tipuri de devianță ulterioare. Apare, astfel, cu claritate necesitatea unei abordări atente a minorității în plan juridic, aceasta constituind punctul de plecare pentru o conduită conformă normei din partea adultului în devenire.

Vîrsta minorului interesează în egală măsură în cazurile în care acesta este victimă a infracțiunii, avîndu-se în vedere vulnerabilitatea și dezvoltarea precară a capacitatii de discernămînt.

Legislația civilă<sup>3</sup> definește *minorul* ca fiind persoana care nu a împlinit vîrsta de 18 ani. Din aceea că art. 99 C.pen. nu prevede o altă vîrstă pentru majoratul penal, rezultă că și în sensul legii penale minoritatea se circumscrie aceleiași vîrste biologice.

Norma juridică derivînd în mod necesar din acea morală, din punctul de vedere al dreptului penal minoritatea se bucură de un tratament special, datorat în primul rînd faptului că dezvoltarea morală a persoanei se află în această perioadă în plină desfășurare, conformitatea -cu

norma, fiind condiționată de stadiul concret al acestei dezvoltări.

Perioada adolescenței reprezintă o perioadă a dezvoltării umane, putînd fi considerată „un fel de renaștere a ființei”. Acum au loc cele mai profunde transformări, atât în plan fizic cât și în planul mentalului. Dacă dezvoltarea cognitivă a maturității este abilitatea de a gîndi abstract, dezvoltarea morală reprezintă dezvoltarea la individ a sensului justiției și este condiționată de gîndirea abstractă. Aceasta deoarece, așa cum se arată în doctrina psihologică, „copilul nu poate judeca pe alții pînă cînd nu ajunge să se poate pune în locul lor, deci operație formală, gîndire abstractă”<sup>4</sup>.

Problemele ce țin de moralitatea individului sînt în ultimă instanță problemele unui întreg sistem social în care acesta este un element care începe prin a se feri de pe deapsă, ulterior interiorizează modelele comportamentale care îi asigură acceptarea ca membru al grupului, pentru ca, în final, avînd aceste informații deja bine fixate, să treacă la un nivel superior de judecată proprie și independentă, definindu-și status-ul și rolul social.

Analiza mijloacelor de protecție a minorului implică explicarea anumitor termeni. Astfel, se numește *persoană vîlămată*, sau subiect pasiv al infracțiunii acea persoană fizică sau juridică, titulară a valorii sociale împotriva căreia s-a îndreptat infracțiunea, care suferă răul cauzat prin săvîrșirea infracțiunii.<sup>5</sup>

Art. 24 C.proc. pen. definește

partea vîlămată, aceasta fiind persoana care a suferit prin fapta penală o vîlămare fizică, morală sau materială, dacă participă în procesul penal.

Minorul poate avea și calitatea de *infractor* sau subiect activ al infracțiunii, ceea ce definește persoana care săvîrșește în mod nemijlocit sau care participă la săvîrșirea unei fapte prevăzute de lege, care constituie infracțiune.<sup>6</sup>

Se observă că nu se face distincție între minori și majori cu privire la noțiunile de persoană vîlămată sau infractor, spre deosebire de noțiunea de criminalitate, care în cazul minorilor este denumită *delincvență juvenilă*.

Noțiunea de delincvență juvenilă este una complexă, a cărei definiție este diferită în funcție de unghiul din care este abordată. Termenul s-a impus în doctrină datorită faptului că este mai puțin traumatizant decît acela de *criminalitate*, folosit în cazul adulților.<sup>7</sup>

În plan sociologic, el va desemna o gamă variată de manifestări apreciate ca deviantă, care se îndepărtează de normele socio-morale, fără a fi necesar ca ele să intre în conflict cu legea penală. Codul penal nu utilizează, însă, conceptul de *delincvență juvenilă*, rolul definirii acestuia în relație cu dreptul penal revenind, așadar, criminologiei.

În limbaj criminologic, echivalarea noțiunilor de crimă și infracțiune nu este riguros exactă, deoarece – așa cum se arată în doctrină<sup>8</sup> – „noțiunea de crimă, deși o include pe cea de infracțiune, cuprinde în plus și alte fapte cărora este posibil să le lipsească unul dintre cele trei elemente definitorii ale infracțiunii”. Pentru a acoperi și aceste situații, se consideră, așadar, că „în sens criminologic noțiunea de crimă desemnează fapta penală”. *Criminalitatea* va desemna, în concluzie ansamblul faptelor penale comise într-un spațiu și într-o

perioadă de timp determinate, delin- cvența juvenilă fiind o sub-categorie a acesteia, determinată în funcție de persoanele la care este raportată.

În interacțiune cu dreptul penal, minorul poate apărea, însă, în două ipostaze: aceea de autor al unei fapte prevăzute de legea penală sau aceea de a fi prin intermediul aceleiași legi.

Datorită faptului că măsurile de ocrotire a minorului prin intermediul legii penale vizează cele două ipostaze în care se poate regăsi minorul – victimă sau infractor, scopul acestui studiu este de a surprinde reglementările în materie și considerații privind acest subiect. De subliniat este și faptul că există reglementări în legea penală, în special cea procesual penală, cu privire la protecția minorului având o altă calitate decât cea de infractor sau de victimă (de exemplu, calitatea de martor).

Instrumentele de protejare penală a minorului sunt constituite în principal din incriminarea ca infracțiuni, în partea specială a Codului penal precum și în legi penale speciale sau legi extrapenale, a unor fapte a căror săvîrșire lezează drepturile acestuia sau viața mediul în care trăiește, afectîndu-i grav posibilitățile de a beneficia de o dezvoltare armonioasă, dar și din proceduri speciale aplicabile în cazurile cu minori.

(va urma)

1. Printre concepțiile care au contribuit la conturarea unei vizuni integraliste privind toate ciclurile vieții pușind fi cîtași în primul rînd reprezentanții psihologiei abisale – Sigmund Freud, Carl Gustav Jung.

2. T. Bogdan – Probleme de psihologie judiciară, București, 1973, p. 141.

3. Art. 8 alin. 2 din Decretul nr. 31/1954.

4. Margareta Dincă, Adolescentă – un punct de vedere asupra evoluției morale, Revista de Știință Penitenciară, nr. 1-2 (9-10)/1992, p. 129.

5. Costica Bulai, Manual de Drept Penal, Editura All, București, 1997, p. 212.

6. Idem, p. 202.

7. Apud, Ortansa Brezeanu, Rodica M. Stănoiu, T. Dianu, Tranzitia și criminalitatea, Editura Oscar Print, București, 1994, p. 37.

8. Valerian Cioclei, Manual de criminologie, Editura All Back, București, 1998, p. 13.

ISSN 1810-309X

Publicație  
periodică științifico-practică



# IECHAS și SISTEMATICA

Aprilie  
2004



# ASPECTE PRIVIND EVOLUȚIA REGLEMENTĂRILOR LEGISLATIVE PENALE PRIVIND PROTECȚIA MINORILOR

Octavian POP, doctor în drept, conferențiar universitar

*Procesul de apariție a unor reglementări distincte în domeniul poate fi urmărit din cele mai vechi timpuri.*

*În reglementările anterioare erau instituite măsuri de protecție prin incriminarea unor fapte îndreptate împotriva minorilor, fapte care sunt prevăzute, sub alte denumiri, dar cu un conținut asemănător, în legislația actuală.*

**A**stfel, actul sexual cu un minor era cunoscut sub denumirea de delict de atentat la podoare fără violență, incriminat în art. 421 C. pen. din 1936. Înfracțiunea era prevăzută și în Codul penal de la 1864, acesta fiind inspirat din Codul penal transilvănean. Seducția era incriminată în art. 429 C. pen. din 1936 sub denumirea de delict de seducție, neregăsindu-se în Codul penal de la 1864. Codul penal din 1936 prevedea infracțiunea de corupție sexuală la art. 429 al. 2 sub denumirea de ultraj la bunele moravuri dacă era săvîrșită față de un minor de once sex. Fără a se regăsi în Codul penal de la 1864, infracțiunea de abandon de familie era cuprinsă în Codul penal din 1936, în art. 454, având un conținut asemănător cu cel prezent. De asemenea, fără a fi prevăzute în Codul penal de la 1864, mai existau incriminări în Codul penal din 1936, fapte precum abuz de drept și de corecție, astăzi, rele tratamente aplicate minorului, sau răpire a copilului propriu, astăzi, nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului.

În ceea ce privește atitudinea justiției față de minorii infractori, încă de la început trebuie remarcat fap-

tul că sistemele vechi de sancționare a minorilor nu prezintau aproape nici o diferență față de cele de sancționare a majorilor, pedepsirea minorilor infractori făcîndu-se, de regulă după principii generale comune, cu unele excepții puțin semnificative. Astfel, vechile legiuiri nu asigurau un sistem special de protecție a infractorilor minori.

O importanță deosebită a avut, însă, reglementarea minorității prin Codul Penal de la 1864. Întrat în vigoare la data de 1 mai 1865, Codul este inspirat din cel francez de la 1810, din Codul penal prusian de la 1851, din cel german, și din cele două coduri penale existente în Principate, pe care le înlocuiesc, punînd capăt diversității teritoriale în materie penală<sup>1</sup>.

Problema răspunderii penale a minorilor era tratată în art. 61–65 din Titlul VI al Cărții I sub denumirea de "Cauze căre apără de pedeapsă sau micșorează pedeapsa"<sup>2</sup>. Astfel, Codul penal de la 1864 distinge patru perioade ale vietii, deferite din punctul de vedere al răspunderii penale: neresponsabilitatea, care se întinde pînă la vîrstă de 8 ani neîmplinită și se caracterizează prin lipsa absolută a răspunderii penale; respon-

bilitatea eventuală, etapă ce cuprinde minorii între 8 și 15 ani împliniți, copilul bucurîndu-se de o prezumție de nevinovăție; responsabilitatea limitată, etapă ce cuprinde minorii între 15 și 20 de ani, responsabilitatea fiind sigură, dar sanctiunea atenuată; responsabilitatea întreagă, de la vîrstă de 20 de ani împliniți.

Din reglementarea Codului, orice crimă ar fi comis minorul, acesta nu putea fi judecat decît de tribunalele corecționale. Singura excepție o constituia situația în care minorii avuseseră complici majori.

Datorită acestor prevederi derogatorii, în doctrină<sup>2</sup> s-a pus problema dacă o crimă comisă de un minor devine sau nu un delict, răspunsul fiind afirmativ. Problema avea importanță nu numai în plan teoretic dar și în plan practic, considerarea faptelor ca fiind delictive, atrăgînd aplicarea prevederilor proprii acestora, privind prescripția pedepsei, a acțiunii, tratarea recidivei, etc.

Executarea pedepselor de către minori urma a fi realizată, în conformitate cu prevederile art. 64, fie într-un stabiliment anume destinat, fie într-o parte separată a închisorii corecționale. Această prevedere legislativă, însă, nu a putut fi pusă în practică de la început. Abia odată cu apariția legii din 1 februarie 1874 – privitoare la regimul închisorilor – precum și cu elaborarea, în același an, a "Regulamentului general al Casei centrale de corecție pentru minori" situația minorilor aflați în executarea unei sentințe penale a început să se schimbe.

În conformitate cu prevederile acestor două acte normative, au fost create aşa-numitele "case de educație corecțională precum și un penitenciar pentru minorii între 8 și 20 de ani, denumiți "nevîrstnici". În ambele tipuri de instituții trebuia ca minorii să efectueze munci agricole, fiind pregătiți ca ucenici într-o meserie. Un învățător era însărcinat cu predarea noțiunilor aferente claselor primare minorilor analfabeti, serviciul sanitar era asigurat de un medic, iar educația și asistența religioasă de către un preot.

De asemenea, legiuitorul prevăzuse și măsuri de asistență post-penală, dintre acestea cea mai importantă fiind aceea reglementată de art. 27 din lege<sup>3</sup>, conform căreia "la ieșirea din casa de corecție fiecare nevîrstnic eliberat va căpăta un rînd de haine, i se va plăti cheltuiala drumului pînă la locul destinației și cînd se va întoarce în mijlocul familiei lui va căpăta și mică sumă de bani pentru înlesnirea așezării lui".

Crearea caselor de educație corecțională a reprezentat, astăzi, un pas important în evoluția sistemului sancționator al minorului infractor și ar putea fi considerată ca reprezentând "actul de naștere al instituțiilor de reeducație a minorilor delincvenți la noi în țară".

Perioada ulterioară edictării Codului de la 1864 a fost marcată de o relativă stabilitate legislativă în plan penal. Marea Unire de la 1 decembrie 1918 a constituit, însă, momentul în care s-a pus problema elaborării unui nou cod penal deoarece era necesară realizarea unificării legislative și în plan penal<sup>4</sup>.

În această perioadă este adoptată Legea pentru înfrîngerea vagabondajului și cerșetoriei și pentru protecția copiilor<sup>5</sup>, care prevedea înființarea școlilor de îndreptare și ocrotire și a unor colonii de muncă pentru minorii vagabonzi și cerșe-

tori între 10 și 18 ani. De asemenea, legea vorbea despre obligația Justiției de a-l pune pe aceștia la dispoziția Asistenței sociale pentru îndreptare și îndrumare către o meserie. În fine, erau înființate prin lege birouri de triaj care să asigure depistarea urgentă, cercetarea și înaintarea cauzelor către judecare.

După îndelungate tergiversări, noul Cod penal<sup>6</sup> a fost adoptat la 18 martie 1936 și a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 1937. Cu privire la tehnica de redactare, acesta este remarcabil, textele sale fiind precisi și definiriile și concepțile clare, ca expresie a nivelului evoluat al științei penale românești.

Cu privire la tratamentul minorilor, Codul penal a avut în vedere tendințele manifestate în perioada anterioară și exprimate în literatura de specialitate. Acestea vizau trei aspecte principale de protecție, și anume:

- Redicarea vîrstei majoratului penal;
- Diferențierea sanctiunilor aplicabile minorului față de cele aplicate infractorului major. În acest sens, era susținută introducerea unor măsuri preponderent educative sau preventive, măsurile luate avînd la bază datele oferite de anchete sociale<sup>7</sup>.
- Înființarea unor instanțe speciale, care să judece separat pe minori.

Sediul materiei privind tratarea problemei minorilor infractori era, în codul penal, Titlul VII – "Cauzele care apără de răspunderea penală sau o micșorează" – Secțiunea XI – "Minoritatea" – art. 138–153.

În forma sa inițială, Codul conținea următoarele prevederi referitoare la minoritatea penală: "Minor este care nu a împlinit vîrsta de 19 ani. Copilul este minorul care nu a împlinit vîrsta de 14 ani. Adolescent este minorul între 14 și 19 ani ne-

împliniți" (art. 138).

În perioada copilariei exista în favoarea minorului o prezumție absolută de nerăspundere penală iar în cea a adolescenței o prezumție relativă de nerăspundere, ce putea fi înălțată, conform art. 139 alin. 2 prin probarea faptului că minorul a lucrat cu discernămînt.

Atât pentru prima categorie de minori cât și pentru adolescenții căror discernămînt nu era probat, erau prevăzute, în art. 140, măsuri cu caracter preventiv – educativ, tutelare și de protecție, toate, însă, începînd la vîrsta de 21 de ani, ce corespundeau cu aceea a majoratului civil. Aceste măsuri corrective și educative erau:

- Încredințarea minorului familiei, căreia i se atragea atenția ca "pe vîitor să-l aibă sub deosebită atențune". În cazul în care minorul urma cursurile unei școli, instanța era obligată să informeze autoritatea școlară "ca să-l dojenească sau să la măsurile disciplinare prevăzute de regulamentul școlar";
- Încredințarea copilului unei rude apropiate, în lipsa familiei sau în cazurile în care aceasta nu prezinta "garanții suficiente".
- Încredințarea copilului "unei persoane onorabile", unei societăți de patronaj sau unei instituții publice sau private, autorizată de către stat în acest scop și numai cu acceptul expres al persoanei sau instituției în cauză. Această măsură putea fi luată numai în cazurile în care măsurile anterior menționate în aveau aplicabilitate.

În cazurile în care nici una din măsurile de mai sus nu putea fi pusă în practică, instanța putea dispune ca educația copilului sau adolescentului să fie încredințată institutului de educație corectivă.

În situațiile în care considera necesar, instanța putea decide trimiterea provizorie a minorului la o



societate de asistență și patronaj, pînă la pronunțarea hotărîrii definitive.

În conformitate cu prevederile art. 141 C. pen., în cazul săvîrșirii unei noi infracțiuni de către minorul ce nu răspunde penal, instanța nu putea lua decît una dintre măsurile prevăzute de art. 140 lit. c și d, adică încredințarea acestuia unei instituții de patronaj sau uneia de reeducație morală.

La 1 ianuarie 1969 a intrat în vigoare un nou Cod penal care, cu unele modificări, este încă în vigoare.

După intrarea în vigoare a Codului, ca urmare a unor modificări în politica penală promovată, s-a considerat că este necesară o schimbare în ceea ce privește regimul sancționator al minorului, adoptându-se Decretul nr. 218/1977<sup>9</sup>. Acest nou act normativ instituie un sistem profund diferit față de cel existent în Codul penal de la 1969, suprimînd pedeapsa cu închisoarea sau amenda și înlocuind-o, prin art. 2, cu măsura încredințării minorului colectivului în care muncește sau cu aceea a trimiterii într-o școală specială de muncă și reeducație, conform prevederilor art. 3, pentru fapte deosebit de grave. Singura măsură educativă menținută din Codul penal era aceea a internării într-un institut medical educativ, prevăzută de art. 101 lit. d și art. 105 C. pen.

Din punct de vedere teoretic, centrarea sistemului sancționator pe o activitate educativă specifică desfășurată în instituții speciale cu profil de școală generală sau profesională a constituit o orientare concordanță cu tendințele moderne din domeniul tratamentului penal ai delincventului minor<sup>10</sup>. Cu toate acestea, sistemul sancționator introdus prin decretul anterior menționat a dus la o nivelare a posibilităților

de individualizare juridică a măsurilor educative. S-a ajuns, astfel, la situația în care infracțiuni considerate de legiuitor ca fiind grave sau deosebit de grave să fie sancționate cu o măsură educativă a cărei durată nu putea depăși cinci ani.

Pe de altă parte, concentrarea tuturor celorlalte măsuri educative posibile în forma încredințării minorului spre reeducarea colectivului școlar și celui de muncă a avut aceeași consecință pe planul individualizării reacție sociale. Având ca fundament dogmatic "educația prin muncă și pentru muncă" în formarea personalității, legiuitorul a investit aceste structuri cu atribuții ce le depășeau competențele și posibilitățile.

În legătură cu noua reglementare, mai trebuie amintit faptul că, în realitate, măsura internării într-o școală specială de muncă și reeducație era chiar mai grea decât pedeapsa închisorii. Această sancțiune fiind considerată măsură educativă și nu pedeapsă, minorul nu beneficia de instituția liberării condiționate, ceea ce însemna că în cazul aplicării măsurii pe durata maximă, acesta era obligat să rămînă în școală de reeducație 5 ani. Această lacună legislativă a fost corectată prin edictarea Decretului nr. 64/1981<sup>11</sup>, care permitea încetarea condițională a măsurii.

Decretul nr. 218/1977, deși ar fi urmat să fie mai repede abrogat, conținînd dispoziții tranzitorii, a rămas în vigoare pînă la 1 octombrie 1992<sup>12</sup>. În urma abrogării sale a fost repus în vigoare sistemul sancționator prevăzut de art. 100–110 C. pen.

Din cele prezentate putem concluziona că reglementarea situației minorului în raport cu legea penală s-a realizat în mod diferit în timp, evoluînd odată cu societatea românească. Începînd îndeosebi cu anul

1864, viziunea legiuitorului începe să capete coerentă iar influențele studiilor de specialitate se fac simțite cu o pregnanță sporită. Sistemul actual reprezintă, aşadar, rezultatul unor pași mărunți, fiind – ca, de altfel, orice lucrare umană – perfecțibil.

#### Note:

1. Ortansa Brezeanu, Minorul și legea penală, Edit. All Beck, București, 1998, p.14.
2. I. Tanoviceanu, citat în Anastasiu Crișu, Tratamentului infractorului minor în dreptul penal și dreptul procesual penal român. Aspecte de drept comunitar, Editura Tipă – Akta, București, 2001, p. 54.
3. Apud. Ortansa Brezeanu, op. cit, p.15.
4. Idem. op. cit., p.16.
5. La acea dată, în Transilvania erau în vigoare Codurile penale maghiare, în Bucovina Codul penal austriac iar în Basarabia Codul penal rus.
6. Sancționată prin Decretul nr. 2908/4 iulie 1921.
7. Codul penal "Regele Carol II", publicat în Monitorul Oficial nr. 65/18.03.1936.
8. Iulian Teodorescu, Minoritatea în fața legii penale. Studiu statistic și de legislație comparată, Editat de Alex. Th. Doicescu, București, 1928, p. 264 și urm.
9. Publicat în Buletinul Oficial nr. 71/72 iulie 1977.
10. Decretul se situa, în fapt, pe linia trasată de cel de-al VI<sup>a</sup> Congres O.N.U. cea avut loc la Geneva în anul 1975 și a cărui temă generală a fost "Prevenirea crimei și controlul acestelui – provocarea ultimului sfert de veac".
11. Publicat în Buletinul Oficial nr. 17/25 martie 1981.
12. Dată la care a intrat în vigoare Legea nr. 104/1992.

100%  
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU Miercuri, 14 aprilie 2004 • Nr. 2456 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

*Consiliere spirituală*

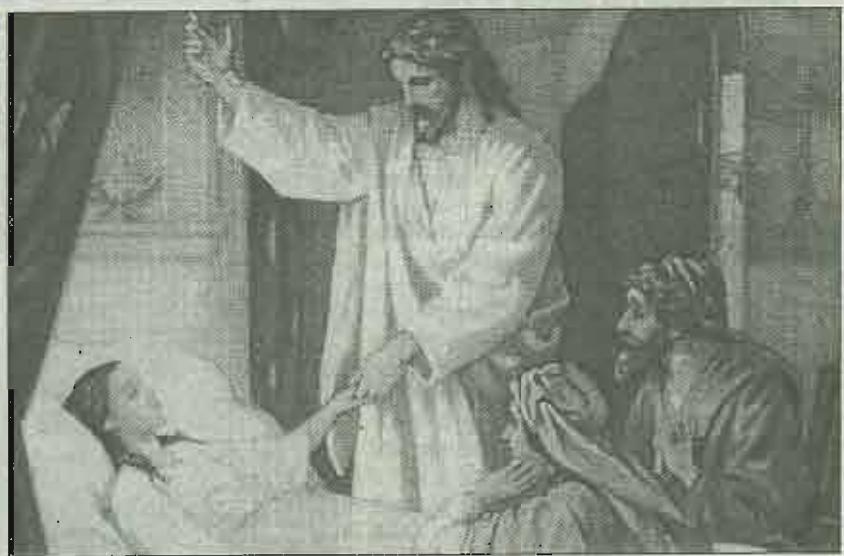
## DESPRE MINUNI

Minunea este un fapt sensibil, extraordinar și dumnezeiesc. Minunea este un fapt, un eveniment care se petrece în timp și spațiu, încadrat în istorie. Este un fapt sensibil, adică un fapt ce poate fi constatat cu simțurile, ce poate fi observat, controlat, înregistrat în lumea noastră plină de fapte omenești. Un fapt extraordinar, adică în afara cursului obișnuit al lucrurilor, are calitatea de minunat. Un fapt divin, adică ce nu poate fi atribuit decât puterii lui Dumnezeu, care lucrează El

însuși direct, cum a fost cazul cu Iisus Hristos sau printr-un intermediar, cum a fost cazul sfintilor care au făcut minuni. Trebuie remarcat faptul că și diavolii pot face anumite minuni, pentru a-i ispiti pe oameni și a-i abate de la calea mântuirii în Iisus Hristos și în Biserica Sa. Dumnezeu permite ispитеle, ca noi să triumfăm asupra lor cu ajutorul harului și astfel să practicăm virtuțile și să dobândim merite pentru rai. Domnul Iisus Hristos ne pune în gardă împotriva fașilor proroci când zice: „Se vor

ridica Hristoși minciinoși și proroci falși care vor săvârși semne și minuni considerabile capabile să amăgească, dacă e posibil și pe cei aleși. Iată v-am prevenit de mai înainte.” (Matei, XXIV,23). Faptele diavolului pot fi totdeauna cunoscute, fie din mijloacele ce le folosește, fie din scopul ce îl urmărește. Ca să recunoaștem adevăratele minuni care vin de la Dumnezeu, avem adesea judecata Bisericii care ne conduce în mod sigur.

Conf.univ.dr. Octavian POP





Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU

Joi, 15 aprilie 2004 • Nr. 2457 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

*Consiliere spirituală*

## UNIREA CU DUMNEZEU

Iisus a vorbit despre o unire unică și transcendentă cu Dumnezeu, Tatăl Său, încât echivalează cu o ridicare a Lui pe planul însăși al dumnezeirii. Iisus nu își spune numai un fiu, ci „Fiul”. La vîrsta de doisprezece ani, El le dă acest răspuns părintilor Săi, care au venit să-L caute în templul din Ierusalim: „Nu știați că în cele ce sunt ale Tatălui meu trebuie să fiu?” (Luca II, 49). El afirmă independentă Sa absolută față de creațuri, pentru că este Fiul unic al lui Dumnezeu, care este la dispoziția Tatălui Său. Dar Iisus, care este natură dumnezească, a vrut să se facă ascultător. Evanghelia ne spune că El a coborât atunci împreună cu Fecioara Maria și Dreptul Iosif și a revenit la Nazaret și era supus lor. (Luca II, 51). Iisus face o deosebire clară între filiația Sa

dumnezească și aceea a apostolilor Săi. În sens moral, sfintii apostoli trebuie numiți fii ai lui Dumnezeu. Iisus însă nu se situează pe același plan cu ei. Când vorbește despre relațiile sale cu Tatăl Său ceresc, El spune „Tatăl Meu”. Când vorbește despre raporturile sfintilor apostoli cu Tatăl ceresc, spune: „Tatăl vostru” sau „Tatăl tău”. Așa, de pildă, după învierea Sa, Iisus declară Mariei Magdalena: „Dă-te la frații Mei și le spune că Eu mă urc la Tatăl Meu și la Tatăl vostru, la Dumnezeul Meu și la Dumnezeul vostru” (Ioan XX, 17). Iată deci unirea unică și transcendentă cu Dumnezeu prin relatările făcute de Iisus Domnul.

Conf.univ.dr. Octavian POP





Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU      Vineri, 16 aprilie 2004 • Nr. 2458 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

*Consiliere spirituală*

## DE LA VECIUL LA NOUL TESTAMENT

Putem constata în Evanghelii locul preponderent pe care îl ocupă cuvântul „Eu” în declarațiile lui Iisus. Constituindu-se ca subiect dominant al atâtior acțiuni dumnezelești, acest lucru arată în Iisus o conștiință clară și o siguranță de atotputernicie! Iisus vorbește în Vechiul Testament așa cum vorbește Dumnezeu în Noul Testament. Iisus înlocuiește prescripțiile materiale ale unei morale încă imperfecte cu exigente ce pătrund până în adâncul inimii. Moise a făcut concesii în materie de căsătorie în fața slăbiciu-

nilor oamenilor. Hristos opune absolutul puterii lui Dumnezeu care interzice chiar divorțul. El abrogă practica talionului și prin sentințele Sale asupra a ceea ce este murdar – murdărie care nu poate veni decât din afară – legile elementare evreiești vor tinde să dispară. Iisus își arogă o putere asupra Templului. Iisus îi depășește pe prooroci și regii Vechiului Testament, iar Îngerii sunt slujitorii Săi. Iisus înmugurează era nouă a Împărăției lui Dumnezeu, era enunțată de multă vreme de prooroci. El îi izgonește pe

îngerii necurați pentru că distrug Împărăția Satanei și inaugurează Împărăția lui Dumnezeu prin Duhul Sfânt. Iisus este stăpânul tuturor acelora care vor să intre în Împărăția lui Dumnezeu. El îi alege pe cei 12 apostoli și își arogă drepturile de stăpân al Împărăției cerurilor. El îi dă lui Petru, cu anticipație, cheile Împărăției cerurilor. Iisus îi atribuie o importanță decisivă în raport cu mântuirea sau viața veșnică a oamenilor și îi iartă pe cei păcătoși.

Conf.univ.dr. Octavian POP



100%  
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU

Luni, 19 aprilie 2004 • Nr. 2460 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## FAPTELE DUMNEZEIESTI

### Consiliere spirituală

Minunile săvârșite de Domnul Iisus Hristos sunt fapte dumnezeiești care atrag atenția minții omenești să se ridice spre Dumnezeu, prin intermediul semnelor văzute. Într-adevăr, Dumnezeu are o atare natură, că nu poate fi văzut cu ochii noștri, iar faptele Sale minunate, prin care El conduce lumea întreagă și Se îngrijește de toate creaturile, devin banale prin frecvența lor, în aşa fel că aproape nimeni nu se învrednicește să se opreasă la aceste minuni remarcabile și uimitoare ce se înfăptuiesc în fiecare sămânță, de pildă. De asemenea, în mila Sa, Dumnezeu

și-a rezervat anumite lucrări ce le îndeplinește la momentul potrivit, în afara legilor și cursului obișnuit al naturii, dar pentru că sunt neobișnuite, îi frăpează pe cei pentru care minunile zilnice au devenit banale. E o minune mult mai mare să cârmuiești lumea întreagă decât să saturi cinci mii de oameni cu cinci pâini, și totuși nimeni nu se miră, de prima minune, dar se miră în fața celei de a doua, nu pentru că este mai mare, ci pentru că este mai rară. Faptele dumnezeiești sunt apeluri ale lui Dumnezeu ca să fim mai atenți față de prezența Sa și față de cuvântul Său. Conf.univ.dr. Octavian POP



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovita

Director: TEODOR VASILIU Miercuri, 21 aprilie 2004 • Nr. 2462 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

## MINUNEA CA FAPT DE ORDIN RELIGIOS

Minunea este întotdeauna produsă într-un context religios. Ea are o semnificație religioasă, nefiind numai o incursiune a lui Dumnezeu în legile naturii, ci și o incursiune în viața omului. Minunea se aseamănă nu unui lucru, ci unui gest. Ea este un limbaj, o comunicare a unui mesaj. Dumnezeu ne face un semn, în vederea mântuirii noastre. Minunea este un semn de alianță pe care Dumnezeu o încheie cu oamenii. Ea este ca și semnatura lui Dumnezeu. Biserică ne învață că minunile sunt semne foarte rodnice ale adevărului dumnezeiesc, capabile să se acomodeze cu toate spiritele. Evanghelia ní-L prezintă pe Iisus ca făcător al multor minuni. Iisus acționează miraculos asupra naturii, asupra bolilor, asupra morții și asupra celor posedați.

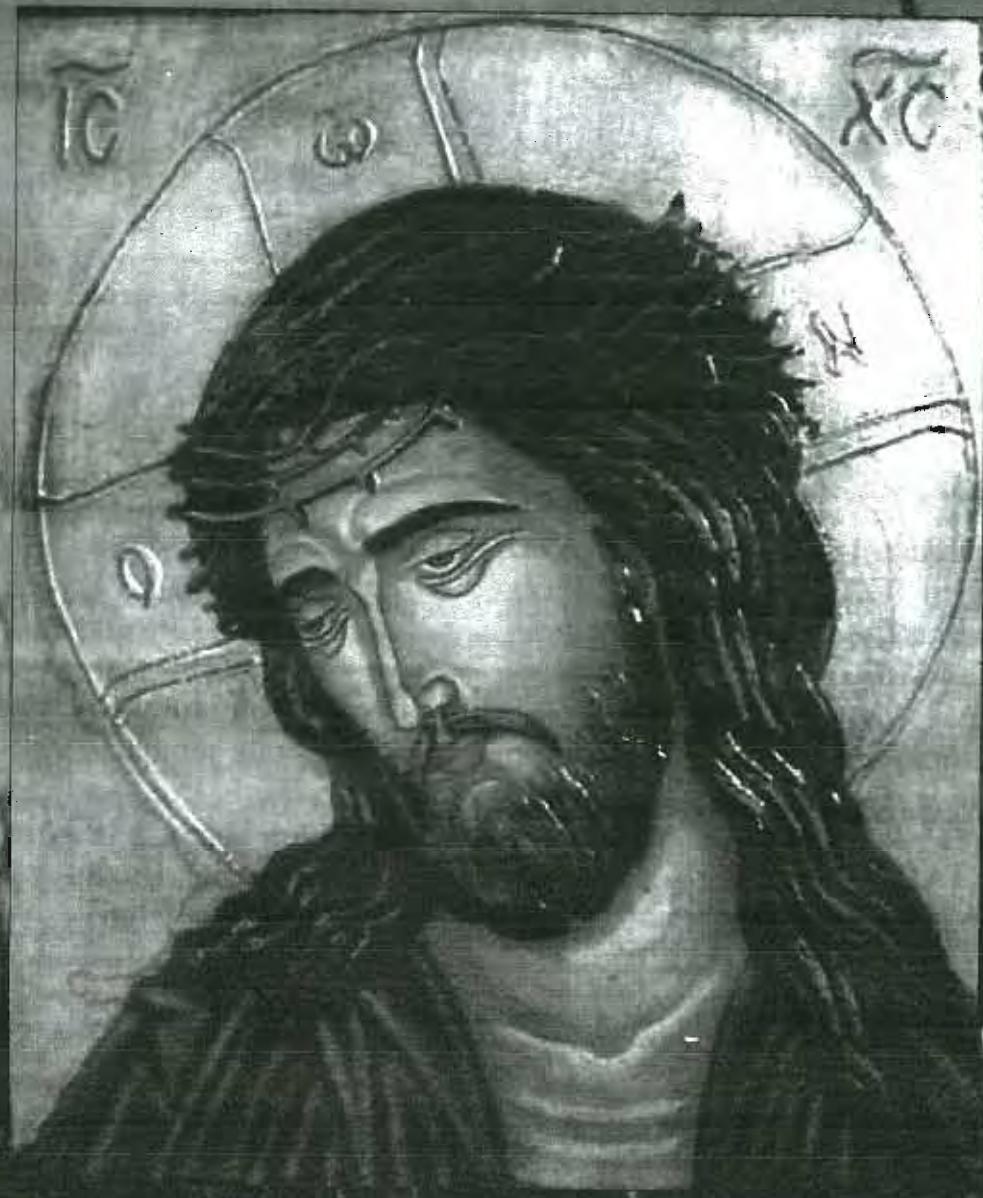
Conf.univ.dr. Octavian POP





# SACRUMA

REVISTĂ DE CULTURĂ ȘI SPIRITUALITATE  
ORTODOXĂ, ANUL III, NR. 13, 2004



## *MISIUNEA CREȘTINĂ A FEMEII*



Înainte de a trata mai pe larg problemele referitoare la misiunea creștină a femeii, socotim necesar să facem o scurtă prezentare a situației acesteia înainte de creștinism, în lumea greco-romană.

Atât în lumea romană, cât și în cea greacă, femeia era considerată ca o ființă inferioară și ca o proprietate exclusivă a bărbatului. Drepturile bărbatului asupra femeii mergeau atât de departe încât acestuia îi era permis nu numai să o lase prin divorț, ci chiar să o cedeze în mod public prietenului sau rivalului său<sup>1</sup>. La fel era situația și în Grecia antică. Civilizația veche greacă se reazemă în general pe inegalitatea dintre femeie și bărbat.

Nici în Vechiul Testament situația femeii nu se schimbă prea mult; ea se bucură de o oarecare considerație doar ca

mamă. Vechiul Testament n-a recunoscut niciodată valoarea fecioarei, deoarece a muri fecioară fără a realiza misiunea maternă era o rușine.

Totuși Vechiul Testament ne arată că femeia a avut un rol decisiv în istoria mântuirii neamului omenește. Pentru realizarea planului mântuirii unele femei nasc fiu la bâtrânețe. Printre acestea menționăm pe Elisabeta, mama Sf. Ioan Botezătorul, sau pe Sf. Ana, mama Prea Sfintei Fecioare Maria<sup>2</sup>.

Indiferent dacă este mamă, soție sau fecioară, creștinismul a acordat femeii aceeași stima și considerație. Datorită faptului că Mântuitorul s-a naștut din femeie, și-a sters pentru totdeauna stigma disprețului și a infamiei cu care lumea veche o înfierase și a ridicat-o la cea mai înaltă treaptă a demnității umane<sup>3</sup>.

Creștinismul nu a militat peninsă întrecea dintre femei și bărbați, dar le-a dat drepturi și le-a arătat misiuni mari însemnătate. El a restabilit drepturile femeii, prin înălțarea ei la cel mai mare grad, de purtătoare a Mântuitorului lumii, de devotată

<sup>1</sup> Drd. Vasile Axinia, Dispoziții canonice ale Sf. Vasile cel Mare privind femeia creștină, în rev. G.B., nr. 7-8/1979, p. 425.

<sup>2</sup> Ibidem, p. 726.

<sup>3</sup> Pr. D. Soarcă, Situația femeii în Islamism și Creștinism, în rev. S.T. nr. 3 - 4, 1957, p. 251.

co laboratoare în opera de mântuire a neamului omeneșc și de m sionar  în lume a binelui și a dragostei de Dumnezeu și de oameni<sup>4</sup>.

F g duin t a m ntuirii a fost dată femeii ; ea este cea care primește Buna Vestire, ei i se arată pentru prima dată Cel  nviat. Femeia  nvesm ntat  în soare închipuie Biserica și Cetatea cerească în Apocalipsă.  ntruparea se  mplin ste în fiin t  feminină a Fecioarei, care-i oferă Trupul și S ngele.

 n via a Bisericii cre stine, femeile nu au ocupat funcții sacerdotale propriu-zise, dar au participat la evanghelizare.  n activitatea m sionar , Sf. Apostol Pavel a fost ajutat de numeroase femei.

 nc  de timpuriu, Cre tinismul a cunoscut instituția fecioarelor afierosite prin hirotesie, ca auxiliare ale clerului superior și av nd diverse sarcini în Biserică, cu preponderen t  de asistenț socială (ingrijirea bolnavilor, vizite la domiciliu, acolo unde nu puteau merge clericii și instruirea catehumenilor)<sup>5</sup>. De asemenea, au existat și văduve afierosite, a  r or sarcină era similară cu cea a fecioarelor, sub îndrumarea și c rmuirea clerului superior. Casele în care locuiau acestea s-au numit case ale văduvelor<sup>6</sup>.

Paralel cu instituția fecioarelor și a văduvelor afierosite, Biserica a cunoscut și pe cea a diaconeselor afierosite, prin hirotesie, ca auxiliare ale clerului superior, recrutate de preferin t  din r ndul fecioarelor sau al văduvelor trecute de vîrstă de 60 de ani. Diaconesele depuneau un vot de castitate, pe care erau obligate  s l respecte p n a la moarte. Diaconesele aveau grijă de săraci, bolnavi, orfani, exercitau supravegherea în biserică a ordinei și a locurilor rezervate femeilor. Slujeau de intermediare între femei și clerul superior, instruiau persoanele de sex feminin pentru primirea botezului, vizitau pe catehume, asistau pe preo ti la administrarea Botezului și a mirungerii, pentru  r  nu era cuviincios ca noile botezate să fie văzute de cleric <sup>7</sup>. Cu timpul ins , generaliz ndu-se botezul



<sup>4</sup> P.S. Dr. Vasile Coman, Slujind lui Dumnezeu, slujind omenir , p. 185.

<sup>5</sup> Drd. Vasile Axinia, Dispoziții canonice ale Sf. Vasile cel Mare, privind femeia creștină, în rev. GB, nr. 7 - 8 / 1979, p. 731.

<sup>6</sup> Ibidem, p. 732.

<sup>7</sup> Ibidem, p. 734.

copilor, această instituție a diaconeselor a început să dispară.

Atitudinea avută de Mântuitorul și de Sfinții Apostoli față de femei a fost urmată și de Sf. Părinți ai Bisericii, iar datorită aportului adus de femeie la viața și activitatea Bisericii, aceasta se mândrește cu numele unor femei, printre care desigur Sf. Fecioară Maria ocupă un loc aparte în cultul creștin, sau ca Aquila (soția lui Priscila din Faptele Apostolilor), sau Sfânta Elena, mama lui Constantin cel Mare, pe care Biserica o prăznuiește „întocmai cu Apostolii”, ori mucenițe, cuvicioase, pustnice, sau Monica, mama Fer. Augustin, una din cele mai vestite mame din istoria creștinismului primar<sup>8</sup>. Aiu existat, de asemenea, și alte feemei celebre, ca : Sfânta Antuza, mama Sf. Ioan Gură de Aur, care a rămas văduvă la vîrstă de 20 de ani, dar nu s-a mai căsătorit, ci toată viața și-a închinat-o creșterii fiului ei. Apoi Sf. Emilia a rămas celebră pentru că a dat Bisericii patru sfinti : Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigore de Nissa, Sf. Petru, episcopul Sebastei și Sf. Macrina, stareța M-rii din Pont<sup>9</sup>. Din istoria poporului nostru, amintim: mama lui Ștefan cel Mare, soția lui Constantin Brâncoveanu, Anastasia, mama marelui mitropolit Andrei Șaguna.

Astăzi, ca și în trecut, Dumnezeu cere femeilor creștine să-și îndeplinească frumoasa și nobila lor misiune pe care le-a încredințat-o. Dacă în Biserică femeia nu a ocupat și nu ocupă o funcție propriu-zis sacerdotală, ca este chemată să-și aducă aportul la toate acțiunile pe care le desfășoară Biserica în vederea propovăduirii Evangheliei, a păstrării și apărării cu sfîrșenie a acesteia. Misiunea pe care o are de desfășurat femeia nu este deloc lipsită de importanță. Ea trebuie să participe la înzestrarea și înfrumusețarea locului sfânt.

Dacă după mărturia Sf. Scripturi că femeia, în Biserică, trebuie să tacă (I Tim. 2, 12), în societate poate să zidească, fie tacând, fie vorbind. Convinsă de acest adevăr știe când trebuie să tacă și când e păcat să nu vorbească. "Gura și-o deschide cu înțelepciune și sfaturi pline de dragoste sunt pe limba ei (Pilde 3I, 26). Vrednicia ei este recunoscută în felurite chipuri pe plan social și este dreaptă această recunoaștere, "pentru că femeia care vorbește întru Domnul trebuie lăudată (Pilde 30, 20). Oriunde și în orice timp efectul psihologic al conduitei sale se resimte profund în actualizarea Sf. Scripturi. Dacă femeia creștină a contribuit în cea mai mare măsură posibilă la răspândirea și la păstrarea învățăturii creștine, bărbații se pot lăuda că au creat opere nemuritoare de artă, că au făcut minuni de vitejie. Este însă și un domeniu în care femeia l-a ajuns și l-a întrecut de multe ori pe bărbat, și anume în sfîrșenie. Dacă bărbatul trebuie să-și însușească știința vieții, femeia trebuie să deprindă îndeosebi arta vieții. și anume o artă la cel mai înalt nivel încoronată cu nimbul sfîrșeniei.

Iată de ce este și trebuie să fie credincioasă în Dumnezeu în mod deosebit. Dumnezeu se servește de ea pentru dăinuirea și desăvârșirea neamului omnesc. Dacă femeia se sustrage de la această misiune, de ea se servește diavolul.

<sup>8</sup> Pr. prof. I. G. Coman, Mama Fer. Augustin, în rev. ST, nr. 7-8 / 1961, p. 39.

<sup>9</sup> Pr. Ioan Gârbonta, Femeia creștină și misiunea ei, în rev. M.A. nr. 6-8/1975, p. 521.

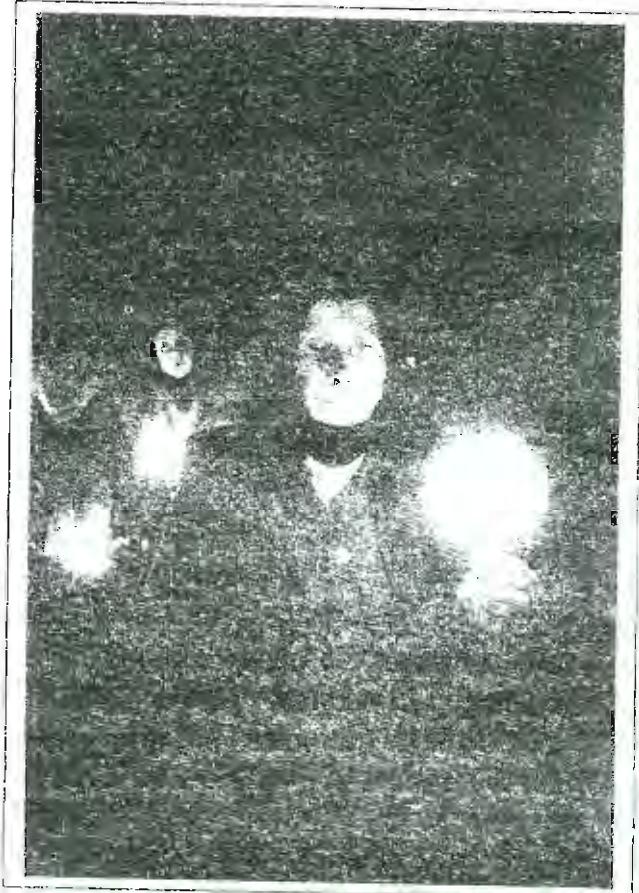
Desigur că creștinismul nu cere femeii să părăsească titlurile ei. Ea își poate aduce o contribuție serioasă și în alte activități: în cultură și în artă. Creștinismul nu cere ca femeia să nu fie medic, profesor sau de altă profesie. Nu! Biserica însă cere femeii ca în toate acestea să nu uite că altarul principal, în care a randuit-o Dumnezeu, este familia. Misiunea femeii nu poate fi nicăieri mai însemnată, mai rodnică și mai sfântă ca aici.

Prin rostul ei de soție și mamă, femeia nu este în această lume un pasager oarecare. Ei îi e dată o nobilă, severă și sfântă misiune. În așezământul smerit al maternității, femeia participă la lucrarea creatoare a lui Dumnezeu, acordând vieții o valoare divină. Naște fiu ca pe un dar dumnezeiesc. Copiii au în ochii ei o neprețuită valoare, ea îi crește ca pentru Dumnezeu, pentru că sunt odrasle ale darului său. Cultivă în felul lor de a fi prudență, hărnicia, ascultarea, dreapta judecată, dragostea de semenii și de neam. Nu-i scutește de aspirațiile vieții, dar îi ajută să depășească greutățile, prin strădanie cinstită și demnă.

Participând împreună cu fiu și nepoții ei la Sfânta Liturghie, femeia își întărește credința și le insuflă acestora credința. Biserica este pentru sufletul ei școală de evlavie, de dreaptă credință, de jertfelnicie. Din locașul sfânt duce acasă în familie duhul adevăratei rugăciuni. Poartă pretutindeni cu sine citirile sfintei, canăriile din care s-au adăpat înaintașii noștri. Face astfel din însăși înima sa Biserică vie.

În ostenelile sale casnice, ea este sufletul familiei. Se dedică cu tot devotamentul ei trudei compatibile cu firea cât și cu chemarea de soție și mamă. Este încredințată că buna rânduială a casei corespunde legii divine. Ea se consideră în orice moment al trudei sale în slujba Lui Dumnezeu. Face din casa sa loc de înseninare spirituală.

Fiecare femeie trebuie să nască un mântuitor, care să izbâvească din osânda morții și a iadului cel puțin sufletul lui, slujind și fiind de folos altora. Bărbatul se risipește și uneori se pierde în preocupările dinafară căminului. Femeia în schimb trebuie să fie și pentru el elementul catalizator, centralizator, înnoitor și înălțător. Neamul omenesc se înalță și se prăbușește, după cum femeile pe plan moral se înalță sau se prăbușesc. Pe femeie nu o poate înlocui decât singur Dumnezeu. Pentru aceasta, viața femeii trebuie să fie o reușită simfonie, toată ținuta ei o perfectă armonie, glasul ei o dulce melodie, puternice imbolduri spre înălțare, sfîngire



și desăvârșire.

Ea trebuie să imprime în cei din jurul ei, soțul, fratele și mai ales copiii ei, precum și în toți cei din sfera ei de activitate, toți ce are viață mai bună, mai frumos și mai de preț.

Pe aripile conștiințioase ale chemării lor prin vremuri, femeile și-au împlinit menirea lor sfântă. Ele plămădesc și azi, din aluatul Evangheliei, inimi creștine, fiți buni ai Bisericii străbune, cetăteni cinstiți ai Patriei. Rugăciunea este și trebuie să fie hrana sufletului lor. Ele răspund chemării sfinte, actualizând cu bucurie intențiile pe care Dumnezeu le-a sădit în ființa lor.

Creștinismul a dat lumii atâtia eroi morali, atâtia sfinți, pentru că el a pătruns în inimi de mame, care și-au împlinit chemarea după învățătura lui Iisus Hristos. Bune sunt toate slujbele și folositoare, dar „partea cea bună” pe care trebuie să și-o aleagă femeia este de a fi candelă nestinsă în familia ei mai întâi, și apoi în mijlocul societății în care trăiește. Aceasta o așteaptă Hristos și aceasta este pilda celor dintâi vestitoare ale învierii și pilda unui nesfârșit număr de soții și mame creștine. La această misiune sunt chemate și femeile din zilele noastre, contribuind astfel la lucerarea de mântuire și desăvârșire a oamenilor.



Protos.Conf.Univ.Dr.Olivian Pop



Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU Miercuri, 28 aprilie 2004 • Nr. 2468 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

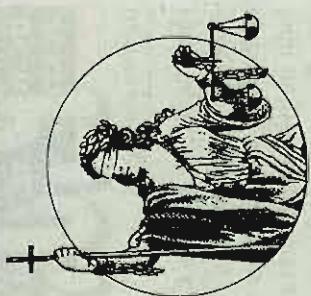
*Consiliere spirituală*

## MISTERUL CARE DESCOPERĂ BUNĂTATEA LUI DUMNEZEU

Întruparea este misterul care descoperă bunătatea lui Dumnezeu în ceea ce are ea mai adânc și mai mișcător. Sub orice aspect ar fi privit, el se prezintă ca o minune de iubire încredințată Cuvântului de către Sfânta Treime, dorință să comunice ea însăși și să se unească în mod direct cu omul. Întradevăr, iubirea tinde să se unească, și iubirea lui Dumnezeu față de creaturile Sale nu este o concluzie trasă din principii abstracte, ci este un fapt experimentat. Dragostea veșnică ce arde în inima lui Dumnezeu a coborât până la

noi, „Cuvântul s-a făcut trup și a locuit între noi”. Prin Fecioara Maria, Iisus a vrut să vină la noi. De mai multe ori Evanghelia ne face să înțelegem prin fapte această lege de iubire a vieții spirituale. Abia l-a zămislit, și îl și duce la Elisabeta și la Ioan Botezătorul. Ea îl prezintă păstorilor și magilor. Ea îl face cunoscut la Nunta din Cana Galileei. Pretutindeni îl arată pe Domnul. Aceasta este una dintre legile cele mai constatare ale harului și misterul ce descoperă bunătatea lui Dumnezeu.

Conf.univ.dr. Octavian POP



Dă|atu|l de  
Dă|atu|l de  
Dă|atu|l de

# JUSTITIE

SERIE NOUĂ, ANUL XV, NR. 4, 2004

ORA PRO ME

## ASPIRAȚIA SPRE NEMURIRE

**A**ceastă aspirație se manifestă și în fidelitatea cinstirii morților. Mormintele dovedesc o iubire durabilă pentru cei dispăruți, dar și speranță că plecarea lor nu înseamnă sfârșitul total.

Or, o dorință a naturii nu poate să fie zădărnicită și fără obiect, pentru că natura este ordonată și impregnată de scop. Așa cum în natură nu există stomac fără hrană, ochi fără priveliști de contemplat, urechi fără melodii de ascultat, tot astfel nu există suflet omeneșc fără viață nemuritoare. Sufletul omului poartă în el virtualitatea. Un alt argument în favoarea nemuririi sufletului îl furnizează cerințele dreptății. A suprma nemurirea, înseamnă a distrugere ordinea morală, căci o ordine immorală, fără sancțiuni proportionate, nu mai este ordine, ci anarhie. Pe pământ sancțiunile binei și ale răului, evident, sunt ineficiente. Se reer compensații necesare. Dreptatea vrea ca fiecare să fie tratat conform cu faptele sale, iar acest lucru nu se poate îndeplini într-un mod eficace și satisfăcător decât prin nemurirea sufletului. E nevoie de o supraviețuire pentru îndeplinirea dreptăților dumnezeiști. Supraviețuirea va putea să stabilească ordinea sublimă a planului dumnezeiesc care se completează, se dezvoltă, se luminează, se prelungesc și se echilibrează în mod magistral în infinitata de dincolo.

În sfârșit, să mai remarcăm că cerințele spirituale ale omului ating deja o împărțire spirituală ce este independentă de timp și de spațiu. Împărăția adevărului, a dreptății, a ordinei morale, a binei, a tuturor valorilor spirituale, toate acestea stăpânesc timpul. Or, întrucât omul în această împărțire se regăsește în calitate de spirit viu, rezultă că el și participă, prin substanță sa spirituală, la indestructibilitatea acestei împărății. Moarteau este elipsă în care sufletul se regăsește la clacăsă, într-un domeniu indestructibil.

Fără indoială că existența unui suflet omeneșc fără trupul său rămânc un mister, iar omul nu mai poate aspira spre permanențizare.

Conf. univ. dr. Octavian POP,  
Preot capelan militar



ISSN 1810-309X



Publicație  
periodică științifico-practică



Mai  
2004

# MĂSURI DE PROTEJARE NEMIJLOCITĂ A PERSOANEI MINORULUI

Octavian POP,  
doctor în drept, conferențiar universitar

**Recenzent:** Gheorghe ANTONIU profesor universitar – Institutul de Științe Juridice al Academiei Române

*Se impune protecția minorului, indiferent de calitatea lor – victimă sau infractor – întrucât toți sunt în pericol. Primul, pentru că sunt atinși în integritatea și în moralitatea lor, ceilalți, pentru că riscă să se compromită viitorul și să piardă tot. Toți au nevoie de o protecție și se constată că aceasta este din ce în ce mai des judecărată.*

*Fie că este vorba despre un minor, victimă a relației trădante, fie că este vorba despre un act al unui minor dezarterat, apelul la instanța de judecată reprezintă astăzi mijlocul cel mai potrivit pentru a proteja pe primul de o violență îndurată, pe celălalt de o violență exprimată.*

**T**otuși, dacă admitem că autoritatea judiciară dispune acum de un ansamblu de incriminări și de măsuri de protecție suficiente pentru o intervenție promptă, se pune problema dacă acest ansamblu prezintă în mod real eficacitatea la care ne aşteptăm.

Din analiza textelor cuprinse atât în Partea generală cît și în Partea specială a Codului penal reiese faptul că legiuitorul român a acordat o atenție deosebită protejării persoanei minorului împotriva oricărei agresiuni.

Alături de incriminarea distinctă a unor fapte ce pun în pericol viața, integritatea fizică sau psihică a minorului, mijlocul predilect utilizat de legea penală este ace-

la de a prevedea – ca expresie a gradului de pericol abstract sporit – caracteristica săvârșirii faptei împotriva unui minor ca parte a conținutului legal agravat (calificat) al anumitor infracțiuni.

Încă dintru-început trebuie remarcat faptul că, deși în enumerația circumstanțelor agravante legale cuprinse în art. 75 alin. 1 Cod penal nu se regăsește săvârșirea faptei împotriva unui minor – sau împotriva unei persoane aflată în imposibilitate de a se apăra, situație care ar include și anumite etape ale minorității, în funcție de infracțiunea săvârșită – această circumstanță poate fi reținută de către instanță, în temeiul art. 75 alin. 2 Cod penal, ori de câte ori datele cauzei ar impune-



o. Partea specială a Codului penal prevede, însă, agravanta menționată anterior în numeroase texte de incriminare:

1. Analiza acestor reglementări poate debuta chiar cu **infracțiunile contra vieții**, care sunt cele mai grave infracțiuni contra persoanei deoarece – aşa cum se arată în doctrină<sup>1</sup> „prin săvîrşirea lor i se răpeşte omului bunul cel mai de preţ, care este viaţa”. Dreptul la viaţă este ocrotit în egală măsură de către legea penală tuturor persoanelor, indiferent de vîrstă sau de starea sănătăţii. Cu toate acestea, anumite circumstanţe ce ţin fie de raporturile preexistente între făptuitor şi victimă, fie de starea victimei la momentul săvîrşirii infracțiunii, au determinat pedepsirea mai aspră a anumitor omoruri.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 175 alin. 1 lit.c) Cod penal, omorul săvîrşit asupra unei rude apropiate constituie omor calificat, fiind pedepsit cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi. Definirea sintagmei „rudă apropiată” se face prin raportare la dispoziţiile art. 149 Cod penal, astfel de rude fiind „ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin înfiere, potrivit legii, astfel de rude”.

Desigur că rațiunea acestei incriminări este mult mai amplă, vizând protejarea familiei în general și pedepsirea mai severă a celor ce ucid membri ai propriei familii.

Se are în vedere, în principal, faptul că raporturile de familie se stabilesc pe un grad de încredere și comuniune afectivă ale căror încălcări denotă pericolozitatea spontană a făptuitorului. Calitatea de rudă apropiată a făptuitorului cu victimă este o circumstanță personală, ce nu se răsfrînge asupra participanților.

Litera d. a art. 175 Cod penal incriminează, însă, situația omorului comis profitînd de starea de neputință de a se apăra a victimei. Pentru încadrarea corectă a faptei în prevederile articolelor menționate este necesară îndeplinirea cumulativă a două condiții:

- starea victimei să fie exteroară activității infractorului;
- făptuitorul să profite de această stare pentru comiterea infracțiunii.

Referindu-se la faptă, agravanta se răsfrînge, în cazul săvîrşirii omorului în participație, asupra tuturor participanților care au cunoscut-o. Între categoriile de victime vizate de text este inclus în mod logic și copilul – în special cel aflat la o vîrstă fragedă – deoarece nivelul dezvoltării sale fizice îl face să constituie o victimă facilă. Prevederea agravantei, constituie, aşadar, un mijloc de protejare a vieții minorului.

Existența unor procese psihologice speciale cauzate de procesul nașterii a determinat legiuitorul să reglementeze, în art. 177 Cod penal, infracțiunea de pruncucidere ca fiind „uciderea copilului nou-născut, săvîrşită imediat după naștere de către mama aflată într-o stare de tulburare pricinuită de naștere”. Infracțiunea are, aşadar, ca obiect juridic special relațiile sociale referitoare la dreptul la viață al copilului nou-născut<sup>2</sup>, chiar dacă acesta nu ar fi viabil sau dacă ar prezenta disfuncții fizice congenitale.

Pentru a ne afla în prezență acestei infracțiuni este necesar ca uciderea să aibă loc imediat după naștere, cât timp copilul păstrează pe corpul său urmele nașterii recente<sup>3</sup>, fapt ce duce la concluzia că este necesară efectuarea, de fiecare dată, a unei expertize medico-legale.

Doctrina penală a fost confruntată cu determinarea naturii infracțiunii în cauză, conturîndu-se două puncte de vedere diferite. Determinarea acestei naturi are o importanță majoră în soluționarea problemei participației. Într-o primă opinie<sup>4</sup>, pruncuciderea ar constitui o infracțiune proprie, iar în cea de-a două<sup>5</sup> doar o formă atenuată a infracțiunii de omor de care profită numai mama, fiindcă numai aceasta se află în starea de tulburare cerută de lege. Acest al doilea punct de vedere a fost împărtășit în practică, fiind, de altfel, firesc. Starea de tulburare a mamei constituind o circumstanță personală, nu se va răsfrînge și asupra eventualilor participanți, care vor răspunde pentru omor calificat – sau, după caz, pentru omor deosebit de grav. Soluția este menită a asigura pedepsirea proporțional cu pericolul pe care

îl reprezintă fiecare a celor care ucid copilul nou născut, asigurând protecția sporită a minorului aflat în stadiul cel mai înalt de nepuțință și dependență față de persoanele adulte.

Alineatul 2 al art. 179 Cod penal coroborat cu alineatul 1 al aceleiași articol, relativ la determinarea sau înlesnirea sinuciderii, încheie sirul circumstanțelor agravante ce au în vedere minoritatea victimei în cazul infracțiunilor contra vieții. În conformitate cu prevederile acestui text, „*fapta de a determina sau de a înlesni sinuciderea unei persoane, dacă sinuciderea sau încercarea de sinucidere a avut loc (...) cînd fapta (...) s-a săvîrșit față de un minor ...*” se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

Agravanta se justifică prin aceea că minorul este mult mai mult expus influenților exterioare în cadrul propriului proces decizional. Mai mult decît atât, rezistența sa la presiuni fizice sau psihice externe este redusă, infracțiunea putînd fi săvîrșită mult mai ușor. Ca și în celealte situații analizate, este necesar ca făptuitorul să fi cunoscut starea de minoritate a victimei, în caz contrar agravanta nefiind aplicabilă.

În ceea ce privește încadrarea juridică a unei acțiuni dintre cele ce constituie latura obiectivă a infracțiunii, în literatură<sup>6</sup> a fost formulată teza conform căreia este exclusă infracțiunea de determinare sau înlesnire a sinuciderii atunci cînd minorul este sub 14

ani în momentul comiterii faptei, datorită capacitatii de înțelegere limitate a acestuia. În acest caz, ne-am aflat în fața unui omor commis prin folosirea energiei fizice a victimei însăși. Față de argumentele aduse, considerăm, achiesind la punctul de vedere exprimat în doctrină<sup>7</sup>, că această teză nu poate fi susținută în mod viabil, dat fiind faptul că și minorii sub 14 ani pot fi determinați la sinucidere.

2. Un alt domeniu de reglementare în care întîlnim protejată cu precădere persoana minorului este acela al libertății persoanei. Astfel, în conformitate cu art. 189 Cod penal<sup>8</sup> „*lipsirea de libertate a unei persoane în mod ilegal (...) în cazul în care victimă este minoră (...) se pedepsește cu închisoare de la 7 la 15 ani*”.

Infracțiunea îmbracă, aşadar, forma agravantă în cazul minorității victimei, autorul trebuind, însă, a cunoaște existența acestei stări. Periculozitatea sporită a infracțiunii decurge – aşa cum se arată în doctrină<sup>9</sup> - din aceea că victimă nefiind încă pe deplin formată din punct de vedere fizic și psihic, fapta poate avea consecințe dintre cele mai grave în privința dezvoltării sale ulterioare.

Starea de minoritate trebuie să existe la momentul începutului acțiunii de lipsire de libertate – ce constituie latura obiectivă a infracțiunii – și nu este necesar ca ea să dureze pe tot parcursul desfășurării activității sale pentru ca agravanta să nu aibă aplicabilitate în cauză<sup>10</sup>.

3. Reglementările cele mai ample, vizînd protejarea minorului cuprinse în Partea specială a Codului penal le întîlnim, însă, în ceea ce privește infracțiunile privitoare la viață sexuală. Parte a libertății individuale, libertatea sexuală reprezintă „posibilitatea persoanei, indiferent de sex, de a lua decizii în domeniul vieții sexuale, fără temere că i s-ar putea produce vreun rău”<sup>11</sup>. Privită din acest unghi, libertatea sexuală – ca libertate a deciziei – nu poate fi concepută în lipsa unei capacitați depline de a discerne între mai multe alternative, decelind modalitatea optimă de canalizare a voinței. De aceea, minorul nu poate fi considerat, mai ales la vîrstă fragedă, capabil să consimtă la acte din această sferă, iar protecția sa este impusă cu stringență.

Un alt argument în favoarea reglementării atente și detaliate a situațiilor în care viața sexuală a minorului poate fi lezată este aceea că minoritatea reprezintă o „vîrstă a devenirii”, în parcursul căreia are loc dezvoltarea fizică și psihică a persoanei, iar studiile psihologice și medicale arată cu certitudine faptul că orice ingerințe asupra acestei dezvoltări – potrivite mai ales din acest tărîm – pot conduce la dezechilibre majore în planul personalității adultului, dezechilibre uneori ireversibile.

Sistemul de reglementare în acest domeniu în ceea ce privește minorul este unul mixt, alcătuit atât din prevederea minorității victimei infracțiunii ca circumstanță



a conținutului calificat al unor infracțiuni cît și din incriminarea distinctă a unor infracțiuni avînd subiect pasiv calificat.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 197 alin. 3 Cod penal, violul asupra unui minor reprezintă „*actul sexual de orice natură cu o altă persoană prin constrîngerea acesteia sau profitind de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința (...)* dacă victimă nu a împlinit vîrstă de 15 ani” și se pedepsește cu închisoarea de la 10 la 20 de ani<sup>12</sup>.

Agravarea este realizată dacă, în momentul săvîrșirii faptei, victimă nu împînise vîrstă de 15 ani, iar făptuitorul cunoștea această împrejurare.

Doctrina și practica judiciară<sup>13</sup> sînt cvasi-unanime în a reține ca viol în această formă agravată – și nu ca fiind infracțiunea ca act sexual cu un minor – fapta săvîrșită asupra unei persoane de vîrstă foarte mică, chiar dacă nu este întrebuințată violență. Rațiunea acestui punct de vedere este aceea că, la vîrstă fragedă, capacitatea persoanei de a-și exprima liberă voință este – dacă nu inexistentă – cel puțin drastic limitată.

De asemenea, potrivit art. 197 alin. 2 lit. b Cod penal pedeapsa în cazul infracțiunii de viol este de la 5 la 18 ani dacă „*victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau tratamentul făptuitorului*”. În această situație, fundamentarea unei sancțiuni mai gra-

ve pentru făptuitor constă în aceea că poziția sa favorizează activitatea infracțională prin aceea că determină existența unor relații de încredere și chiar dependență între infractor și victimă.

Codul penal incriminează, apoi, prin art. 198 și 199, două infracțiuni pentru existența cărora în forma de bază este necesar ca victimă să fie minoră. Săvîrșirea acestor fapte este de natură a aduce atingere în mod direct persoanei minorului, periclitînd dezvoltarea ulterioară a acestuia. Pe de altă parte, așa cum se afirmă în doctrină<sup>14</sup>, datorită naivității și lipsei lor de experiență, minorii pot fi ușor determinați să accepte actele sexuale sau să asiste la consumarea unor astfel de acte, fapt ce necesită o protejare deosebită a acestora prin intermediul legii.

Astfel, în conformitate cu prevederile art. 198 alin. 1 Cod penal, intitulat actul sexual cu un minor, „*actul sexual de orice natură cu o persoană care nu a împlinit vîrstă de 15 ani se pedepsescă cu închisoarea de la 1 la 7 ani*”.

Obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relațiile sociale referitoare la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei care nu a împlinit vîrstă de 15 ani, iar în cazul prevăzut de alin. 2 – relațiile sociale referitoare la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei în vîrstă de la 15 la 18 ani.

Putem deduce, din textul anterior enunțat, că, deși actul se-

xual are loc cu consumămintul minorului, acest consumămint nu este considerat de lege valabil, fie datorită vîrstei fragede a minorului, fie datorită utilizării de către făptuitor a calității sale speciale – tutore, curator, supraveghetor, îngrijitor, medic curant, profesor sau educator – calitate ce îi conferă acestuia un ascendent asupra victimei. Existența acestui consumămint – a căruia valabilitate nu este recunoscută, totuși, de lege – constituie, în fapt, și elementul de distincție între infracțiunea incriminată de art. 198 Cod penal și aceea de viol, prevăzută și pedepsită de art. 197 Cod penal.

Alin. 3 al art. 198 Cod penal prevede două forme agravante ale infracțiunii – pedepsite cu închisoare de la 3 la 12 ani – și anume:

- prima se realizează atunci cînd victimă este sub 15 ani și se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau tratamentul făptuitorului;

- cea dea două există atunci cînd victimă – minor, indiferent de vîrstă – i s-a cauzat o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății.

În cazul în care fapta avut ca urmare moartea victimăi, pedeapsa este conform art. 198 alin. 4 Cod penal – închisoarea de la 7 la 15 ani. Putem remarcă faptul că această agravantă nu are în vedere sinuciderea victimăi, deoarece actul sexual s-a produs cu existența, în fapt, a unui consumămint, fără vreo constrîngere de

natura celei ce caracterizează infracțiunea de viol. În cazul în care, însă, sinuciderea victimei ar fi determinată de consumarea actului sexual precum și de atitudinea ulterioară a infractorului direcțională în acest sens, s-ar putea reține în sarcina acestuia din urmă un concurs între infracțiunea de act sexual cu un minor – în forma simplă, dacă nu sunt îndeplinite condițiile agravantei prevăzute de art. 198 alin. 3 teza I Cod penal – și infracțiunea de determinare și înclesire a sinuciderii, în forma agravantă prevăzută și pedepsită de art. 179 alin. 2 Cod penal.

O altă infracțiune prin săvârșirea căreia este lezată libertatea și inviolabilitatea sexuală a minorului este aceea de seducție, încriminată de art. 199 Cod penal și care constă în „*fapta aceluia care, prin promisiuni de căsătorie, determină o persoană de sex feminin mai mică de 18 ani de a avea cu el raport sexual*”. Pedeapsa în cazul săvârșirii acestei infracțiuni este închisoarea de la 1 la 5 ani.

Așadar, pentru existența infracțiunii este necesar ca promisiunea să fie anterioară actului sexual și să fie determinată în obținerea consimțământului victimei.

Rațiunea acestei reglementări rezidă în aceea că raportul sexual cu o minoră ce nu a împlinit 18 ani poate fi realizat prin vicierea consimțământului acesteia și prin intermediul unor promisiuni de căsătorie, aparent sinceră, dar pe care făptitorul nu are intenție de a o realiza<sup>15</sup>. Pentru existența in-

fracțiunii nu are importanță dacă infractorul este căsătorit sau nu, cerîndu-se doar ca el să fie apt din punct de vedere fiziological să realizeze raportul sexual.

În doctrină<sup>16</sup> a fost exprimat și punctul de vedere conform căruia atunci cînd minora a știut că bărbatul este căsătorit, promisiunea de căsătorie nu poate fi luată în serios, infracțiunea de seducție fiind înlăturată. Considerăm, totuși, că valabilitatea acestui punct de vedere este îndoelnică, avînd în vedere faptul că pot exista situații cînd bărbatul căsătorit poate susține că va divorța deoarece – în realitate – relațiile sale cu actuala soție sunt grav deteriorate, împrejurare ce este cunoscută și de către minoră.

Subiectul pasiv al infracțiunii trebuie să fie, însă o minoră cu vîrstă cuprinsă între 15 și 18 ani. Acest aspect rezultă din interpretarea coroborată a art. 199 și 198 Cod penal, în cazul în care minoră ar fi mai mică de 15 ani fapta constituind infracțiunea de act sexual cu un minor.

Infracțiunea nu există în situația în care bărbatul a fost de bună credință, iar căsătoria nu s-a realizat ca urmare a unor factori exterioi voinței sau puterii sale de control, cum ar fi – spre exemplu – refuzul minorei de a se căsători.

Tentativa este pedepsită de lege numai în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 197 și 198 Cod penal, în cazul infracțiunii de seducție ea nefiind – deși posibilă – sancționată.

#### 4. Reglementări speciale privind minorii regăsim și cadrul titlului IX al Codului penal ce cuprinde **Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială**.

Dintre acestea, infracțiunea a cărei săvârșire aduce cea mai mare atingere persoanei minorului este aceea de rele tratamente aplicate minorului prevăzută și pedepsită de art. 306 Cod penal. În conformitate cu acest text legislativ, „*punerea în primejdie gravă, prin măsuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltării fizice, intelectuale sau morale a minorului, de către părinți sau de orice persoană căreia minorul l-a fost încrințat spre creștere și educare, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani*”.

Obligația de creștere și edicare a minorului presupune din partea celui ce îi incumbă aplicarea unei game variate de măsuri, subordonate scopului principal de asigurare a unei dezvoltări armonioase a acestuia.

Controlul și supravegherea minorului – ca elemente esențiale aflate în aria de cuprindere a autorității părintești – presupun, în anumite situații, utilizarea unor mijloace de corecție a comportamentului copilului mai ferme, severe, menite să garanteze însușirea de către aceasta a setului corect de valori sociale necesare transformării în adult și comportării corespunzătoare în mijlocul comunității din care va face parte. Severitatea unor astfel de mijloace



educaționale nu poate, însă, fi nelimitată. În cazul în care însăși persoana minorului ar fi lezată grav, fapta părintelui sau celui însărcinat cu educarea și creșterea copilului dobîndește – aşa cum se arată în doctrină<sup>17</sup> – pericol social, și trebuie să atragă aplicarea unei sancțiuni, aceasta fiind rațiunea incriminării faptei în Codul penal.

Obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relațiile sociale privind conviețuirea socială în cadrul familiei, „relații care implică grija față de dezvoltarea fizică, intelectuală și morală a minorului”<sup>18</sup>.

Fapta se realizează prin acțiuni (violențe fizice) sau inacțiuni (neasigurarea hranei, îmbrăcăminte, a unor condiții corespunzătoare de locuit, igienă sau asistență medicală), care trebuie să pună în primejdie gravă valorile enunțate anterior. În cazul în care, prin săvârșirea oricăreia dintre acestea sau a mai multora, ele nu sunt grav primejduite, fapta va constitui doar o încălcare a obligațiilor prevăzute în dreptul civil, care poate atrage decăderea din drepturile părintești, în conformitate cu prevederile art. 109 Cod fam.

Împrejurarea, dacă s-a pus sau nu în primejdie gravă dezvoltarea fizică, intelectuală sau morală a minorului, prin măsurile luate sau tratamentele aplicate, constituind o stare de fapt, va fi stabilită de către instanța de judecată.

Infracțiunea incriminată de art. 306 Cod penal este una de peri-

col, iar în doctrină<sup>19</sup> se afirmă faptul că, dacă fapta are ca urmare o vătămare a integrității corporale sau a sănătății victimei, ce ar constitui latura obiectivă a unei alte infracțiuni, se vor aplica regulile referitoare la concursul de infracțiuni. Pornind de la însăși argumentația altor citații, considerăm, însă, că, în acest caz, ar trebui reținută o singură infracțiune, aceea de vătămare efectivă a persoanei minorului, deoarece nu mai poate fi vorba despre o stare de pericol, ci despre un rezultat efectiv realizat, prin a cărui producere este absorbită infracțiunea de relevante și aplicate minorului în cea de-a doua, de rezultat. În cazul în care s-ar reține concursul de infracțiuni, acesta nu ar putea fi decât ideal – în condițiile art. 33 alin. 2 Cod penal – deoarece neam afla în situația unei singure acțiuni sau inacțiuni care ar realizează conținutul constitutiv al mai multor infracțiuni.

O altă infracțiune cuprinsă în Titlul IX al Codului penal, ce are ca scop protejarea directă a minorului, este aceea de punere în primejdie a unei persoane aflate în neputință de a se îngrijii, incriminată de art. 314 Cod penal. Aceasta constă în „*păstrarea, alungarea sau lăsarea fără ajutor, în orice mod, a unui copil (...) de către acela care îl are sub pază sau îngrijire, punându-i în pericol iminent viața, sănătatea sau integritatea corporală*” și se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani.

Fapta aduce o gravă atingere normelor morale, care reclamă din partea oricui – și cu atât mai mult din partea unor persoane chemate de lege să ocrotească victimă – o atitudine umană, caracterizată de grija față de cei aflați în neputință de a se îngrijii, minorii fiind prin excelență inclusi în această categorie, mai ales cei de vîrstă fragedă.

Sub aspectul laturii obiective, infracțiunea poate fi comisă atât printr-o acțiune – părăsire, alungare – cât și printr-o inacțiune – lăsarea fără ajutor. „Părăsirea” presupune îndepărțarea de copil, abandonarea lui, iar „alungarea” – silirea acestuia să plece din locul unde se află. „Lăsarea fără ajutor” înseamnă lipsirea copilului de sprijin, de îngrijire.

Iminența pericolului pentru persoana minorului există atunci cînd viața, sănătatea sau integritatea corporală ale acestuia sunt expuse vătămării imediat după săvârșirea faptei<sup>20</sup>.

Ca și în cazul analizat anterior, infracțiunea este una de pericol, nefiind necesar ca valorile enunțate în textul incriminator să fie atinse efectiv.

O ultimă infracțiune cuprinsă în acest Titlu al Codului penal a cărei incriminare are importanță din punctul de vedere al ocrotirii minorului este aceea de proxeneticism, prevăzută de art. 329 Cod penal. În cazul acesta minoritatea victimei conduce la realizarea conținutului calificat al infracțiunii, pedepsită conform alin. 2 al arti-

colului citat cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.

Rațiunea agravantei rezidă, ca și în cazurile prezentate anterior, în marea influențabilitate a minorului, ce poate fi mult mai ușor determinat la practicarea prostituției, precum și în gradul sporit de pericol social al infractorului, demonstrat – aşa cum se arată în doctrină<sup>21</sup> – „prin aceea că atrage din făgașul unei vieți corecte o persoană care nu-și dă seama pe deplin de fapta pe care o săvîrșește și, mai ales, de consecințele acestora asupra sa”.

Infracțiunea de proxenetism, în forma sa de bază, este o infracțiune cu conținut alternativ, ce poate fi săvîrșită prin:

- îndemnul sau constrîngerea prostituției;
- înlesnirea practicării prostituției;
- tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o persoană;
- recrutarea unei persoane pentru prostituție;
- traficul de persoane în acest scop.

Tentativa se pedepsește – în conformitate cu prevederile art. 329 alin. 4 Cod penal – fără, însă, a fi posibilă în toate situațiile.

Din cele relatate mai sus, rezultă faptul că actualul Cod penal asigură protecția deosebită a persoanei minorului atât direct, prin incriminarea ca infracțiuni a unor anumite fapte cît și prin prevederea unui conținut agravant al in-

fracțiunii în toate cazurile în care, prin săvîrșirea acesteia față de un minor, persoana sa ar fi în mod direct lezată.

**De lege ferenda**, însă, considerăm că, pentru o mai bună protecție a minorului prin intermediul mijloacelor specifice dreptului penal, ar trebui ca în cuprinsul art. 75 alin. 1 să fie enumerată ca circumstanță agravantă legală și minoritatea victimei infracțiunii.

#### Note:

1. Octavian Loghin, Tudorel Toader, Drept penal român. Partea specială, Casa de Editură și Presă Şansa, Bucureşti 2001, p. 85.

2. apud. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 112-115.

3. idem, op. cit, p. 115.

4. Ion Dobrinescu, Infracțiunea de pruncucidere, în Revista Română de Drept, nr. 11/1971, p. 31 și urm.

5. Octavian Loghin, Sanctionarea participanților în cazul pruncucidierii, în Revista Română de Drept, nr. 1/1973, p. 72 și urm., Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 114..

6. T. Vasiliu, D. Pavel, G. Antoniu, D. Lucinescu, V. Papadopol, V. Rămureanu, Codul penal al RSR, comentat și adoptat, partea specială, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975, p. 118-120.

7. Matei Basarab, Ocrotirea minorilor prin legislația penală din România, în „Fiat Justiția”, nr. 1/1998, p. 168-169, fundamentat și

pe Decizia Fostului Tribunal Suprem, secția penală, nr. 968/20.04.1981, publicată în Culegere de Decizii pe anul 1981, p. 305.

8. modificat prin Legea nr. 169/2002.

9. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 158.

10. T. Vasiliu, D. Pavel, G. Antoniu, D. Lucinescu, V. Papadopol, V. Rămureanu, op.cit, p. 168.

11. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op.cit, p. 191.

12. În vechea reglementare, anterioară anului 2001, vîrstă victimei prevăzută de lege pentru ca fapta să se încadreze în ipoteza agravantei era de 14 ani.

13. Decizia nr. 1232/1972 a Tribunalului Județean Brașov, în Revista Română de Drept, nr. 9/1973, p. 171.

14. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op.cit, p. 206.

15. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op.cit, p. 210.

16. Vintilă Dongoroz (coordonator), S. Kahane, I. Oancea, C. Bulai, Rodica M. Stănoiu, V. Roșca, Explicații teoretice ale codului penal român. Partea specială, vol. III, Editura Academiei Române, București, 1971, p. 377.

17. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 605.

18. idem., p. 606.

19. idem., p. 607.

20. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 630.

21. Matei Basarab, Ocrotirea minorilor prin legislația penală din România, în „Fiat Justiția”, nr. 1/1998, p. 179.

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

**Jud**ăde **Dâna** **no**va

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Marti, 4 mai 2004 • Nr. 2473 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (X) • 16 pagini - 5000 lei

CONSILIARE  
SPIRITUALĂ

## MINUNILE DUMNEZEIESTI

Mântuitorul Iisus Hristos este prezentat de Sfintele Evanghelii ca făcător al mai multor minuni. El acționează în chip miraculos asupra naturii. La glasul său, apa se schimbă în vin la nunta din Cana Galileei. Cu câteva pâini hrănește mii de oameni în pustiu. Merge pe apă ca și cum ar merge pe uscat. La cuvântul său, marea și vânturile se potolesc. Ucenicilor descurajați de o muncă fără nici un rezultat le poruncește să arunce mrejile în mare și deodată se umplură cu multime mare de pește. Iisus acționează și asupra bolilor, în chip miraculos. Este suficient un cuvânt al Său și surzii încep să audă, orbi să vadă și leproșii se curăță. Peste tot unde merge, bolnavii îi sunt scoși în cale pentru a-i vindeca. Iisus acționează miraculos și asupra morții, când îl redă văduvei din Main, care urma cortegiul funebru, pe unicul ei fiu. El vine la Iair acasă și îi spune copilului mort să se scoale, iar surorilor Maria și Marta îi înlătăre pe fratele lor Lazăr, îngropat de patru zile. După moartea Sa, Iisus, săvârșește minunea cea mai mare, înlăturând El însuși din morții a treia zi. Iisus îi vindecă și pe cei posedați, alungând diavolii din ei. Dușmanii Lui recunosc că El săvârșește multe minuni și se neliniștesc din cauza aceasta. Marii preoți și fariseii se întrenesc la sfat și se întrebă: „Ce facem?” „Acet Om săvârșește multe minuni, dacă va fi lăsat în continuare, toți vor crede în El”. (Ioan XI, 47-48). Iisus nu ține cont de spusele lor și își continuă activitatea Sa miraculoasă asupra naturii, bolilor, morților și a celor posedați de diavol.

Conf. univ. dr. Octavian Pop

100%  
LOCAL

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jurnal de Dâmbovița

Director: TEODOR VASILIU Miercuri, 26 mai 2004 • Nr. 2492 SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

*Consiliere spirituală*

## ADEVĂRUL DUMNEZEIESC

Există lucruri pe care le vedem și le percepem cu simțurile, există apoi și adevăruri care sunt evidente pentru mintea noastră sau devin evidente prin raționament. Sunt apoi adevăruri afirmate de persoane vrednice de crezare. Noi le admitem pe bună dreptate. Zilnic, facem o serie de acte de credință față de semenii noștri. Or, istoria ne învață că Dumnezeu a vorbit omenirii. De nenumărate ori, a vorbit prin prooroci, dar mai ales prin Fiul său, Iisus Hristos. Dacă Dumnezeu a vorbit, oamenii au datoria să creadă în Cuvântul său. În viața umană se dă crezare afirmațiilor făcute de un om înțelept și chibzuit. Or, „dacă noi primim mărturia oamenilor, mărturia lui Dumnezeu este mai mare” (I, Ioan V, 9). Credința noastră are ca punct de sprijin însăși autoritatea lui Dumnezeu, care este autorul reve-

lației. De aici rezultă că credința noastră, bazată pe autoritatea dumnezeiască, trebuie să fie mai fermă chiar decât cea pe care o avem în propriile noastre lumini. Prin credință noi credem nu din cauza adevărului intrinsec al lucrurilor, ci datorită autoritatii lui Dumnezeu însuși. Oamenii se pot însela. Dumnezeu nu se poate însela niciodată. Credința se bazează întotdeauna pe marele martor, care este Iisus Hristos. Persoana și opera Sa ne asigură că ascultăm în El ecoul glasului lui Dumnezeu însuși. Promisiunea și misiunea lăsată de El ne asigură că noi ascultăm în Biserică Sa ecoul cuvintelor lui Iisus Hristos. Prin credință, aflăm cu adevărat ceea ce ne spune Dumnezeu, ceea ce Iisus ne descoperă și ceea ce propovăduiește Biserica.

Conf.univ.dr. Octavian POP

# Cetatea RODNEI

*Revistă socio-culturală și religioasă a comunei Rodna*



*Revistă editată de Biblioteca Comunală «Ion Pop Reteganul» Rodna  
• Anul I, nr. 5-8 • mai-august 2004 • ISSN 1584-3483 •*

# Bunurile comune

## Criteriile legale pentru determinarea bunurilor comune

În art. 30 Codul familiei se dispune că bunurile dobândite în timpul căsătoriei, de oricare dintre soți, sunt de la data dobândirii lor bunuri comune ale soților, iar în art. 31 Codul familiei sunt determinate limitativ categoriile de bunuri proprii ale fiecărui soț. Din aceste dispoziții legale rezultă că un bun este comun dacă sunt îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

a. este dobândit de oricare dintre soți în timpul căsătoriei;

b. nu face parte din categoriile de bunuri pe care legea le consideră proprii (1).

Pe plan juridic, categoria bunurilor comune exprimă comunitatea de interese a celor doi soți. Aceste bunuri au ca scop asigurarea mijloacelor materiale necesare susținerii familiei.

Prezumția de comunitate are caracter relativ (juris tantum) constituind o scutire de dovedă.

## Noțiunea de bunuri

Noțiunea de bunuri desemnează atât bunurile corporale, adică lucrurile mobile și imobile, cât și bunurile incorporale, adică drepturile reale, drepturile de creață și acțiunile privind drepturile patrimoniale.

Bunurile pot dobândi statutul de bunuri comune indiferent dacă sunt mobile sau imobile, corporale sau incorporale. Astfel, s-a stabilit că prin noțiunea de "bunuri dobândite în timpul căsătoriei" se înțeleg toate drepturile patrimoniale, deci și drepturile de creață.

## Noțiunea de dobândire

Bunurile comune pot fi dobândite de soți împreună sau numai de către unul dintre ei în temeiul legii, al unui act sau fapt juridic.

Bunurile dobândite cu titlu gratuit, prin moștenire legală, donație sau testament sunt comune numai dacă dispunătorul a prevăzut expres aceasta, după cum precizează art. 31 lit. b Codul familiei.

Din coroborarea art. 30 și 31 lit. b. Codul familiei rezultă că bunurile sunt considerate comune numai dacă au fost dobândite cu titlu oneros, deoarece cele dobândite cu titlu gratuit prin moștenire, donație sau testament, sunt

proprii, afară de cazul în care dispunătorul a prevăzut că ele vor fi comune.

Dobândirea drepturilor de creață de către soți poate avea ca izvor orice act sau fapt juridic generator de obligații. Creațele devin bunuri comune dacă sunt dobândite în timpul căsătoriei și proprii dacă sunt dobândite în afara acesteia. (2)

În cazul uzucapiunii, ca mod de dobândire a dreptului de proprietate, distingem după cum uzucapiunea este de 30 de ani sau de 10-20 ani. Dacă uzucapiunea este cea de 30 de ani, pentru ca bunul dobândit să fie considerat comun, este necesar ca termenul de uzucapiune să înceapă să curgă în timpul căsătoriei, dat fiind caracterul retroactiv al acesteia, iar dacă este cazul uzucapiunii de 10-20 de ani trebuie ca justul titlu să se situeze în timpul căsătoriei.

## Data dobândirii

În cazul bunurilor comune este aplicabilă regula dreptului comun, adică toate drepturile patrimoniale, atât reale cât și de creață, se dobândesc din momentul intrării lor în comunitate.

În ceea ce privește drepturile de creață, regula referitoare la comunitatea matrimonială comportă o precizare: creațele născute înainte de căsătorie în folosul unuia sau altuia dintre soți, însă realizate în timpul căsătoriei, nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale soțului creditor, iar creațele născute în timpul căsătoriei, însă realizate după închiderea sau desfacerea acesteia, vor fi bunuri comune. (3)

## Bunurile trebuie să fie dobândite "în timpul căsătoriei"

Bunurile devin comune dacă sunt dobândite "în timpul căsătoriei", ceea ce înseamnă că dobânditorul are calitatea de "soț". În consecință, calitatea dobânditorului este o condiție pentru ca bunul să devină comun. Nu interesează dacă bunul sau bunurile au fost dobândite separat sau împreună de către soți, ori dacă în actul de dobândire figurează numai unul dintre soți ori figurează ambii.

Căsătoria durează între momentul încheierii sale și data desfacerii sau închidării căsătoriei.

Momentul încheierii căsătoriei este acela în care ofițerul de stare civilă constată existența consumă-mântului viitorilor soți și-i declară căsătoriți.

În ceea ce privește data desfacerii sau încetării căsătoriei deosebim:

a. căsătoria încetează prin decesul unuia dintre soți, fizic constatat;

b. căsătoria încetează prin moartea unuia dintre soți, declarată judecătoarește. În acest caz, data morții și, deci și a încetării căsătoriei va fi cea stabilită prin hotărârea judecătoarească, ceea ce înseamnă că bunurile dobândite de soțul în viață, după această dată și până la rămânerea definitivă a hotărârii declarative de moarte, deși au beneficiat provizoriu de prezumția de comunitate, vor fi retroactiv considerate bunuri proprii ale soțului care le-a achiziționat. (4)

Este posibil ca ulterior rămânerii definitive a hotărârii judecătoarești declarative de moarte, să se dovedească prin certificatul de deces o altă dată reală a morții, fapt care duce la anularea hotărârii și la schimbarea retroactivă a statutului juridic al bunurilor dobândite între cele două date.

Dacă cel declarat mort prin hotărâre judecătoarească este de fapt în viață, o dată cu reîntoarcerea sa sau administrarea dovezii că este în viață, comunitatea matrimonială reînvie retroactiv, cu excepția cazului în care soțul celui declarat mort se recăsătoarește, iar odată cu reîntoarcerea acestuia prima căsătorie se consideră desfăcută pe data celei de a doua, făcând deci să înceteze toate raporturile, inclusiv cele patrimoniale, generate de prima căsătorie.

c. căsătoria se desface prin divorț. În acest caz, momentul desfacerii căsătoriei este acela al rămânerii irevocabile a hotărârii judecătoarești prin care divorțul s-a pronunțat. Rezultă că, dacă anumite bunuri au fost dobândite în intervalul de timp de la pronunțarea hotărârii și până la rămânerea ei irevocabilă, prezumția de comunitate există și în privința acestora. (5)

d. căsătoria încetează prin nulitate sau anulare. În acest caz, căsătoria este retroactiv desființată, iar bunurile achiziționate vor fi considerate proprii ale celui care le-a dobândit, iar cel care a contribuit cu sume proprii de bani la achiziționarea unor bunuri de către celălalt va avea un drept de creață sau va fi considerat coproprietar, dacă cota sa din bunurile în discuție a fost determinată. Cu toate acestea, există o situație distinctă în cazul căsătoriei putative când comunitatea de bunuri există dacă ambi soți au fost de bună credință. În cazul în care numai unul dintre soți este de bună credință, acesta beneficiază de comunitatea de bunuri.

## Bunurile dobândite în timpul separației în fapt a soților

Despărțirea în fapt a soților nu face să înceteze comunitatea matrimonială. Faptul că unul dintre soți nu a contribuit cu nimic la achiziționarea unor bunuri în perioada despărțirii în fapt, va fi luată în considerare la stabilirea părții din bunurile comune ce se cuvine fiecărui soț.

În acest caz, practica judiciară nu a fost în întregime de acord cu acest punct de vedere. De aceea, unele instanțe au decis că bunurile dobândite numai de către unul din soți în perioada despărțirii în fapt sunt bunuri proprii. (6)

## Bunurile dobândite de concubini

Bunurile dobândite de concubini nu sunt supuse regimului comunității de bunuri, deoarece căsătoria generează prezumția de comunitate. Astfel, bunurile dobândite de concubini vor deveni proprietatea fiecărui, în proporția în care a contribuit la achiziționarea lor. Dovada proprietății indivize în acest caz se face raportat la fiecare bun în parte și nu la totalitatea bunurilor, cum se procedează în cazul soților. Fiind o problemă de fapt, contribuția fiecărui concubin va fi lămurită prin probele ce vor fi administrate în proces.

## Concluzie

Din cuprinsul dispozițiilor legale din art. 30 alin. 1 Codul familiei și art. 31 Codul familiei se desprinde explicit constatarea că, în dreptul nostru, bunurile comune ale soților constituie regula, iar cele proprii fiecărui dintre ei, excepția. Rezultă că, patrimoniul fiecărui dintre soți se compune din grupa bunurilor comune ambilor soți și grupa bunurilor proprii, exclusive fiecărui dintre ei.

**Conf. Univ. Dr. Octavian POP**  
*Academia de Drept Chișinău- R. Moldova*

### Bibliografie selectivă

1. Ion P. Filipescu, Andrei I. Filipescu, *Tratat de dreptul familiei*, Ed. a VII-a, Ed. All Beck, București, 2002.
2. Adriana Čorhan, *Dreptul familiei*, Ed. Lumină Lex, București, 2001.
3. Maria Banciu, *Dreptul familiei. Teorie și practică*, Ed. Argonaut, Cluj, 1998.
4. Al. Bacaci, V. Dumitache, C. Hageanu, *Dreptul familiei*, Ed. All Beck, București, 2002.

În știință criminală, în știință dreptului penal, în filozofie și în literatură, problema legitimității pedepsei cu moartea a provocat, în toate timpurile, aprigi și nesfârșite discuții.

Argumente de cea mai variată esență (religioase, morale, naturale, juridice, politice, sociale, etc.) abundă și în favoarea și în defavoarea acestei pedepse.

A enumera toate aceste argumente este fără folos; a enunța argumentele hotărâtoare este foarte greu, fiindcă evaluarea acestor argumente depinde de unghiul vizual de sub care privim problema.

Din punct de vedere juridic, s-a obiectat în contra pedepsei cu moartea că este: ireparabilă în caz de erori judiciare, că nu are nici una din calitățile unei bune pedepse (nu este moralizatoare, dimpotrivă, înaprește moravrurile; nu este dreaptă, fiindcă ridică condamnatului orice posibilitate de a deveni mai bun), că nu este necesară, din moment ce societatea are suficiente mijloace de a se apăra contra celor mai răi infractori.

Cei care pledează pentru pedeapsa cu moartea susțin, dimpotrivă, că ea este extrem de exemplară (intimidează prin ea însăși și prin aplicarea ei), este necesară (fiindcă ajută la eliminarea elementelor periculoase pentru umanitate), este sigură (dă posibilitatea de a curma răul, fără teama care există la celelalte pedepse că, infractorul, evadând sau obținând o eliberare prin simularea unei bune conduite sau stări de alienație mintală, ar putea deveni din nou un pericol social).

În toată această dispută - sub raportul juridic – experiența veacurilor nu a putut fi de nici un folos, fiindcă

ne. În perioada unirii autori ca Al. Papiu Ilarian, Vasile Boerescu s-au pronunțat pentru abolirea pedepsei cu moartea, de asemenea M. Kogălniceanu a subliniat "lipsa de călău în Valahia".

Constituția din 1866 înscrie în textul său abolirea pedepsei cu moartea (art. 18).

Codul penal de la 1864 nu prevede pedeapsa cu moartea; la fel Constituția din 1923 reproduce același principiu abolitionist (art. 16).

Codul penal din 1936 se păstrează în aceeași linie abolitionistă, în conformitate cu Constituția din 1938.

Prima formă de stat totalitară a adus cu ea consacrarea constituțională a posibilității de aplicare a pedepsei capitale, codul penal fiind modificat prin introducerea în art. 24 a pedepsei cu moartea.

După 23 august 1944 pedeapsa cu moartea a fost extinsă pentru tot mai multe infracțiuni. Codul penal din 1968 a menținut pedeapsa cu moartea ca "măsură excepțională pentru infracțiunile cele mai grave", dar și în cazul acestora ca pedeapsă alternativă a închisorii. Pedeapsa era prevăzută pentru unele infracțiuni contra securității statului, omor, unele infracțiuni contra patrimoniului, contra capacitatii de apărare a țării, precum și unele infracțiuni contra păcii și omenirii.

Între 1968 - 1989 au fost condamnate și executate 96 de persoane dintr-o care 93 pentru infracțiunea de omor deosebit de grav. Pentru alte 34 persoane pedeapsa a fost comutată în pedeapsa închisorii pe 25 de ani.

Decretul-Lege 6/1990 a abolid

## PEDEAPSA CU MOARTEA, cea mai severă și cea mai veche pedeapsă

mersul criminalității la un popor, la un grup social, atât de atâtă factori, încât ar fi hazardant ca cineva să tragă concluzii din simplă împrejurare că legislația acelui stat are sau nu are, înscrisă printre pedepse, pedeapsa cu moartea.

### a) *Pedeapsa cu moartea în cadrul dreptului penal românesc*

Până la Unirea Principatelor pedeapsa cu moartea era prevăzută în pravile domnești precum "Cartea românească de învățătură" din 1646 a lui Vasile Lupu și "Îndreptarea legii" din 1652 a lui Matei Basarab pentru infracțiuni ca trădarea, paricidul, răpirea unei femei.

Pravilniceasca condică a lui Alexandru Ipsilante (1780) și Legiuirea Caragea (1818) prevedea de asemenea pedepse cu moartea.

Proclamația de la Islaz precedea "că poporul decreta desființarea cu totul a pedepsei cu moartea atât în lucrare cât și în sentință". La fel și Declarația revoluționarilor moldoveni de la 23 martie 1848 cerea "desăvârșita oborare" a pedepsei cu moartea.

Sunt primele documente cu caracter abolitionist în Țările Româ-

pedeapsa capitală pentru ca apoi Constituția din 1991 să consacre principiul constituțional al abolirii pedepsei cu moartea (art. 22, alin. 3).

La ratificarea de către România a Protocolului 7 al CEDO, țara noastră îndeplinise juridic cerința pe care aceasta a impus-o statelor semnatare.

Actuala ordine constituțională nu mai permite reintroducerea pedepsei cu moartea, deoarece nici revizuirea nu poate fi făcută dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale (art. 148, alin. 2 Constituție) ori pedeapsa cu moartea, acest "omagiu adus legii talionului" suprimă cel mai important drept al omului, dreptul la viață.

### **b) O istorie de 4000 de ani**

Prima lege scrisă care prevede condamnarea la moarte datează de acum 3800 de ani, fiind inclusă în codul regelui babilonian Hammurabi.

El a stabilit pedeapsa maximă pentru 25 de fărădelegi, între care erau incluse și greșelile de muncă. Pedeapsa capitală era prevăzută și în Codul Hititilor de acum 3400 de ani, în Codul legiuitorului atenian Dracon, de acum 2700 de ani, și în cele 12 Tabele romane, în urmă cu 2500 de ani. Sentințele erau puse în aplicare prin crucificare, învec, bătaie, ardere pe rug și tragere în ţeapă.

În prezent, din cele 191 de membre ale ONU, pedeapsa capitală se aplică în 84 de țări: Afganistan, Algeria, Antigua și Barbuda, Arabia Saudită, Armenia, Bahamas, Bahrain, Banglades, Barbados, Belarus, Belize, Benin, Botswana, Burundi, Camerun, Ciad, China, Congo, Coreea de Nord, Coreea de Sud,

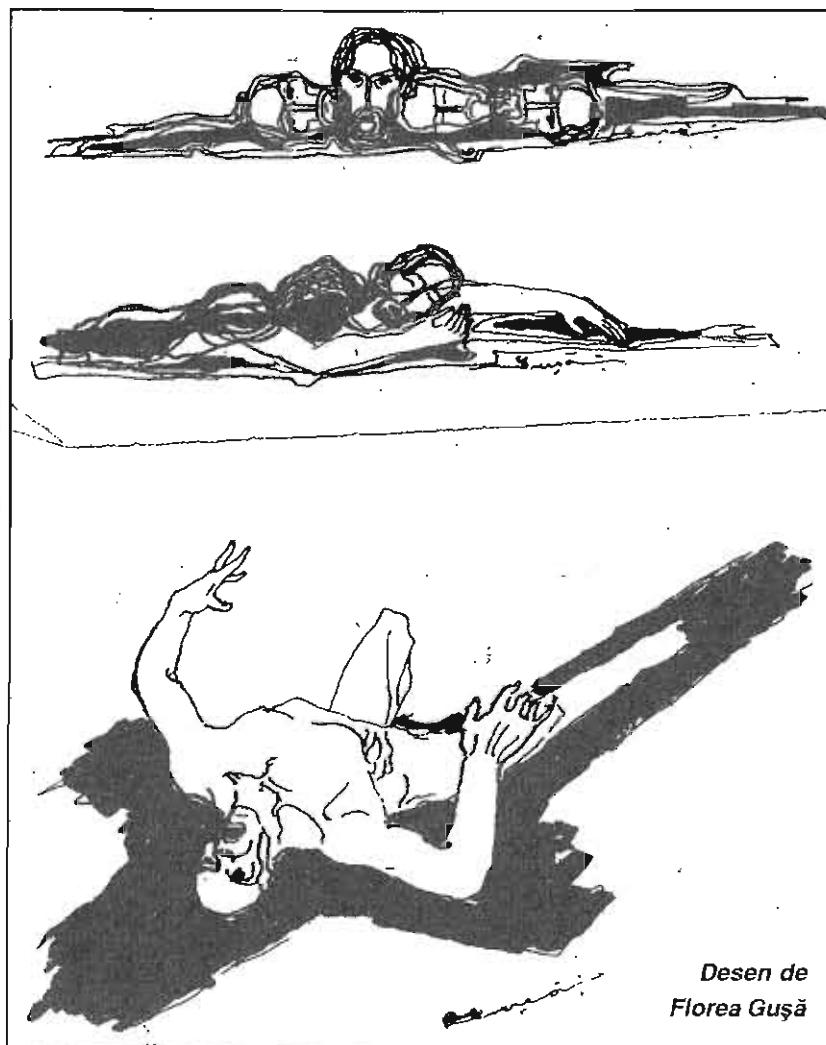
Cuba, Dominica, Egipt, Emiratele Arabe Unite, Eritrea, Etiopia, Filipine, Gabon, Ghana, Guatemala, Guineea, Guineea Ecuatorială, Guyana, India, Indonezia, Ins. Comore, Iordania, Iran, Irak, Jamaica, Japonia, Kazahstan, Kenya, Kirgistan, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Malawi, Malaysia, Maroc, Mauritania, Mongolia, Myanmar, Nigeria, Oman, Pakistan, Palestina, Qatar, Rwanda, Saint Kitts și Newis, Saint Lucia, Saint Vincent și Grenadinele, Sierra Leone, Singapore, Somalia, Sudan, Swiziland, Siria, Statele Unite ale Americii, Taiwan, Tadjikistan, Tanzania, Thailanda, Trinidad- Tobago, Tunisia, Uganda, Uzbekistan, Vietnam, Yemen, Zambia, Zimbabwe.

### **c) Abrogarea pedepsei cu moartea**

Pedeapsa cu moartea a fost abrogată în primele zile din ianuarie 1990.

Potrivit actualului Cod Penal, ceea mai aspră condamnare este închisoarea pe viață, care se aplică pentru omor deosebit de grav. În anii scurși de la revoluție, problema reintroducerii pedepsei capitale s-a pus de nenumărate ori, mai ales în contextul creșterii îngrijorătoare a numărului de crime și de cazuri de corupție la nivel înalt. Cu toate acestea, tendința României de a se integra în structurile occidentale scoate din discuție această posibilitate.

Țările UE sunt categoric îm-



potrivă, astfel că românii care văd în execuții o metodă de disciplinare a societății trebuie să își reorientize speranțele.

#### **d) În anul 2001 peste 3000 de execuții în lume**

Pedeapsa cu moartea este cea mai crudă, mai inumană și mai degradantă pedeapsă. Violează dreptul la viață. Este irevocabilă și poate fi aplicată celor nevinovați. Nu s-a dovedit că este mai eficientă decât alte pedepse în reducerea criminalității, se arată într-o declarație a Amnesty Internațional, cea mai mare organizație care se opune pedepsei capitale.

Coform datelor acesteia, în anul 2001 au fost execuții cel puțin 3084 de oameni din 31 de țări, și cel puțin 5265 au fost condamnați la moarte, în 68 de țări. 90% din totalul execuțiilor de anul trecut s-au înregistrat în China, Iran, Arabia Saudită și SUA. În China, accesul limitat la informație indică execuția a 2468 de persoane, dar se crede că numărul real este mult mai mare. Spre deosebire de SUA, unde numai criminalilor li se poate aplica pedeapsa capitală, chinezii condamnă la moarte și pentru trafic de droguri, furt, corupție și separatism. În unele țări africane sau islamică, pedeapsa este folosită și în cazuri de adulter, pornografia sau blasfemie. (Mihai Pelin – "Opisul emigratiei politice", 2002).

#### **e) Argument**

În opinia mea, pedeapsa cu moartea este totodată injustă, crudă dar și o cale mai ușoară de a scăpa din ceea ce ar trebui să fie un calvar pentru cel condamnat.

Sunt de părere că această pedeapsă trebuie privită în întregul peisaj al vieții sociale, al dezvoltării sociale și culturale din zona respectivă.

Consider această pedeapsă injustă, pentru că din punctul meu de vedere viața unei persoane este acel drept suprem, care nu poate fi opriat de nimeni. Având în vedere considerentele religioase ale oamenilor, în general viața este privită ca un dar de la Dumnezeu, asupra căruia nimeni nu are nici un drept (nici chiar persoana în cauză - sinuciderea fiind aspru condamnată de religie), mi se pare absurd ca un grup de oameni (deși calificați în meseria lor) să poată hotărî asupra vieții unei persoane. Întrebările care îmi vin în minte sunt: Cine le dă acestor persoane puterea de a lua astfel de decizii? Cu ce drept pot ei hotărî asupra vieții unei persoane?

Impactul pe care-l are această pedeapsă în rândul oamenilor este, deși zguduitoare, tercătoare. Astfel sensibilitatea din sufletul omenesc deși atinsă serios se va reface, pentru că omul din fire dă uitări și cele mai crâncene întâmplări, așa încât se cere mai mult repetabilitate decât intensitate.

Cei care consideră această pedeapsă necesară aduc diferite argumente ca de exemplu rolul preventiv mult mai eficient pe care aceasta îl are sau siguranța în executarea sancțiunii de care dă dovadă. Un alt argument des întâlnit ar fi cel de ordin pecuniar, unii susținând ca o pedeapsă cu detențunea pe viață este mult mai costisitoare decât recurgerea la o pedeapsă capitală. Părerea mea în legătură cu aceste argumente este la fel de categorică, nici un motiv nu este suficient de puternic în susținerea acestei pedepse.

O altă problemă cu care se confruntă susținătorii acestei pedepse este întâlnirea unei erori judiciare într-un caz rezolvat prin aplicarea unei astfel de sanctiuni.

Trebuie avut în vedere ca o eroare de acest gen costă viața unei persoane, eroare care nu poate fi îndreptată sub nici o formă, spre deosebire de un alt gen de pedeapsă greșit aplicată, greșeală, care deși cu greu, poate fi totuși îndreptată pentru că se poate oferi o bucurie, satisfacție (chiar și de ordin pecuniar) persoanei în cauză, care de bine de rău mai există măcar pentru a se bucura de adevăr.

Și nu în ultimul rând, consider această pedeapsă un adevărat act inutil de cruzime din următorul motiv: este o pedeapsă mult prea "ușoară". Făc această afirmație având în vedere percepțiile comparate a două persoane condamnate, una cu pedeapsa capitală iar cealaltă cu pedeapsa detențunii pe viață. Pe când persoana condamnată la moarte va scăpa de tot ceea ce însemnă chinul și calvarul unei vieți de închisoare, cel condamnat la aceasta, viața își va ispăși pedeapsa mult mai dur, simțind cu adevărat că este o pedeapsă, contactul pe care acesta îl va avea cu sancțiunea va fi unu mult mai puternic având timp suficient să reflecteze asupra a ceea ce a făcut. Se consideră că pedeapsa trebuie să fie pe măsura faptei, dar cel trimis la moarte, chiar dacă a comis cele mai grave și inimaginabile infracțiuni, nu va fi niciodată supus la o experiență identică prin moarte, deoarece fiecare dintre noi (infractori sau nu) vom avea parte de o astfel de experiență - trecerea în neființă. Astfel, consider că o pedeapsă în care infractorul va avea parte de cât mai multe momente similare cu cele pe care le-a provocat va fi o pedeapsă mult mai "pe măsura faptei și răspaltei"; având în vedere că viața în detenție nu este tocmai "roz", și că în acea lume se pot întâmpla tot felul de lucruri mult mai deplasate decât

de către un tribunal militar, fiind ultima persoană executată în urma unei sentințe militare. Alte șapte persoane condamnate la moarte de tribunale militare așteaptă să-și ispăsească pedeapsa.

- 1962 - În întreaga lume se înregistrează șapte metode de execuție: spânzurarea (54 țări), plutonul de execuție (35 țări), decapitarea (opt țări), electrocutarea (Filipine și o parte din statele americane), camera de gazare (SUA), strangularea (Spania), lapidarea (Arabia Saudită).

- Sfârșitul anilor 60 - Odată cu ultima execuție a deceniului (1967), opozanții pedepsei cu moartea fac presiuni mari care vor conduce la un moratoriu neoficial privind execuțiile în marea majoritate a statelor americane.

- 1972 - La finalul procesului Fuman vs. Georgia, Curtea Supremă a SUA recunoaște că pedeapsa cu moartea nu trebuie să violeze Constituția, însă maniera în care aceasta s-a aplicat în numeroase state a încălcăt-o.

- 17 ianuarie 1977 - Gary Gilmore este condamnat pentru crimă și adus în fața plutonului de execuție în statul Utah, prima aplicare a pedepsei cu moartea după o pauză de zece ani.

- 1977 - Curtea Supremă stabilește în cazul Coker vs. Georgia că pedeapsa capitală aplicată violatorilor este disproportională în raport cu fapta și neconstituțională. Drept urmare, 20 de condamnați (trei albi și 17 negri) care urmău să fie execuți sunt scoși de pe lista de așteptare.

- 1982 - Mumia Abu-Jamal este condamnat la moarte pentru uciderea unui ofițer de poliție. Până astăzi el afirmă că este nevinovat și cere un nou proces.

- 1988 - În procesul Thomson vs. Oklahoma, Curtea Supremă susține faptul că persoanele minore în

momentul comiterii crimelor nu trebuie condamnate la pedeapsa capitală, și aceasta după ce câțiva tineri sub 18 ani au fost deja execuți. Din ce în ce mai multe state americane adoptă metoda injecției letale. Astăzi, ea continuă să fie cel mai folosit procedeu. Un sondaj de opinie realizat de Maritz AmeriPoll dezvăluie faptul că 63% dintre americani sunt în favoarea pedepsei capitale, doar 23% se opun, iar 13% sunt indeciși.

- 25 decembrie 1989 - În urma unui proces sumar, Tribunalul Militar Extraordinar condamnă la moarte cuplul dictatorial Nicolae și Elena Ceaușescu, execuți prin împușcare.

- 31 decembrie 1989 - Este abolită în România pedeapsa cu moartea.

- 1994 - Un judecător federal din California consideră camera de gazare din propriul stat drept o formă de pedeapsă "crudă și neuzuală". Cu toate acestea, cinci state americane continuă să se bazeze pe această metodă legală de execuție.

- 1998 - Azerbaidjan, Estonia, Canada, Bulgaria și Lituania abolesc pedeapsa cu moartea.

- 29 martie 2001 - 75 de state abolesc pedeapsa capitală.

- 3 mai 2001 - Câteva înregistrări audio a 23 de electrocutări executate în Georgia din 1983 în 1989 sunt difuzate pe posturi de radio naționale. Casetele înregistrate de personalul închisorilor dezvăluie atmosfera din camerele de execuție americane.

- 2001 - 87 de state din întreaga lume continuă să folosească pedeapsa capitală, cel mai mare număr de execuții fiind puse în aplicare de SUA, China, Iran și Nigeria. 20 de țări au în legislație pedeapsa capitală, însă nu au aplicat-o în ultimii 10 ani.

- 11 iunie 2001 - Timothy Mc-

Veigh, condamnat pentru atacul cu bombă din 1995 asupra unei clădiri federale din Oklahoma City, soldat cu moartea a 168 de persoane, este executat prin injecție letală - prima execuție federală din ultimii 38 de ani.

- 20 iunie 2002 - Curtea Supremă stabilește cu 6 voturi la 3 că execuția retardatilor violează constituția. Magistratul John Paul Stevens cheamă, în numele majorității Curții, la un "consens național" pentru neaplicarea pedepsei capitale în cazul vinovaților incapabili să înțeleagă pe deplin crimele săvârșite.

- 24 iunie 2002 - Curtea Supremă anulează pedeapsa capitală în cazul a numeroși criminali, susținând că sentința ar fi trebuit pronunțată de jurați și nu de judecători. Hotărârea este retroactivă, ceea ce înseamnă revizuirea a peste 150 de cazuri.

- 1 iulie 2002 - Un judecător federal declară drept neconstituțional sistemul penal în vigoare referitor la pedeapsa capitală. Judecătorul Jed Rakoff, de la Tribunalul Districtual, a declarat că prea mulți oameni nevinovați au fost execuți înainte ca faptele să le fie dovedite.

- 11 ianuarie 2003 - O decizie fără precedent: cu 48 de ore înaintea încheierii mandatului de guvernator de Illinois, republicanul George Ryan anunță comutarea pedepsei cu moartea în închisoare pe viață pentru toți cei 157 condamnați aflați în aşteptarea executării sentinței. Decizia urmează unei anchete care a durat trei ani și care a demonstrat că 13 dintre cei execuți în ultimul timp în Illinois s-au dovedit nevinovați.

- 16 ianuarie 2003 - Turcia semnează Protocolul 6 al Convenției pentru protejarea libertăților omului, referitor la abolirea pedepsei cu moartea pe timp de pace.

*Conf. Univ. Dr. Octavian POP*

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jud

dă în boala ta

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Vineri, 11 iunie 2004 • Nr. 2506 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (XI) • 16 pagini - 5000 lei

6 // Invățământ //

Iisus săvârșește minunile Sale, atunci când sunt în cadrul Misiunii Sale. E de remarcat faptul că totdeauna Iisus a refuzat să facă anumite minuni, când acestea erau cerute din curiozitate, sau aveau un caracter de răzbunare. În

pustie, Iisus nu schimbă pietrele în pâini, la comanda Satanel, nici nu sare de pe Templu. Când fariseii îi cer să facă un semn ceresc, Mântuitorul refuză, pentru că nu vede în ei condițiile cerute. După proasta primire într-un sat din Samaria, Iacob și Ioan îi cer lui Iisus să facă să coboare foc din cer asupra acelor oameni. Iisus însă le răspunde negativ și îi muștră. În fața minunilor există atitudini diferite, sunt unii care cred și alții care refuză să credă. Minunea nu forțează asentimentul, ci îl facilitează. Dumnezeu vrea ca omul să vină în mod liber la El. Minunea nu constrânge la credință. Însuși Iisus ne atrage atenția asupra acestui fapt într-o parabolă (Luca XVI, 27-31). Așadar, noi creștinii, trebuie să avem o atitudine pozitivă față de minuni și să stim să recunoaștem semnele lui Dumnezeu, dar și să ne deschidem ochii la Lumina Credinței pentru o viață de dragoste.

Conf.univ.dr. Octavian Pop



*Consiliere spirituală*

## MINUNEA FAȚĂ DE MINUNI

**BULETINUL CAPELEI ORTODOXE "SF. IOAN GURĂ DE AUR"  
A CENTRULUI DE REEDUCARE GĂEȘTI**

# **Cuvânt surbat**

**ANUL VI • NR. 1-6 • IANUARIE-IUNIE 2004**



**ISSN 1584-1960**

## CINA CEA DE TAINĂ ȘI SFÂNTA EUHARISTIE

Sfânta Scriptură ne spune că "Dumnezeu este iubire" (I Ioan IV, 8). El este "iubire" pentru că este Treime, iar această iubire nu a rămas neroditoare, ci S-a revărsat "ad extra", adică în afara ei. Din acest surplus de iubire, Dumnezeu a creat lumea și pe om în 6 zile, aşa cum ne spune cartea Facerii. El a adus lumea la existență "din nimic" și I-a creat pe om "după chipul Său" (Facerea I, 27) deoarece a dorit ca întreaga creație să guste din cupa iubirii divine.

La sfârșitul zilei a VI-a, Dumnezeu I-a creat pe om și I-a pus pe acesta să stăpânească întreaga creație: "Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietăile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul" (Facerea I, 28).

Sfânta Scriptură ne spune că omul a fost creat liber de către Dumnezeu tocmai pentru că îl iubește. Datorită acestei libertăți cu care omul a fost înzestrat de către Creatorul său, el poate să aleagă fie calea binelui, adică pe Dumnezeu; fie calea răului, adică pe cea a morții.

Omul a preferat să aleagă inferioritatea firii văzute, în locul frumuseții spirituale. În loc să se unească cu Creatorul, el I-a întors spatele și s-a unit cu materia cea trecătoare și stricăcioasă.

Prin păcat, omul a încetat să mai privească lumea într-un mod euharistic, ca o taină a comuniunii cu Dumnezeu, aşa cum afirmă numeroși Sfinți Părinți. Unul dintre ei, Sfântul Teofan Zăvorâțul, spune că: "Păcatul este întâi de toate căderea omului de la o foarte mare înălțime spirituală, astfel că cel căzut în păcat și-a stricat ordinea lăuntrică, din duh a căzut în trup".

Deoarece chipul lui Dumnezeu în om s-a întunecat, adică voința sa a slăbit, rațiunea nu mai cugeta spre cele bune, iar sentimentul de bine și frumos a fost pervertit, omul nu mai putea fi în comuniune cu Dumnezeu. Dar, pentru că omul a fost creat pentru a moșteni viața veșnică, Dumnezeu Tatăl L-a trimis în lume "la plinirea vremii" (Galateni IV, 4) pe Însuși Fiul Său, Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Prin Iisus Domnul, omul a fost reașezat pe treapta superioară, de unde acesta căzuse în urma păcatului săvârșit de către protopărinții noștri.

În timpul vieții Sale pământești, Mântuitorul a săvârșit numeroase minuni pentru a arăta oamenilor că este într-adevăr Fiul lui Dumnezeu. Activitatea Sa nu s-a rezumat numai la săvârșirea minunilor, ci și la propovăduirea cuvântului Său dumnezeiesc. Întreaga viață pământească este presărată cu momente deosebite pentru cei din vremea Sa, dar și pentru întreaga omenire.

Un astfel de moment important din viața Mântuitorului Hristos I-a constituit "Cina cea de Taină", când Fiul lui Dumnezeu a instituit Taina Sf. Împărtășanii sau

Sfânta Euharistie. La această Cină, Mântuitorul nu a instituit un lucru oarecare, ci a instituit "taina tainelor".

La acea Cină de Taină are loc un lucru extraordinar: "Se înțemeiază o lume nouă, o lume născută din același cuvânt dar acum făcut Trup și Sâng... se reface comuniunea originară de dinainte de istorie,

dar de data aceasta cu un Dumnezeu trecut prin istorie, dincolo de istorie, un Dumnezeu îmbogățit, deși nu-l lipsise nimic, dar infinit în adăugirea iubirii care niciodată nu-i deajuns și nu încetează niciodată".<sup>1</sup>

"Cina cea de Taină" a avut loc în seara zilei de 13 Nisan, însă la această cină Fiul lui Dumnezeu nu a serbat Paștele iudaic aşa cum au afirmat unii, căci El a avut în vedere un alt Paște care avea să-i izbâvească pe oameni nu dintr-o robie pământească, ci din însăși robia păcatului. Acest Paște deosebit de cel al evreilor avea să elibereze din temnițele fărădelegii nu doar un singur popor, ci pe toți oamenii din toate timpurile și din toate locurile, până la a doua Sa venire, când "cu slavă va veni să judece viii și morții" (articolul VII din Simbolul de credință).

Că Mântuitorul nu a serbat la Cina cea de taină Paștele iudaic este dovedit de numeroase argumente din Sfânta Scriptură:

a. Sfântul Ioan, în Evanghelia Sa, ne spune că Cina



cea de Taină a avut loc "înainte de sărbătoarea Paștilor" (Ioan XIII, 1);

b. Dacă Evangheliștii sinoptici afirmă că Mântuitorul i-a trimis pe ucenicii Săi, Petru și Ioan "ca să pregătească Paștile", aceasta nu înseamnă că în seara respectivă s-a junghiat mielul pascal, adică s-a serbat Paștele iudaic. Dacă într-adevăr s-ar fi serbat Paștele iudaic, sărbătoarea cea mai importantă a evreilor, acest lucru ar fi fost consemnat în cărțile lor de către evangheliști;

c. Dacă Mântuitorul ar fi serbat la Cina cea de Taină Paștele iudaic, acea masă ar fi trebuit să fie numită Paști (pasha), pe când ea a fost numită cină (dipnon): "Și făcându-se Cină..." (Ioan XIII, 2);

d. Dacă Hristos ar fi serbat Paștele, pâinea folosită trebuia să fie numită azimă, iar nu pâine dospită sau artos;

e. Domnul Hristos nu a serbat Paștele iudaic, pentru că dacă s-ar fi întâmplat aşa, El nu ar fi spălat picioarele uceniciilor Săi, deoarece ei trebuiau să-și ţină încălțămîntea în picioare, mijlocul trebuia să fie încins, iar în mâna să aibă un toiag pentru a fi gata de călătorie (Ieșire XII, 11);

f. Iuda Iscarioteanul, ucenicul care L-a vândut pe Fiul lui Dumnezeu pe 30 de arginti, întinge în farfurie, de unde putem trage concluzia că la acea masă, în afară de miel fript, azimă și ierburi amare, era și mâncare lichidă, lucru care nu era îngăduit:

"Și să mânânce în noaptea aceea carnea lui friptă la foc; dar s-o mânânce cu azimă și cu ierburi amare" (Ieșirea XII, 8) – *Paștele iudaic*

"Iisus i-a răspuns: Acela este, căruia Eu, întingând bucătăica de pâine i-o voi da. Și întingând bucătăica, a luat-o și a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul" (Ioan XIII, 26) – *Cina cea de Taină*

g. După obiceiul iudaic, nimeni nu putea părăsi casa în care a fost mâncat Paștele până a doua zi, pe când Iuda Iscarioteanul a plecat noaptea de la Cină: "Deci după ce a luat bucătăica de pâine, a ieșit numai decât. Și era noapte" (Ioan XIII, 30). Însuși Mântuitorul Hristos ieșe cu ucenicii Săi de la Cină și merge cu aceștia în grădina Ghetsimanii pentru a se ruga: "Atunci Iisus a mers împreună cu ei la un loc ce se cheamă Ghetsimanii" (Matei XXVI, 36).

Înăță deci că în acea noapte nu era Paștele, pentru că, dacă ar fi fost, atât Iuda cât și Mântuitorul împreună cu ucenicii Săi nu ar fi părăsit casa aşa cum prevedea Legea: "După aceea să luati un mănuchi de isop și înmuiindu-l în sângele strâns de la miel într-un vas, să ungeti pragul de sus, iar voi să nu ieșiti nici unul din casă până dimineață" (Ieșirea XII, 22);

h. Cele întâmplări ulterioare Cinei de Taină sunt o altă dovadă care reliefiază că Mântuitorul nu a serbat

Paștele iudaic. Astfel, după ce Mântuitorul s-a rugat în grădina Ghetsimanii, a fost prinse și el de la templul, care erau înarmati. Dacă era Paștele, cel care L-a prins pe Fiul lui Dumnezeu nu trebuia să fie înarmat. Așa cum prevede obiceiul iudaic: "Și pe când vorbea încă, iată a sosit luda, unul dintre cei disperzați, cu săbi și cu ciomege, de la arhierei și de la biserici poporului". (Matei XXVI, 47)

Înăță deci, că Mântuitorul Hristos nu a serbat la Cina cea de Taină Paștele iudaic, pentru că "Cina Sfintei Euharistii este continuarea și prelungirea cinei pascale a evreilor".<sup>3</sup>

Pentru evrei, Paștele este ce mai mare sărbătoare. Este minunea care amintește de eliberarea lor din robia egipteană și de trecerea lor prin Marea Roșie. Paștele provine de la cuvântul "Pasha", care înseamnă trecere. În fiecare an, în ajunul acestei mari sărbători, familia se aduna pentru a participa cu toții la cina pascală, care se desfășura după un ritual anume. În cadrul acestei cini "După cântările lui Hallel (Ps. 113-114), stăpânul casei binecuvântează pâinea, o rupe și o împarte. Cu această ocazie, se mănâncă mielul pascal".<sup>3</sup> La un moment dat, cel mai vîrstnic din familie lua în mâinile sale cupa cu vin pentru a rosti un cuvânt, care nu era altceva decât o rugăciune de mulțumire înălțată lui Dumnezeu. Cu alte cuvinte, era o Euharistie (mulțumire). Aceasta mulțumea lui Dumnezeu pentru tot ceea ce le dăruise și făgăduise părinților lui Israel și întregului popor, dar mai ales pentru trecerea minunată prin Marea Roșie și izbăvirea de egipteni. După aceea, bea din pahar primul și, în continuare, paharul trecea din mâna, participând astfel toți la Euharistie (mulțumire).<sup>4</sup>

La Cina cea de Taină Mântuitorul nu a avut în vedere aducerea - aminte a tuturor faptelor minunate ale Vechiului Testament, care evidențiază fidelitatea lui Dumnezeu față de poporul ales. Ba mai mult! El a dat acestei cini un conținut deosebit, căci: "Paștele acum nu mai este trecerea unui popor din captivitate în libertate, ci trecerea întregului neam omenesc de la moarte la viață".<sup>5</sup>

Relatarea "Cinei de Taină" diferă în cele patru Sfinte Evanghelii. Dacă sinopticii prezintă doar în câteva versete această Cină, Ioan expune acest moment deosebit din viața Mântuitorului și din istoria măntuirii neamului omenesc în trei capitole: XIII - XVI.

Dacă autorul celei de-a patra Sfintei Evanghelii nu precizează nimic cu privire la locul unde a avut loc această cină și la cele pregătitoare acesteia, sinopticii ne oferă indicații cu privire la aceste lucruri. Mântuitorul îi trimite pe ucenicii Săi să meargă în oraș pentru a pregăti Paștele. Cea mai scurtă istorisire a pregătirii este cea prezentată de către Matei. Ceilalți doi evangheliști, Luca și Marcu, îl completează pe Matei

menționând în cărțile lor că Mântuitorul le vorbește uceniciilor despre un om care duce un vas cu apă. După acest om trebuiau ei să meargă pentru a comunica stăpânului casei că Mântuitorul dorește să mănânce Paștele într-o din odăile casei sale (Marcu XIV, 13-15 și Luca XXII, 10-12). Matei, în schimb, adaugă câteva expresii, care nu sunt la ceilași evangeliști. Mai întâi de toate, la el apare expresia deosebită "la cutare" (Matei XXVI, 18). Nu se arată numele stăpânului casei, deoarece "se presupunea că <stăpânul casei>" (Marcu și Luca) nu se amintește aicea cu nume, pentru că Hristos a voit să ascundă de luda locul săvârșirii Cinei celei de Taină și astfel luda n-a putut, din această cauză, să aducă acolo pe conjurații, care ar fi putut să prindă pe Iisus Hristos chiar la cină".<sup>6</sup>

Sf. Tradiție spune că "Cina cea de Taină" a avut loc fie în casa tatălui Sfântului Evanghist Marcu, fie chiar în casa sa. Această afirmație este întărâtă de faptul că, în Evanghelia după Marcu, aceste lucruri sunt redată cu mai multe amănunte față de ceilalți evangeliști.

În acea vreme, locuitorii Ierusalimului ofereau celor care veneau în cetatea sfântă ca să serbeze Paștele, încăperile necesare pentru o anumită plată. Astfel, într-o cameră puteau mânca mieul pascal un număr de 10 - 20 persoane.

Cina cea de Taină a debutat cu un moment unic și sublim: spălarea picioarelor uceniciilor de către Mântuitorul Hristos. Acest lucru este redat doar de către Sfântul Evanghist Ioan: "S-a scutat de la Cină, S-a dezbrăcat de haine și, luând un ștergar, S-a încins cu el. După aceea a turnat apă în vasul de spălat și a început să spele picioarele uceniciilor și să le șteargă cu ștergarul cu care era încins" (Ioan XIII, 4-5).

În acea vreme, datorită temperaturilor ridicate din Orient, gazda punea la dispoziția ospăților un vas cu apă, pentru ca aceștia să-și poată spăla picioarele. Astfel, spălarea picioarelor se făcea atât din motive de igienă, cât și din motive religioase.

Spălând picioarele uceniciilor Săi, Hristos a urmărit altceva. El a dorit să-și conformeze învățătura Sa cu faptele. El vorbise despre smerenie, aşa că mai era nevoie să exemplifice în ce constă această smerenie. La Cina cea de Taină, Mântuitorul Iumii a spălat picioarele uceniciilor pentru a le da lor și nu numai, pildă de smerenie și de umilință. Dacă El, Fiul lui Dumnezeu să smerit înaintea oamenilor, cu atât mai mult noi se cuvine să ne smerim înaintea semenilor noștri. Tocmai de aceea, Sfintii Părinți spun că: "Smerenia este haina lui Hristos". Dacă Fiul lui Dumnezeu să-a dezbrăcat de hainele Sale la cină și să-a înveșmântat cu haina smereniei, se cuvine ca și noi să purtăm în această viață cât mai mult această haină a smereniei.

Prin acest gest, Mântuitorul să-a smerit nu doar în

fața lui Dumnezeu, ci și în fața omului. Această pildă de smerenie trebuie să o urmeze fiecare dintre noi, aşa cum ne poruncește Fiul lui Dumnezeu: "Că v-am dat vouă pildă, ca, precum v-am făcut Eu vouă, să faceți și voi". (Ioan XIII, 15)

Evenimentul cel mai important din timpul Cinei de Taină a fost instituirea de către Hristos a Tainei Sfintei Euharistii ca mijloc binecuvântat și haric al unirii omului cu Domnul. Instituirea dumnezeiască a Sfintei Euharistii provine de la Hristos Însuși, care nu numai că a vorbit pe larg despre ea (Ioan VI, 32-35; 48-58), ci și săvârșit-o primul în ajunul patimilor și morții Sale pe cruce.

Înainte de a o institui la Cina cea de Taină, Hristos a vorbit despre Taina Sfintei Euharistii în sinagoga din Capernaum, spunând că: "Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi". (Ioan VI, 54)

Cuvintele de instituire a Cinei celei de Taină s-au păstrat în patru versiuni:

- Matei XXVI, 26-28
- Marcu XIV, 22-24
- Luca XXII, 19-20
- I Corinteni XI, 23-26

1. "Iar pe când ei mâncau, Iisus, luând pâinea și binecuvântând-o, a frânt-o și, dând uceniciilor, a zis: "Luati, mâncați, acesta este Trupul Meu. Si luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor". (Matei XXVI, 26-28)

2. "Și, mâncaând ei, a luat Iisus pâinea și binecuvântând-o, a frânt-o și le-a dat lor și a zis: "Luati, mâncați, acesta este Trupul Meu. Si luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți. Si a zis lor: Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă". (Marcu XIV, 22-24)

3. "Si luând pâinea, mulțumind, a frânt-o și le-a dat lor, zicând: Acesta este Trupul Meu care se dă pentru voi; aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul, după ce au cinat, zicând: Acest pahar este Legea cea nouă, întru Sângele Meu, care se varsă pentru voi". (Luca XXII, 19-20)

4. "Căci eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat și vouă: Că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâinea și, mulțumind, a frânt-o și a zis: Luati, mâncați; acesta este trupul Meu care se frângă pentru voi. Aceasta să faceți spre pomenirea Mea. Asemenea și paharul după Cină, zicând: Acest pahar este Legea cea nouă întru sângele Meu. Aceasta să faceti spre pomenirea Mea". (I Corinteni XI, 23-25)

Primii doi evangeliști, Matei și Marcu, descriu aproape la fel instituirea Sfintei Euharistii săvârșite de către Fiul lui Dumnezeu la Cina cea de Taină. Relatăriile

lor se asemăna până și în cuvinte, dar cu deosebiri foarte mici. Dacă Matei adaugă cuvintele "spre iertarea păcatelor" (Matei XXVI, 28), la Marcu această expresie nu mai este redată.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune în "Omiliu lui Matei" că Mântuitorul Hristos a instituit Sfânta Euharistie în timpul Paștelui iudaic pentru a arăta că "El este legiuitorul Vechiului Testament și că pentru cele din Noul Testament au fost preînchipuite cele din Vechiul Testament... Seara este dovada împlinirii vremurilor, dovada că pentru mântuirea oamenilor au ajuns la sfârșit".<sup>7</sup>

O altă deosebire la evangeliștii sinoptici cu privire la instituirea Sfintei Euharistii este aceea că Matei și Marcu spun că, după ce Mântuitorul a luat paharul cu vin a mulțumit (Matei XXVI, 27; Marcu XIV, 23), pe când Luca prezintă situația altfel, căci Hristos a mulțumit după ce a luat pâinea (Luca XXII, 19). Este mai puțin important să știm formula exactă a cuvintelor de instituire, căci intensitatea cu care ei trăiau în Hristos Domnul nu mai lasă loc pentru analize semantice. De asemenea trebuie să stăruim asupra expresiei care ne arată că Mântuitorul "a mulțumit".

Sfântul Ioan Gură de Aur tâlcuiește cuvintele "Și a mulțumit" în sensul că Hristos "Ne învață că aşa trebuie să săvârșim taina aceasta și ne arată că merge de bunăvoie la palimă; ne învață că trebuie să suferim cu mulțumire orice necaz și supărare, dându-ne și prin aceasta bune nădejdi".<sup>8</sup>

Sfântul Teofilact al Bulgariei ne spune că Mântuitorul "a mulțumit" la Cină pentru a ne arăta că "primește cu mulțumită frângerea trupului Său, adică moartea, și nu Se măgnește ca pentru ceva fără de voie. Încă a făcut aceasta ca și noi să ne învățăm să primim cu mulțumită mucenia".<sup>9</sup>

Iată deci, că Taina Sfintei Euharistii trebuie săvârșită cu mulțumire față de Dumnezeu. Tocmai de aceea se numește Euharistie (Euharistia = mulțumire), pentru că la instituirea ei în cadrul Cinei de Taină, Mântuitorul a mulțumit Iui Dumnezeu Tatăl.

Mântuitorul preface la Cina cea de Taină pâinea în Însuși Trupul Său. Tocmai de aceea spune: "Acesta este Trupul Meu". Prin aceste cuvinte, Fiul lui Dumnezeu "arătă că Însuși Trupul Domnului este pâinea care se sfîrșește în Altar, iar nu o închipuire... Iar Trupul Domnului cu negrătită lucrare se preface, deși nouă ni se arată și fi pâine. Că de vreme ce suntem nepuțincioși, a primi să mâncăm carne crudă și trup de om, de aceea ni se arată pâine, dar este cu adevărat trup".<sup>10</sup>

Tâlciind cuvintele Mântuitorului, Sfântul Teofilact al Bulgariei spune că prin "Acesta este Trupul Meu" Domnul zice "Acesta pe care acum îl primiți, că pâinea, nu este închipuire a Trupului Domnului; ci se preface în Însuși Trupul Iui Hristos".<sup>11</sup>

La Cina cea de Taină, când a instituit Sfânta Euharistie, Fiul lui Dumnezeu a numit săngele Său ca fiind săngele "Legii celei noi". Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Mântuitorul a numit Sâangele Său ca fiind Sâangele Noului Legământ sau al "Legii celei noi" pentru că: "Este temelia Testamentului celui Nou. și după cum Vechiul Testament avea o și viței, tot așa și Noul Testament are sâangele Stăpânului".<sup>12</sup>

Spre deosebire de Marcu, evanghelistul Matei arată motivul pentru care Domnul Hristos își varsă sângele: "spre iertarea păcatelor" (Matei XXVI, 28). Sfânta Biserică ne învață pe baza Sfintei Scripturi că Mântuitorul a venit în lume pentru a-i împăca pe oameni cu Dumnezeu Tatăl și pentru a le reda iertarea divină. Nimeni nu a putut să redea neamului omenesc iertarea dumnezeiască până la venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu. Totodată, El a obținut această iertare pentru noi, dar nu oricum, ci prin însăși Sâangele Său.

Prin aceste cuvinte, Mântuitorul avea să prefigureze ceea ce urma să se întâmple peste puțin timp. Pe dealul Golgoței El și-a vărsat sângele pe Cruce "spre iertarea păcatelor" tuturor oamenilor din toate locurile și din toate timpurile.

Sfântul Evanghist Luca, în cadrul instituirii Sfintei Euharistii, spre deosebire de evangeliștii Matei și Marcu adaugă următoarele cuvinte: "Acea să facel și spre pomenirea Mea" (Luca XXII, 19). Prin aceste cuvinte vedem că Mântuitorul nu numai că a instituit-o, ci și a poruncit apostolilor Săi și, prin ei, urmașilor acestora perpetuarea acesteia.

Nicolae Cabasila în "Tâlciuirea Dumnezeiești Liturghii" spune că Mântuitorul a poruncit Apostolilor și prin aceștia slujitorilor Bisericii să facă aceasta spre pomenirea Lui: "Pentru ca să ne arătăm recunoștință. Căci pomenirea binefăcătorilor noștri, adică aducerea aminte de ei și de binefacerile lor, este un fel de răsplătire față de ei... Rostul tuturor acestora e unul singur: să nu lase în întunericiul uitării, faptele bune".<sup>13</sup> Prin aceste cuvinte noi ne arătăm recunoștință față de Hristos Domnul, cel mai mare binefăcător al nostru.

Tâlciind aceste cuvinte, Sfântul Ioan Gură de Aur ne spune că prin ele Mântuitorul a vrut să aducă la cunoștință ucenicilor Săi următoarele: "După cum săvârșeală Paștile iudaic, spre pomenirea minunilor din Egipt, tot așa săvârșiti-l și pe acesta spre pomenirea Mea. Sâangele acela s-a vărsat spre mântuirea celor întâi - născuți din Egipt; acesta însă, spre iertarea păcatelor întregii lumi".<sup>14</sup>

Un mare leolog ortodox grec, interpretând cuvintele Mântuitorului: "Acea să facetă întru pomenirea Mea" (Luca XXII, 19) spune: "Amintirile (anamnisis). În Sfanta Scriptură, înseamnă nu simpla retrospectivă efectuată cu memoria, nici evocarea unor evenimente irecutele c-

retrăirea și reînnoirea unei relații, a unui fapt de viață. Împărtășirea cu pâinea și vinul Sfintei Euharistii este retrăirea și reînnoirea relației creatului cu necreatul care se realizează "în trupul și săngele" lui Hristos.<sup>15</sup>

La Cina cea de taină, Hristos a dăruit uceniciilor Săi și nouă tuturor Trupul și Sâangele Său. Ni le-a dăruit din dragoste, pentru că a dorit să ne unim în modul cel mai deplin cu El. A dorit să devemim "hristofori", adică purtători de Hristos.

Sfântul Ioan din Kronstadt spune că: În cuvintele "Luati, mâncati, acesta este trupul Meu..." și "Beți dintru acesta toți, acesta este săngele Meu" este un ocean de iubire al Dumnezeirii, pentru neamul omenesc.<sup>16</sup> Într-adevăr, prin această Sfântă taină, Sfânta Treime a revărsat câteva picături din Cupa iubirii asupra acestei lumi. A dorit ca fiecare dintre noi să ne împărtăsim cu viață, căci aşa cum spune Mântuitorul, El este: "Calea, Adevărul și Viața" (Ioan XIV, 6).

Nu trebuie să trecem cu vederea nici faptul că: "Binecuvântarea de la nunta din Cana prefăcuse apa în vin; aici, o nouă binecuvântare, o conservare finală, va ridica firea vinului până la potență ei supremă, aceea de a-L întrupa, în mod sacramental, pe Dumnezeu, viața Lui, săngele iubirii Lui".<sup>17</sup>

La "Cina cea de Taină", Mântuitorul a transformat pâinea și vinul în Trupul și Sâangele Său. Deci El Se folosește de chipurile pâinii și vinului pentru a ni se dărui ca mâncare și băutură. Dar de ce S-a folosit de aceste două elemente și nu de altele pentru a le transforma în Trupul și Sâangele Său? În primul rând pentru că pâinea și vinul sunt alimente principale pe care noi le mâncăm și le bem. În al doilea rând, încă din Rai Dumnezeu a prefigurat aceste două elemente ca fiind cele întrebuițate de Hristos la Cina cea de Taină:



"Dumnezeu le-a dat oamenilor drept hrană semințele ierburiilor și fructele... Întrezărim încă de pe acum imaginea Trupului și a Sângelui lui Hristos: grâu = iarbă, vinul = fruct".<sup>18</sup> În al doilea rând, trebuie să avem în vedere faptul că vinul întrebuițat de Hristos la cină era de culoare roșie, ceea ce simbolizează foarte bine Sâangele Său vărsat pe cruce; iar pâinea este alcătuită din numeroase boabe de grâu și este indispensabilă pentru hrana noastră trupească, tot astfel și Trupul lui Hristos S-a jertfit pentru noi toți și este indispensabil pentru hrana noastră spirituală.

Din cuvintele Mântuitorului rostită la Cina cea de Taină, când a instituit Sfânta Euharistie trebuie să mai reținem un alt aspect. Prin cuvintele "este Trupul Meu" și "este Sângerele Meu" rezultă că în momentul în care a dat uceniciilor atât pâinea cât și vinul, acestea erau transformate în Trupul și Sâangele Său. Această prefacere a pâinii în trupul Domnului și a vinului în Sâangele Domnului s-a realizat prin actul binecuvântării care a premers.

O altă întrebare pe care au pus-o unii a fost: de ce Hristos Domnul nu le-a dat uceniciilor Săi în locul pâinii și a vinului însuși Trupul și Sâangele Său? La această întrebare putem răspunde cu cuvintele Sfântului Teofilact al Bulgariei: "Pentru a noastră neputință, o, omule! Că de vreme ce pâinea și vinul ne sunt obișnuite ochilor noștri, iar sănge și carne de am fi văzut că ne stă înainte, nu am fi suferit, ci ne-am fi înfiorat, pentru acesta lubitorul de oameni, pogorându-Se neputinței noastre, chipul pâinii și al vinului ținându-l, întru puțerea Trupului și a Sângelui Său le preface".<sup>19</sup>

Nu trebuie să trecem cu vederea faptul că "Cina cea de Taină este sfârșitul, adică culminarea, încoronarea, împlinirea iubirii lui Hristos".<sup>20</sup>

Dumnezeu a creat lumea din iubire. Tot din iubire l-a creat și pe om și l-a pus pe acesta stăpânul creației. Din iubire Dumnezeu nu l-a părăsit pe om când acesta a călcat porunca divină și se afunda din ce în ce mai mult în abisul păcatului. Acestă iubire fără margini L-a determinat pe Dumnezeu Tatăl să-și trimítă în lume Unicul Fiu pentru a se jefui pentru mântuirea lumii. "Căci Dumnezeu așa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul - Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece

lumea, ci ca să se mânuiască, prin El, lumea" (Ioan III, 16-17).

La rândul Său, Fiul lui Dumnezeu, tot din iubire a instituit la Cina cea de Taină, Sfânta Euharistie pentru ca omul să fie în comuniune permanentă cu El, să se unească în modul cel mai deplin cu El pentru a avea viață veșnică aşa cum însuși ne făgăduiește: "Cel ce va mâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică". (Ioan VI, 54).

Sfinții Părinți spun că: "Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să se dumnezeiască". Această îndumnezeire a omului se face doar prin unirea noastră cu Hristos într-un mod real, iar această unire se realizează doar prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului.

Așa cum nu suntem căsătoriți cu persoana pe care o iubim până ce nu spunem "DA", căci a fi căsătorit cu respectiva persoană înseamnă a fi unit cu ea, tot aşa și noi ne unim cu Hristos, care este persoană, doar atunci când îi spunem "DA", adică atunci când ne împărtăşim cu Trupul și Sângele Lui. Dacă prin Bolez am spus "DA" lui Hristos și ne-am unit cu El, prin Sfânta Euharistie, pe care a instituit-o la Cina cea de Taină, ne unim cu El într-un mod cât mai deplin, căci prin Euharistie, noi nu numai că ne apropiem de Trupul lui Hristos, ci ne și amstecăm cu El.

Mântuitorul, instituind la Cină Sfânta Euharistie a pus la îndemâna tuturor medicamentul care dă sănătate trupului și sufletului nostru. Fiul lui Dumnezeu a instituit această dumnezeiască taină, pentru că dorește să se ofere tuturor fără rezervă, pentru că El iubește fără măsură pe toți oamenii. Împărtășindu-ne cu Trupul lui Hristos înseamnă a ne uni cu El și împărtășindu-ne cu Sângele Lui înseamnă a bea din paharul suferinței Sale.

Fiul lui Dumnezeu a instituit la Cina cea de Taină Sfânta Euharistie deoarece a dorit ca fiecare dintre noi să fie prezent la Cină. Sfânta Euharistie constituie întâlnirea noastră personală cu Hristos cel viu. Prin această dumnezeiască taină îl întâlnim și-L chemăm în sufletele noastre.

Prin Sfânta Împărtășanie suntem prezenți personal la Cina cea de Taină. Același Stăpân este prezent, aceeași pâine, același pahar, aceeași jertfă, aceeași odaie de sus. La Cina cea de Taină Hristos a instituit Sfânta Euharistie ca fiind Taina unității noastre. Că este Taina unității noastre rezultă din faptul că Mântuitorul a dat uceniciilor să mănânce din aceeași pâine și să bea din același pahar și indirecți ne-a dat și nouă, tuturor, căci aşa cum spune Mântuitorul "în Hristos una suntem toți".

Sfinții Părinți văd în instituirea Sfintei Euharistii toate bunătățile vieții viitoare. În Taina lui Hristos avem hrana dumnezeiască a vieții veșnice date nouă prin chipul

păinii, iar în Sângele Său avem puterea de viață, dată nouă sub chipul vinului. Prin împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, trupul nostru muritor și stricăios este ridicat la treapta de trup al lui Hristos și de aceea este destinat învierii. Prin Sfânta Euharistie, Fiul lui Dumnezeu ne dă nu numai o stare de curățire ci și o stare în vederea acestei curățiri.

Sfânta Euharistie instituită de Hristos la Cina cea de Taină "este anticiparea tainică a jertfei de pe Golgota și a Învierii. Este dovada că Hristos a trăit la Cina cea de Taină în mod tainic jertfarea Sa și Învierea Sa".<sup>21</sup>

La Cina cea de Taină Mântuitorul a instituit Sfânta Euharistie cu cele două aspecte ale ei: de jertfă și de taină. În cadrul acestei taine Fiul lui Dumnezeu Se aduce jertfă Tatălui ca om și astfel ne deschide prin aceasta și nouă calea spre Părintele Cereșc. Caracterul de Taină rezultă din modul și cuvintele instituirii ei în cadrul Cinei de Taină. De asemenea, cuvintele: "se frâng", "se dă" și "se varsă spre iertarea păcatelor" evidențiază aspectul de jertfă al Euharistiei, căci frângerea Trupului și vărsarea Sângelui pentru alții este jertfă adevărată de ispășire. Sfânta Euharistie nu este aşadar numai o comemorare istorică, un simplu rit sau o readucere aminte a unor evenimente ce s-au petrecut cu mult timp în urmă, cum învață în general protestanții. Ea constituie cu adevărat o jertfă și o Taină.

Hristos a instituit la Cina cea de Taină Sfânta Euharistie pentru a înlocui jertfele Vechiului Testament și tot cultul Legii Vechi cu Legea Nouă și pentru a inaugura cultul cel desăvârșit al Noului Legământ.

La Cina cea de Taină Mântuitorul lumii a instituit Sfânta Euharistie pentru că, prin împărtășire noi primim însuși Trupul și Sângele Fiului lui Dumnezeu, ci nu trupul și sângele unui om oarecare. Prin ele lucrează în noi Persoana Lui și totodată ne aduce iertarea Tatălui. Prin Euharistie noi îl primim pe Hristos, Cel ce dă omului posibilitatea să devină din robul păcalului, moștenitorul Împărăției Cerurilor.

Între ceea ce s-a întâmplat la nunta din Cana Galileei și ceea ce s-a întâmplat la Cina cea de Taină există asemănări, dar și deosebiri. Asemănarea constă în faptul că, în cadrul ambelor evenimente au avut loc minuni. Deosebirea constă în faptul că: "Dacă la nunta din Cana Galileei apa s-a transformat în vin, aceasta înseamnă că o materie din lumea aceasta a făcut loc alteia, dar aceasta este o minune fizică, pentru că și vinul și apa sunt de aceeași natură pământească. Pâinea și vinul euharistic devin, se metamorfozează într-o realitate care nu este din această lume, minunea este metafizică".<sup>22</sup>

Instituind Sfânta Euharistie, Hristos a vrut ca omul renăscut în Hristos și întărit prin Duhul Sfânt să nu se mai unească cu Hristos care Se naște și moare pentru

păcatele noastre, ci cu Hristos care moare la sfârșitul vieții Sale pentru a înlătura viața veșnică.

La Cina cea de Taină a avut loc prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângere Domnului. Cu toate acestea: "Prefacerea de către Hristos, la Cina cea de Taină, a sfârșitului în început, a Testamentului Vechi în cel Nou, noi o numim cu un cuvânt slab și neputincios "instituire", un cuvânt care numai prin pronunțarea lui ne trage în jos la un sens juridic, la o reducere instituțională. La Cina cea de Taină, Hristos nu a instituit "puterea" și "dreptul" de a preface pâinea și vinul, ci a instituit Biserica".<sup>23</sup>

La Cina cea de Taină Mântuitorul a instituit Sfânta Euharistie, pentru că ea este prefață lă lumea care va să fie și o poartă spre Împărăția iubirii veșnice. Conținutul Euharistiei instituite de Hristos la Cina cea de Taină și săvârșite în cadrul fiecărei Sfinte Liturghii este iubirea, deoarece numai prin iubire ajungem să pătrundem și să ne împărtăşim de ea. Prin păcat noi am pierdut această iubire, dar prin Sfânta Euharistie, Hristos ne-a dăruit din nou această iubire.

Când a instituit la Cina cea de Taină Sfânta Euharistie, Fiul lui Dumnezeu a avut în vedere faptul că omul a căzut în păcat mâncând din pomul din care Dumnezeu îi poruncise să nu mănânce. Dacă atunci, gustând din acel pom și-a agonisit moartea și deparțarea de Creator, acum, prin gustarea Sfintei Euharistii, omul își agonisește viața veșnică și unirea cu Părintele Cereșc, căci Sfânta Euharistie este "pomul vieții".

Sfântul Ioan Gură de Aur spunea că Hristos a instituit Sfânta Euharistie deoarece a vrut ca în această Sfântă Taină să-L vedem pe El însuși și să-L atingem pe El însuși.

Sfântul Ioan Evanghistul spune în ultima carte a Noului Testament: "Iată, stau la ușă și bat; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine" (Apocalipsa III, 20). Iată că Mântuitorul bate la ușa sufletelor noastre. Noi avem posibilitatea să-L primim în cămara sufletelor noastre prin Sfânta Euharistie pe care El a instituit-o din iubire la Cina cea de Taină. "Cina" despre care Evanghistul Ioan vorbește în acest verset este chiar Cina cea de Taină la care Hristos ne face și pe noi părăși în mod direct prin împărtășirea cu Trupul și Sângere Său.

Prin Sfânta Euharistie noi îl primim pe Hristos izvorul tuturor bunățăților. Îl primi pe Fiul lui Dumnezeu, oceanul iubirii fără margini care moare și înlătă pentru ca și noi să murim păcatului și să înviem pentru o viață nouă.

La Cina cea de Taină, instituind Sfânta Euharistie, Mântuitorul a revărsat asupra noastră cea mai mare binefacere. Cu toate acestea: "Cine poate prinde

pe deplin marea binefacere dată nouă de Domnul nostru Iisus Hristos în Taina Euharistiei sau împărtășanie? Nimeni, nici chiar îngerii, fiindcă această binefacere este necuprinsă și infinită, ca însăși Dumnezeu, ca însăși bunătatea, înțelepciunea și atotputernicia Sa".<sup>24</sup>

*Preot Conf. Univ. Dr. OCTAVIAN POP*

#### Note bibliografice

1. Pr. Prof. Ion Buga, *Teologia Cinei de Taină*, Editura Sf. Gheorghe - Vechi, București, 1998, pag. 11
2. Christos Yannaras, *Abecedarul credinței*, Editura "Bizantină", București, 1996, pag. 154
3. Ion Bria, *Iisus Hristos*, Editura "Enciclopedică", București, 1992, pag. 79
4. Christos Yannaras, op. cit., pag. 154
5. Ibidem, pag. 155
6. A. P. Lopuhin, *Comentariu la Evangelia de la Matei*, Editura Secției Culturale a Sfintei Arhiepiscopii a Bucureștilor, 1948, pag. 590-591
7. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia lui Matei*, colecția P.S.B., nr. 23, Editura I.B.M.B.O.R., București, 1994, pag. 927
8. Ibidem, pag. 927
9. Sfântul Teofilact, Arhiepiscopul Bulgariei, *Tâlcuirea Sfintei Evangeliei de la Matei*, Editura "Sofia", București, 2002, pag. 437
10. Ibidem
11. Idem, *Tâlcuirea Sfintei Evangeliei de la Marcu*, Editura "Sofia", București, 2002, pag. 148
12. Sfântul Ioan Gură de Aur, op. cit., pag. 927
13. Nicolae Cabasila, *Tâlcuirea Dumnezeiești Liturghii*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, 1992, pag. 38
14. Sfântul Ioan Gură de Aur, op. cit., pag. 927
15. Christos Yannaras, op. cit., pag. 155
16. Ioan din Kronstadt, *Liturghia - cerul pe pământ*, Editura "Deisis", Sibiu, 2002, pag. 178
17. Pr. Prof. Ion Buga, op. cit., pag. 80
18. Jean Kovalevsky, *Taina originilor*, Editura "Anastasia", București, 1996, pag. 93
19. Sfântul Teofilact Arhiepiscopul Bulgariei, *Tâlcuirea Sfintei Evangeliei de la Marcu*, Editura "Sofia", București, 2002, pag. 148
20. Alexandre Schmemann, *Euharistia – Taina Împărăției*, Editura "Anastasia", București, 1996, pag. 206
21. Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. III, Editura I.B.M.B.O.R., București, 1997, pag. 65
22. Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, Editura I.B.M.B.O.R., București, 1996, pag. 226
23. Alexandre Schmemann, op. cit., pag. 207
24. Ioan din Kronstadt, op. cit., pag. 177

# ÎNVIEREA DOMNULUI

## • obiecții ridicate împotriva ei și combaterea lor

Omul a fost creat bun, după chipul lui Dumnezeu și cu menirea de a deveni și după asemănarea lui Dumnezeu, adică să-și desăvârșească chipul. Creatorul l-a înzestrat pe om cu toate puterile spirituale și fizice necesare atingeril desăvârșirii. Pentru acest lucru mai trebuia însă un examen moral, adică încercarea prin care "preotul întregului cosmos" – omul, să manifeste și să recunoască în mod conștient și liber supunere și recunoștință față de Creatorul său. Acest examen constă în ascultarea poruncii date de Dumnezeu în Rai: "Din toți pomii din rai poti să mânânci, iar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mânânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri negreșit". (Facerea II: 16-17)

Protopărinții noștri au călcăt porunca divină, astfel că, prin păcat, omul s-a rupt de izvorul vieții, adică de Dumnezeu. În starea primordială sau în starea dinaintea căderii în păcat, nemurirea omului era numai virtuală, deci cu puțință de a nu muri dacă omul ar fi rămas în relație și comuniune cu Dumnezeu. Pierzând această comuniune, moartea se actualizează în om și ca pedeapsă pentru păcat, aşa cum spune Sfântul Apostol Pavel: „Plata păcatului este moartea” (Romani VI, 23).

Datorită păcatului, omul a pierdut comuniunea cu Creatorul său. Pentru refacerea acestei comuniuni existau două posibilități: fie ca omul să se ridice la Dumnezeu, fie ca Dumnezeu să se coboare la om. Omul însă se afunda din ce în ce mai mult în marea involburată a păcatului. Din această cauză, Dumnezeu a hotărât să se coboare la om „la plinirea vremii” (Galateni IV, 4).

Acest lucru s-a făcut prin întruparea Fiului Iui Dumnezeu.

Prin întreaga Sa activitate, Hristos a dovedit că a venit în lume să ridice neamul omenesc din mormântul păcatului și să-i redea adevărata libertate. Acest lucru s-a realizat în mod deosebit prin patimile, moartea, învierea și înălțarea Sa la cer. Prin toate acestea, omul a fost repus pe treapta de unde căzuseră protopărinții noștri în urma păcatului originar, adamic, strămoșesc sau edemic. Însă, în mod cu totul deosebit, omul a fost repus în comuniune cu Părintele Ceresc prin Învierea Sa din morți.

Prin „minunea minunilor”, Hristos nu a vrut doar să-și arate dumnezeirea, ci a vrut să demonstreze că viața este mai puternică decât moartea și totodată a vrut să reliefize faptul că: „Alăt de mult a iubit Dumnezeu lumea” (I Timotei II, 4), încât L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să moară și să învieze, pentru ca omul să moară și el păcatului și să învieze pentru adevărata viață de comuniune cu Dumnezeu.

În timpul celor trei ani și jumătate ai activității Sale pământești, Mântuitorul a săvârșit numeroase minuni. Aceste minuni pot fi clasificate în trei grupe: asupra naturii înconjurătoare (ex.: prefacerea apei în vin, înmulțirea păinilor și a peștilor, potolirea furtunii etc.), asupra oamenilor (vindecările de tot felul și învierile din morți) și asupra proprietăților Sale persoane (ex.: învierea, schimbarea la față, înălțarea la cer). Cele mai multe minuni pe care Fiul Iui Dumnezeu le-a săvârșit în timpul vieții Sale pământești au fost cele asupra oamenilor. Impactul cel mai puternic asupra oamenilor l-au avut învierile din morți. Cu toate acestea, învierea Sa le depășește cu mult pe cele săvârșite asupra fiicei lui Iair, a fiului văduvei din Nain și asupra lui Lazăr. De ce? Teologul grec Christos Yannaras expune concret în ce constă deosebirea dintre învierea lui Hristos și cele trei învieri pe care El le-a săvârșit în timpul vieții Sale pământești: „În trupul mort al lui Lazăr sau al fiului văduvei din Nain sau al fiicei lui Iair, porunca suverană



|a lui Hristos restabilește funcțiile  
vitale – aşa cum și în cazul altor  
minuni restabilește unele funcții lo-  
cale: vederea ochilor, auzul și vorbi-  
rea surdo-muțiilor sau mersul celor  
paralați – dar trupul celor înviați  
rămâne în fapt stricăios și muritor.  
Toți cei înviați de Hristos au murit  
iarăși la un moment dat, deoarece  
trupul lor, care fusese înviat o dată,  
era supus, ca și înainte de a fi înviat,  
consecințelor căderii omului, nece-  
sității stricăciunii și morții.”<sup>1</sup>

De asemenea, învierea lui Lazăr, a fiului văduvei din Nain și a  
fiicei lui Iair nu a avut importanță doar  
pentru aceștia, deoarece au fost  
readuși la viață și într-o oarecare  
măsură are importanță și pentru  
rudele și prietenii acestora, deoarece  
le-a-readus în suflete credința  
că Hristos este Fiul lui Dumnezeu.  
La polul opus învierea lui Hristos are  
importanță pentru toți oamenii, căci  
prin această înviere a fost realizată  
mântuirea neamului omenesc.

Îată că „învierea lui Iisus Hristos se deosebește astfel de minunile săvârșite de El sau de profeti sau de alte organe dumneziești. Prin oricare minune se repară pe cale extra naturală o piesă stricată din natură, se repune ceva în funcția ce-o îndeplinește în angrenajul imanent al vieții: se reface ochiul, se schimbă un lucru din natură cu un alt lucru din natură, se reduce o persoană care a încetat a mai trăi în viață, în starea de a continua viață... Iisus Hristos, însă, prin înviere, intră într-un mod de existență cu totul deosebită de cea anterioară...”<sup>2</sup>

Prin învierea Sa, Hristos a vrut să demonstreze că lumea aceasta și istoria ei nu este îngădătită în ea însăși, ci este pregătită pentru viață de veci.

Învierea Mântuitorului este punctul central și culminant al întregii Sale opere mântuitoare și pietră unghiulară a creștinismului. Învierea



lui Hristos este un fapt unic în istoria omenirii, căci nimeni nu a mai înviat prin propriile Sale puteri. Ea este dovada cea mai puternică a dumnezeirii Mântuitorului și a originii dumneziești a creștinismului. Sfântul Apostol Pavel spune că învierea Domnului este cea care face ca întreaga credință creștină să stea sau să cadă: „Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică și credința noastră”. (I Corinteni XV, 14).

Importanța covârșitoare a înviierii Fiului lui Dumnezeu a făcut să se concentreze asupra ei toate atacurile potrivnicilor dreptei credințe. În acest sens, au apărut mai multe teorii sau ipoteze, care încearcă să-i nege caracterul supranatural și să o explice într-un mod cât mai rațional.

Cele mai importante teorii sau ipoteze care infirmă caracterul supranatural al învierii Mântuitorului Hristos sunt:

1. Teoria morții aparente;

2. Teoria înșelăciunii;
3. Teoria vizionii.

#### 1. Teoria morții aparente

Teologul protestant rationalist Gottlob Paul, pe la începutul secolului al XIX-lea, iar ulterior și alții, au afirmat că Hristos nu a murit în realitate, ci doar a căzut în leșin sau în sincopă. În acest caz, învierea nu ar fi decât trezirea din leșin datorită miroslui puternic al aromatelor cu care a fost uns trupul Domnului și răcelii mormântului.

Această teorie a fost însoțită și susținută de școala critică teologică din Tübingen, iar reprezentanții ei cei mai de seamă au fost: Ferdinand Christian Bauer, Bruno Bauer, David Friedrich Strauss, Arthur Drews etc. În lucrările lor, aceștia încearcă să dovedească adevărul acestei ipoteze.<sup>3</sup>

Împotriva acestei teorii se ridică însă realitatea faptelor care nu pot fi contestate. Hristos nu a murit într-un mod aparent, aşa cum

sustine teoria aceasta, ci a murit în mod real. Acest lucru poate fi dovedit într-un mod cât mai concret, atât cu ajutorul Sfintei Scripturi, cât și cu ajutorul rațiunii:

a) Cei patru Sfinți Evangeliști mărturisesc că Fiul lui Dumnezeu și-a dat duhul pe cruce: "Iar Iisus, strigând iarăși cu glas mare și-a dat duhul". (Matei XXVII, 50; Marcu XV, 37; Luca XXIII, 46 și Ioan XIX, 30).

b) Ostașii care au primit poruncă de la Pilat să zdrobească fluierele picioarelor lui Hristos și pe cele ale tâlhărilor răstigniți împreună cu El, le-au sfărâmat numai pe ale celor doi tâlhari și nu pe cele ale Domnului. Din ce cauză? Pentru că ei au constatat că Hristos murise deja: "Deci au venit ostașii și au zdrobit fluierele celui dintâi și ale celuilalt care era răstignit împreună cu el. Dar venind la Iisus, dacă au văzut că deja murise, nu i-au zdrobit fluierele". (Ioan XIX, 32-33) Ba mai mult! Unul dintre soldați l-a împuns coasta Mântuitorului cu sulița pentru a fi sigur că Mântuitorul a murit cu adevărat: "Și unul dintre ostași cu sulița a împuns coasta Lui și îndată a ieșit sânge și apă". (Ioan XIX, 34)

c) Sulașul însărcinat cu executarea răstignirii Domnului a raportat lui Pilat că Iisus a murit: "Iar Pilat s-a mirat că a și murit și chemând pe sutaș, l-a întrebat dacă a murit de mult. Și aflând de la sutaș, a dăruit lui Iosif trupul". (Marcu XV, 45). Dacă Mântuitorul nu ar fi fost mort, nu i-s-ar fi îngăduit lui Iosif din Arimateea să ia trupul Domnului pentru a-l îngropa.

d) Ungerea cu aromate, înfășurarea în giulgiu și punerea Domnului într-un mormânt rece de piatră î-ar fi provocat moartea, chiar dacă n-ar fi fost mort când fusese luat după cruce, deoarece aromatele făceau să se lipească giulgiul de trup astă de fare. Încât nu se mai

pulea lua decât cu piete. De asemenea, miroslul puternic al aromelor folosite de femeile mironosițe la ungerea trupului Domnului în cantitate mare, producea moartea prin asfixiere. Sfânta Scriptură ne spune că trupul Mântuitorului a fost uns cu o cantitate înare de aromale: "Și a venit și Nicodim, cel care venise la El înainte noaptea, aducând ca la csută de litre de amestec de smirnă și aloë". (Ioan XIX, 39).

e) Biciuirea fără milă de către soldații romani, prăbușirea sub povara crucii, hemoragia produsă de coroana de spini și de loviturile de bici care sfârteau carnei celu în cauză, spânzurarea pe cruce timp de trei ceasuri și împungerea în coastă cu sulița, ar fi fost de ajuns pentru a-l produce moartea.

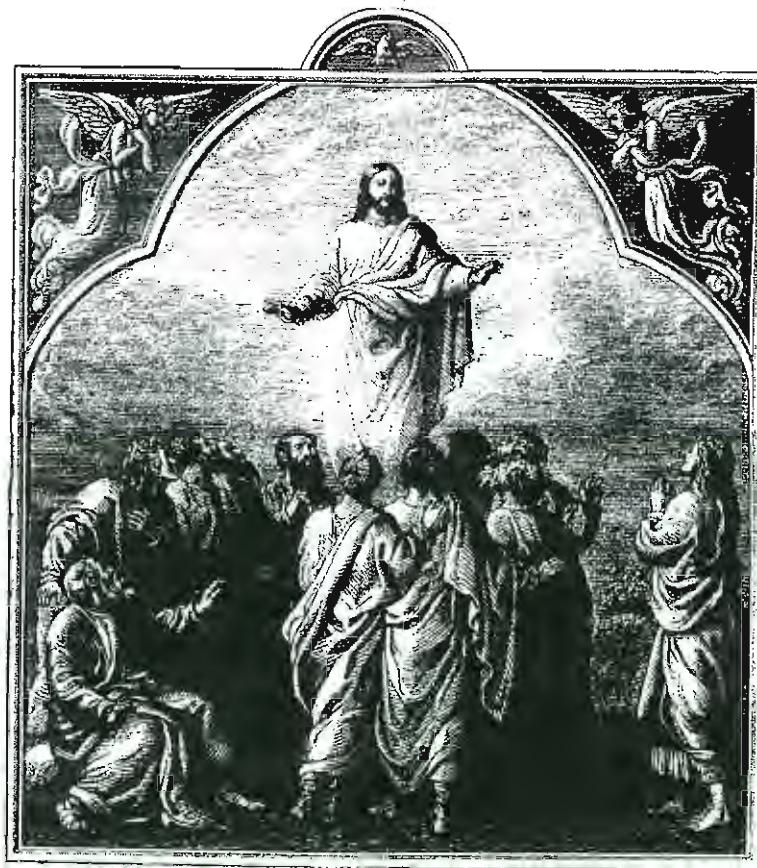
f) Fariseii nu aveau nici cea mai mică îndoială asupra morții reale a Mântuitorului.

Toate aceste argumente plau-

zibile duc la concluzia că Mântuitorul a murit în mod real, ci nu că ar fi căzut în leșin astă cum sustine această teorie.

Chiar dacă am admite prin absurd că El nu ar fi murit în mod real, tot există o mulțime de imposibilități de care această ipoteză se lovește. Dacă Mântuitorul n-a murit cu adevărat, ci doar S-a trezit din leșin, tot nu ar fi putut ieși din mormânt datorită giulgiurilor și mahramei în care fusesese înfășurat.

În acest sens, ne putem referi la învierea lui Lazăr, prietenul Domnului: "Cu ocazia reînsuflețirii trupului lui Lazăr, deja intrat în descompunere, Iisus poruncește martorilor minunii: "Dezlegăți-l și lăsați-l să meargă" (Ioan XI, 44). Giulgiurile și mahrama constituie, într-adevăr, piedici pe care numai o intervenție exterioară le poate învinge. Or, nimic asemănător pentru Iisus: giulgiurile zac pe pământ, iar mahrama e



înășurață, la o parte, într-un loc” (Ioan XX, 5-7).<sup>4</sup>

De asemenea, Hristos nu ar fi pulul ieșii din mormânt, pentru că piatra de la ușa mormântului era foarte grea și nu putea singur să o îndepărteze, iar mormântul a fost sigilat. Totodată, dacă am admite că Mântuitorul nu ar fi murit cu adevărat și dacă, totuși, cu ultimele Sale puteri ar fi reușit să îndepărteze piatra de la ușa mormântului, ar fi fost prins de soldații care păzeau mormântul. Cu siguranță că aceștia ar fi anunțat autoritățile despre acest lucru, iar Sfinții Evangeliști ar fi menționat în scrierile lor acest aspect.

Totodată, nu putem admite cum Sfinții Apostoli ar fi crezut că Fiul lui Dumnezeu a inviat cu adevărat, când trupul Său trebuia să fie slăbit și istovit. În această privință, David Friedrich Strauss, unul dintre teologii școlii critice din Tübingen, a afirmat: “E cu neputință ca un om care a ieșit din mormânt pe jumătate mort, care a trebuit să se târască slab, bolnav și lipsit de îngrijiri medicale, care avea nevoie da bandaje, de întărire și de ocrotire, să fi făcut apostolilor impresia că El era învingătorul morții și al mormântului și stăpânul vieții, impresie are stă la baza viitoarei lor propovăduiri. O asemenea înviere n-ar fi putut decât să slăbească impresia pe care el o făcuse asupra lor în timpul vieții și morții. Cel mult, ea le-ar fi putut trezi o senzație de milă și de compătimire...”

Un alt raționalist, Jean Riville, în lucrarea sa “Iisus din Nazaret”, condamnă ipoteza lui Paul Gottlob, spunând că este imposibil “Ca un om deja rupt de oboseală, istovit de chinuri, pironit pe cruce timp de mai multe ceasuri, coborât, înmormânat și aruncat într-un mormânt închis, să fie fizic în stare să iasă singur din mormânt după aproape 36 de ore și să facă imediat călătoriile mai lungi

sau mai scurte de care istorisesc Evanghelile”.

## 2. Teoria înșelăciunii

Această teorie susține că trupul Mântuitorului a fost furat din mormânt de către Sfinții Apostoli care, după aceea au pretins că Hristos a inviat cu adevărat. Susținătorii acestei teorii au plecat de la cuvintele căpetenilor preoților care, intrați în panică, s-au asociat cu soldații și i-au îndemnat pe aceștia: Să spuneți că noaptea, când dormeați, au venit ucenicii Luî și L-au furat” (Matei XXVIII, 13). Această ipoteză a fost susținută încă de timpuriu de către unii filosofi pagani, adversari ai creștinismului: Celsus, Porfiriu și împăratul Iulian (361 - 363). Ea a fost reluată mai târziu de teologul protestant Reimarus (+ 1769).<sup>5</sup>

Profesorul Ioan Gh. Savin, un mare apologet al dreptei credințe în împotriva dictaturii comuniste, afirma în lucrarea sa “Apărarea credinței” că această teorie: “E și mai neverosimilă decât cea dintâi. Mai întâi, ea implică o imposibilitate reală, căci mormântul Mântuitorului era sigilat și păzit. În cazul acesta, ar fi trebuit ca soldații să doarmă atât de profund, încât să nu fi simțit când apostolii au prăvălit piatra de pe mormânt și au furat trupul. Pentru niște soldați romani, aceasta era exclus”.<sup>6</sup>

O rațiune sănătoasă nu poate admite cum apostolii ar fi putut înșela vigilenta soldaților pentru a putea fura trupul Domnului.

Din Sfânta Scriptură cunoaștem faptul că arhierii și fariseii au venit la Pilat și i-au adus la cunoștiință faptul că și-au adus aminte că Mântuitorul le-a spus încă fiind în viață că după trei zile va învia. De aceea, au cerut ca mormântul să fie păzit, ca nu cumva ucenicii să i se vină noaptea și să-L fire (Matei XXVII, 62-64). Cunoscându-le teama, Pilat le-a zis: “Aveți strajă: mergeti și întăriți

cum știți. Iar ei, ducându-se, au întărit mormântul cu strajă, pecetluind piatra” (Matei XXVII, 65-66).

Sf. Ioan Gură de Aur ne spune în “Omilia la Matei” că “Pilat n-a lăsat pe ostași să pecetluiască ei singuri mormântul, aflase ce e cu Hristos și nu voia să le dea vreun ajutor; dar, ca să scape de ei, le-a îngăduit și aceasta, spunându-le: <Pecetluți voi mormântul cum voiti, ca să nu mai puteți învinui pe alții>”. Dacă ostașii ar fi pecetluit ei singuri mormântul, arhierii și cărturarii ar fi putut spune – chiar dacă ar fi fost spusele lor neadevărate și mincinoase; și cum nu le-a fost rușine să spună altele, ar fi putut spune și asta – că ostașii, îngăduind să fie furat trupul, ar fi dat prilej ucenicilor să plăsmuiască cuvântul despre înviere.

Pentru a putea afirma că trupul Domnului ar fi fost furat de ucenici, trebuie să admitem că soldații care păzeau mormântul dormeau cu toții. Logica aceasta nu are însă nici cea mai mică credibilitate. Dacă soldații ar fi dormit, de unde să știe că ucenicii Domnului au fost cei care i-au furat trupul, din moment ce nu i-au văzut. De asemenea, nu putem admite că ucenicii ar fi murit pentru Hristos cel înviat, când de fapt ei știau că nu a înviat, căci ei i-au furat trupul.<sup>7</sup>

Totodată, pentru a fura trupul Domnului, Sfinții Apostoli trebuiau să fie ori foarte curajoși pentru a nu se teme de soldați, ori să fie destul de bogăți pentru a-i putea mitui și astfel să li se îngăduie să ia trupul Mântuitorului. Noi știm însă, din cele relatate de Sfințele Evanghelii, că Apostolii nu erau nici una, nici alta.

O altă obiecție de care se lovește această teorie este aceea că în mormântul gol au fost găsite giulgiurile și mahrama. Acestea dovedesc faptul că Sfinții Apostoli nu au furat trupul Domnului din următoarele motive: nu i-ar fi furat trupul gol pentru a nu-L face pe Hristos de

ocără, le-ar fi luat prea mult timp să îndepărteze giulgiurile și astfel ar fi fost descoperiți și prinși de soldați și, nu în ultimul rând, aromatele făceau ca giulgiul să se lipească de trup așa de lare, încât acesta nu se putea lua decât cu piele, producând dureri groaznice celui în cauză.

Această teorie implică și o imposibilitate psihologică, pentru că: "Știm destul de bine starea sufletească în care se găseau apostolii în timpul judecății Domnului Hristos: toți fugiseră, se ascunseseră, stând cu ușile încuiate! Iar cel mai vajnic dintre ei, Petru, nu se dă înapoi, văzându-se acuzat de prietenie cu cel ce se judeca de o biată slujnică, să se lepede de trei ori de El; ori, în aceste condiții sufletești, de unde curajul la acești oameni să vină noaptea la mormânt, unde prea bine știau că nu găsesc o biată servitoare, ca la scena judecății, ci soldați disciplinați ai armatei romane, care făceau straja mormântului".<sup>9</sup>

Afară de acestea, dacă s-ar fi știut de către autoritățile romane că s-a furat trupul Domnului, deci că străjerii nu și făcuseră datoria, iar Sfinții Apostoli au furat trupul lui Hristos, s-ar fi luat măsuri atât împotriva unora, cât și a altora. Soldații ar fi fost pedepsiți, iar Sfinții Apostoli ar fi fost prinși, întemnițați și supuși chinurilor; așa cum știm, soldaților nu li s-a făcut nimic, iar Apostolilor li s-a interzis numai să-L mai predice pe Hristos cel Înviat.

Chiar dacă am admite că soldații au adormit, iar Sfinții Apostoli au venit și au furat trupul Domnului, mărturiile lor despre Învierea lui Hristos nu ar fi avut nici o valoare și nici un preț nu s-ar fi pus pe ele de către ascultătorii lor. Dar tocmai pentru că ei nu au furat trupul lui Hristos, căci El încăise, mărturiile lor au prins rădăcini adânci în sufletele ascultătorilor.

Mai presus de toate, a lost o



imposibilitate morală din partea lor ca să se fi gândit măcar la aceasta, căci ei, ori credeau că Hristos va înlătura și așteptau aceasta în liniște, ori nu credeau și trebuiau să aștepte trei zile pentru a vedea dacă Învățătorul lor încăise și, prin urmare, este sau nu Dumnezeu.

De asemenea, nu putem admite că Sfinții Apostoli au furat trupul Domnului, căci dacă ar fi recurs la această modalitate, cum ar fi acceptat ei să moară de moarte martirică propovăduind o Învățătură eronată?

Acestei teorii îi putem răspunde cu frumoasele cuvinte ale Sfântului Ioan Gură de Aur: "Dacă n-ar fi fost adevărată Învierea, nici n-ar fi putut s-o plăsmuiașcă. Pe ce s-ar fi întemeiat? Pe talentul lor oratoric? Dar erau niște oameni neînvățați! Pe mulțimea banilor? Dar nu aveau nici toiaș, nici încălțăminte... Dacă verhovenicul apostolilor n-a putut înfrunta cuvintele unei femei care stătea la poartă, și dacă toți ceilalți ucenici s-au împrăștiat când L-au văzut legat, cum s-ar mai fi gândit să meargă până la marginile lumii și să sădească o Învățătură plăsmuită despre Înviere?".<sup>10</sup>

Mormântul a fost găsit gol nu pentru că Sfinții Apostoli au furat trupul Domnului, ci pentru că El a încăisat cu adevărat.

### 3. Teoria vizionii

Aceasta este cea mai nouă teorie care neagă Învierea lui Hristos. După această ipoteză, Apostolii au fost sinceri în convingerea lor că Hristos a încăisat. Această înviere însă nu a fost reală, ci numai rezultatul unei viziuni.<sup>11</sup> Cei care susțin această ipoteză afirmă că ucenicii Domnului și nu numai ei, au avut viziunea lui Hristos cel încăisat, datorită unor trăiri parapsihologice (hipnoze, autosugestii, telepatie sau chiar halucinații). Apostolii au venit la convingerea încăisei lui Hristos nu prin asemenea stări și acte parapsihologice, alături de către îndoiau de învierea Sa în preajma răstignirii Lui.

Totodată, trebuie precizat și faptul că: "Pentru ca să se producă o vizionare se cer două condiții: un organism bolnav, cu nervi zdruncinați sau cel puțin supraobosiți sau supraexcitați și ideea fixă că se va produce ceea ce este viu așteptat sau ceea ce cineva se teme".<sup>12</sup> Ar fi o absurditate să admitem că ucenicii Mântuitorului, femeile mironosiște și toți cei care L-au văzut pe Hristos cel încăisat îndeplinesc una din aceste două condiții. A afirma cu tărie că toți cei care L-au văzut pe Fiul lui Dumnezeu încăisat sunt robi ai iluziilor și ai unor boli nervoase înseamnă a nimici cu totul ordinea lucrurilor și a

| transforma întreaga lume într-un | conglomerat de psihopați.<sup>13</sup>

| Într-o formă schimbăță a acestei teorii, unii susținători afirmă că fiecare om are, pe lângă trupul fizic și unul eteric, Iisus ar fi apărut ca inviat lepădând trupul fizic și arătându-se cu cel eteric.

| Nici această teorie nu se poate împăca cu cea a simțurilor parapsihologice. Dacă ar fi aşa, se pune următoarea întrebare: de ce nu se văd inviați cu acest trup eteric oame-nii după moarte, odată ce toți au, conform acestei teorii, un astfel de trup?

| În afara acestor trei mari teorii care au încercat să nege Învierea Domnului, mai amintim încă două, dar care nu au avut aceeași credibilitate ca cele menționate anterior.

| Una dintre ele, susținută de teologul protestant rationalist Heinrich Holzman, afirmă că Iosif din Arimatea ar fi fost cel care a luat trupul Mântuitorului din mormânt, spre a-l face foate onorurile înmormântării, pe care nu îl le putuse face vineri seara, din cauză că începea Sabatul. Dacă am admite că Iosif din Arimatea ar fi făcut aşa, cu siguranță că el ar fi anunțat acest lucru când a auzit că ucenicii Domnului învătau că Iisus a inviat, căci era un bărbat evlavios și temător de Dumnezeu (Luca XXIII, 50).

| O altă teorie afirmă că trupul Domnului ar fi fost luat din mormânt chiar de către căpeteniile preoților iudei. Această teorie este și mai puțin admisibilă, căci ei ar fi fost primii care ar fi respins învățătura Sfintilor Apostoli despre Învierea Domnului.

| Lipsa de temeiuri a tuturor acestor ipoteze nu face altceva decât să se tragă o singură concluzie: mormântul este gol pentru că Fiul lui Dumnezeu a inviat cu adevărat!

| Învierea Mântuitorului este adeverită de numeroase dovezi:

1. Această minune este confirmată în primul rând de arătările Sale timp de 40 de zile, până la Înălțarea Sa la cer. Astfel, El S-a arătat Mariei Magdalena, care plângea la mormânt și L-a confundat cu grădinarul (Marcu XVI, 9). Apoi S-a arătat femeilor mironosite zicându-le: "Nu vă temeți!" (Matei XXVIII, 10). S-a mai arătat uceniciilor Săi, Luca și Cleopa în drum spre Emaus (Luca XXIV, 13-32), cât și Apostolului Petru (Luca XXIV, 34). Fiul lui Dumnezeu S-a mai arătat Sfintilor Apostoli fără Toma (Ioan XX, 19-24), iar după opt zile îl S-a arătat acestora când era și Toma de față. Acești s-a încredințat că Învățătorul însăși, după ce a pipăit rânilor piroanelor și coasta împunsă cu suliță, astfel încât L-a marturisit pe Hristos ca fiind: "Domnul meu și Dumnezeul meu!" (Ioan XX, 25-28). Din nou Mântuitorul se arăta la Marea Tiberiadei și pe Marea Galileei (Matei XXVIII, 16-20). Hristos își arăta chiar prizonierului Saul, adică celui care avea să devină "apostolul neamurilor". Pe drumul Damascului îl s-a arătat lui Pavel Iisus cel inviat, eveniment care îi va schimba viața în profunzime (Faptele Apostolilor IX, 3-11). Sfântul Apostol Pavel se mai referă în epistolele sale la încă două arătări ale Domnului, care au avut loc după Învierea Sa, făcute "la peste 500 de frați" (I Corinteni XV, 6) și "după aceea s-a arătat lui Iacob" (I Corinteni XV, 7).

2. Mărturia soldaților care au făcut de strajă la mormânt. Aceștia îl adus la cunoștință fariseilor și căturărilor că Hristos a inviat: "Ială unii din strajă, venind în celate, au vestit arhierilor cele întâmplate" (Matei XXVIII, 11).

3. Atitudinea vrăjmașilor Domnului după Învierea Lui. Aceștia dau bani soldaților care au făcut de pază la mormânt și îi învață să spună că Apostolii îl-au furat trupul noaptea:

"Și, adunându-se ei împreună cu bătrâni și înând sfat, au dat bani mulții ostașilor, zicând: Spuneți că ucenicii Lui, venind noaptea, l-au furat, pe când noi dormeam; și de se va auzi aceasta la dregătorul, noi îl vom îndupla și pe voi fără grija că vom face" (Matei XXVIII, 12-14).

4. Atitudinea Sfintilor Apostoli după Înviere – dacă la început ucenicii erau neîncrezători în Învierea Învățătorului lor, după ce îl s-a arătat de mai multe ori în decursul celor 40 de zile, Sfintii Apostoli sunt convinși că Hristos Domnul a inviat încât fac din Înviere argumentul cel mai puternic și mai cu efect al predicii lor.

5. Minunea care se întâmplă în fiecare an la mormântul Domnului de Sfintele Paști.

O altă dovedă a Învierii Domnului este venirea Sfintei Lumini, an de an, în Sâmbăta Mare, la Biserică Sfântului Mormânl din Ierusalim. Această minune care certifică Învierea Domnului se produce de aproape 2000 de ani, numai la rugăciunile creștinilor ortodocși.

Însuși Mântuitorul a vorbit în timpul vieții Sale pământești despre moartea și Învierea Sa. El spune despre Sine că este: "Calea, Adevărul și Viață" (Ioan XIV, 6) pentru că avea să învie și treia zi după ce va fi răstignit pe crucea de pe dealul Golgoței. Tot Mântuitorul face aluzie despre Învierea Sa și în cadrul unei con vorbiri pe care a avut-o în Templu cu iudeii: "Dărâmați templul acesta și în trei zile îl voi ridica... iar El vorbea despre Templul trupului Său" (Ioan II, 19-21).

O altă aluzie despre Învierea Sa o face Mântuitorul atunci când se referă la semnul lui Iona: "Pentru Iona a fost în pântecel chitului trei zile și trei nopți, aşa și Fiul Omului va fi în inima pământului trei zile și trei nopți" (Matei XII, 40). Cu ocazia Învierii lui Lazăr, Mântuitorul îl răspunde Martei că: "Eu sunt Învierea și Viață, cel ce crede în Mine, chiar dacă

|va muri, va trăi. și oricine trăiește și |crede în Mine, nu va muri în veac" |(Ioan XI, 25-26). Deci, dacă El este |Învierea, atunci trebuie să îndvie din |morți.

Mântuitorul le-a vorbit Sfintilor Apostoli despre Învierea Sa nu doar în mod indirect, ci și în mod direct: "Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor. și-L vor omori, dar a treia zi va îndvia" (Matei XVII, 22).

Prin Învierea Sa, Hristos Domnul ne-a scos pe toți din robia păcatului. Învierea Sa din morți este evenimentul care dă sens și lumină lumii și istoriei și prin aceasta dă sens vieții noastre. Învierea lui Hristos este cea care ne dă siguranță despre Învierea și fericirea noastră veșnică și totodată, prin Învierea Sa ne arată că nu ne aşteaptă întunericul neființei, ci lumina dumnezeiască și viața veșnică. Învierea Fiului lui Dumnezeu este mesajul adevăratelui libertăți și tocmai de aceea întreaga viață creștină se înrădăcinează în Înviere. Prin intermediul "minunii minunilor" moartea nu mai constituie un impas, ci este poarta prin care noi putem păsi către Împărăția lui Dumnezeu.

Părintele Dumitru Stăniloae afirma într-o din lucrările sale că: "Prin Înviere El scoate lumea din starea bolnavă în care s-a rostogolit, înălțând-o la o stare a cărei bogăție, plenitudine și fericire nici nu ne-o putem închipui, așa cum nu-și poate închipui omul mereu bolnav starea de perfectă sănătate. Dacă prin păoal să-ști introduc în viața de la Dumnezeu boala radicală, prin Înviere, această boală este eliminată."<sup>14</sup>

Dacă ipotezele menționate anterior tăgăduiesc Învierea Fiului lui Dumnezeu, se pune întrebarea: Dacă Hristos Domnul nu ar fi îndviat, cine ar mai putea îndvia? "Dacă Hristos nu-ar fi îndviat, dacă să-ști dovedit că a avut dreptate Caiula, iar Irod și Pilat au fost niște înțelepti, atunci lumea



s-ar fi dovedit lipsită de sens, o împărătie a răului, iluziei și morții".<sup>15</sup>

Hristos Domnul a îndviat cu adevărat din morți și tocmai de aceea Învierea Sa rămâne centrul credinței și cultului ortodox.

Prin Învierea Sa, Mântuitorul ne-a deschis porțile Raiului, porți care au fost închise după ce proto-părintii noștri au căzut în păcat. Ne-a eliberat din lemnița păcatului, ne-a îndviat din mormântul fărădelegii și ne-a ridicat de la pământ la cer așa cum afirmă una din frumoasele cântări din canonul Sfintelor Paști: "Ziua Învierii să ne luminăm popoare! Paștile Domnului, Paștile! La din moarte, la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi, cei ce căutăm cântare de biruință".

Sfântul Ioan Sîrul a spus că: "Singurul păcat este, poate, acela de a nu acorda îndeajuns atenție Învierii".

Hristos a îndviat din morți pentru a putea șterge cu buretelele cuvintele care erau scrise pe lista neagră a omenirii: vină, înlumeric, deznaidejde, moarte și pentru a scrie în locul lor, cu litere luminoase, cuvintele: îspășire, lumină, nădejde și viață veșnică. Învierea Fiului lui Dumnezeu este un

fapt real, este cea mai mare minune care a avut loc vreodată și față de care alta nu va mai putea exista.

Învierea lui Hristos este dovedită și de strigătul biruitor al Bisericii Ortodoxe în noaptea de Paști: "Hristos a îndviat!", strigăt ce va avea ecou în inimile tuturor credincioșilor până la sfârșitul veacurilor.

**Preot Dr. OCTAVIAN POP**

#### Bibliografie

1. Christos Yannaras, *Abecedar al credinței*, Editura „Bizantina”, București, 1996, pag. 144
2. Dumitru Stăniloae, *Ortodoxie și romanism*, București, 1992, pag. 270
3. Irineu Mihălcescu, *Teologia luptătoare*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1994, pag. 126
4. Michel Ouenot, *Învierea și icoana*, Editura „Christiana”, București, 1999, pag. 118
5. Irineu Mihălcescu, op. cit., pag. 127
6. Ioan Gh. Savin, *Apărarea credinței*, Editura „Anastasia”, București, 1996, pag. 121
7. Sf. Ioan Gură de Aur, *Omulii la Matei*, trad., introd., indici și note de Pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, pag. 991
8. Antonie Plămădeală, *Cuvinte la zile mari*, Sibiu, 1989, pag. 202
9. Ioan Gh. Savin, op. cit., pag. 121
10. Sf. Ioan Gură de Aur, op. cit., pag. 991-992
11. Ioan Gh. Savin, op. cit., pag. 121
12. Irineu Mihălcescu, op. cit., pag. 127
13. Ioan Gh. Savin, op. cit., pag. 121
14. Dumitru Stăniloae, op. cit., pag. 274
15. Vladimir Soloviov, *Fundamentele spirituale ale vieții*, Editura „Desis”, Alba Iulia, 1944, pag. 213



## Vitrina cu cărți și reviste

### "CANDELA"

*Revistă de teologie și cultură a Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților nr. 11-12, 2003, 52 de pagini*



Ultimul număr pe anul 2003 al revistei de teologie și cultură "Candela", editată de către Arhiepiscopia Sucevei este unul deosebit datorită varietății articolelor și bogăților învățăturilor cuprinse în ele.

Revista începe cu "Pastorală la Nașerea Domnului" a I. P. S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, în care prezintă importanța acestui eveniment pentru fiecare dintre noi și întotdeauna prezintă temeiul care ne îndreptățește să zugrăvim o icoană. Acest număr conține numeroase articole referitoare la nașterea Fiului lui Dumnezeu, poezii și colinde care dau o notă aparte. În "Iconografia praznicului Nașterii Domnului" Ciprian Olinici prezintă frumusețea acestei icoane și a evenimentului pe

care îl reprezintă în conformitate cu cele expuse de către Sf. Evangheliști în cărțile lor. Totodată este expusă și semnificația acestei icoane.

Cu siguranță că mulți s-au întrebat când s-a născut Pruncul Sfânt. Răspunsul la această întrebare îl putem afla din articolul semnat de Dimitrie Olinici. "Și totuși, când s-a născut Iisus Hristos?" În acest articol putem afla că cel care a calculat anul nașterii Domnului este originar din Dobrogea și multe alte lucrări interesante care au determinat calcularea anului în care s-a născut Hristos.

Nașterea Domnului sau Crăciunul este sărbătoarea împodobită cu cele mai frumoase datini și tradiții. Fără acestea sărbătoarea "Nașterii Domnului" ar fi lipsită de tot farmecul ei. De accea, în calitatea de buni români și buni creștini se cuvine să păstrăm și să cultivăm în sufletele celor tineri aceste frumoase datini străbune. Despre "Păstrarea datinilor și a tradițiilor" aflăm mai multe din articolul cu acest nume semnat de Adrian Dăscălescu.

Pentru că acest mare praznic este precedat de o perioadă de pregătire în care sufletul nostru poate fi curătat de păcate, acest număr prezintă și învățăuri despre post, importanța lui și modul cum trebuie practicat pentru a fi plăcut lui Dumnezeu. Preotul Cristian Vasilică Căpitan ne vorbește despre "Postul cel adevărat" care "Are ca lină supremă curătenia inimii în care strălucește lumina cea de-a pururi înveselitoare a vederii lui Dumnezeu". Un alt articol despre post și rolul lui în viața noastră duhov-

nicească se intitulează "Postul cu măsură" semnat de Preotul Nichita Niga.

Scopul vieții creștine este unirea noastră cu Fiul lui Dumnezeu. Aceasta este posibilă prin Sf. Euharistie.

Despre prezența lui Hristos în Sf. Împărtășanie, despre unirea noastră cu nevrednicie cu Hristos prin Sf. Împărtășanie și despre efectele acestei Sf. Taine putem afla mai multe în articolul "Sf. Euharistie" semnat de Pr. Florin Hostiuc.

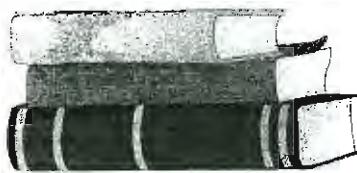
Alte articole inerante care alcătuiesc acest număr sunt: Ce înseamnă ascultarea? (P. S. Gherasim Putneanul); "Scrisoarea deschisă a Sf. Sinod al B. O. R., adresată Parlamentului României cu referire la pericolul legalizării prostituției" (P. F. Teocist, Patriarhul B.O.R.), "Toată suflarea să laude pe Domnul" (Ileana Sofia); "Ortodoxie și catolicism în lumeni nouului mileniu creștin" (prof. Ioan Adrian Popovici) etc.

În cadrul rubricii "Recenzii", Míriam Leon-Postolache recenzează cartea "Istoria bisericii din Bucovina și a rostului ei național-cultural în viața românilor bucovineni".

Revista se încheie cu prezentarea itinerariilor pastorale efectuate de către I.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților și a P.S. Gherasim Putneanu, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, în perioada octombrie – noiembrie 2003.

**Preot Dr. OCTAVIAN POP**





## Vitrina cu cărți și reviste

**Doctor în drept IGOR ZAPOROJAN**

### **CRIMINALITATEA ARE CHIP DE FEMEIE**

*Editura "Elan Poligraf", Chișinău, 2000, 161 pag.*



Igor Zaporojan s-a născut pe 22 martie 1973 în orașul Căușeni din Republica Moldova. A absolvit Tehnicul republican de Cultură Fizică și Sport, iar apoi Facultatea de Drept, profilul "juridic", specializarea "dreptul".

Cartea este împărțită în 5 capitoluri, prezintând particularitățile criminalității feminine și caracteristica criminologică a femeilor în Republica Moldova.

Cercetarea lui Igor Zaporojan are un caracter complex prezintă un tablou integrat și profund al criminalității feminine în general și a particu-

larităților ei teritoriale în Republica Moldova.

Monografia cuprinde trei direcții importante ale cercetării de drept penal, criminologică și drept penitențiar. Autorul a cercetat un cerc larg de probleme ale teoriei și practicii: noțiunea infracțiunii și pedepsei, sistemul și structura criminalității feminine, starea, dinamica și tendințele legalității ei.

Autorul a demonstrat că structura criminalității femeilor în Republica Moldova se deosebește cu mult de criminalitatea în alte țări ale CSI, spre exemplu, de structura criminalității feminine în Rusia, unde pe parcursul unei perioade îndelungate ea se caracterizează numai prin violentă de profit.

Reliefând particularitățile structurii feminine în Moldova, Igor Zaporojan, a făcut o analiză deplină a fiecărui element structural al sistemului criminalității feminine din Republica Moldova, evidențiind tendințele generale și particulare, legitățile fiecarui tip de infracțiune în parte.

Pe baza studiului sociologic detaliat și datelor lui, autorul monografiei linde să pătrundă în trecutul, prezentul și chiar viitorul femeilor-infractor, care ispășesc pedeapsa în locurile de detenție.

"...în Republica Moldova crește numărul de crime săvârșite de femei. Timp de 5 ani, acest indice a sporit de 8 ori. Se consideră, și nu fără temei, că războaiele sunt apanajul bărbaților. Până nu demult același lucru se spunea și despre crime. Iată, însă că în ultimii ani criminalitatea capătă chip feminin...". afirmă autorul în lucrare.

**Conf. univ. dr. ION GUCEAC**

### **CURS ELEMENTAR DE DREPT CONSTITUȚIONAL**

*Vol. I, Tipografia "Reclama", Chișinău, 2001, 280 pag.*

CONF. UNIV. DR. ION GUCEAC  
CURS ELEMENTAR DE DREPT CONSTITUȚIONAL

Conf. univ. dr. Ion GUCEAC

### **CURS ELEMENTAR DE DREPT CONSTITUȚIONAL**

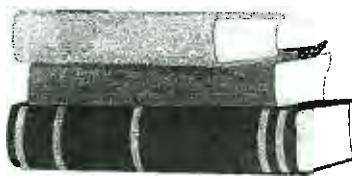
Volumele I

Tipărită în 1999

Prezentul curs reprezintă un pas important în redarea evolutivă a constituționalismului din Republica Moldova. Atingerea unor noi valori sociale dictate de Constituția Republicii Moldova din 1994 trebuie privită ca o activitate complexă, cu diverse dificultăți de ordin teoretic și practic.

În aceste condiții sună necesare anumite eforturi științifice speciale pentru cunoașterea și interpretarea noilor viziuni juridice care condiționează deschiderea societății noastre spre o veritabilă democrație constituțională.

Democrația constituțională



## Vitrina cu cărți și reviste

implică nu numai consacarea principiilor sale în Constituție, dar și realizarea în viață a acestora, rezultatul final fiind crearea acelei stări râvnite de constitutionalism care presupune o atmosferă de reciprocitate între societate și Constituție.

În sprijinul acestui raport bazat pe principiul reciprocității, științele juridice sunt obligate să interpreteze și să analizeze în contextul zilelor pe care le trăim noile probleme ce țin de stat și puterile publice ale acestuia: drepturile și libertățile cetățenești, reprezentativitate, parlamentarism.

Lucrarea este împărțită în şapte capitulo și este rezultatul muncii de un deceniu în calitate de cadru didactic la Academia de Poliție "Ștefan cel Mare" și al unor stagii de documentare în străinătate a autorului.

Dreptul din Republica Moldova nu se prezintă nu ca o aglomerație haotică de norme juridice în vigoare, ci, în primul rând, ca un ansamblu ce constituie un sistem bine organizat și structurat în anumite părți independente, după anumite principii și criterii.

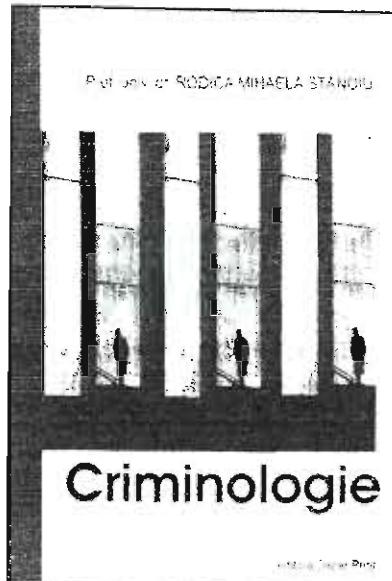


**Prof. univ. dr. RODICA MIHAELA STĂNOIU**

**CRIMINOLOGIE**

*Editura "Oscar Print",  
București 2002, 223 pag.*

Fără îndoială că asamblarea criminologilor specializate într-un tot



coherent, unitar, este un proces foarte dificil care întâlnește, în calea desăvârșirii sale, multe obstacole. Cele mai importante dintre acestea rezultă din complexitatea obiectului de cercetare, din dificultatea de a integra în planul explicării cauzele diferite lături ale acestui obiect, din dependența criminologiei față de stadiul dezvoltării științelor despre om și societate, de formare a unor specialiști în acest domeniu.

În pofida acestor dificultăți, criminologia, asemănător altor discipline, confruntate cu dificultăți similare - prin volumul de cunoștințe pe care î-a acumulat vreme de peste un secol, prin metodele de cercetare utilizate, prin impactul tot mai puternic pe care-l au în viața socială a devenit o realitate de necontestat.

Cartea este împărțită în două părți. Prima dintre ele, împărțită în 3 capitulo prezintă criminologia și domeniul său de studiu, metoda, precum și criminologia în sistemul științelor.

Cea de-a doua parte prezintă confruntări de idei în criminologie: orientarea biologică, orientarea psihiatrică-psihologică, orientarea sociologică, precum și teorii criminologice integrative.

Autoarea consideră că obiectul generic al criminologiei îl reprezintă criminalitatea ca fenomen social global. Într-o atare viziune, fenomenul criminalității apare ca un ansamblu de elemente, ce se comportă ca un întreg cu proprietăți și funcții proprii, distincte calitativ de proprietățile elementelor componente.

Viziunea sistemică asupra fenomenului criminalității permite sesizarea relațiilor dintre elementele componente - crima și criminalul - intercondiționarea lor reciprocă, precum și ansamblul căruia î se subsumează.

Înăuntrul acestui sistem, infracțiunea (crima, delictul) ca element component al sistemului trebuie privită ca parte a unui întreg de care o leagă o infinitate de conexiuni, de influențe reciproce, dar care nu își pierd identitatea, având particularități și funcții proprii.



**IGOR A. CIOBANU,**

**CRIMINOLOGIE**

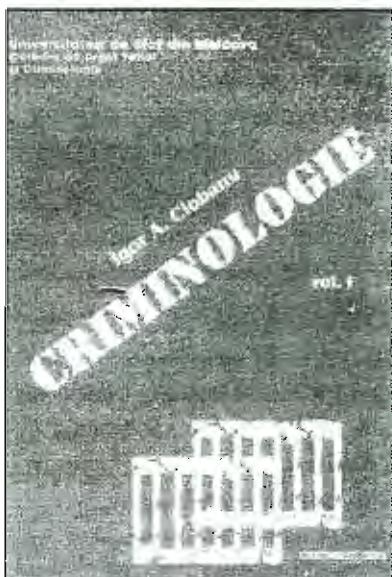
*Tipografia "Reclama" Chișinău,  
vol. I, 2003, 154 pag.*

Criminologia poate fi definită ca știința socială ce studiază fenomenul



## Vitrina cu cărți și reviste

criminalității în ansamblul său sub aspectul stării, structuri și dinamicii sale, al cauzelor și condițiilor care-l determină sau favorizează, precum și modalitățile de profilaxie și combatere a acestui fenomen.



Considerând criminalitatea ca un fenomen complex, cu multiple determinări, aflat în continuă evoluție, criminologia contemporană linde spre o orientare realistă și pragmatică. Cu toate că ea nu a reușit să descopere legități pe deplin controibile ale apariției și evoluției criminalității, totuși, este singura disciplină socială care studiază criminalitatea în totalitatea sa și este singura în măsură să sintetizeze instrumentul profilactic și de combatere necesar.

Cartea este împărțită în 3 capituloare, care la rândul lor sunt subîmpărțite în secțiuni.

Primul **capitol** face referire la istoricul și evoluția criminologiei, la obiectul de studiu al criminologiei, la metodele de investigare și la raporturile criminologice cu alte discipline.

Cel de-al II-lea capitol, intitulat "Concepții și teorii clasice asupra criminalității" este împărțit în 3 secțiuni. Acestea prezintă istoricul gândirii asupra crimei și criminalității, studiu complex al fenomenului din punctul de vedere al școlii italiene.

În capitolul "Teorii contemporane criminologice", autorul explică 3 tipuri de teorii: teoria de orientare bioantropologică, teoria de orientare psihiatrică - psihologică și teoria de orientare sociologică.

Privite în ansamblu, teoriile existente ne demonstrează cu certitudine că nu există o criminologie pentru întreaga societate umană, ci numai pentru o societate determinată în timp și spațiu.

Ca și comportamentul uman în general, comportamentul criminal este de o mare complexitate și diversitate. Din aceste cauze, o teorie generală valabilă este absolut imposibilă din punct de vedere logic.



**GHEORGHE COSTACHI,  
ION GUCEAC**

**FENOMENUL  
CONSTITUTIONALIS-  
MULUI ÎN EVOLUȚIA  
REPUBLICII  
MOLDOVA SPRE  
STATUL DE DREPT**

*Editura "Tipografia centrală"*  
*Chișinău 2003, 344 pag.*

Lucrarea "Fenomenul constituționalismului în evoluția Republicii



"Moldova spre statul de drept", propusă nouă spre lectură de autorii ei, Gheorghe Costachi, doctor habilitat în drept, profesor universitar și Ion Guceac, doctor în drept, conferențiar universitar, este un viguros și argumentat demers în problema statului de drept și constituționalismului contemporan. Autorii abordează ca subiect al lucrării o problemă complexă și dificilă, care, a suscitat până în prezent numeroase discuții în rândul specialiștilor. Meritul autorilor este că au reușit cu succes să clarifice lucrurile și să facă lumină într-o problemă atât de complicată cum este evoluția constituționalismului în condițiile edificării statului de drept în Republica Moldova.

Lucrarea este împărțită în 4 capitoare, care la rândul lor sunt împărțite în paragrafe, în care problemele își găsesc desfășurare și fundamentare într-un larg spectru de surse bibliografice: monografii, articole științifice, documente istorice, acte normative, etc.

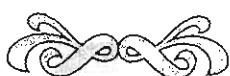


## Vitrina cu cărți și reviste

Lucrarea prezentă trezește interes și prin modul de abordare a problemei și alegerea punctelor de pornire la desfășurarea conținutului acestora, stilul, influența gândurilor și maniera de argumentare a părerii autorilor, realizate într-un mod original, dă posibilitatea sesizării corecte și adecvate a ideilor înaintate spre discuție.

Scrisă într-un limbaj accesibil, dar și concis, lucrarea este o invitație la lectură și gândire nu numai pentru specialiști, ci și pentru publicul larg, doritor să se informeze și să-și îmbogățească cunoștințele juridice.

**OCTAVIAN POP**  
doctor în drept, conferențiar  
universitar



### SOLIA (THE HERALD)

*Revista Arhiepiscopiei Ortodoxe  
Române din America - vol. LXIX,  
nr. 1, ianuarie 2004*

Venerabila revistă teologică "Solia" împlinește anul acesta 69 de ani de apariții, sub îndrumarea arhiepiscopului NATHANAIL POPP, ierarhul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America.

Din cuprins amintim articolul: "The Vikings are coming! Or, Does Objective Truth Exist?" în care arhiepiscopul Nathanail se întreabă dacă tradițiile ancestrale se regăsesc pe teritoriul Statelor Unite sau sunt doar prefabricate. Numeroase ritualuri pagâne, precreștine sunt reactua-



lizate în Danemarca cu scopul de a redefini religiozitatea pierdută a danezilor.

Articolul: "Theological Higher Education Program" dezvăluie inițiaților în Teologie cum pot continua studiile post universitare în Statele Unite ale Americii, ca masteranzi sau ca doctoranzi.

În a doua parte a revistei găsim secțiunea românească a "Soliei", cu articole scrise în limba română.

Amintim articolul "Cuvânt de suflet" al Prea Sfîntului Episcop-Vicar Irineu Duvlea, "Poezia regăsirii noastre" a preotului poet Dumitru Ichim și multe altele.

Și de data aceasta, revista Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America nu dezamăgește; exprimând într-un cadru editorial deosebit viața pastorală a românilor ortodocși din Statele Unite, care nu aparțin canonice Patriarhia Română

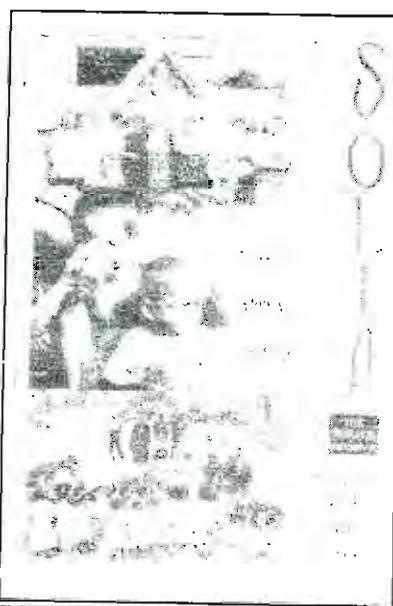


### SOLIA (THE HERALD)

*Revista Arhiepiscopiei Ortodoxe  
Române din America  
vol. LXIX, nr. 2, februarie, 2004*

Ne-a parvenit al doilea număr pe acest an al prestigioasei reviste pastoral - teologice "Solia", editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America sub îndrumarea ÎNALT PREA SFÂNTITULUI NATHANAIL POPP.

Din sumarul bogat amintim articole interesante, cum ar fi: "Some Reflections on Fasting" scris de John Boojarnva în care Postul este explicat tuturor credincioșilor, subliniindu-se valoarea și scopul Postului pentru un creștin ortodox. Legătura sa indisolubilă cu Patimile Mântuitorului și mai ales cu rugăciunea particulară sau cea comună din cadrul Bisericii este în aceste zile deosebit de importantă pentru creștinătate.





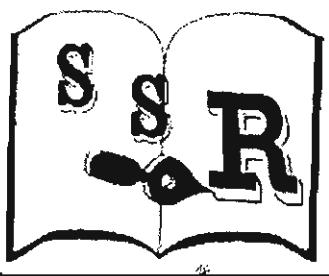
## Vitrina cu cărți și reviste

Un alt articol demn de luat în seamă este cel al lui David J. Brown intitulat: "The Importance of Small Things"; cel al Sfântului Tikhon, sfânt canonizat de Biserica Ortodoxă din America la începutul secolului al XX-lea, despre o omilie la Triumfu Ortodoxiei.

Din Secțiunea în limba română amintim: "Popas Aniversar" al arhimandritului MIHAIL FILIMON; "Știri din lumea ortodoxă" al psaltului ZOE VASILIU și mai ales: "Răstragerea Spirituală A. R. F. O. R. A. – 2004" scris de Mary Ann Moga Zarb și multe altele la fel de interesante.

*Preot Dr. OCTAVIAN POP*





REVISTA ROMÂNĂ  
DE  
VERSURI ȘI PROZĂ

Nr. 3-4 (29-30) / 2004.

An VIII ; 16 pagini

***PERIODIC AL SOCIETĂȚII  
SCRITORILOR ROMÂNI***

**POEZIA MODERNĂ**

Poezia modernă este dificilă, din cauza raportului dintre cuvânt și idee. În mod curent, obținem ideea, după ce am parcurs o anumită unitate sau coordonare sintactică de limbaj. O exprimare neclară aduce cu sine o idee nedeplin comunicată. Poezia însă tinde să scoată cuvintele din funcția formelor sensibilității și rațiunii. Poezia modernă face uneori abuz de acest mister al cuvintelor deposestate de vitalitatea lor pragmatică. Cuvintele au o individualitate a lor, aproape tiranică, nelăsându-se în rol de auxiliare ale comunicării ideilor și sentimentelor. În exprimare cuvintele își impun forță lor egocentrică încât poetul trebuie să se chinuie ca să smulgă din rădăcini această tendință.

Poezia nouă mărește complexitatea exprimării prin faptul că aduce în același vers contrast de idei, contrast de cuvinte. Uneori, poezia are un caracter ermetic, suprasolicitudinios sensibilitatea și puterea de receptare a cititorului. Este fenomenul abuzului de metafore, un hiperbaroc în poezie.

Poezia modernă, plină de metafore și simboluri se creează prin reflexivitate și viziune, nu prin explicații și demonstrație. Așa cum substanța stelei se aprinde în cădere prin rezistența altor văzduhuri, tot astfel spiritul poetic devine mai strălucitor în raport cu materia cuvintelor și antiteza spiritului liber.

Mai mult decât poezia clasică, poezia modernă, constată un raport de neechivalență între conținut și cuvinte. De aceea sintaxa poetică modernă nu mai folosește cuvintele în sens descriptiv, narativ și chiar sugestiv. Ele sunt introduse în fluxul poetic ca stelele în infinitul nopții.

**POEZIA CA TAINĂ**

Poezia rămâne o taină. Poate că ea face parte din esența puterii de creație a lumilor astraile. Poate că va veni timpul când poezia își va găsi exprimarea esenței sale printr-un limbaj în care cuvintele se vor supune la infinit în raporturi create de impulsul poetic.

Actul liber al revelării creează viziunile în poezie, iar actul exprimării acestora prin imagini și cuvinte se caracterizează printr-o stare psihică de neliniște și constrângere, având ca finalitate transfigurarea poetică. Aceasta e o sinteză între revelare și exprimare. Desigur, prin acest proces, poezia se interiorizează. Elementul transformator, creator în limbajul poetic este mereu tensiunea interioară care vrea să se comunice cât mai echivalent cu viziunile sale. Toată energia, armonia și vitalitatea versurilor derivă din fenomenologia interioară a poetului, după cum limbajul curent a fost creat din cerințele zilnice de viață. În poezie, cuvintele nu mai sunt elemente, părți ale unui întreg, ci existențe unice, ca și versul la a cărei finalitate participă. Așa cum ascultând muzică, nu ne mai gândim la raporturi de sunete, tot astfel în poezie uităm cuvintele în ipostaza lor lexicală. Ele

devin acum purtătoare de conținut nou care seamănă, cu revelarea stării poetice. Poezia adevărată nu trebuie să se lase invadată de tehnica sonorității muzicale, artificializându-se. Adevărata muzică a poezie e starea inefabilului, tăcerea înfiorată de viziune și sentiment, acea stare despre care nu se poate grăbi fiindcă e dragoste, intensitate și extaz.

**Olivian RODNEANUL**

ISSN 1810-309X



Publicație  
periodică științifico-practică

# FACTA Si SOCIETATIS

lunie  
2004

# MĂSURI DE PROTEJARE INDIRECTĂ A MINORULUI, MENITE A ASIGURA PREZERVAREA UNUI MEDIU SĂNĂTOS, PROPICE DEZVOLTĂRII ARMONIOASE A ACESTUIA

Octavian POP,  
doctor în drept, conferențiar universitar

**Recenzent:** Gheorghe ANTONIU, profesor universitar, doctor în drept, Institutul de Științe Juridice al Academiei Române

*O prezentare completă a metodelor specifice dreptului penal menite a ocroti persoana minorului nu poate fi concepută fără trecerea în revistă a măsurilor ce privesc asigurarea unui mediu adecvat dezvoltării acestuia, ale cărui influențe să nu pericliteze procesul complex al devenirii personalității umane.*

**A**ceste mijloace se circumscriu atât ariei de reglementare a părții generale cît și a părții speciale a dreptului penal.

Astfel, principala măsură din prima categorie o reprezintă prevederea – în cuprinsul art. 75 alin. 1 lit. b C. pen. – a circumstanței agravante legale, a săvîrșirii infracțiunii de către un infractor major, dacă aceasta a fost comisă împreună cu un minor.

Împrejurarea este considerată ca agravantă pentru major, deoarece acesta dovedește un grad de pericol social sporit prin influențarea unui minor și atragerea acestuia în vederea săvîrșirii unei infracțiuni. Agravanta are aplicabilitate, însă, și în situația în care minorul este cel care are inițiativa săvîrșirii faptei penale. Aceasta deoarece adultul – pe lîngă obligația pe care o are orice persoană

nă de a se conforma normei – are și îndatorirea de a încerca să influențeze comportamentul oricărei persoane, și cu atât mai mult al unui minor, în sensul abstinenței de la săvîrșirea unei infracțiuni.

Pentru reținerea acestei circumstanțe agravante vîrsta minorului nu are importanță, fiind irelevant dacă acesta îndeplinește sau nu condițiile pentru a răspunde penal. De asemenea, aportul concret al minorului la comiterea faptei nu va influența răspunderea agravantă a majorului. O cerință esențială, însă, este aceea, ca majorul să fi cunoscut minoritatea participantului minor, în caz contrar, agravanta neavând aplicabilitate.

De asemenea, este esențial ca minorul să conlucreze cu majorul la săvîrșirea aceleiași infracțiuni, agravanta nereținîndu-se în situa-

țile în care, deși prezenți în același loc și în același timp, infractorii sunt autori ai unor infracțiuni autonome<sup>1</sup>.

În ceea ce privește măsurile specifice părții speciale a dreptului penal ce se circumscriu asigurării unui mediu adecvat minorului, ele constau în incriminarea ca infracțiuni, a unor fapte a căror săvîrșire ar aduce atingere acestuia. Astfel:

1. În conformitate cu art. 202 C. pen. *"actele cu caracter obscene săvîrșite asupra unui minor sau în prezența unui minor se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă"*, constituind infracțiunea de corupție sexuală.

Săvîrșirea infracțiunii aduce atingere vieții sexuale a minorului sub aspectul asigurării unui climat normal de dezvoltare a acestuia, astfel încât să nu-i fie trezite prea timpiu instinctele sexuale, iar sentimentele de podoare și decență să îi fie ocrotite.

Legea nu oferă o definiție a sintagmei "acte cu caracter obscene", fapt ce ne conduce la concluzia că acesta are înțelesul obișnuit, întîlnit în vorbirea curentă. Astfel, înțelesul termenului "ob-



scen" include "tot ceea ce aduce atingere podoarei, simțului moral al colectivității, tot ceea ce încalcă sentimentul comun de bună cuvință"<sup>2</sup>. Deși legiuitorul utilizează pluralul, în doctrină se afirmă că existența infracțiunii nu este exclusă în cazul săvârșirii unui singur act având un astfel de caracter.

Alin. 2 al art. 202 C. pen. prevede ca și circumstanță agravantă săvârșirea faptei în cadrul familiei, caz în care pedeapsa este închisoarea de la unu la trei ani. Acest conținut calificat al infracțiunii se datorează faptului că mediul familial are o influență covîrșitoare asupra personalității minorului, iar săvârșirea faptei chiar în locul unde ar trebui asigurată buna creștere și educare a acestuia prezintă – în consecință – un grad de pericol social sporit.

2. Abandonul de familie, prevăzut și pedepsit de art. 305 C. pen., reprezintă, însă, infracțiunea prin care sînt protejate în cel mai înalt grad nevoie minorului în ceea ce privește ansamblul de factori necesari dezvoltării sale.

Obiectul juridic special al infracțiunii îl constituie relațiile privind conviețuirea socială din cadrul familiei, relații care implică îndeplinirea obligației legale de întreținere față de cel îndreptățit; la aceasta<sup>3</sup>.

În textul incriminator amintit, Codul penal nu face referire expresă la minor. Cu toate acestea, având în vedere conținutul infracțiunii, privit prin prisma dispozițiilor art. 86 alin.3 C. fam. – care prevede faptul că "descendentul, cît este minor, are drept la întreținere, oricare ar fi pricina nevoii în

care el se află" – subiect pasiv al acesteia este, în principal, persoana care nu a împlinit vîrstă de 18 ani.

Abandonul de familie este prevăzut în trei forme, fiecare având o existență autonomă:

a) "**Părăsirea, alungarea sau lăsarea fără ajutor, expunînd victima la suferințe fizice sau morale**". Acestea reprezintă modalități alternative de realizare a elementului material al infracțiunii în această formă.

Legiuitorul condiționează existența infracțiunii de expunerea victimei la suferințe fizice sau morale, a căror producere nu este, însă, necesară. În doctrină<sup>4</sup>, a fost exprimat și punctul de vedere conform căruia suferințele fizice sau morale trebuie să fie efective, și nu doar să se fi creat posibilitatea producerii lor.

Prin această incriminare este vizată, în principal, protejarea subiectului pasiv al infracțiunii – titular al dreptului la întreținere din partea subiectului activ – mai ales în ceea ce privește aspectul material al existenței sale. Considerăm, însă, că reglementarea vizează și aspecte ce exced acestei sfere, aparținînd domeniului vieții psihice a victimei infracțiunii, ce poate suferi în plan moral datorită, spre exemplu, a lipsei de atașament pe care o dovedește părintele autor al unei astfel de fapte.

b) "**Neîndeplinirea cu recordanță a obligației legale de întreținere prevăzută de lege**". Elementul material al infracțiunii în această formă se realizează prin omisiune. Neîndeplinirea obligației de întreținere are un carac-

ter de continuitate, determinat de caracterul continuu al obligației încalcate.

c) "**Neplata cu rea-credință, timp de 2 luni, a pensiei de întreținere stabilită pe cale judecătoarească**". Această formă a infracțiunii se realizează, sub aspectul laturii obiective, tot prin inacțiune. Pensia de întreținere trebuie să fi fost stabilită pe cale judecătoarească, iar plata să nu fi fost executată minimum două luni.

Termenul de două luni curge de la data când hotărîrea prin care s-a stabilit pensia este executorie sau de la data ultimei plăti. Așa cum s-a decis în practică<sup>5</sup>, neplata cu privire la mai mulți minori constituie o singură infracțiune, iar nu un concurs de infracțiuni, deoarece neîndeplinirea obligației presupune o singură rezoluție infracțională.

Aciunea penală se pune în mișcare la plîngerea prealabilă a persoanei vătămate, iar împăcarea părților înălătură răspunderea penală. În cazul în care părțile nu s-au împăcat, dar în cursul judecății inculpatul își îndeplinește obligațiile ce-i revin, instanța este obligată să suspende executarea pedepsei, dacă stabileste vinovăția infractorului, chiar dacă nu sînt îndeplinite condițiile cerute de art. 81 C. pen. Aceasta prevedere derogatorie are ca fundament tocmai dorința legiuitorului de a asigura protecția optimă a mediului în care trăiește minorul, dînd posibilitatea făptuitorului de a-și îndeplini în continuare obligația legală de întreținere, obligație ce nu ar putea fi realizată în cazul detenționii sale.

O garanție suplimentară în

acest sens o constituie și prevederile art. 305 alin. ultim C. pen., conform căroră „revocarea suspendării condiționate nu are loc decât în cazul cînd, în cursul termenului de încercare, condamnatul săvîrșește din nou infracțiunea de abandon de familie”. În consecință, săvîrșirea oricărei alte infracțiuni nu va atrage după sine revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei pronunțată pentru abandonul de familie.

3. Partea specială a Codului penal sănctionează, de asemenea, infracțiunea de nerespectarea și reținerea măsurilor privind încredințarea minorului. În cuprinsul art. 307 C. pen. sînt incriminate, în fapt, două infracțiuni distincte. Ambele texte sînt menite a prezerva legătura ce trebuie să existe între copii și părinții lor, legătură ce nu poate fi complet distrusă nici măcar în cazul luării măsurilor de ocrotire a acestuia prin mijloace de drept. De asemenea, prin intermediul lor, minorului îi este sancționată orice atitudine care ar putea să adauge un grad sporit de nesiguranță sau de stres în viața acestuia, prin acumularea în mediul său a unor elemente nocive, conflictuale.

Astfel, conform alin. 1, „*reținerea de către un părinte a copilului minor, fără consimțămîntul celuilalt părinte sau al persoanei căreia l-a fost încredințat minorul potrivit legii, se pedește cu închisoare de la 1 lună la 3 luni sau cu amendă*”.

Infracțiunea are ca obiect juridic special „relațiile de conviețuire socială din cadrul familiei care privesc creșterea și educarea copiilor, și îndeosebi, legătura pe

care aceștia trebuie să o aibă cu părinții lor”.<sup>6</sup> Codul familiei conține prevederi referitoare la încrințarea minorului unuia dintre părinți, în caz de divorț, precum și dispoziții referitoare la încrințarea acestuia unei terțe persoane – sau chiar unei instituții – atunci cînd părinții nu-i pot asigura o creștere și educare corespunzătoare.

Latura obiectivă a infracțiunii se realizează printr-o acțiune – și anume „reținerea” – fapt ce presupune că minorul se află temporar la celălalt părinte sau la unul dintre părinți – în situația în care încrințarea să se facă unei alte persoane. Reținerea trebuie să fie realizată fără consimțămîntul persoanei căreia îi este încrințat minorul.

În cazul infracțiunii prevăzute de art. 307 alin. 2 C. pen. acesta constă în „*fapta persoanei căreia i s-a încrințat minorul prin hotărîre judecătorească, spre creștere și educare, de a împiedica în mod repetat pe oricare dintre părinți să aibă legături personale cu minorul, în condițiile stabilite de părinți sau de către organul competent*”.

Împiedicarea trebuie să aibă, în această ipoteză, un caracter repetat, deoarece acest fapt înderează existența unei tendințe sistematice de îndepărtare a minorului de părintele sau părinții săi. Caracterul repetat nu este, însă, suficient prin el însuși pentru existența infracțiunii, fiind necesară dovedirea intenției clare de a înstrâina minorul de părinții săi. Astfel, aşa cum se arată în doctrină<sup>7</sup>, repetarea acțiunilor de împiedicare la intervale foarte mari

face ca săvîrșirea lor să apară ca fiind întîmplătoare, izolată, faptă nemaiconstituind infracțiune.

Există posibilitatea ca, în cadrul unei proceduri de divorț, instanța să stabilească domiciliul minorului la unul dintre părinți pînă la soluționarea pricinii. În această situație, infracțiunea nu va putea fi reținută, deoarece hotărîrea instanței nu are caracterul unei hotărîri de încrințare a minorului, așa cum prevede strict textul incriminator. **De lege ferenda**, însă, ar trebui ca legea să prevadă și această situație în ipoteza normei incriminatoare.

Aceste măsuri urmează a fi întregite prin adoptarea de noi acte normative ce au incidență directă în domeniul. Actualul proiect al „Legii privind combaterea pornografiai” arată preocuparea continuă a legiuitorului român de a îmbunătăți sistemul de protecție a minorului, în conformitate cu Directivelor Uniunii Europene și cu aquis-ul comunitar în domeniul.

Ocrotirea minorului în fața proliferării actelor cu caracter pornografic, precum și definirea legală a conceptului de pornografia reprezentă, astfel, un prim pas spre o perfecționare a legislației în domeniu.

Principalul argument al criticiilor acestui proiect de lege constă în dreptul persoanei la libertatea de expresie. Această libertate, însă, ca atribut axial al persoanei, nu poate fi concepută în absența liberului arbitru, care la rîndul său, presupune un anumit nivel de maturitate și experiență. Minorul, datorită – în special – datelor sale bio-psihofizice, trebuie să se bucură de un mediu sănătos, pentru

a-și putea forma mai întîi un set de valori în funcție de care, să-și aleagă conduită ca adult, în cunoștință de cauză.

De aceea, măsurile preconizate – ce vizează interzicerea actelor și a materialelor cu caracter pornografic în locurile frecventate de minori precum și incriminarea ca infracțiuni a racolării minorilor în vederea practicării pornografiai – vor constitui, în momentul adoptării de către forul legiutor, noi garanții ale ocrotirii minorului prin intermediul legii penale.

Din analiza succintă efectuată acum rezultă, aşadar, faptul că, alături de mijloacele menite a proteja în mod direct persoana minorului, dreptul penal oferă o gamă amplă de remedii pentru situațiile în care mediul căruia îi aparține acesta este amenințat, remedii aflate într-o continuă perfecționare.

#### Note:

1. Matei Basarab, Drept penal. Partea generală, vol. II, Editura Lumină Lex, București, 1997, p. 212.
2. Octavian Loghin, Tudorel Toader, Drept penal roman. Partea specială. Casa de Editura și Preșa, București, 2001, p. 227.
3. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 598.
4. Matei Basarab, Ocrotire minorilor prin legislația penală din România, în "Fiat Justitia", nr.1/1998, p. 174.
5. Fostul Tribunal Suprem, Secția Penală, Decizia nr. 1369/1 iunie 1982, în Revista Română de Drept, nr.6/1983, p.61.
6. Octavian Loghin, Tudorel Toader, op. cit, p. 608.
7. R. Drăghici, În legătură cu infracțiunea de nerespectare a măsurilor privind încredințarea minorului, în Revista Română de Drept, nr. 6/1971, p. 86.

Cotidian incomod și independent • Lider în mass-media județului

# Jud

## dâmbovita

100%  
LOCAL

Director: TEODOR VASILIU Miercuri, 30 iunie 2004 • Nr. 2522 - SERIE NOUĂ - ANUL IV (X) • 16 pagini 5000 lei

## MINUNILE SFINȚEȘC SUFILETELE

### CONSILIERE SPIRITUALĂ

„Ai Încredere, fiule,  
păcatele îți sunt iertate”

Minunile săvârșite de Iisus vestesc splendoarea ce va tășni în ziua când totul va recăpăta viață. Aceste răni, ce se închid instantaneu, aceste oase rupte ce se sudează deodată, acești morți înviați sunt semnele înaintemergătoare ale tornadei vieții ce se va sparge în Univers, când Dumnezeu va marca sfârșitul lumii. Minunile lui Iisus cele de odinioară și cele de astăzi înfăptuite în Biserică sunt semnele timpurilor noi și ale împăratiei noi, când Dumnezeu va fi totul în toți. Minunile sunt fapte ale bunătății și ale miliei. Ele ne arată dragostea lui Hristos care ușurează mizeriile oamenilor. Minunile Sale, slujesc lucrării sale de bunătate și mântuire. Ele deschid drumul harului care cuprinde sufletele și le transformă. Minunile lui Iisus au ca scop sfântirea sufletelor. Iisus nu se gândește numai la vindecarea trupului. Deschizând ochii trupului, el dăruiește și lumina credinței. Înainte de a reda membrelor paralizate vigoarea și suplețea lor, El rupe lanțurile ce țin încătușate sufletele în păcat. Tămăduind trupul plin de lepră, El curăță și sufletul de lepra spirituală. Deschizând gura celor muti, El îi invită să laude pe Dumnezeu. Iisus

Hristos este fericit să spună: „Ai încredere, fiule, păcatele îți sunt iertate” sau „Iată te-ai vindecat, mergi în pace și nu mai păcătui”. Pentru Iisus, puterea sa asupra bolii este semnul văzut al unei victorii nevăzute, victoria sa asupra păcatului. Minunile săvârșite de Iisus sunt condiționate de credință și unele minuni duc la credință. Deseori, Iisus înfăptuiește o minune ca răspuns la credința manifestată.

Conf. univ. dr. Octavian Pop

